

การศึกษาการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัย ใน
โรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

นางสาวยุวรัตน์ จงใจรัถย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตร การสอน และเทคโนโลยีการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2547

ISBN 974-53-2156-7

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A STUDY OF HOME , SCHOOL , AND COMMUNITY PARTICIPATION IN EARLY
CHILDHOOD EDUCATION OPERATION IN THE LEARNING REFORM SCHOOLS FOR
DEVELOPING QUALITY OF LEARNERS

Miss Yuwarat Jongjairak

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Early Childhood Education
Department of Curriculum Instruction and Educational Technology

Faculty of Education
Chulalongkorn University

Academic Year 2004

ISBN 974-53-2156-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนในการจัดการศึกษา
ปฐมวัยในโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

โดย นางสาวยุวรัตน์ จงใจรักษ์

สาขาวิชา การศึกษาปฐมวัย

อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. อรชา ตูลานันท์

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. อูมา สุคนธมาน)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร. อรชา ตูลานันท์)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ยัวร์ตัน จงใจรักษ์: การศึกษาการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (A STUDY OF HOME, SCHOOL, AND COMMUNITY PARTICIPATION IN EARLY CHILDHOOD EDUCATION OPERATION IN THE LEARNING REFORM SCHOOLS FOR DEVELOPING QUALITY OF LEARNERS)
อ. ที่ปรึกษา: ดร. อรชา ตูลานันท์, 184 หน้า. ISBN 974-53-2156-7

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของบ้าน โรงเรียน และชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ใน 4 ด้าน คือ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากร ด้านการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา และด้านการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จำนวน 174 คน ครูอนุบาล 35 คน ผู้ปกครองเด็กวัยอนุบาล 105 คน ผู้นำชุมชน 8 คน และประชาชนในชุมชน 16 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามผู้บริหาร และแบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครูอนุบาล ผู้ปกครองเด็กวัยอนุบาล ผู้นำชุมชน และประชาชนในชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พร้อมการบรรยายประกอบความเรียง

ผลการวิจัยพบว่า 1)ด้านการติดต่อสื่อสาร ในการวางแผน โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดทำนโยบาย การจัดตั้งบุคลากร ผู้รับผิดชอบ และมีการจัดสรรงบประมาณ ในวิธีการปฏิบัติสิ่งที่ทำเป็นประจำคือ การจัดทำป้ายประกาศข่าวสาร การประชุมผู้ปกครอง การจัดทำสมุดรายงานประจำตัวเด็ก และการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีของครู 2)ด้านการเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากร ในการวางแผน โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดทำนโยบาย การจัดตั้งบุคลากรผู้รับผิดชอบ และมีการจัดสรรงบประมาณ ในวิธีการปฏิบัติสิ่งที่ทำเป็นประจำคือ การเข้าร่วมในกิจกรรมวันสำคัญต่างๆ ภายในชุมชน 3)ด้านการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา ในการวางแผน โรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่มีมีการจัดทำนโยบาย การจัดตั้งบุคลากร และการจัดสรรงบประมาณ ในวิธีการปฏิบัติ โรงเรียนส่วนใหญ่ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง และ 4)ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน ในการวางแผน โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดทำนโยบาย การจัดตั้งบุคลากร ผู้รับผิดชอบ และมีการจัดสรรงบประมาณ ในวิธีการปฏิบัติ โรงเรียนส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง ส่วนการประเมินผลของโรงเรียน พบว่าโรงเรียน ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้างทั้ง 4 ด้าน

ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์ตัวอย่างประชากรโรงเรียน 4 โรงเรียน พบว่า การมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และ ชุมชนของโรงเรียนทั้ง 4 โรงเรียน มีความคล้ายคลึงกัน ในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน แต่โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ที่ตั้งอยู่ในตัวเมืองจะมีความสัมพันธ์กับชุมชนในลักษณะเน้นตามแผนที่วางไว้ล่วงหน้า ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กที่ตั้งอยู่ชานเมืองจะมีความสัมพันธ์กับชุมชนแบบวิถีธรรมชาติ แต่ขาดการวางแผนและการเสริมแรงจากปัจจัยภายนอก

ภาควิชา...หลักสูตร..และการเทคโนโลยีการศึกษา.....	ลายมือชื่อนิสิต.....
สาขาวิชา...การศึกษาปฐมวัย.....	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา.....2547.....	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4483780027 : MAJOR EARLY CHILDHOOD EDUCATION

KEY WORD : HOME , SCHOOL , AND COMMUNITY PARTICIPATION / REFORM SCHOOLS

YUWARAT JONGJAIK : A STUDY OF HOME , SCHOOL , AND COMMUNITY PARTICIPATION IN EARLY CHILDHOOD EDUCATION OPERATION IN THE LEARNING REFORM SCHOOLS FOR DEVELOPING QUALITY OF LEARNERS .
THESIS ADVISOR : ORACHA TULANANDA, Ph.D. 184 pp. ISBN 974-53-2156-7

The purpose of this research was to study four types of home, and community participation: Communication; Resource mobilization; Volunteer for educational development; and participation in school decision making, in early childhood education operation in the learning reform schools for developing quality of learners. The sample consisted of 174 administrators from the learning reform schools for developing quality of learners, 35 kindergarten teachers, 105 parents of young children, 8 community leaders and 16 people from the communities. The instruments used for gathering data were; a questionnaire for administrator; an interview form for administrator; an interview form for kindergarten teachers; an interview form for parent of young children; an interview form for community leaders, and an interview form for people from communities.

The results of the study were as followed: For communication, most school set a policy, assigned a responsible person, and set up the budget for it. They always had bulletin board, arranged school meeting with parents, had report card for students, and had friendly personal. For resource mobilization planning, most of schools had a policy, assigned a responsible person, and set up the budget of the activities. They also attended important community activities. For volunteer for educational development, most of the school did not had a policy, assigned a responsible person nor set a budget in this category. They sometime implemented activities in this categories, but not regularly, For participation in school' decision-making, most schools had policy, assigned a responsible person, and set up a budget in planning for these types of activity. Most schools irregularly performed activities in this category. In addition, most school sometime assess their performance in all types of participation.

From the interviewed data of the sample from 4 schools: home, school, and community participation in these schools were similar in building relationship with the community. However the large schools, located in town, had a planned relationship with the community while the small schools, located out side of town, had a relationship that formed naturally, but lack of planing and outside reinforcement.

Department ..Curriculum, Instruction, and Educational Technology Student's signature.....
Field of study.....Early Childhood Education..... Advisor's signature.....
Academic year.....2004..... Co-advisor' signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของอาจารย์ ดร. อรชา ตูลานันท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้คำปรึกษา คำแนะนำ และตรวจแก้ไขในการวิจัยมาด้วยดีตลอด ขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. อума สุคนธมาน ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร. สมพงษ์ จิตระดับ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ และแก้ไขปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย รวมทั้งขอขอบพระคุณผู้บริหาร คุณครูอนุบาล ผู้ปกครองเด็กอนุบาล ผู้นำชุมชน และประชาชนในชุมชน ในโรงเรียนปฏิบัติการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกโรงเรียนที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

ขอขอบพระคุณ พี่อู๊ด พี่เหน่ง พี่แอม และเพื่อนๆ พี่ ๆ ที่ร่วมสถาบันเดียวกันที่ให้คำปรึกษา และกำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา

เหนือสิ่งอื่นใด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมารดา ที่ให้ความรัก และการอบรมสั่งสอนที่ดีงาม จนทำให้ผู้วิจัยได้มีวันนี้ ตลอดจนให้กำลังใจและสนับสนุนด้านการเงินแก่ผู้วิจัยตลอดมาจนสำเร็จการศึกษา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

		หน้า
	บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
	บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
	กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
	สารบัญ.....	ช
	สารบัญตาราง.....	ฅ
	บทที่	
1	บทนำ.....	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
	ขอบเขตของการวิจัย.....	6
	ข้อตกลงเบื้องต้น.....	7
	คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	7
	วิธีดำเนินการวิจัย.....	8
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
	แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน.....	10
	ความหมายของการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน.....	12
	ความสำคัญของการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน.....	13
	ขอบข่ายการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน.....	16
	การติดต่อสื่อสาร.....	18
	การเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากร.....	22
	การอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา.....	24
	การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน.....	26
	หลักและวิธีสร้างความร่วมมือระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน.....	28
	ข้อควรคำนึงเกี่ยวกับการสร้างความร่วมมือระหว่างบ้าน โรงเรียนและชุมชน.....	31

บทที่	หน้า
	ประโยชน์ในการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน..... 33
	ปัญหา และอุปสรรคของการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน..... 36
	โครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน..... 40
3	วิธีดำเนินการวิจัย..... 46
	การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น..... 46
	ประชากรและตัวอย่างประชากร..... 46
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 49
	การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 54
	การวิเคราะห์ข้อมูล..... 55
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 57
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 118
	สรุปผลการวิจัย..... 118
	อภิปรายผลการวิจัย..... 124
	ข้อเสนอแนะ..... 130
	รายการอ้างอิง..... 132
	ภาคผนวก..... 138
	ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ..... 139
	ภาคผนวก ข รายชื่อโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้..... 141
	ภาคผนวก ค ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนในการมีส่วนร่วมด้าน ต่างๆ จำแนกตามโรงเรียน..... 145
	ภาคผนวก ง แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียน..... 147
	ภาคผนวก จ แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร..... 162
	แบบสัมภาษณ์ครูอนุบาล..... 168
	แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง..... 173
	แบบสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน..... 177
	แบบสัมภาษณ์ประชาชนในชุมชน..... 180
	ภาคผนวก ฉ ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์..... 183

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	จำนวนตัวอย่างประชากรที่ได้ข้อมูลจากการตอบแบบสัมภาษณ์..... 48
2	กรอบแนวคิดในการวิจัย..... 49
3	โครงสร้างของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 50
4	จำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับกลับคืนมา..... 54
5	ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์..... 55
6	ค่าสถิติพื้นฐานเกี่ยวกับข้อมูลของโรงเรียน..... 58
7	ความถี่และค่าร้อยละของสถานภาพโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง..... 59
8	ความถี่และร้อยละของสถานภาพผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่าง..... 61
9	ความถี่และค่าร้อยละจำแนกตามการปฏิบัติกิจกรรมการมีส่วนร่วมระหว่าง บ้าน โรงเรียน และชุมชนต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย..... 63
10	ค่าเฉลี่ยการปฏิบัติของการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนในกาดำเนินงานของ โรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในด้านการติดต่อสื่อสาร..... 65
11	ค่าเฉลี่ยการปฏิบัติของการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ในการดำเนินงานของโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในด้านเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากร..... 69
12	ค่าเฉลี่ยการปฏิบัติของการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ในการดำเนินงานของโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในด้านการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา..... 71
13	ค่าเฉลี่ยการปฏิบัติของการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ในการดำเนินงานของโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในด้านการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน..... 73
14	ค่าเฉลี่ยรวมของกิจกรรมการปฏิบัติแต่ละด้าน..... 75
15	ปัญหา และการแก้ปัญหาการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน..... 76
16	ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะอื่นๆ ของการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน..... 79
17	ผลสำเร็จของการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน จำแนกตามความคิดเห็นของผู้บริหาร.... 81

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการทางสังคม ที่มีความจำเป็นและสำคัญยิ่งต่อสังคมมนุษย์ในอันที่จะสร้างความมั่นคงเป็นปึกแผ่น ทำให้สังคมดำเนินไปด้วยความสงบเรียบร้อย เจริญก้าวหน้าตามความมุ่งหมาย ซึ่งสังคมจะต้องประกอบด้วยวัฒนธรรม ระเบียบแบบแผนขนบธรรมเนียมประเพณี และการประกอบอาชีพต่างๆ สิ่งเหล่านี้จะต้องมีการถ่ายทอด สืบทอดกันมาโดยอาศัยการศึกษาในรูปแบบต่างๆ นับตั้งแต่ครอบครัว โรงเรียน ตลอดจนสถาบัน และองค์กรต่างๆ ในสังคม วิธีการและกระบวนการของแต่ละหน่วยงาน องค์กรและสถาบันอาจจะแตกต่างกันไปบ้าง แต่จุดหมายปลายทางจะต้องตรงกันคือ ให้ผู้ได้รับการศึกษามีคุณลักษณะและมีแนวทางในการประพฤติปฏิบัติเป็นไปตามบรรทัดฐานของสังคมนั้นๆ (สุวัฒน์ มุททเมธา, 2524) บ้านเป็นสถาบันสำคัญอันดับแรกที่จะสร้างให้เด็กเป็นบุคคลที่มีความสามารถในการดำเนินชีวิตได้อย่างเป็นสุข เด็กจะสามารถเจริญเติบโตได้มากน้อยเพียงใด มีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดีเพียงใดนั้นอยู่ที่พ่อแม่ ผู้ปกครองเป็นสำคัญ (ชัยนาถ นาคนุปผา, 2515) ดังนั้นพ่อแม่ผู้ปกครองจึงมีส่วนสำคัญอย่างมากต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กปฐมวัย แต่ในทางปฏิบัติ สถานศึกษาส่วนมากมักจะละเลยหรือไม่ให้ความสนใจที่จะให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหลายสาเหตุ เช่น ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญ ครูไม่มีทักษะและความสามารถในการดำเนินกิจกรรมที่จะให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมภาระงานของครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เด็กมีมากจนไม่มีเวลาทำกิจกรรมอย่างอื่น ฯลฯ สำหรับผู้ปกครองเองอาจเข้าใจว่าตนเองมีบทบาทหน้าที่ในการให้การอบรมเลี้ยงดู จัดหาของกินของใช้และอุปกรณ์การเรียนให้เด็กเท่านั้น เรื่องการเรียนการสอนเป็นหน้าที่ของครูหรือสถานศึกษาเพียงอย่างเดียว ผลที่ตามมาคือเมื่อเด็กมีปัญหาบุคคลที่เกี่ยวข้องมักจะโยนความผิดให้กันและกัน ด้วยเหตุนี้จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างความร่วมมือระหว่างบ้านกับโรงเรียนเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาของเด็ก ดังที่นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวไว้ ดังนี้

ลีเปอร์ และคนอื่น (Leeper and others, 1979) กล่าวว่า บ้านและโรงเรียนมีภาระหน้าที่สำคัญในการให้การศึกษาแก่เด็ก และไม่สามารถจะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพถ้าปราศจากความเข้าใจ การสนับสนุนและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ผู้ปกครองและครูจะต้องรู้จักเด็กทุกด้าน ทั้งที่โรงเรียนและที่บ้านเพื่อจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็ก ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและครูที่มีคุณภาพในขณะที่เด็กอยู่ในระยะแรกของชีวิตจะมีอิทธิพลต่อชีวิตเด็กในอนาคต

สุพิชญา วีระกุล (2521) กล่าวว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองนั้น จุดมุ่งหมายก็เพื่อต้องการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อความเข้าใจอันดีต่อกัน ตลอดจนความร่วมมือร่วมใจกันอบรมสั่งสอนบุตรธิดาให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

ทรงพร สุทธิธรรม (2534) ได้กล่าวไว้ว่า ความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียนในการอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านแก่เด็กจะมีส่วนช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้เพราะพ่อแม่ ผู้ปกครองและครูต่างเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดเด็กและเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่จะหล่อหลอมให้เด็กเติบโตขึ้นตามทิศทางที่ต้องการของสังคม และประเทศชาติ

นอกจากนี้ความสัมพันธ์ของครูกับผู้ปกครองมีผลสะท้อนต่อคุณภาพการเรียนการสอนด้วยเพราะในการจัดการศึกษานั้นจำเป็นต้องมีการติดตามผลการเรียนการสอนอย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอ ปัจจุบันการเรียนการสอนมีเวลาจำกัดทำให้ไม่สามารถจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนได้มากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านคุณธรรม ความประพฤติ กิริยามารยาท ในสมัยก่อนโรงเรียนอยู่ร่วมกับวัด พระสงฆ์ช่วยอบรมสั่งสอน ผู้ปกครองของนักเรียนก็ให้ความร่วมมือครูกับผู้ปกครองย่อมเข้าใจกันดีช่วยเหลือกันดี การที่จะแก้ปัญหาต่างๆย่อมทำได้ง่าย แต่หากครูและผู้ปกครองไม่เข้าใจกันก็ย่อมทำให้การแก้ปัญหาไม่ได้รับผลเท่าที่ควร

ดังได้กล่าวมาแล้วว่าบ้านมีอิทธิพลยิ่งต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้เป็นไปในทิศทางที่ถูกที่ควร ยังมีอีกสิ่งหนึ่งที่เป็นตัวส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กเจริญเติบโตได้อย่างเต็มที่และพร้อมที่จะก้าวเดินไปข้างหน้าอย่างสมบูรณ์ นั่นก็คือ ชุมชน ซึ่งคำว่าชุมชนมีความหมายดังนี้

สุมน อมรวิวัฒน์ (2524) กล่าวว่า ชุมชน คือ อาณาบริเวณแห่งหนึ่งที่มีคนจำนวนหนึ่งมาอาศัยอยู่รวมกันเป็นเวลาอันยาวนาน มีความผูกพันต่อสถานที่นั้น มีจารีตประเพณี มีความคิดเห็นและความเชื่อไปในทางเดียวกัน ใช้สาธารณสถานและสถาบันต่างๆ ร่วมกัน สามารถรวมแรง ร่วมใจกันทำกิจกรรมอันใดอันหนึ่งได้สำเร็จ

กล่าวโดยสรุป ชุมชน หมายถึง กลุ่มคนหรือบริบทต่าง ๆ ซึ่งอาจรวมถึงองค์กรต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว อาศัยอยู่ร่วมกันเป็นระยะเวลายาวนาน ในอาณาบริเวณเดียวกัน และมีข้อตกลง ข้อปฏิบัติกฎเกณฑ์ร่วมกัน

โรงเรียนก็ถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน จึงควรมีหน้าที่ตอบสนองความต้องการของชุมชนเพื่อการดำเนินต่าง ๆ จะได้มีประสิทธิผลมากขึ้น โดยการอาศัยความร่วมมือและการสนับสนุนจากชุมชน โรงเรียนและชุมชนจึงต้องมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดและเป็นความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันเพราะในปัจจุบันโรงเรียนมิได้มีหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะสอนให้เด็กอ่านออกเขียนได้ หรือเพื่อให้มีความรู้ วิชาการต่างๆ จะได้เข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นต่อไปเท่านั้น แต่โรงเรียนในปัจจุบันจะต้องให้ผู้ได้รับการศึกษาพัฒนาทุกๆด้านไปได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุขปรับปรุงตนเองให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและในเวลาเดียวกันสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสังคมไปในทางที่เหมาะสมถูกต้องได้ด้วย เด็กถึงต้องมีความรู้ ความเข้าใจสิ่งแวดล้อมและชุมชนของตนเองดีพอ เข้าใจปัญหาอุปสรรคของชุมชน เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะที่เป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน ในอันที่จะปรับปรุงแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่างๆ ของชุมชนเพื่อความเจริญก้าวหน้าของชุมชน และส่วนรวมด้วย (สุวัฒน์ มุทฺธเมธา, 2524) ดังนั้นโรงเรียนจึงมีบทบาทในการให้ความรู้แก่ชุมชน และขณะเดียวกันโรงเรียนก็ควรรับภูมิปัญญาหรือความรู้ต่างๆ ซึ่งชุมชนหรือสังคมได้ส่งสมกันมา เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นต่อไป

กิติมา ปรีดีดิถก (2532) ให้ความหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนว่า เป็นกระบวนการในการวางแผน การควบคุม การประสานงาน การจัดบุคลากร และเผยแพร่ความรู้ต่อชุมชน เพื่อร่วมพัฒนาชุมชนและโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้าไปพร้อมกัน

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2525) ให้ทรรศนะว่า โรงเรียนและชุมชน ต้องเป็นของคู่กันเสมอ โรงเรียนได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากชุมชนในรูปแบบของภาษีและความช่วยเหลือพิเศษ ดังนั้นโรงเรียนจึงมีข้อมูลผูกพันทางกฎหมาย ศีลธรรมและความรับผิดชอบร่วมกับชุมชน ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของและอุปถัมภ์โรงเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จึงจำเป็นต้องเป็นกระบวนการสองทาง คือ โรงเรียนต้องมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนและชุมชน ต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาสนับสนุนโรงเรียนในเวลาเดียวกัน

จะเห็นได้ว่าในชีวิตมนุษย์ต้องมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมมากมายหลายอย่างและโรงเรียนหรือสถาบันทางสังคมเพียงแห่งเดียวย่อมไม่สามารถเป็นตัวแทนหรือเป็นที่รวบรวมบริบททางสังคมทั้งหมดให้แก่ชีวิตได้ครบถ้วน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่สถาบันการศึกษาและสถาบันครอบครัว

และชุมชนต้องแสวงหาแนวทางและวิธีการที่จะทำงานร่วมกันและประสานสัมพันธ์กันเพื่อเชื่อมโยงและร้อยรัดให้ประสบการณ์ที่เด็กได้รับในแต่ละบริบทเกี่ยวข้องกลมกลืนและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อส่งเสริมพัฒนาการและศักยภาพความเป็นมนุษย์ให้แก่ชนรุ่นต่อไปให้เติบโตเป็นบุคคลที่มีความหมายและมีคุณภาพต่อสังคมในอนาคต (สุมาลี คุ่มชัยสกุล, 2544) อย่างเช่นในการปฏิรูปการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมโดยได้บัญญัติสาระที่เกี่ยวข้องคือ มาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 กำหนดให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นๆ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญา และวิทยาการต่างๆ เพื่อการพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน มาตรา 57 ได้กำหนดให้หน่วยงานทางการศึกษา ระดมทรัพยากรบุคคล บุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยการนำประสบการณ์ ความรู้ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา และยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาอย่างเหมาะสม ดังนั้นการจัดการศึกษา จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนแนวคิดและวิธีดำเนินการจัดการศึกษาที่เปิดโอกาสให้สังคมทุกส่วน ทุกกลุ่มได้มีส่วนร่วมและรับผิดชอบการจัดการศึกษาเพื่อให้สถานศึกษามีความคล่องตัว สามารถตัดสินใจได้บนพื้นฐานความต้องการของชุมชนหรือท้องถิ่นจะเป็นการจัดการศึกษา ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2539)

เมื่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของตนและสังคม ประกอบกับการให้การศึกษามวลมนุษย์จะต้องเป็นไปเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนามวลมนุษย์ด้วยการเพิ่มศักยภาพของแต่ละบุคคลอย่างเต็มที่และดีที่สุด ด้วยเหตุนี้จึงได้มีโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนขึ้นซึ่งเป็นโครงการวิจัยและพัฒนาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติด้วยความร่วมมือของกระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานครและกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย การดำเนินงานเริ่มจากการรับสมัครโรงเรียนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ทุกสังกัดที่มีความต้องการที่จะปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และมีโรงเรียน

สมัครภายในระยะเวลาที่กำหนดจำนวน 3,800 โรงเรียน การคัดเลือกโรงเรียนพิจารณาความพร้อม การกระจายทุกสังกัด ทุกจังหวัด และขนาดของโรงเรียน จำนวน 250 โรงเรียน เพื่อส่งเสริมการปฏิรูป การเรียนรู้ทั้งโรงเรียน โดยเน้นการพัฒนาตนเองของผู้บริหารและครูทั้งโรงเรียนเรื่องการ จัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การบริหารจัดการโดยใช้ฐานโรงเรียน(School – Based Management , SBM) การวิจัยปฏิบัติการ รวมทั้งให้พ่อแม่ผู้ปกครอง และสมาชิกในชุมชนใกล้ และไกลตัวเด็กจะต้องมีความตระหนักเกี่ยวกับบทบาทการเรียนรู้ของเด็กที่ต้องเปลี่ยนแปลง และมีความพร้อมที่จะสนับสนุนส่งเสริมเด็กอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของเขา

นอกจากนี้หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดปรัชญา การจัดการศึกษาและการอบรมเลี้ยงดูเด็กบนพื้นฐานที่สนองความต้องการของเด็กแรกเกิด ถึง 6 ปี ที่ต้องการความรัก ความอบอุ่น ความเข้าใจและจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อย่างสมดุลต่อเนื่องไปพร้อมกันทุกด้าน ประสบการณ์ต่างๆ ที่จัดให้จะเป็นประสบการณ์ตรงที่หลากหลายเหมาะสมกับวัย ความแตกต่างระหว่างบุคคลและ บริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่ ทั้งนี้เป็นไปเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และมีความสุข กับการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน โดยอาศัยความร่วมมือกันระหว่าง บ้าน สถานศึกษา และชุมชน เพื่อพัฒนาให้เด็กได้เติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าต่อไป

ตามที่ได้กล่าวมาผู้วิจัยเห็นว่าสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา ประชาชนมีการเรียนรู้ เพิ่มขึ้นและมีประสบการณ์มากขึ้น ประกอบกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 กำหนดให้ประชาชนหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ จัดการศึกษา เพื่อกำหนดคุณลักษณะของโรงเรียน ครู และผู้เรียน จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นทำให้ ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนในการจัดการศึกษา ปฐมวัย ในโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพราะการศึกษาไม่ใช่สิ่งที่จัดขึ้น โดยครู ในโรงเรียนหรือโดยพ่อแม่ และสมาชิกในชุมชน แต่การศึกษาเป็นการจัดประสบการณ์ ให้แก่เด็กอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเกิดขึ้นโดยความร่วมมือของบ้าน โรงเรียน และชุมชน ดังนั้นเพื่อให้เกิด การร่วมมือที่เป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีความสมดุลระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน จึงยึดกรอบ ที่จะศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากร ด้าน การอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา และด้านการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน ซึ่ง องค์ประกอบทั้ง 4 ด้านนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาและได้ข้อสรุปมาจากขอบข่ายงานการมีส่วนร่วมระหว่าง โรงเรียนกับ ชุมชนของปรีชา นิพนธ์พิทยา (2536) ได้กล่าวไว้คือ การประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน การ ให้บริการชุมชน การร่วมกิจกรรมของชุมชน การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน และการเสริม

สร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นในท้องถิ่น จากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537) ที่กล่าวถึงการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีขอบข่ายครอบคลุมงานการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียน การให้บริการด้านต่างๆแก่ชุมชน การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ของชุมชน การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นในท้องถิ่น การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน การวางแผนกำหนดนโยบาย ทิศทาง และเป้าหมายของโรงเรียนโดยชุมชน และการให้บริการด้านทรัพยากรแก่โรงเรียนเพื่อที่จะนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์และเป็นแนวทางต่อการจัดการศึกษาและพัฒนาโรงเรียนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และ Berger (1991) ได้กล่าวถึง ขอบข่ายการมีส่วนร่วมระหว่างบ้านกับโรงเรียนไว้ว่า พ่อแม่ควรมีส่วนร่วมชี้แนะในการจัดการศึกษาของโรงเรียน การให้พ่อแม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การให้พ่อแม่เป็นผู้สนับสนุนช่วยเหลือทางด้านทรัพยากรในการจัดการศึกษา การให้พ่อแม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมอาสาสมัครหรือเป็นผู้ได้รับการว่าจ้างชั่วคราวในการจัดการศึกษา การให้พ่อแม่เป็นผู้ติดต่อประสานงานระหว่างบ้านกับโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นการดูแลการบ้านของเด็กขณะอยู่ที่บ้าน และการรับทราบถึงความเคลื่อนไหวในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน การให้พ่อแม่เป็นผู้สนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนและส่งเสริมการเรียนของเด็ก และโรงเรียนควรให้บริการและสนับสนุนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัย ในโรงเรียนปฏิบัติการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ใน 4 ด้าน คือ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากร ด้านการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา และด้านการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และประชาชนในชุมชนของโรงเรียนปฏิบัติการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จำนวน 250 โรงเรียน
2. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัย ในโรงเรียนปฏิบัติการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนใน 4 ด้าน คือ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากร ด้านการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา

และด้านการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียนด้วยแนวทาง 3 ทาง คือ การวางแผน วิธีการปฏิบัติ และการประเมินผล

ข้อตกลงเบื้องต้น

โรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้ทุกโรงเรียนมีความรู้และตระหนักถึงความสำคัญของพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2540 อันเป็นส่วนสำคัญของการจัดการศึกษา ซึ่งเน้นถึงความสัมพันธ์และ การมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน หมายถึง การวางแผน วิธีการปฏิบัติ และการประเมินผล เพื่อให้เกิดการร่วมมือกันระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ในด้านการ ติดต่อสื่อสาร การเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากร การอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา และ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน

การวางแผน หมายถึง การเตรียมการในด้านต่างๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ได้แก่ การวางนโยบาย การจัดตั้งบุคลากร และการจัดสรรงบประมาณ

วิธีการปฏิบัติ หมายถึง การกระทำกิจกรรมการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ได้แก่ 1) การติดต่อสื่อสาร เช่น การส่งจดหมายข่าว การติดป้ายประกาศ การจัดนิทรรศการ เป็นต้น 2) การประสานงานในการระดมทรัพยากร เช่น การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน การรับบริจาคสิ่งของ การจัดหาเงินทุน เป็นต้น 3) การอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา เช่น การเป็นวิทยากร การเป็นผู้ช่วย ในชั้นเรียน เป็นต้น 4) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เช่น การจัดสรรงบประมาณ การประเมินผลเด็ก การทำหลักสูตร เป็นต้น

การประเมินผล หมายถึง การวัดผล หรือการตรวจสอบผลการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วม ระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนที่โรงเรียนได้ลงมือปฏิบัติ ได้แก่ การประเมินผลกิจกรรม การรายงานผล และวิธีการแก้ปัญหา

การติดต่อสื่อสาร หมายถึง การที่บ้าน โรงเรียน และชุมชนรายงานข่าวสารต่างๆ ที่ เกี่ยวกับเด็กให้ทุกๆ ฝ่ายได้รับทราบเพื่อให้บ้าน โรงเรียน และชุมชนมีความใกล้ชิดสนิทสนมกัน ยิ่งขึ้น ได้แก่ การจัดตั้งบุคลากรในการประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน การจัดทำสื่อ สิ่งพิมพ์ เอกสารต่างๆ

เพื่อเผยแพร่ความรู้ที่เกี่ยวกับเด็กและโรงเรียน การจัดทำสมุดประจำตัวเด็ก การจัดประชุม และการสร้าง ความสัมพันธ์ที่ดีในการติดต่อสื่อสาร

การเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากร หมายถึง การที่ทุกๆ ฝ่ายช่วยกันหาทรัพยากรต่างๆ ทั้งที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรมนุษย์เพื่อนำมาให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา ได้แก่ การใช้แหล่งเรียนรู้ธรรมชาติในชุมชน การจัดหาเงินทุน วัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้ต่างๆ การเชิญผู้ที่มีความรู้ ความถนัดทางด้านต่างๆ มาเป็นวิทยากร การจัดอบรมให้ความรู้ และการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน

การอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา หมายถึง การอุทิศร่างกาย แรงใจหรือช่วยปฏิบัติงานของโรงเรียนโดยไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเชิงนโยบาย ได้แก่ การเข้ามาเป็นวิทยากร การสละเวลาในการช่วยสอน การจัดกิจกรรมพัฒนาชุมชน การฝึกอบรมให้ความรู้ และการประสานงานกับหน่วยงานอื่น

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการคิดวิเคราะห์ และการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดสรรงบประมาณ การประเมินผลเด็กและครู การจัดทำหลักสูตร การคัดเลือกบุคลากร และการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ

บ้าน หมายถึง ตัวแทนของครอบครัวเด็กอนุบาลที่อยู่ในโรงเรียนปฏิบัติการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

โรงเรียนปฏิบัติการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน หมายถึง โรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนสำคัญที่สุด เน้นการปฏิบัติการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน รวมทั้งการมีส่วนร่วมระหว่าง ผู้ปกครองและชุมชนตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในโครงการปฏิบัติการเรียนรู้ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ชุมชน หมายถึง กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในอาณาเขตบริเวณโรงเรียนปฏิบัติการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและอยู่ในเขตการให้บริการทางการศึกษาของโรงเรียนที่ไปเก็บข้อมูล

การจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การให้การเลี้ยงดูและการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กวัย 3 - 6 ปี ที่อยู่ในโรงเรียนปฏิบัติการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนในโรงเรียนปฏิบัติการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และ จากหนังสือ วารสาร เอกสารต่างๆ ตลอดจน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย โครงสร้างของแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในข้อ 1 มาสร้างแบบสอบถามผู้บริหาร และแบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครูอนุบาล ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และประชาชนในชุมชนในโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน

3. นำเครื่องมือทั้ง 6 ฉบับไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง ความครอบคลุมของเนื้อหาและความเหมาะสมของการใช้ภาษาเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขเครื่องมือให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. นำเครื่องมือทั้ง 6 ฉบับที่ผ่านการแก้ไขและปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับผู้บริหาร ครูอนุบาล ผู้ปกครองเด็กอนุบาล ผู้นำชุมชน และประชาชนในชุมชน ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับตัวอย่างประชากร จำนวน 2 โรงเรียน แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้มาปรับปรุงแก้ไขเป็นเครื่องมือฉบับสมบูรณ์

5. นำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ไปใช้กับตัวอย่างประชากรที่ได้สุ่มไว้แล้ว

6. ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์โดยหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พร้อมการบรรยายประกอบความเรียง

7. สรุปผลการศึกษา อภิปรายผลการศึกษา พร้อมข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงการมีส่วนร่วมและระดับของการมีส่วนร่วม ตลอดจนปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย ในโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

2. เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขแนวปฏิบัติ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ที่เป็นข้อจำกัดในการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ให้มีความชัดเจนและเหมาะสมยิ่งขึ้น

3. สามารถนำไปสู่การวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางสร้างความสัมพันธ์แบบมีส่วนร่วมในลักษณะลดละบทบาทของความสัมพันธ์เชิงอำนาจในการดำเนินงานด้านการศึกษาเพื่อประโยชน์ของการเรียนรู้ และการพัฒนาเด็กอย่างแท้จริง

4. เป็นแนวทางในการวิจัยและพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากประชาชน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โรงเรียนเป็นสถาบันหนึ่งที่มีบทบาทและหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้กับเด็กให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามความต้องการของสังคมและท้องถิ่น โรงเรียนจะจัดมวลงประสพการณัต่างๆ เหล่านี้ให้แก่เด็กได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ไม่ได้ หากโรงเรียนขาดความร่วมมือกับชุมชนในท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ ประสพการณัที่เด็กได้รับมิใช่มี อยู่เฉพาะในโรงเรียนเท่านั้นหากแต่ยังมีอยู่ในที่อื่นๆ ในชุมชน ดังนั้นความร่วมมือระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน จึงเป็นความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นใกล้ชิดกันอย่างมาก โรงเรียนจึงควรยึดหลัก ในการให้และรับความร่วมมือจากชุมชนในทุกรูปแบบ เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน

คุณภาพและประสิทธิภาพของมนุษย์นั้นขึ้นอยู่กับพัฒนาการของแต่ละคนตามวัยต่างๆ โดยเฉพาะบุคคลในวัยทำงานนั้นจะมีคุณภาพและประสิทธิภาพเท่าใดขึ้นอยู่กับกรเรียนรู้ การฝึกฝน และประสพการณัที่ต่อเนื่องตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวัยปัจจุบัน การเรียนรู้ครั้งแรกของมนุษย์จึงขึ้นอยู่กับ บทบาทของผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูเป็นสำคัญ อีกทั้งยังต้องอาศัยประสพการณัการ เรียนรู้จากภายนอกซึ่งได้แก่ ชุมชน และโรงเรียน ในการปูพื้นฐานทางสังคมให้เด็กได้พัฒนา ความรู้และทักษะเพิ่มขึ้น ดังที่นักการศึกษาและนักจิตวิทยาหลายท่านได้มีแนวคิดเกี่ยวกับการมี ส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ไว้ดังนี้

แนวคิดของ Adler (1948 อ้างถึงใน นฤมล ขวัญศิริ, 2541) ได้ให้ข้อคิดเห็นว่า ครอบครัว เป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อพัฒนาการของเด็ก เด็กเรียนรู้กฎเกณฑ์ของสังคม และครอบครัว จากการมีปฏิสัมพันธ์กับคนที่อยู่รอบข้างสิ่งต่างๆ เหล่านี้จะพัฒนาขึ้นมาเป็นทัศนคติ ความเชื่อ และบุคลิกภาพของเด็ก

แนวคิดของ Erikson (1963 อ้างถึงใน วราภรณ์ รักวิจัย, 2540) ได้เน้นความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูเด็กเล็ก โดยเชื่อว่า การพัฒนาต่างๆ เป็นไปอย่างต่อเนื่องในแต่ละช่วงอายุ ถ้าในช่วงพัฒนาการขั้นใดก็ตามเด็กไม่สามารถประสพความสำเร็จในแต่ละขั้นของพัฒนาการ

เด็กจะเกิดความขัดแย้งในใจและจะไม่สามารถพัฒนาไปสู่พัฒนาการที่สูงขึ้นในขั้นต่อไปได้ แต่ถ้าเด็กได้รับการตอบสนองต่อสิ่งที่ตนพอใจในช่วงอายุนั้น เด็กก็จะมีพัฒนาการทางบุคลิกภาพที่ดีและเหมาะสม ดังนั้นบทบาทของพ่อแม่ ผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูเด็กจึงมีผลต่อบุคลิกภาพของเด็กในอนาคต

กิติมา ปรีดีดิถ (2532) ได้กล่าวถึงแนวคิดในการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ว่า การมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้นนับเป็นสิ่งจำเป็นในการบริหารการศึกษายุคปัจจุบัน เพราะโรงเรียนจะต้องอาศัยทรัพยากรจากชุมชนมาช่วยในการพัฒนาโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นด้านอาคารสถานที่ หรือการเรียนการสอนก็ตาม จะเห็นได้จากแนวการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่กำลังใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาได้มุ่งเน้นให้ใช้แหล่งวิทยาการ สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระของชุมชนมาช่วยในการเรียนการสอนกลุ่มวิชาชีพ ถ้าทั้งทางโรงเรียนและชุมชนขาดความร่วมมือ และขาดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันแล้ว ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนตามแนวนี้อาจจะสำเร็จได้ยาก

พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ (2532) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ดังนี้ การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งของโรงเรียน โรงเรียนในปัจจุบันนอกจากมีหน้าที่รับผิดชอบในการสอนนักเรียนให้มีความรู้ทางวิชาการแล้ว โรงเรียนมีส่วนช่วยให้นักเรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขมีความเข้าใจในสภาพแวดล้อมและชุมชน เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ที่มีต่อชุมชนเป็นอย่างดี ในฐานะที่โรงเรียนเป็นสถาบันการศึกษาของชุมชน โรงเรียนต้องสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนทำให้ชุมชนเข้าใจโรงเรียน และให้ความร่วมมือสนับสนุนโรงเรียน ทั้งโรงเรียนและชุมชนจึงมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไข ปัญหาต่างๆ ของชุมชน เพื่อความเจริญก้าวหน้าของชุมชนและประเทศชาติ

จากแนวคิดที่กล่าวมานี้พอจะสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาของโรงเรียนในปัจจุบันนี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับความร่วมมือและสนับสนุนจากผู้ปกครองและชุมชนเพราะโรงเรียนได้รับการจัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอต่อการจัดการศึกษา ชุมชนและผู้ปกครองจึงมีส่วนสำคัญที่จะให้ความช่วยเหลือโรงเรียนได้ทั้งทรัพยากรในการจัดการแหล่งวิทยาการต่างๆ อีกทั้งโรงเรียนก็เป็นองค์กรที่ตั้งอยู่ในชุมชน ให้การศึกษาแก่สมาชิกในชุมชน ฉะนั้นบ้าน โรงเรียน และชุมชนจึงต้องมีความร่วมมือที่ดีต่อกัน เพื่อประโยชน์ในการศึกษาและพัฒนาชุมชน

ความหมายของการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน

โรงเรียนเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม ทำหน้าที่หลักในการให้การศึกษาอบรมอย่างเป็นระบบแก่เด็ก เพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม อย่างไรก็ตามโรงเรียนจะทำหน้าที่ให้การศึกษาแก่เด็กได้ครบทุกสิ่งทุกอย่างนั้นย่อมเป็นไปได้ ถึงแม้จะเป็นที่ยอมรับกันว่า การศึกษา คือ การจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก ประสบการณ์ที่เด็กควรได้รับมิใช่มีอยู่เฉพาะในโรงเรียนเท่านั้น แต่ยังมีอยู่ในที่อื่นๆ ในชุมชนอีกมาก บ้านและชุมชนจึงมีส่วนให้ประสบการณ์ที่เป็นรากฐานทางขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม และเจตคติแก่เด็ก ดังนั้นโรงเรียนจะต้องได้รับความร่วมมือจากบ้าน และชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อให้ตรงตามความต้องการของชุมชน และเหมาะสมกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งสอดคล้องกับหลักการของระบบ ประชาธิปไตยที่ให้ท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอีกด้วยโดยถือว่าโรงเรียนเป็นของประชาชน จัดดำเนินการโดยประชาชน และเพื่อประชาชน โรงเรียนจึงต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และทำประโยชน์ให้กับชุมชนในขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสให้ชุมชน เข้ามามีส่วนช่วยพัฒนากิจกรรมของโรงเรียนอีกด้วย

Morrison (1998) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาว่าเป็นกระบวนการที่มุ่งช่วยให้พ่อแม่ได้ค้นพบและพัฒนาจุดเด่นของตนเอง สมรรถภาพสูงสุดของตนเอง และความสามารถพิเศษของตน และรู้จักนำมาใช้ประโยชน์ให้เกิดแก่ตนเองและแก่ลูกของตน

Epstein (1988 อ้างถึงใน Fuller and Olsen, 1998) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองว่าหมายถึง การที่ผู้ปกครองเข้ามาในโรงเรียนเพื่อสนับสนุนโรงเรียนหรือร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการหรือเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อการศึกษา รวมทั้งการเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือครู ผู้บริหาร และเด็กๆ หรือกิจกรรมอื่นๆ ของโรงเรียน

ฉันทนา ภาคบงกช (2537) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง หมายถึง การที่ผู้ปกครองให้ความร่วมมือในการช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้องและสอดคล้องกับทางโรงเรียน

วิไลวรรณ วิทย์โรจน์ (2525) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน หมายถึง กระบวนการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนเพื่อให้ผู้ปกครอง นักเรียน และประชาชนเข้าใจการดำเนินงานและความต้องการของโรงเรียนในขณะเดียวกันก็จะช่วยให้เจ้าหน้าที่ทางการศึกษา ผู้ปกครอง และผู้เสียภาษีอื่นๆ ตัดสินใจถูกต้องว่าต้องการให้โรงเรียนพัฒนาเด็กอย่างไร

หรรษา นิลวิเชียร (2535) ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของบ้าน โรงเรียน และชุมชนว่าเป็นกระบวนการที่ผู้ปกครอง ครู และบุคคลในชุมชนทำงานร่วมกัน นับตั้งแต่การวางแผนการทำงาน การเรียนรู้ และการตัดสินใจ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ทางด้านการศึกษาของเด็ก

จากการที่ได้มีผู้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนไว้ดังกล่าวข้างต้นแล้ว พอจะสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนนั้นคือ การดำเนินการใดๆ ร่วมกันระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนเพื่อให้เกิดความเข้าใจ และรู้สึกที่ดีต่อกันอันจะเป็นหนทางให้บ้าน โรงเรียน และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน ขณะเดียวกันก็เป็นหนทางให้โรงเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในท้องถิ่น

ความสำคัญของการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน

โรงเรียนเป็นสถาบันทางสังคมสถาบันหนึ่ง ซึ่งมีหน้าที่พัฒนาสังคมและในขณะเดียวกันสังคมก็ต้องมีหน้าที่ที่จะต้องคอยช่วยเหลือและพัฒนาการศึกษา โดยเฉพาะสถาบันการศึกษาที่เป็นโรงเรียนจะดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพได้จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือและสนับสนุนจากบ้านกับชุมชน ดังนั้นจึงมีผู้กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนดังนี้

Leeper and Others (1979) กล่าวว่า บ้านและโรงเรียนมีภาระหน้าที่สำคัญในการให้การศึกษาแก่เด็ก และไม่สามารถจะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพถ้าปราศจากความเข้าใจ การสนับสนุน และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ผู้ปกครองและครูจะต้องรู้จักเด็กทุกด้านทั้งที่บ้านและที่โรงเรียนเพื่อจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็ก ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและครูที่มีคุณภาพในขณะเด็กอยู่ในระยะแรกของชีวิตจะมีอิทธิพลต่อชีวิตเด็กในอนาคต

Levine and Levine (1996) ได้สรุปถึงความสำคัญของครอบครัวว่า สภาพแวดล้อมภายในบ้านมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการทางสมองของเด็ก สภาพแวดล้อมทางสังคมของเด็กในชั้นเรียน และสภาพแวดล้อมในบ้านต้องมีความสัมพันธ์กัน เพราะจะมีผลต่อการพัฒนาสมองของเด็ก ดังนั้นจึงต้องมีการปรับปรุงพัฒนาสิ่งแวดล้อมของบ้าน เพื่อนบ้าน และโรงเรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในการทำงานของเด็กในชั้นเรียน รวมทั้งบุคคลอื่นที่อาจจะไม่ได้มีหน้าที่โดยตรงในโรงเรียน ในอันที่จะร่วมมือกันเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้ประสบความสำเร็จ มีพัฒนาการที่ถูกต้องเหมาะสมทั้งในโรงเรียนและสังคมในอนาคต

ทองพล สุทธิธรรม (2534 อ้างถึงใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2537) ได้กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ในการอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริม พัฒนาการทุกด้านแก่เด็กจะมีส่วนช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมและเป็นไปในทิศทาง เดียวกัน ทั้งนี้เพราะพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูต่างเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดเด็ก และเป็นผู้มีบทบาท สำคัญที่จะหล่อหลอมให้เด็กเติบโตขึ้นตามทิศทางที่ต้องการของสังคม และประเทศชาติ

ละเมียด ลิ้มอักษร (2520 : 18 - 23) ได้สรุปความสำคัญของการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน คือ

1. ส่งเสริมความเข้าใจและมิตรภาพอันดีระหว่างผู้ปกครอง ครู และชุมชน ช่วยให้ต่าง ฝ่ายพร้อมที่จะร่วมมือกันแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับเด็ก และช่วยให้ผู้ปกครองและชุมชนรู้จัก โรงเรียนอย่างแท้จริงแทนที่จะรับฟังจากเด็กฝ่ายเดียว หรือคอยจับผิดกัน และต่างฝ่ายต่างโทษกัน

2. ผู้ปกครองและชุมชนได้มีโอกาสรับความรู้ใหม่ๆ จากโรงเรียนเพื่อประโยชน์ในการให้ การศึกษาอบรมแก่เด็ก โดยทางโรงเรียนอาจหาวิธีส่งเสริมความสนใจผู้ปกครองโดยวิธีต่างๆ เช่น บรรยาย อภิปราย ฉายภาพยนตร์

3. ช่วยให้การปกครองเป็นผลดีเพราะเด็กจะเพิ่มความยำเกรง นับถือครูในเมื่อที่บ้าน และโรงเรียนติดต่อกันและเข้าใจกันอย่างสม่ำเสมอ

4. ช่วยให้ผู้ปกครองเพิ่มศรัทธาในตัวครู เมื่อเห็นความรักความเอาใจใส่ที่ครูมีต่อเด็กของตน นอกจากนี้สุวัธน์ มุทฺธเมธา (2524) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมระหว่าง บ้าน โรงเรียน และชุมชน ดังนี้

1. การศึกษาในโรงเรียนสัมพันธ์กับบุคคลในชุมชน เพราะโรงเรียนให้การศึกษแก่นักเรียน ซึ่งมาจากชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ และนักเรียนนำสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน นักเรียนต้องสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นรวมทั้งพ่อแม่ ผู้ปกครองของนักเรียนเองด้วย บุคคลใน ชุมชนก็จะดำรงชีวิตตามนักเรียนด้วย จึงถือว่าโรงเรียนให้การศึกษแก่นักเรียนโดยทางอ้อม นั้นเอง

2. เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมคือให้ประชาชนยอมรับว่าสถานศึกษาหรือโรงเรียน เป็นสถาบันของชุมชน เป็นสิ่งที่มีค่าของทุกคนเพราะโรงเรียนจะช่วยทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของ ประชาชนในชุมชนดีขึ้น ดังนั้นประชาชนในชุมชนย่อมมีความรู้สึกในความเป็นเจ้าของร่วมกัน และยินดีที่จะให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือโรงเรียน ซึ่งอาจจะเป็นเงิน วัสดุสิ่งของ แรงงาน ตลอดจนการให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโรงเรียน

3. ทำให้ครู ผู้ปกครอง และประชาชนในชุมชนมีความเข้าใจอันดีต่อกัน ถ้าโรงเรียนกับชุมชนไม่มีความสัมพันธ์กัน จะทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา เช่น โรงเรียน และครูถูกกล่าวหา หรือถูกตำหนิในสิ่งต่างๆ ที่ไม่เป็นเหตุผล

4. เพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับกลุ่มคนที่เป็นปัญหาต่อการจัดการศึกษา ซึ่งในสภาพความเป็นจริงแล้วแต่ละแห่งในชุมชนมักจะมีผู้ที่ไม่เข้าใจการศึกษา ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของโรงเรียน นอกจากนี้ยังไม่ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนอีกด้วย ดังนั้น การมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนจะช่วยแก้ปัญหาเหล่านี้ได้

5. เพื่อปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชน เพราะการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์กับชีวิตจริงของชุมชน จึงต้องอาศัยความร่วมมือ การนำเอาทรัพยากรต่างๆ ในชุมชนมาใช้ และต้องให้ผู้เรียนนำสิ่งที่ได้รับจากการเรียนรู้ไปใช้และเผยแพร่แก่ชุมชนได้

6. เพื่อใช้ทรัพยากรของชุมชนให้เป็นประโยชน์ เพราะชุมชนมีทรัพยากรต่างๆ ทั้งทรัพยากรธรรมชาติ บุคคล สถาบัน และวัฒนธรรมพื้นบ้านมากมายด้วยกัน ทรัพยากรเหล่านี้ย่อมจะนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนได้

7. ทำให้โรงเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจกับผู้ปกครองและชุมชนดีขึ้น ทั้งในด้านสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของชุมชน ทั้งนี้เพื่อที่จะให้โรงเรียนร่วมแก้ปัญหา โดยปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสม

ด้วยเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าว จะเห็นได้ว่าโรงเรียนนั้นจะแยกตัวออกจากชุมชนไม่ได้ โรงเรียนจำเป็นต้องมีความผูกพันกับชุมชนและครอบครัวมาก ในลักษณะการพึ่งพาอาศัยกัน การมีความสัมพันธ์อันดีระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนนั้น จะขจัดปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ให้หมดไป และยังเป็นกำลังใจให้ผู้ปกครองกับชุมชนมาช่วยในการจัดการศึกษาให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น ดังนั้น การมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนนั้น จึงมีความสำคัญในการจัดการศึกษาปฐมวัย ผู้บริหารโรงเรียน ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง ตลอดจนบุคคลในท้องถิ่นจะต้องร่วมมือร่วมใจกันเสริมสร้างความเข้าใจที่ดีต่อกัน เพื่อพัฒนาการศึกษาอันเป็น เป้าหมายสำคัญต่อผู้เรียนซึ่งจะออกไปเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนต่อไป

ขอบข่ายการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน

การมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน มีลักษณะเป็นความสัมพันธ์ 3 ทาง คือ บ้าน โรงเรียน และชุมชน มีบทบาทเป็นทั้งผู้ให้และเป็นทั้งผู้รับ การมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน จึงขึ้นอยู่กับ การดำเนินการเพื่อให้โรงเรียนสามารถแสดงบทบาทของการให้การสนับสนุนแก่บ้านกับชุมชน และการรับความร่วมมือ ช่วยเหลือจากบ้านและชุมชนได้อย่างเต็มที่

Berger (1991) ได้แบ่งขอบข่ายการมีส่วนร่วมไว้ 7 รูปแบบคือ

1. การให้พ่อแม่มีส่วนร่วมชี้แนะในการจัดการศึกษาของโรงเรียน
2. การให้พ่อแม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งพ่อแม่อาจจะอยู่รวมในคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียน

3. การให้พ่อแม่เป็นผู้สนับสนุนช่วยเหลือทางด้านทรัพยากรในการจัดการศึกษา เพราะพ่อแม่ผู้ปกครองจะร่วมเข้าสนับสนุนด้านการเงินหรือหาวิธีที่ช่วยเหลือ เพื่อพัฒนาโรงเรียนที่ลูกของตนได้เข้ารับการศึกษาอยู่

4. การให้พ่อแม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมอาสาสมัครหรือเป็นผู้ได้รับการว่าจ้างชั่วคราวในการจัดการศึกษา ซึ่งจะทำให้พ่อแม่ได้เรียนรู้ถึงระบบการปฏิบัติของโรงเรียน รับทราบถึงหลักสูตร และยังทำให้เกิดความคุ้นเคย สนับสนุนกับครูเหมือนเพื่อนร่วมงานกัน

5. การให้พ่อแม่เป็นผู้ติดต่อประสานงานระหว่างบ้านกับโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นการดูแล การบ้านของเด็กขณะอยู่ที่บ้านและการรับทราบถึงความเคลื่อนไหวในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน

6. การให้พ่อแม่เป็นผู้สนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนและส่งเสริมการเรียนของเด็ก

7. การที่โรงเรียนให้บริการและสนับสนุนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง Cohen และ Uphoff (1977 อ้างถึงใน โอวาท สุทธนารักษ์, 2531) แบ่งขอบข่ายการมีส่วนร่วมไว้ 4 รูปแบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) คือ การริเริ่มตัดสินใจ การดำเนินการตัดสินใจ และการตัดสินใจปฏิบัติการ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) คือ การสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหาร และการประสานขอความร่วมมือ
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefit) เกิดจากผลประโยชน์ในด้านวัตถุ ด้านสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติการและการพิจารณาผลจากการดำเนินการว่าสามารถบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

Seriovanni and others (1992) ได้ร่วมกันเสนอแนวคิดเกี่ยวกับขอบข่ายการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนไว้ 6 ประการ ดังนี้

1. การส่งเสริมให้คนในชุมชนเข้าใจชุมชนของตนเอง
2. การช่วยให้ชุมชนเข้าใจในศักยภาพของชุมชน
3. การให้บริการทางการศึกษาแก่ชุมชน
4. การช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน
5. การให้บริการที่โรงเรียนทำได้โดยร่วมมือกับองค์กรอื่นในชุมชน
6. การประเมินนโยบายและแผนงานการพัฒนาชุมชนในส่วนของโรงเรียนเกี่ยวข้อง

นริวรรณ พรหมขุม และคณะ (2537 : 7) ได้ศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน จังหวัดขอนแก่น ได้แบ่งขอบข่ายการมีส่วนร่วมไว้เป็น 2 ด้าน คือ

1. การมีส่วนร่วมในด้านนโยบาย ได้แก่ การให้ข้อมูล การให้คำแนะนำ และการร่วมตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมในด้านการปฏิบัติการ เช่น แรงงาน เงิน/วัสดุอุปกรณ์ ประชาสัมพันธ์ และประสานงาน

ปรีชา นิพนธ์พิทยา (2536) ได้เสนอขอบข่ายการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ได้แก่ การประชาสัมพันธ์โรงเรียน การให้บริการชุมชน การร่วมกิจกรรมของชุมชน การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน และการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นในท้องถิ่น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2527) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีขอบข่ายครอบคลุมงานซึ่งได้แก่ การเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียน การให้บริการด้านต่างๆ แก่ชุมชน การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ของชุมชน การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นในท้องถิ่น การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน การวางแผนกำหนดนโยบาย ทิศทาง และเป้าหมายของโรงเรียนโดยชุมชน และการให้บริการด้านทรัพยากรแก่โรงเรียน

จากขอบข่ายการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปขอบข่ายความร่วมมือได้ทั้งหมด 4 ด้าน คือ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการเป็นผู้ประสานงานในการ

ระดมทรัพยากร ด้านการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน

1. การติดต่อสื่อสาร

โรงเรียนเป็นสถาบันการศึกษาที่สำคัญของชุมชน การดำเนินงานของโรงเรียนจึงต้องอาศัยความร่วมมือ สนับสนุน และช่วยเหลือจากชุมชนกับครอบครัว ซึ่งการติดต่อสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนดำเนินไปได้ด้วยดี

ความหมายของการติดต่อสื่อสาร

การสื่อสารความหมายเป็นคำที่แปลมาจากคำภาษาอังกฤษว่า “COMMUNICATION” ซึ่งมีรากศัพท์เดิมมาจากภาษาละตินว่า “COMMUNIS” อันหมายถึงการสร้างลักษณะที่เรียกว่า “COMMONESS” คือความร่วมมือกัน ความเหมือนกัน ลักษณะนี้หมายถึงความถึงการที่คนหนึ่งๆ หรือหลายคนซึ่งเรียกว่า ผู้ส่งฝ่ายหนึ่ง ส่งความคิดเห็นของเขาไปยังอีกฝ่ายหนึ่ง เรียกว่า ผู้รับ ซึ่งอาจเป็นคนๆ เดียวหรือหลายคนก็ได้ เพื่อให้ผู้รับมีความคิดเห็นหรือเข้าใจเหมือนกับผู้ส่ง อย่างไรก็ตาม การสื่อสารได้มีผู้ให้คำนิยามไว้ในลักษณะแตกต่างกัน ดังต่อไปนี้ (สุเมธ เดียววิเศษ, 2527)

Schramm (1954 : 3) ได้ให้นิยามการสื่อสารว่า การสื่อสาร คือ ความพยายามที่จะแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความคิด หรือทัศนคติ โดยการทำให้ผู้รับ (Receiver) และผู้ส่ง (Sender) ปรับ (tuned) เข้าด้วยกัน เพื่อข่าวสารอย่างหนึ่ง

ดวงพร คำคุณวิวัฒน์ และวาสนา จันทร์สว่าง (2536 : 19) ได้สรุปการสื่อสารไว้ว่า การสื่อสาร หมายถึง การส่งต่อ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ระหว่างผู้ส่ง และผู้รับ และการสื่อสารยังเป็นกระบวนการที่ดำเนินการอย่างมีขั้นตอน มีความต่อเนื่องและที่สำคัญคือ ต้องมีวัตถุประสงค์ในการสื่อสารทุกครั้ง

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2534 : 63) ได้สรุปว่า การติดต่อสื่อสารเป็นกระบวนการทางการบริหารที่จะส่งข่าวสารและความเข้าใจของบุคคลหนึ่งไปสู่อีกบุคคลหนึ่งหรือหน่วยงานหนึ่งไปยังอีกหน่วยงานหนึ่งเพื่อให้บุคคลหรือหน่วยงานทำงานได้ตรงตามวัตถุประสงค์ขององค์การ ช่วยให้การประสานงานดียิ่งขึ้น และช่วยให้ทุกคนในหน่วยงานได้เข้าใจความเคลื่อนไหวของการทำงานอย่างทั่วถึง

สุรพันธ์ ยันต์ทอง (2525) ได้ให้ความหมายของการติดต่อสื่อสารไว้ว่าการติดต่อสื่อสาร คือการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มบุคคลใดกลุ่มบุคคลหนึ่งกับประชาชน ซึ่งกลุ่มบุคคลนั้น

มีหน้าที่ต้องรับใช้หรือให้บริการ การติดต่อสื่อสารของโรงเรียนเป็นกระบวนการไม่ตรีสัมพันธ์สองทาง คือโรงเรียนเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับบรรดาความคิดต่างๆ สัมพันธ์กับประชาชนที่เกี่ยวข้อง

จากความหมายของการติดต่อสื่อสาร ดังกล่าวมาแล้ว จะเห็นว่า แต่ละท่านได้ให้ความหมายแตกต่างกันไป ดังนั้น จึงพอจะสรุปความหมายของการติดต่อสื่อสารได้ว่า การติดต่อสื่อสารเป็นการถ่ายทอด สื่อความคิด ข้อเท็จจริง ความรู้สึก ทัศนคติ โดยการพูด การเขียน หรือสัญญาณให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้เข้าใจความหมายหรือจุดประสงค์ที่ต้องการ

จุดประสงค์ของการติดต่อสื่อสารของโรงเรียน

- 1) เพื่อให้ความรู้และความเข้าใจแก่ผู้ปกครองของเด็กหรือแก่ประชาชนในการจัดการศึกษาแก่เด็ก
- 2) เพื่อเผยแพร่กิจการของโรงเรียนและของเด็ก
- 3) เพื่อแสวงหาการสนับสนุนและร่วมมือส่งเสริมการศึกษาจากผู้ปกครอง และประชาชน
- 4) สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน
- 5) ขจัดปัดเป่าเคลือบรอยบรรดาข้อข้องใจต่างๆ และสิ่งที่ทำให้ประชาชนเข้าใจโรงเรียนผิดๆ ช่วยให้ประชาชนมองโรงเรียนในแง่ดี
- 6) สร้างความเชื่อถือ ความมั่นใจ และความนิยมที่มีต่อโรงเรียนให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชน
- 7) ส่งเสริมให้ผู้ปกครองและครูมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมากขึ้น และเป็นผลให้การเรียนการสอนเด็กบรรลุผลดี (สุรพันธ์ ยันต์ทอง (2525))

วิธีการติดต่อสื่อสารของโรงเรียน

- 1) สร้างความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นในหมู่ครูโดยอาศัยแผนกประชาสัมพันธ์โรงเรียน
- 2) สร้างความสัมพันธ์ระหว่างศิษย์เก่า ศิษย์ปัจจุบัน และครู
- 3) สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ครู กับผู้ปกครองของนักเรียนให้เกิดขึ้น
- 4) จัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครู ให้เป็นศูนย์ประสานงานไม่ตรีสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและครู
- 5) สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน หรือประชาชนทั่วไปในท้องถิ่น โดยพยายามให้โรงเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ ทั้งที่เป็นกิจกรรมทั่วไป กิจกรรมศาสนา และกิจกรรมประเพณีของท้องถิ่น
- 6) จัดตั้งคณะกรรมการประชาชนขึ้นเพื่อให้ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของโรงเรียนในด้านต่างๆ

7) จัดตั้งสมาคมต่างๆ ของชุมชนขึ้นตามความจำเป็นและเหมาะสมโดยใช้โรงเรียนเป็นที่ตั้งสมาคมเหล่านั้น

8) จัดตั้งสมาคมศิษย์เก่า สมาคมเกี่ยวกับการศึกษา สมาคมเกี่ยวกับครู และสมาคมเกี่ยวกับกิจกรรมหย่อนใจต่างๆ สำหรับประชาชน

9) จัดสิ่งต่อไปนี้ให้กลายเป็นสื่อไมตรีสัมพันธ์กับประชาชน คือ

- ก. กิจกรรมต่างๆ ของนักเรียน
- ข. สิ่งพิมพ์และเอกสารต่างๆ ของโรงเรียน
- ค. สื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์
- ง. อุปกรณ์โสตทัศนศึกษา
- จ. กิจกรรมและบริการพิเศษต่างๆ ของโรงเรียน

10) จัดรายการต่างๆ ของโรงเรียนทั้งในด้านการศึกษา การอาชีพและการหย่อนใจให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมรับประโยชน์โดยตรงบ้างตามสมควร (ปฏิญญา สาร, 2519)

วิล ได้ตั้งจิตสมคิด (2528) ได้เสนอวิธีการติดต่อสื่อสารของโรงเรียนไว้ว่า

1) การจัดการประชุมผู้ปกครอง ในการจัดการประชุมเป็นการเผยแพร่ข่าวสาร การดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อชี้แจงการปฏิบัติงานของโรงเรียน เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นมากในปัจจุบัน เนื่องจากโรงเรียนจะต้องได้รับความร่วมมือสนับสนุนจากผู้ปกครอง โรงเรียนต้องการให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นในการปรับปรุงงานของโรงเรียน ตลอดจนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานบางอย่างของโรงเรียน การให้ผู้ปกครองได้รู้เรื่องราวเข้าใจเรื่องโรงเรียน เพื่อให้ผู้ปกครองสนับสนุนให้ความร่วมมือ การยอมรับความคิดเห็นข้อเสนอแนะของกันและกันมาปรับปรุงงานจึงจำเป็นมาก โรงเรียนต้องรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบอยู่เสมอ ผู้ปกครองทุกคนอยากเห็นความเจริญก้าวหน้าของบุตรหลานของตน การแสดงออกในทางที่ดี ของนักเรียนให้ปรากฏแก่ผู้ปกครองนั้น เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่ผู้ปกครองรับรู้ด้วยความพอใจและชื่นชมยินดี โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และประชาชนเข้าชมกิจการศึกษาสังเกตการทำงานการดำเนินงานด้านต่างๆ ของโรงเรียนโดยการทำหนังสือเชิญผู้ปกครอง และประชาชนผู้สนใจเข้าร่วมงานวางแผนร่วมทำงาน เข้าชมกิจการของโรงเรียนในโอกาสต่างๆ และโรงเรียนต้องเปิดใจให้กว้างพร้อมที่จะรับคำติชม และข้อเสนอแนะต่างๆ จากผู้ปกครองและประชาชนมีกิจกรรมต่างๆ มากมายที่ผู้ปกครองและหน่วยงานต่างๆ ของชุมชนสามารถให้ความร่วมมือสนับสนุนโรงเรียนได้ นับตั้งแต่ช่วยเหลือสนับสนุนทางกำลังกาย กำลังความคิด วัสดุอุปกรณ์ และกำลังทรัพย์ เช่น

- เป็นกรรมากร่วมในงานต่างๆ
 - เป็นผู้ช่วยเหลือควบคุมดูแลนักเรียนในเรื่องความปลอดภัยในการเดินทาง ความปลอดภัยในสถานศึกษา และความปลอดภัยในชุมชน
 - ให้ความร่วมมือในการจัดอาหารและบริการอาหารแก่นักเรียน
 - ให้ความร่วมมือในการบริจาควัสดุอุปกรณ์การสอนและการกีฬา
 - ช่วยการสอนเป็นครูพิเศษตามความถนัดและความสามารถของแต่ละบุคคล
- เช่น ช่วยสอนดนตรี นาฏศิลป์ การงาน การฝีมือ เป็นต้น
- ช่วยเหลือในห้องสมุด ในห้องพยาบาลของโรงเรียน
 - ช่วยเหลือในการจัดสวน ทำแผนผัง ปรับปรุงสิ่งแวดล้อม และบริเวณโรงเรียน

2) การจัดทำจุลสาร สิ่งพิมพ์ เพื่อเผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียนในการจัดสิ่งพิมพ์นั้น โรงเรียนต้องพิจารณาถึงความร่วมมือของชุมชนที่จะรับรู้ข่าวสารต่างๆ เหล่านั้นด้วย ฉะนั้น รูปแบบวิธีการ ตลอดจนภาษาที่ใช้เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้สิ่งพิมพ์นั้นได้รับผลตามที่ต้องการจัดทำหนังสือ สิ่งพิมพ์ แผ่นปลิว หนังสือเป็นรายเดือน รายภาคเรียน หนังสือประจำปีหรือสิ่งพิมพ์ในรูปแบบอื่นใดตามความเหมาะสม และความสามารถของสถานศึกษาแต่ละแห่ง จะเป็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนและผู้ปกครองทราบ การใช้สื่อมวลชนต่างๆ ให้เป็นประโยชน์ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ยิ่งเป็นสื่อสารมวลชนท้องถิ่นยิ่งได้ผลดียิ่งขึ้น การเข้าที่อ่านหนังสือพิมพ์ ประจำหมู่บ้าน ป้ายนิเทศของหมู่บ้าน การจัดป้ายนิเทศของ โรงเรียนขึ้นไว้ที่ใดที่หนึ่งซึ่งเป็นศูนย์กลางของชุมชน หรือที่ที่ประชาชนสนใจหาอ่านทำความเข้าใจได้ง่าย การทำสื่อใดๆ ก็ตามต้องคำนึงถึงความสะดวกรวดเร็ว ความสามารถที่ชุมชนจะทำความเข้าใจได้ด้วย

การติดต่อสื่อสารเป็นปัจจัยที่สำคัญของการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ซึ่งการติดต่อสื่อสารที่ดีจะช่วยสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน และการติดต่อสื่อสารที่ดีจะต้องกระทำต่อเนื่องกันอยู่ตลอดเวลา โดยใช้วิธีการประชุมติดต่อ การส่งจดหมาย สื่อ สิ่งพิมพ์ต่างๆ และผ่านคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อจะได้แจ้งข่าวคราวความเคลื่อนไหว ความเปลี่ยนแปลง และความเจริญก้าวหน้าของงานให้แต่ละฝ่ายได้รับรู้เรื่องราวต่างๆ

หลักการติดต่อสื่อสาร

หลักการสำคัญของการติดต่อสื่อสารของโรงเรียนก็คือการจัดทำสม่ำเสมอ มีระเบียบแบบแผน พยายามติดต่อสื่อสารมวลชนอยู่เสมอ และให้มวลชนเกิดความเลื่อมใสมีศรัทธา ในกิจการของโรงเรียน หลักในการดำเนินงานการติดต่อสื่อสารของโรงเรียนพอจะกล่าวแยกเป็นข้อๆ ดังนี้ (สุวกิจ ศรีปัทมา, 2520)

- 1) ดำเนินงานด้วยความบริสุทธิ์ใจและตรงไปตรงมา
- 2) การติดต่อทุกชนิดต้องให้เป็นไปในทางบวก กล่าวคือไม่มุ่งรบกวนหรือแสวงหาผลประโยชน์แต่มุ่งสร้างข่าวดีเป็นประจำ
- 3) ดำเนินงานต่อเนื่องกันไปตลอดเวลาและตลอดปีโดยไม่หยุดยั้ง
- 4) พยายามสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นโดยทั่วไป ไม่จำกัดเฉพาะกลุ่มนั้นกลุ่มนี้เพราะถือว่าโรงเรียนเป็นของประชาชน ดำเนินการโดยประชาชน และเพื่อประโยชน์ของประชาชน
- 5) ตั้งตัวพร้อมอยู่เสมอที่จะรับฟังความคิดเห็นและรับข้อเสนอแนะของประชาชนหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือสนใจกิจการของโรงเรียนมาพิจารณาปฏิบัติตามสมควร
- 6) ใช้วิธีการง่าย ๆ เป็นกันเองกับประชาชนเป็นหลักในการดำเนินการติดต่อสื่อสารภายนอกและภายใน ไม่ถือเขาหรือยึดถือศักดิ์กับผู้ใด

จะเห็นได้ว่า การติดต่อสื่อสารของโรงเรียนจะทำให้ผู้ปกครอง และชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษา และเป็นการเผยแพร่กิจกรรมของโรงเรียน โดยการติดต่อสื่อสารสามารถปฏิบัติได้หลายวิธี เช่น การจัดประชุมผู้ปกครอง การเชิญผู้ปกครอง และชุมชนมาเป็นกรรมการสถานศึกษา การจัดทำจุลสาร สิ่งพิมพ์ ซึ่งเป็นการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร การดำเนินงาน และความเป็นไปต่างๆ ของโรงเรียน และยังเป็นการประสานสัมพันธ์อันดีระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน

2. การเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากร

ชุมชนมีทรัพยากรต่างๆ ที่เป็นประโยชน์อย่างดีทั้งในด้านการดำรงชีวิตของบุคคล และการแก้ปัญหาของชุมชน ทรัพยากรของชุมชนจึงมีความสำคัญต่อการศึกษา อีกทั้งการใช้ทรัพยากรในชุมชนแทนห้องเรียนเป็นสิ่งสำคัญ ในการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้เจริญอกงามไปทุกๆ ด้าน นอกจากนั้นยังเป็นการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ชุมชน เพื่อเป็นการกระตุ้นส่งเสริมให้ชุมชนพัฒนาตนเองอีกด้วย (วิไล ตั้งจิตสมคิด, 2528)

เนื่องจากการศึกษาคือการเพิ่มความสามารถและขยายประสบการณ์ของบุคคลให้มีสมรรถภาพ ทักษะที่ดี ตลอดจนสามารถดำรงชีวิตให้เหมาะสมกับสังคมที่ตนดำรงอยู่ เมื่อเป็นดังนี้ การเรียนการสอนก็ควรจะเปลี่ยนแนวคิดและหลักการที่จะให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์หลายแบบหลายวิธี และจะเป็นการฉลาดยิ่งที่สามารถจัดประสบการณ์ตรงอันเป็นทางแห่งการเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหาต่างๆ ได้ดีขึ้นเพราะใกล้ตัวเด็ก นอกจากประสบการณ์ที่เด็กได้รับแล้วยังเป็นผลพลอยได้จากประชาชน ผู้ปกครองได้ให้ความสนใจ ให้ความร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินงานในโรงเรียนมากยิ่งขึ้น ครูอาจเลือกใช้ชุมชนเป็นเสมือนแหล่งวิชาได้ดังนี้

- 1) ผู้เชี่ยวชาญหรือช่างในอาชีพเฉพาะอย่างมาให้ความรู้และแนะนำเด็ก
- 2) ผู้ปกครองของเด็กอาจให้ความช่วยเหลือในการเป็นวิทยากรในบางเรื่อง
- 3) สมาชิกสภาอาจให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประชุมสภาว่างกฎหมายหรือ
ประสบการณ์ด้านอื่นๆ
- 4) โรงงานอุตสาหกรรมเป็นที่ชมเพื่อความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงาน การผลิต
- 5) ตำรวจ ข้าราชการให้ความรู้ด้านการจราจร การปกครองและอื่นๆ
- 6) คณะกรรมการสภาตำบล หรือท้องถิ่นอาจให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานในท้องถิ่น
- 7) ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น พืช สัตว์ป่า ดิน หิน แม่น้ำ แร่
- 8) ทรัพยากรที่มนุษย์ประดิษฐ์คิดแต่ง เช่น บ้านเรือน อาคาร สนามบิน สถานีดับเพลิง
- 9) การศึกษานอกสถานที่ที่จะให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ
- 10) คณะกรรมการสภาการศึกษาอาจเป็นวิทยากรได้ดีในบางเรื่องเกี่ยวกับงานหรือ
อาชีพของตน (บันลือ พุทชะวัน, 2525)

หวน พันธุ์พันธ์ (2529) และกิติมา ปรีดีติลล (2532) ได้เสนอแนวคิดที่สอดคล้องกัน
ชุมชนมีทรัพยากรอยู่มากมายทั้งทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรประเภทสถาบันต่างๆ
และทรัพยากรประเภทวัฒนธรรมพื้นบ้าน ซึ่งทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนเหล่านี้จะเป็นประโยชน์
ในการเรียนการสอน เช่น เชิญบุคลากรในชุมชนมาเป็นวิทยากร หรือให้ความรู้แก่นักเรียนพานักเรียน
ไปศึกษาทรัพยากรในชุมชน และให้นักเรียนศึกษาวัฒนธรรมพื้นบ้านเพื่อช่วยกันอนุรักษ์ไว้
นอกจากนี้โรงเรียนอาจขอความช่วยเหลือและขอความร่วมมือจากชุมชนในด้านการเงิน วัสดุ
หรือผลผลิตทางการเกษตร แรงงาน คำปรึกษาหารือ หรือความคิดเห็นในการปรับปรุงโรงเรียน

ปัจจุบันการดำเนินงานของโรงเรียนจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากแหล่งทรัพยากร
ภายนอกมากมาย แต่ความร่วมมือดังกล่าวอาจอยู่ในแวดวงจำกัดเพราะแต่ละโรงเรียนต่างก็มี
ทรัพยากรเฉพาะเรื่อง เฉพาะด้าน การที่พ่อแม่ผู้ปกครองร่วมกันให้ข้อมูลด้านแหล่งทรัพยากร
ที่โรงเรียนจะติดต่อขอความร่วมมือได้ จึงเป็นส่วนหนึ่งของความช่วยเหลือที่จำเป็น และเป็นการขยายวง
ความร่วมมือให้กว้างขวางมากขึ้น ข้อมูลด้านแหล่งทรัพยากรควรเป็นทั้งทรัพยากรด้านองค์การ
ทรัพยากรด้านบุคคล ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในด้านต่างๆ ซึ่งในกรณีที่ทางโรงเรียน
มีความจำเป็นจะใช้ประโยชน์ ก็จะสามารถใช้ได้ทันที่ขึ้น เช่น ข้อมูลด้านการแพทย์-จิตแพทย์
นักวิชาการที่มีความรู้ความชำนาญด้านคอมพิวเตอร์และระบบอิเล็กทรอนิกส์ นักการศึกษาเฉพาะ
ด้านต่างๆ เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การใช้ทรัพยากรของชุมชนและการให้ชุมชนเป็นห้องเรียนในการเรียนรู้เป็นการเสริมสร้างพัฒนาการในด้านต่างๆ ของนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนักเรียนจะได้ประโยชน์แล้วชุมชนยังเข้าใจโรงเรียน ชุมชนมีโอกาสรู้สิ่งต่างๆ ไปด้วย เป็นการกระตุ้นส่งเสริมให้ชุมชนพัฒนาตนเองเห็นคุณค่าและประโยชน์ของโรงเรียนต่อชุมชน การเรียนรู้เกี่ยวกับชุมชนจึงมีความสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน พัฒนาชุมชนและสร้างความร่วมมืออันดีระหว่างบ้านโรงเรียน และชุมชน

3. การอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา

การจัดโปรแกรมและกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนมีความสำคัญต่อการประชาสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียนและชุมชน โรงเรียนจะต้องระลึกละเอียดว่าโปรแกรมที่ดีจะต้องเป็นการสื่อสารสามทาง และต้องเปิดโอกาสให้มีการปฏิสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน โรงเรียนต้องใช้วิธีการต่างๆ ในการที่จะให้ผู้ปกครองกับชุมชนรู้และเข้าใจการดำเนินงานของโรงเรียน เข้าใจจุดหมายและกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนเพื่อผู้ปกครองกับชุมชนจะได้มีโอกาสให้ความร่วมมือ สนับสนุนเสนอแนะให้ข้อคิดเห็นต่างๆ ในเวลาเดียวกัน ในการจัดโปรแกรมและกิจกรรมต่างๆ นั้น โรงเรียนต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้ปกครองกับชุมชนด้วยการนำประชาชนในชุมชนเข้ามาทำกิจกรรมในโรงเรียน ซึ่งได้แก่ จัดงานการแสดงของนักเรียน ในโอกาสที่สำคัญแล้วเชิญผู้ปกครองและประชาชนมาชม จัดสมาคมครูผู้ปกครอง จัดการแข่งขันกีฬาระหว่างครูกับประชาชนในชนบท เชิญวิทยากรในห้องถิ่นมาบรรยายให้นักเรียนฟัง และเชิญประชาชนในท้องถิ่นเข้ามาเป็นคณะกรรมการต่างๆ ของโรงเรียน (พิสิฐ พิษณานนท์, 2530)

การแสวงหาหรือการระดมพ่อแม่และคนในชุมชนอาสาสมัครให้มาช่วยกิจกรรมทางการศึกษาของโรงเรียนเป็นรูปแบบที่น่าสนใจในการขยายผล และระดมการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพ เพราะจำทำให้ได้พ่อแม่และคนในชุมชนจำนวนมากมาเข้าร่วมอย่างสบายใจมากขึ้นท่ามกลางเวลาและหน้าที่การงานที่จำกัด พ่อแม่และคนในชุมชนจำนวนมากจะสามารถใช้ความรู้ ความชำนาญ พิเศษเฉพาะตัวมาร่วมงานทางด้านการศึกษามากขึ้น โดยไม่จำเป็นต้องเข้าร่วมเต็มเวลา

พ่อแม่ผู้ปกครองและคนในชุมชนที่เข้ามาเป็นอาสาสมัคร ทำได้หลายด้าน เช่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544)

- 1) อาสาสมัครในการสอนหนังสือ การช่วยฝึกทักษะในงานคอมพิวเตอร์ งานฝึกอาชีพด้านต่างๆ
- 2) อาสาสมัครในการเข้าร่วมดูแลเด็กในกิจกรรมต่างๆ เช่น ทัศนศึกษา การอ่านหนังสือ การดูแลเด็กในชั้นเรียนของเด็กก่อนวัยเรียน

3) บทบาทในการร่วมมือให้ข้อมูลเสริมบทเรียนต่างๆ พ่อแม่ผู้ปกครองและคนในชุมชน มีความหลากหลายและมีประสบการณ์แตกต่างกันในด้านอาชีพ การงาน ความรู้ความชำนาญเฉพาะ การที่พ่อแม่ผู้ปกครองและคนในชุมชนซึ่งมีความรู้เฉพาะด้านมาร่วมให้ข้อมูลเพิ่มเติม จะช่วยครูในการสร้างหลักสูตรที่มีความลึกซึ้งขึ้น

4) บทบาทในการจัดกิจกรรมที่น่าสนใจให้แก่เด็กหรือกลุ่มพ่อแม่ด้วยกัน การจัดกิจกรรมให้แก่เด็กได้ทำงานร่วม คิดร่วม ตัดสินใจร่วม เป็นอีกบทบาทที่พ่อแม่และคนในชุมชนมีโอกาสเข้าร่วมและสร้างสรรค์ได้มาก อาจจะเป็นรูปของค่าย การทำโครงการบางอย่างร่วมกัน เป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ไม่เป็นทางการ และไม่ควรเป็นกิจกรรมที่เน้นการแข่งขันเอาชนะ แต่ควรเป็นกิจกรรมที่เน้นความร่วมมือ การช่วยเหลือพึ่งพากัน กิจกรรมลักษณะนี้จะทำให้พ่อแม่ผู้ปกครองและคนในชุมชนเข้าร่วมได้มากกว่าเป็นกิจกรรมที่เน้นการแข่งขัน เพราะพ่อแม่ผู้ปกครองของเด็กที่ผลการเรียนไม่ดีนั้นอาจจะไม่ยอมเข้าร่วมกิจกรรมลักษณะนี้

การที่อาสาสมัครมาช่วยงานเป็นการช่วยลดภาระของครูประจำชั้นที่อยู่ในโรงเรียนลงบ้าง และทำให้พ่อแม่ผู้ปกครอง และคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมได้มากขึ้น แต่บางครั้งเวลา และบางโอกาสไม่ได้เอื้ออำนวยให้พ่อแม่ผู้ปกครองและคนในชุมชนเข้ามาร่วมได้ทุกครั้ง ดังนั้นทางโรงเรียนจึงจำเป็นต้องจัดตารางเวลาที่เหมาะสม เพื่อช่วยกระจายให้อาสาสมัครต่างมาร่วมงานได้อย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับความต้องการแต่ละช่วงเวลา

ผลดีของการมีอาสาสมัครพ่อแม่ผู้ปกครอง และคนในชุมชนภายในโรงเรียนหรือในห้องเรียนที่มีลูกหลานเรียนอยู่ มีด้านดีหลายประการ ได้แก่

- ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ผู้ปกครอง และคนในชุมชน กับผู้บริหารโรงเรียนและครูดีขึ้น
- การมีอาสาสมัครเข้ามาดูแลเด็กได้มากขึ้น จะช่วยเพิ่มทักษะในการเรียนรู้และทำให้เด็กได้รับความเอาใจใส่รายบุคคล ซึ่งมีผลโดยตรงต่อพัฒนาการด้านอารมณ์ สังคม และพฤติกรรมของเด็ก

- เด็กๆ มีการพัฒนาด้านการสื่อสารกับผู้ใหญ่ ทั้งในด้านภาษา การสื่อความหมายและความรู้สึกไว้วางใจต่อบุคคลภายนอก

- ครูและทีมงานได้เรียนรู้แนวทางและรูปแบบที่หลากหลายในการดูแลเด็กจากพ่อแม่ผู้ปกครองที่มีประสบการณ์

- เป็นการสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบร่วมกัน ในการดูแลเด็ก ซึ่งมีใช้การดูแลเฉพาะเด็กที่เป็นลูกหลานของเรา หากแต่เป็นเด็กทุกคนในชุมชนและสังคมของเรา

การให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนอาจสร้างได้ด้วยวิธีการ
ดังนี้

- 1) เชิญบุคคลภายนอกมาเป็นวิทยากรในบางโอกาส
- 2) แต่งตั้งบุคคลภายนอกเป็นกรรมการปรับปรุงอาคารสถานที่
- 3) เอกสารและวัสดุสิ่งพิมพ์ต่างๆ โรงเรียนอาจได้จากชุมชน
- 4) โสวัตศนอุปกรณ์อาจได้โดยบุคคลในชุมชนมอบให้ เพื่อใช้เกี่ยวกับการเรียนการสอน
- 5) การร่วมในกิจกรรมพิเศษของโรงเรียน
- 6) จัดตั้งสมาคมครู-ผู้ปกครองเพื่อสนับสนุนให้ผู้ปกครองมีโอกาสเข้ามารู้เห็นและร่วมมือ

ช่วยเหลือทางการศึกษาแก่โรงเรียนและแก่ส่วนรวมให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

จะเห็นได้ว่า การจัดการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษานั้น ผู้ปกครอง และชุมชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้ในหลายรูปแบบ เช่น เป็นวิทยากรให้ความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น การเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน และการเป็นผู้ช่วยในชั้นเรียน ซึ่งจะส่งผลให้เด็กเกิดการเรียนรู้อันหลากหลาย และยังเป็นการประสานการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนได้เป็นอย่างดี

4. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน

การให้นักเรียนเรียนรู้เกี่ยวกับชุมชนของตน โรงเรียนอาจใช้วิธีการทั้งสองคือการนำชุมชนและผู้ปกครองเข้าสู่โรงเรียน โดยการเชิญบุคคลากรและนำสิ่งของต่างๆ ที่เกี่ยวกับชุมชนเข้ามาสู่โรงเรียน หรือนำนักเรียนเข้าสู่ชุมชน ใช้ชุมชนเป็นสถานที่ศึกษาความเป็นจริง ชีวิตจริง และปัญหาจริงๆ ของชุมชนในบางโอกาสที่เห็นสมควรโรงเรียนอาจใช้ทั้งสองวิธีร่วมกันก็ได้

ดารา ทีปะปาล (2521) กล่าวว่า ปัจจุบันชุมชนมีความสนใจให้การสนับสนุนโรงเรียนมากขึ้น โดยเข้าร่วมรับผิดชอบในการให้บริการทางวิชาการวิชาชีพ ซึ่งชุมชนจะมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางความต้องการของตนได้เป็นอย่างดี ดังนั้น บุคลากรในชุมชนที่มีความรู้ ความสามารถในสาขาวิชาต่างๆ ควรมีการดำเนินการจัดโครงการฝึกอบรมเผยแพร่ความรู้ ทั้งทางวิชาการ วิชาชีพ โครงสร้างหลักสูตรระยะสั้น สรรหาวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้แก่ผู้รับการศึกษาในโรงเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนให้สูงขึ้น

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนได้ทราบถึงแนวทางความต้องการของชุมชนกับผู้ปกครอง ในการจัดการศึกษาว่าชุมชนกับผู้ปกครองต้องการที่จะศึกษาเรื่องอะไรใน

ชุมชน และสามารถนำมาชี้แจงวางแผนร่วมกับโรงเรียนนั้น ได้มีการศึกษาวิจัยในสาระดังกล่าว สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

เปลี่ยน ศิริรังสรรค์กุล (2526) ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก เกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา ด้านให้คำปรึกษาแนะนำแก่โรงเรียนในการกำหนดแนวทางพัฒนา และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น บทบาทด้านแสวงหาความช่วยเหลือและความร่วมมือจากประชาชน หน่วยงาน และส่วนราชการเพื่อพัฒนาโรงเรียน และบทบาทด้านเสนอแนะและประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หน่วยงานและส่วนราชการเพื่อให้โรงเรียนมีส่วนร่วมในการให้บริการแก่ชุมชน หน่วยงานส่วนราชการ และการพัฒนาท้องถิ่น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามคาดหวังให้คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาปฏิบัติอยู่ในระดับควรปฏิบัติมากทุกบทบาท และเห็นว่าการปฏิบัติจริงของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับน้อยทุกบทบาท และในด้านปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาคือกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาไม่มีความรู้ในระดับต่ำ และขาดความรู้เรื่องหลักสูตรใหม่ ประชาชนส่วนมากยากจนจึงช่วยเหลือโรงเรียนได้น้อย กรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่มุ่งประกอบอาชีพของตนจึงปฏิบัติหน้าที่ได้ไม่เต็มที่

ปกติแล้วพ่อแม่ผู้ปกครอง และคนในชุมชนจำนวนหนึ่งจะได้รับการคัดเลือกให้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสมาคมครู ผู้ปกครองอยู่แล้ว แต่อาจจะมีพ่อแม่ผู้ปกครอง และคนในชุมชนอีกเป็นจำนวนมากที่ไม่มีโอกาสได้เข้ามาร่วมงานของโรงเรียนในด้านนี้ การที่โรงเรียนจะเชิญพ่อแม่ผู้ปกครองและคนในชุมชนเข้ามาเป็นคณะกรรมการในด้านต่างๆ ร่วมกับคณะครูในโรงเรียนมากขึ้น น่าจะเป็นบทบาทที่ช่วยงานโรงเรียนได้อย่างกว้างขวางขึ้น เช่น คณะกรรมการการศึกษา วางแผนและพัฒนา การเรียนการสอนของโรงเรียน คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลด้านต่างๆ ที่เหมาะสมและจำเป็น อาจเป็นส่วนหนึ่งในการมีส่วนร่วมคิด ร่วมงานระบบให้มีความโปร่งใส และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างมีแผนต่อการพัฒนาการศึกษาของเด็กในระยะยาว นอกจากนี้โรงเรียนควรจัดให้มีการฝึกอบรมในเรื่องภาวะการเป็นผู้นำ การฝึกการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล เป็นต้น เพื่อเป็นการสนับสนุนให้ผู้ปกครองและคนในชุมชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมมากขึ้นในการบริหารจัดการ

กิจกรรมที่โรงเรียนสามารถดำเนินการ เพื่อสนับสนุนให้ผู้ปกครองและคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหาร และวางทิศทางในระดับนโยบายได้เหมาะสมขึ้น เช่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544)

- 1) การเชิญผู้ปกครองและชุมชนเข้าร่วมในการกำหนดเป้าหมายและภารกิจของโรงเรียน
- 2) การแจ้งข่าวเกี่ยวกับตำแหน่งว่าง หรือโอกาสในการเข้าดำรงตำแหน่งต่างๆ ในคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียนชุดต่างๆ แก่ผู้ปกครองและคนในชุมชน
- 3) การพัฒนาผู้นำในกลุ่มพ่อแม่ผู้ปกครองและคนในชุมชน ให้มีโอกาสเข้าร่วมในการวางแผน การจัดการ การดูแลการใช้งบประมาณ การวางแผนการจัดการเรียนการสอนรายบุคคล การประเมินผล การให้คำแนะนำต่างๆ แก่ทางโรงเรียน หรือมาร่วมแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น
- 4) การจัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครูขึ้น หากยังไม่เคยมีการดำเนินการมาก่อน ให้มีหน้าที่ให้คำปรึกษาช่วยเหลือทางวิชาการด้านต่างๆ ตามความเหมาะสม
- 5) การจัดเตรียมการฝึกอบรมเกี่ยวกับการเป็นผู้นำ การทำงานร่วมกันเป็นทีม และทักษะที่จำเป็นในการแก้ปัญหาต่างๆ เช่น ทักษะการจัดการกับปัญหาพฤติกรรมบางอย่างของนักเรียน เป็นต้น
- 6) การกระจายอำนาจหรือมอบอำนาจสภาผู้ปกครองหรือสมาคมผู้ปกครอง ครู ในการควบคุม ตรวจสอบการดำเนินการตามนโยบาย ตรวจสอบพัฒนาการความก้าวหน้าของเด็ก และดำเนินการตรวจสอบหลักสูตรการเรียนรู้อยู่เป็นระยะๆ เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียนนั้น ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการเข้าร่วมตัดสินใจของโรงเรียน คือ คณะกรรมการสถานศึกษา โดยคณะกรรมการสถานศึกษา จะประกอบไปด้วยผู้บริหาร ครู ตัวแทนจากชุมชน และตัวแทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะมีหน้าที่เกี่ยวกับการร่วมวางนโยบายการดำเนินงาน การจัดสรรงบประมาณ และการประเมินโรงเรียน

หลักและวิธีการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน

1. หลักการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน

หลักการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนตามทฤษฎีของสตูปลส์ (Stoops 1961 : 515-519) สรุปไว้ดังนี้

1) ต้องมีทั้งการรับและให้ข่าวสารต่อบ้านและชุมชน คือ บุคลากรของโรงเรียน ต้องทราบความเป็นไปของบ้านกับชุมชน และในขณะเดียวกันโรงเรียนก็ต้องแถลงให้ประชาชนและผู้ปกครองทราบถึงปัญหาและวิธีดำเนินงานของโรงเรียน

2) การมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนได้ผลอยู่ที่การใช้วิธีการหลายๆ แบบ ในขณะเดียวกัน

3) สิ่งสำคัญในการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนก็คือ พยายามทำให้ผู้ปกครองกับชุมชนเข้าใจโรงเรียนมากที่สุด

4) การมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ควรเป็นงานที่ทำอย่างต่อเนื่อง

5) เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน โรงเรียนควรให้ข้อมูลที่ที่น่าสนใจ ง่ายต่อการเข้าใจและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2525) ได้ให้หลักการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ว่า หลักเกณฑ์ในการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ควรมีดังนี้

1) ต้องดำเนินการด้วยความบริสุทธิ์ใจ ตรงไปตรงมา เชื่อถือได้

2) ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ถือเป็นภารกิจที่ต้องทำต่อเนื่องตลอดเวลา

3) ต้องดำเนินการให้ครอบคลุมทุกด้านที่ชุมชนมีส่วนรับผิดชอบด้วย

4) ต้องมีความง่ายและคล่องตัวในการดำเนินงาน

5) ต้องเป็นไปด้วยความสร้างสรรค์ มิใช่ทำลายภาพพจน์ของบ้าน โรงเรียนและชุมชน

6) ต้องดำเนินการปรับให้เข้ากับสภาพของชุมชน

7) ต้องดำเนินการด้วยความยืดหยุ่นให้เข้ากับสาระ วิธีการ และโอกาส

พิสิฐ พิษณานนท์ (2530) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนนั้น ควรคำนึงถึงหลักการต่างๆ ต่อไปนี้

1) จัดตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้นให้มากที่สุด

2) ครูใหญ่และครูควรมีความอ่อนน้อม มารยาทดี ไม่ดูหมิ่นประชาชน ให้ความช่วยเหลืออย่างจริงใจ และยอมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่นอย่างจริงใจ

3) ครูใหญ่และครูไม่ควรประพฤติตนแบบยกตนข่มท่าน แต่ควรยกย่องให้เกียรติแก่ประชาชนอย่างแท้จริง

4) ครูใหญ่และครูต้องพยายามทำความเข้าใจในธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่น นอกจากนี้จะต้องรู้ถึงค่านิยม ความเชื่อ ของท้องถิ่นด้วย

5) ครูใหญ่และครูควรรู้และเลือกกาลเทศะ ให้ถูกต้องแก่โอกาสตามสมควร

6) ครูใหญ่และครูควรยกเว้นการกระทำใดๆ ที่อาจนำความเสื่อมเสียมาสู่ตัวเองและโรงเรียน เช่น ไม่เล่นการพนัน เป็นต้น

จากหลักการในการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ที่นักวิชาการกล่าวไว้แล้วนี้ พอจะสรุปได้ว่า ผู้ที่จะดำเนินการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ควรยึดหลักสำคัญๆ ดังนี้

- 1) ต้องมีความตั้งใจจริง ดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและครอบคลุมงานทุกด้าน
- 2) ต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และสามารถปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในชุมชน
- 3) ต้องมีความอดทน และมุ่งมั่นในการทำงาน
- 4) ต้องเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดี ตลอดจนศึกษาและเรียนรู้วิถีของชุมชน

2. วิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน

โรงเรียนจำเป็นต้องรู้จักชุมชน จะต้องหาวิธีนำชุมชนเข้ามาสู่โรงเรียน โรงเรียนก็มีหน้าที่ที่จะให้บริการชุมชน และโรงเรียนควรส่งเสริมกิจกรรมที่จะนำไปสู่ความร่วมมืออันดีระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน วิธีที่โรงเรียนจะต้องทำเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนคือ

ชิรวัดณ์ นิเจนตร (2528) ได้เสนอว่า วิธีการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน นั้น มีหลายขั้นตอน แต่ควรจะเริ่มจากการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบ้านหรือผู้ปกครองของนักเรียนก่อน และจึงค่อยขยายความสัมพันธ์ออกไปสู่ชุมชน การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครองนั้น โรงเรียนมีแนวทางการดำเนินการได้ดังนี้

- 1) จัดให้มีการประชุมพิเศษผู้ปกครองของนักเรียนในวันเปิดภาคเรียน โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา และการดำเนินงานของโรงเรียนทั้งด้านการสอนการอบรม และการพัฒนาในด้านต่างๆ
- 2) เชิญผู้ปกครองมาเยี่ยมชมโรงเรียน เช่น มาเยี่ยมชมนิทรรศการที่โรงเรียนจัดขึ้น
- 3) เชิญผู้ปกครองมาร่วมแก้ไขปัญหบางอย่างเกี่ยวกับตัวเด็ก
- 4) ให้ครูไปเยี่ยมผู้ปกครองและนักเรียนที่บ้าน เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกันและมีความสนิทสนมซึ่งกันและกัน
- 5) ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน เช่น เชิญมาเป็นวิทยากรในเรื่องที่เขามีความถนัดและความชำนาญ
- 6) จัดตั้งสมาคมครูและผู้ปกครองขึ้นเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น

หลังจากที่สร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองนักเรียนไปแล้ว โรงเรียนควรขยายความสัมพันธ์ไปสู่ชุมชน โดยการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนให้ชุมชนทราบ สร้างความเชื่อถือและความมั่นใจตลอดจนความนิยมให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชนโดยการกระตุ้นให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการศึกษา สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน หรือให้ความช่วยเหลือกิจการของโรงเรียน โรงเรียนอาจจะประเมินความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการศึกษาและสนองความต้องการดังกล่าวให้ได้มากที่สุด และพยายามทำให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของชุมชนทั้งในทางวิชาการ และการพัฒนาท้องถิ่น

พิสิฐ พิษณานนท์ (2530) ได้แบ่งวิธีการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน และชุมชนไว้ 2 วิธี คือ

1) โดยการนำเอากิจกรรมที่มีภายในโรงเรียนออกสู่ประชาชนภายนอกที่อยู่ในท้องถิ่นนั้น เช่น การนำนักเรียนออกไปพัฒนาชนบท ให้นักเรียนออกไปฝึกอาชีพจริงกับประชาชนในท้องถิ่น จัดการบรรยายพิเศษโดยครูหรือครูใหญ่ จัดเครื่องมือสื่อสารต่างๆ

2) โดยการนำประชาชนในชุมชนเข้ามาทำกิจกรรมในโรงเรียน ซึ่งได้แก่ จัดงานการแสดงของนักเรียนในโอกาสสำคัญและเชิญผู้ปกครองและประชาชนมาชม จัดสมาคมครูผู้ปกครอง จัดการแข่งขันกีฬาระหว่างครูกับประชาชนในชนบท เชิญวิทยากรท้องถิ่นมาบรรยายให้นักเรียนฟัง และเชิญประชาชนในท้องถิ่นเข้ามาเป็นกรรมการต่างๆ ของโรงเรียนเท่าที่ไม่ขัดต่อกฎระเบียบของโรงเรียน

สุพิชญา ธีระกุล (2522) ได้เสนอแนวทางปฏิบัติในการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนไว้ ดังนี้

1) ศึกษาชุมชนโดยละเอียด เช่น โครงสร้าง วัฒนธรรม ประเพณี อาชีพ สภาพทางเศรษฐกิจ ทรัพยากรและความต้องการ เป็นต้น

2) จัดรายการประชาสัมพันธ์แก่ชุมชน โดยการเผยแพร่กิจการทางสื่อมวลชน หรือชุมชนกรรมการโครงการสุขภาพของโรงเรียน ฯลฯ เป็นต้น

โดยสรุป วิธีการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน มีได้หลายวิธี ตามที่นักวิชาการได้แนะนำไว้ นั้น พอจะประมวลได้ว่ามี 2 ประเด็นใหญ่ๆ คือ โดยการเปิดประตูให้โรงเรียนออกไปสู่ชุมชน และโดยการเปิดประตูให้ชุมชนเข้ามาสู่โรงเรียน (outside in)

ข้อควรคำนึงเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน

พิมพ์พอรณ เทพสุเมธานนท์ (2532) ได้กล่าวว่าสิ่งที่ควรต้องคำนึงถึงในการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนที่สำคัญ โรงเรียนต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ คือ

1. ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม ตลอดจนความเชื่อของชุมชน การแสดงออกในการยอมรับหรือไม่ยอมรับในการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ภายในชุมชน ซึ่งเป็นอีกสาเหตุหนึ่ง ที่โรงเรียนควรให้ความสนใจ โดยการศึกษารายละเอียดต่างๆ ตลอดจนสภาพแวดล้อมของชุมชน เพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาและการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน

2. ลักษณะของประชากรในชุมชน จะเห็นว่าระดับการศึกษาในชุมชนหนึ่งๆ นั้นประชาชนแต่ละคนจะมีพื้นฐานการศึกษาแตกต่างกัน โรงเรียนต้องให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการศึกษาและบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนแก่บ้านและชุมชน เมื่อพ่อแม่และผู้ปกครองเข้าใจโรงเรียน ได้ถูกต้อง เขาก็จะให้ความร่วมมือและสนับสนุนโรงเรียน ซึ่งจะเป็นผลดีต่อเด็กและชุมชน

3. การมีส่วนร่วมในชุมชน โรงเรียนต้องคำนึงกลุ่มต่างๆ ในชุมชนด้วย เพราะชุมชนหนึ่งจะมีบุคคลต่างกลุ่มกัน โรงเรียนต้องใช้วิธีการในการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลแต่ละกลุ่มแตกต่างกันไปแล้วแต่ความเหมาะสม

4. โรงเรียนต้องศึกษารายละเอียด เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่ผ่านมาว่าประสบผลสำเร็จเพียงใด มีปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินการหรือไม่ ประชาชนให้ความร่วมมือสนับสนุนโรงเรียน หรือมีทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียนหรือไม่ โรงเรียนต้องเรียนรู้ถึงความสัมพันธ์ในอดีตและปัจจุบันในเรื่องดังกล่าว เพื่อหาทางแก้ไขสิ่งต่างๆ ให้ถูกต้อง

5. การมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นเรื่องค่อนข้างยากเพราะโรงเรียนต้องให้ความรู้ เปลี่ยนแปลงความคิดและทัศนคติของประชาชนในชุมชนให้มีความเห็นคล้อยตาม ซึ่งจำเป็นต้องใช้เวลาและความอดทน ประกอบกับโรงเรียนต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีการกำหนดเป้าหมาย การวางแผนการปฏิบัติงาน และมีการประเมินผล เพื่อจะได้รู้ผลการปฏิบัติงานว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ มีปัญหาและอุปสรรคหรือไม่ มีวิธีการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคอย่างไร ถ้าโรงเรียนปฏิบัติตามวิธีการดังกล่าว การมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ก็จะดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุจุดมุ่งหมายในที่สุด

สุวัฒน์ มุทหมธา (2524) ได้ให้ข้อควรคำนึงในการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนไว้หลายประการ แต่จะนำมากล่าวถึงเฉพาะที่มีความแตกต่างจากที่กล่าวไปแล้วข้างต้น มีดังนี้คือ

1. ความร่วมมือ ร่วมใจ ความสามัคคี ความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของโรงเรียน ต่อบ้าน และชุมชน และการเข้าใจเป้าหมาย แผนปฏิบัติงานต่างๆ ของโรงเรียน เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ต่อการสร้างความร่วมมือระหว่างบ้าน โรงเรียนและชุมชน

2. การใช้ทรัพยากรของชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา และการใช้ชุมชนเป็นโรงเรียน เป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้เจริญงอกงามในทุกด้าน นอกจากนั้นยังเป็นการให้ความรู้ความเข้าใจแก่ชุมชนโดยทางอ้อม เป็นการกระตุ้นส่งเสริมให้ชุมชนพัฒนาตนเอง และให้ชุมชนสนใจกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น

3. การประชาสัมพันธ์โรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง บ้าน โรงเรียน และชุมชน เพราะการประชาสัมพันธ์จะทำให้ประชาชนได้ทราบข่าวสารเรื่องราว และกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน ประชาชนได้เข้าใจการทำงานของโรงเรียน เห็นประโยชน์และคุณค่าของโรงเรียนต่อเด็กและชุมชน ประชาชนก็จะได้ให้ความร่วมมือสนับสนุนโรงเรียนในด้านต่างๆ ในเวลาเดียวกันชุมชนก็จะได้รับการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าไปตามแนวทางของการศึกษาในโรงเรียน

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนนั้น มีประเด็นสำคัญที่ควรคำนึงถึง ต่อไปนี้

1. จะต้องมีการศึกษาชุมชนอย่างละเอียดทั้งในแง่ของสภาพภูมิศาสตร์ ประชากร เศรษฐกิจ การประกอบอาชีพ ค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณี เพื่อเป็นข้อมูลในการดำเนินงาน

2. โรงเรียนต้องมีการประชาสัมพันธ์อย่างถูกต้อง และเหมาะสมต่อชุมชน เพื่อความเข้าใจ ที่ถูกต้องของชุมชน

3. การดำเนินงานการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน จะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความร่วมมือ ร่วมใจ และเสียสละ

ประโยชน์ในการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน

Berger (1991) ได้สรุปประโยชน์ในการที่ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนไว้ว่า การมีส่วนร่วมระหว่างบ้านกับโรงเรียนจะทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์และการสนับสนุนเด็กขึ้น โดยรายงานจากกระทรวงศึกษาธิการสหรัฐอเมริกา (1986) ได้เน้นหลักสูตรของบ้าน มีใจความว่า พ่อแม่สามารถทำหลายสิ่งหลายอย่างที่บ้านเพื่อที่จะช่วยให้เด็กประสบผลสำเร็จในโรงเรียน สามารถทำได้โดยผ่านการสนทนาประจำวัน และการทำกิจวัตรประจำวันร่วมกับเด็ก

Henderson (1986 อ้างถึงใน วรนาท รัชสกุลไทย, 2537) ได้สรุปรวบรวมผลงานวิจัยที่ เกี่ยวกับการให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในประเด็นที่สำคัญ คือ

1. เด็กจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น หากผู้ปกครองมีส่วนร่วมในโรงเรียน
2. ครอบครัวแม้ไม่ใช่โรงเรียนก็เป็นสภาพแวดล้อมทางการศึกษาแห่งแรกของเด็ก
3. การให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมจะมีประสิทธิภาพสูงสุดเมื่อมีการวางแผน และการติดตามที่
- ดี
4. เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้ต่ำ และเป็นชนกลุ่มน้อยจะได้รับผลประโยชน์เพิ่มมากขึ้น ถ้าผู้ปกครองของพวกเขามีส่วนร่วมในโรงเรียน และผู้ปกครองไม่จำเป็นต้องมีพื้นฐานการศึกษาสูงที่จะทำให้เกิดความแตกต่าง

วิมลศรี อุปรมัย และคณะ (2528 : 141 – 143) กล่าวถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนไว้ 3 ด้าน คือ ประโยชน์ที่โรงเรียนได้รับ ประโยชน์ที่ชุมชนได้รับ และประโยชน์ที่ได้รับตรงกัน ดังนี้

ประโยชน์ที่โรงเรียนได้รับ

1. ช่วยให้ชุมชนรักสถาบัน เป็นหู เป็นตา ดูแลให้ปลอดภัยจากการถูกทำลายให้เสียหายในทรัพย์สินหรือถูกโจรผู้ร้ายขโมย
2. ช่วยให้ได้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างเต็มที่
3. ช่วยให้ได้รับเงิน สิ่งของสนับสนุนจากชุมชน
4. ช่วยให้ได้รับบริจาค เช่น ที่ดิน อาคารพวกก่อสร้างหรือทรัพย์สินต่างๆ จากบุคคลในชุมชน
5. ช่วยให้ได้รับบริการจากบริการของชุมชนในด้านการใช้ยานพาหนะ การใช้ห้องสมุด สถานเอนกนมาัย ฯลฯ
6. ชุมชนช่วยดูแลความประพฤติและความปลอดภัยของเด็กนักเรียน
7. ช่วยให้ได้ใช้บริการจากชุมชน เช่น การจัดหางานให้เด็กทำ
8. ช่วยให้โรงเรียนได้ความคิดเห็นที่ชุมชนให้คำปรึกษาในการพัฒนาโรงเรียน
9. ช่วยให้เด็กที่ยากจนได้รับทุนการศึกษาจากชุมชน

10. ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสคุ้นเคยกับชุมชนมากยิ่งขึ้น

ประโยชน์ที่ชุมชนได้รับ

1. ช่วยให้ชุมชนมีอาชีพใหม่ๆ เกิดขึ้น
2. ช่วยให้ชุมชนมีรายได้มากขึ้น
3. ช่วยพัฒนาอาชีพของคนในชุมชน
4. ให้ชุมชนเข้ามาใช้ห้องสมุดในโรงเรียนได้
5. ให้บริการชุมชนใช้สถานที่จัดงานประเพณีต่างๆ
6. ให้บริการชุมชนเข้ามาเรียนและเล่นดนตรีไทยในวันหยุดสัปดาห์
7. ให้ชุมชนได้รับความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆ
8. ให้ชุมชนได้ใช้เป็นสถานที่สวดวิธีกาต่างๆ
9. ให้ชุมชนได้มีโอกาสภาคภูมิใจในความรู้สึกเป็นเจ้าของสถาบันการศึกษาาร่วมกัน
10. ให้ชุมชนได้ผ่อนคลายความเครียดในกรณีที่โรงเรียนจัดงานรื่นเริง

ประโยชน์ที่ได้รับตรงกัน

1. เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน
2. ช่วยให้โรงเรียนและชุมชนได้จับมือแก้ปัญหาชุมชนร่วมกันได้อย่างเต็มที่
3. ช่วยให้ลดความเข้าใจผิดหรือความขุ่นมัวอันเกิดขึ้นได้ระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน

อรุณี หวดาล (2537) ได้สรุปประโยชน์ที่ผู้ปกครองได้รับจากการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไว้ดังนี้ คือ

1. ผู้ปกครองสามารถแสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะแก่โรงเรียน
2. ผู้ปกครองจะมีความกระตือรือร้นในการให้ความร่วมมือหรือช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนมากขึ้น
3. ผู้ปกครองจะมีเจตคติที่ดีต่อตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง และเห็นความสำคัญของตนเองที่มีต่อบุตรหลานมากขึ้น
4. ผู้ปกครองจะมีเจตคติที่ดีต่อโรงเรียน จากผลการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองเปลี่ยนเจตคติที่มีต่อโรงเรียนหลังจากได้มีส่วนร่วม ทั้งนี้เพราะผู้ปกครองได้เห็นถึงปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่โรงเรียนต้องประสบ ดังนั้นจึงมีแนวโน้มที่จะวิพากษ์วิจารณ์โรงเรียนน้อยลง
5. ผู้ปกครองจะมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักพัฒนาการเด็ก หลักการอบรมเลี้ยงดูเด็ก และหลักการศึกษปฐมวัย ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการอบรมเลี้ยงดู และเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กที่บ้านได้

6. ผู้ปกครองจะมีความสามารถในการเสริมความรู้ และประสบการณ์ให้เด็กที่บ้านมากขึ้น รวมทั้งรู้จักใช้การเสริมแรงทางบวกมากขึ้น

7. ผู้ปกครองได้เรียนรู้งานต่างๆ ในโรงเรียนในอันที่จะช่วยเสริมประสบการณ์ชีวิตให้กับตนเอง

8. ผู้บริหารหรือบุคลากรในโรงเรียนมีแนวโน้มที่จะให้การยอมรับ และแสดงการยกย่อง ผู้ปกครองที่ร่วมกิจกรรมของโรงเรียน รวมทั้งให้ความสนใจบุคลากรของโรงเรียนที่ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเป็นพิเศษกว่าเด็กอื่นๆ

จากประโยชน์ที่โรงเรียนได้รับจากการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน แสดงว่าโรงเรียนจะไม่สามารถประสบความสำเร็จได้โดยถ้าปราศจากการร่วมมือของผู้ปกครอง และชุมชน เพราะการมีส่วนร่วมดังกล่าวจะช่วยให้โรงเรียนได้มีการวางแผนและการปฏิบัติให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก ผู้ปกครอง โรงเรียน และชุมชน อันจะทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีที่จะร่วมมือกันในการพัฒนาเด็กต่อไป

ปัญหา และอุปสรรคของการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน

ในการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนนั้น บางครั้งก็มีอุปสรรคและปัญหาต่างๆ เกิดขึ้น บางโรงเรียนมีมาก บางโรงเรียนมีน้อย ย่อมแล้วแต่สภาพของแต่ละโรงเรียนและชุมชน ถึงแม้ว่าโรงเรียนจะมีผู้บริหารที่มีความรู้ดี ความสามารถสูง ในการปฏิบัติงานทุกอย่างก็ย่อมจะต้องพบกับปัญหาหรืออุปสรรคต่างๆ ได้เสมอ ปัญหาหรืออุปสรรคนั้นๆ อาจมาจากผู้บริหาร จากเพื่อนร่วมงาน จากผู้บังคับบัญชา หรือมาจากประชาชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ปัญหาที่มักเกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนมีดังนี้

Anne (1996) ศึกษาโดยการสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนในชนชั้นทางสังคมต่ำ ทั้งหมด เห็นพ้องกันว่าเหตุผลสำคัญที่ผู้ปกครองไม่เข้ามามีส่วนร่วมหรือมีส่วนร่วมน้อย คือ ผู้ปกครองขาดความเข้าใจ และไม่ทราบว่าโรงเรียนกำลังทำอะไร และต้องการให้ผู้ปกครองช่วยเหลือสิ่งใด การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยปกติจะเชิญผู้ปกครองเข้าร่วมประชุม มีเพียงบางโรงเรียนที่ประสานงานให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมอื่นๆ โรงเรียนต้อง

สร้างความไว้วางใจให้กับผู้ปกครอง และสร้างความสัมพันธ์ เพื่อให้ผู้ปกครองเข้าร่วมเป็นสมาชิกกับทางโรงเรียนให้การยอมรับและเชื่อเชิญเพื่อให้ผู้ปกครองรู้สึกว่าเขาเป็นสมาชิกที่มีคุณค่าของโรงเรียน

Johnston (1990) ได้สรุปอุปสรรคของการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ไว้ดังนี้คือ

1. กิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และชุมชนในโรงเรียนลดน้อยลง
2. การติดต่อสื่อสารระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนไม่เป็นไปด้วยดี ขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัย และวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานของโรงเรียน
3. ความคาดหวัง ความสนใจ และบรรทัดฐานของผู้ปกครองกับโรงเรียนมีความแตกต่างกัน
4. บทบาทของผู้ปกครอง และชุมชนมีน้อยเมื่อเข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียน
5. ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือ และส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กที่บ้าน และที่โรงเรียน

Maynard และ Howley (1997) ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในสังคมชนบท ชุมชนเมือง และชานเมือง โรงเรียน 269 แห่ง ในรัฐมิสซิวรี พบว่าผู้ปกครองในสังคมชนบทให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมกับโรงเรียนมากกว่าผู้ปกครองในชุมชนเมืองและชานเมือง ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยระดับประเทศที่ผู้ปกครองชุมชนเมืองและชานเมืองจะมีส่วนร่วมกับโรงเรียนมากกว่า โดยมาจากผู้ปกครองในชนชั้นกลางและสูง ปัจจัยสำคัญของผู้ปกครองในชนบท คือ ความยากจน การขาดโอกาสในการทำงาน การถูกจำกัดทางภูมิศาสตร์และโอกาสในการให้ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งผู้ปกครองในชนบทจะเห็นโรงเรียนเป็นเสมือนศูนย์กลางของชุมชนและผู้ปกครองยังกำหนดคุณค่าทางการศึกษาไว้ต่ำ แนวทางการสร้างความร่วมมือ คือ การเสริมสร้างให้มีกิจกรรมร่วมกัน

Nedler (1977 อ้างถึงใน นิตยา ประพฤติกิจ, 2539) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ผู้ปกครองไม่ค่อยมีส่วนร่วมในโรงเรียนไว้ในเรื่อง "Parent on the Run" ว่าเนื่องจากโรงเรียนมีตารางที่ตายตัวไม่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองที่ทำงานนอกบ้านหรือต้องทำงานตามเวลาได้ร่วมมือกับโรงเรียนและกล่าวว่าถ้าหากจะให้ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม โรงเรียนควรจัดตารางให้มีความยืดหยุ่น และจัดเพื่อความสะดวกของผู้ปกครองเป็นรายบุคคลอาจจะเป็นช่วงเย็นๆ หรือวันสุดสัปดาห์ก็ตามแต่ผู้ปกครองจะสะดวก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Townsend (1999) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของเด็กในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ผู้ปกครองบางส่วนที่ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน เพราะไม่มีเวลา ส่วนปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คือ การกำหนดตารางการจัดกิจกรรมของโรงเรียนที่ตายตัว การจัดกิจกรรมไม่

น่าสนใจ สถานที่จัดกิจกรรม และวันที่จัดกิจกรรม จากการศึกษายังพบว่า เด็กที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียนมีผลการเรียนดีขึ้นมากกว่าเด็กที่ผู้ปกครองไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียน

Reading Today (2000) ศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมที่บ้านของผู้ปกครอง จากการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะสะดวกใจเมื่อเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษของโรงเรียนในบางโอกาส และอึดอัดหากต้องเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนมากเกินไป ซึ่งความรู้สึกสะดวกใจหรืออึดอัดนี้ยังสามารถจำแนกได้ตามกิจกรรมที่เข้าร่วมด้วย ขณะที่ครูกคิดว่าผู้ปกครองควรที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่บ้านมากกว่ามีครูเพียง 16% เท่านั้นที่คิดว่าผู้ปกครองเข้าถึงการมีส่วนร่วมจริงๆ ขณะที่ผู้ปกครองคิดว่าบุตรหลานของตนสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ด้วยตนเอง 68% และมีผู้ปกครองเพียง 22% เท่านั้นที่คิดว่าจะต้องช่วยเหลือดูแลในการทำงานของเด็ก

กิติมา บริติติลล (2532) ได้กล่าวถึงปัญหาในการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ดังนี้คือ

1. การมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนมีน้อยกว่าที่ควร ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากครูไม่มีโอกาสได้ไปคลุกคลีกับผู้ปกครอง และชุมชน โรงเรียนไม่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม และใช้ทรัพยากรของโรงเรียน และโรงเรียนขาดวัสดุอุปกรณ์ที่จะให้บริการแก่ผู้ปกครองหรือชุมชน
2. ผู้ปกครองขาดความศรัทธาในตัวครู และผู้บริหาร เนื่องจากครู และผู้บริหารวางตัวไม่เหมาะสม ขาดความเอาใจใส่ต่อหน้าที่ที่รับผิดชอบ
3. ผู้ปกครอง และชุมชนส่วนมากไม่เห็นคุณค่าของการศึกษา เนื่องจากผู้ปกครองและชุมชนได้รับการศึกษาต่ำ ฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับต่ำ ขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน
4. ผู้ปกครอง และชุมชนเข้าใจว่าการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของรัฐเท่านั้น
5. ความแตกต่างกันทางภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรม

กิตติโชติ ห้อยยี่งู (2527) ได้ศึกษาปัญหา และอุปสรรคที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วยปัญหา และอุปสรรคที่เกิดจากโรงเรียน ประชาชน และอื่นๆ สรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาจากโรงเรียนพบว่า ครูอาจารย์ไม่พอกับจำนวนเด็กที่เพิ่มขึ้น มีภาระในการสอนมากขึ้น มีภาระทางครอบครัว และไม่ได้พักอาศัยในโรงเรียนเป็นส่วนมากทำให้ไม่มีเวลาร่วมงานกับชุมชน และอีกปัญหาที่พบคือ มีครูที่รับมอบหมายให้ประสานงานชุมชน โดยเฉพาะครู อาจารย์อื่นๆ จึงไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง และไม่รู้ว่าเรื่องงานของชุมชน ไม่มีความสัมพันธ์กับประชาชนในชุมชนเท่าที่ควร

2. ปัญหาจากประชาชนพบว่า ประชาชนไม่มีเวลา ไม่ค่อยอยู่บ้านเพราะต้องไปประกอบอาชีพหลักทางการเกษตร และประกอบอาชีพรับจ้าง ก่อสร้าง ค้าขาย ทำให้ติดกรรมในครัวเรือน ไม่สนใจว่าโรงเรียนจะทำอะไรบ้าง แต่ถ้าขอการสนับสนุนช่วยเหลือก็ให้ตามที่โรงเรียนขอมาใน ส่วนการร่วมกิจกรรม และบริการของโรงเรียน ประชาชนไม่ทราบว่าโรงเรียนมีกิจกรรมและบริการอะไรบ้าง ไม่สนใจขอรับบริการเนื่องจากได้ใช้บริการจากหน่วยงานอื่นแล้ว

3. ปัญหาอื่นๆ พบว่า การมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในงานพัฒนาชุมชนยังไม่ได้เท่าที่ควร เจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่นไม่รู้จักครู อาจารย์ไม่ทราบว่าโรงเรียนทำอะไรบ้าง ไม่มีการประสานงานกัน ต่างฝ่ายต่างทำ

จันทราณี สงวนนาม (2518) ได้ศึกษางานบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคกลาง พบว่า โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคกลาง ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานบริหารการศึกษาในทุกๆ ด้านค่อนข้างมาก ยกเว้นงานในด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ที่ทั้งผู้บริหารและนักวิชาการต่างก็มีความเห็นสอดคล้องกันว่าโรงเรียนยังปฏิบัติงานในด้านนี้ค่อนข้างน้อย ส่วนความเห็นของประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าโรงเรียนได้ปฏิบัติงานบริหารการศึกษาทุกๆ ด้านค่อนข้างครบถ้วน และสมบูรณ์ ยกเว้นในบางข้อเท่านั้น เช่น การเชิญวิทยากรในท้องถิ่นมาสอนนักเรียน การที่โรงเรียนนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาสอนนักเรียน และการที่โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ประชาชนมีความเห็นว่าโรงเรียนได้ปฏิบัติค่อนข้างน้อย

ชาคริต คล้ายพิมพ์ (2535 อ้างถึงใน นิภาพรรณ หงษ์ชูเกียรติ, 2539) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของกรมการพัฒนาเด็ก และผู้ปกครองเด็กในการดำเนินศูนย์พัฒนาเด็กหมู่บ้านจังหวัดปราจีนบุรีพบว่า บทบาทพฤติกรรมกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินศูนย์พัฒนาเด็กของกรมการพัฒนาเด็กและผู้ปกครองเด็กมีมากในกิจกรรมที่เป็นงานปฏิบัติลงมือกระทำ ส่วนกิจกรรมเกี่ยวกับการใช้ความคิด วางแผน และตัดสินใจแสดงพฤติกรรมน้อยกว่า

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2541) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งพบว่า ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมมี 2 กลุ่ม คือ

1. ปัจจัยเกี่ยวกับกรมการศึกษา ได้แก่ การไม่มีเวลา การไม่มีถิ่นกำเนิด และ/หรือไม่มีที่พักอาศัยในท้องถิ่น
2. ปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารขาดความเป็นผู้นำ ไม่มีมนุษยสัมพันธ์ และไม่เป็นคนในท้องถิ่น

สมคิด จุมทอง (2527) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 6 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติงานความสัมพันธ์กับชุมชนน้อยที่สุด และพบปัญหาที่อยู่ในระดับน้อยคือ ขาดการประสานงานของฝ่าย ระบบสื่อสารในโรงเรียนไม่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารไม่ปฏิบัติตามแผน ผู้บริหารขาดทักษะความรู้และประสบการณ์การบริหาร ขาดการมอบอำนาจหน้าที่ ขาดการกำหนดหน้าที่ผู้รับผิดชอบ

การมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนมีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาในปัจจุบัน แต่เนื่องจากชุมชนโดยภาพรวมไม่ได้สนองตอบ ให้ความสนใจกับโรงเรียนเท่าที่ควร การจัดดำเนินการบางอย่างระหว่างโรงเรียนและชุมชนอาจไม่สะดวกหรือคล่องตัวตามที่ผู้บริหารต้องการ ทั้งนี้เกิดจากสาเหตุต่างๆประการ เช่น การไม่มีเวลาร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน ชุมชนส่วนมากไม่เห็นคุณค่าของการศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชนได้รับการศึกษาต่ำ ฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับต่ำ และขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะมีความรู้หรืออุปสรรคในการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ผู้บริหารจำเป็นจะต้องหาทางแก้ไขปัญหาให้ลุล่วงด้วยดีและมีประสิทธิผลต่อการจัดการศึกษาให้แก่เด็ก โรงเรียน และชุมชนสู่การพัฒนาการศึกษาแบบยั่งยืน

โครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

โครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีสาระสำคัญในการปฏิรูปการเรียนรู้ คือ การปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการเรียนรู้ของคนไทยทั้งชาติ จากเดิมที่เน้นการถ่ายทอด การท่องจำและการทำตามคำสั่งของครูหรือผู้อื่น โดยเน้นวิชาและเนื้อหาเป็นสำคัญ มาเป็นการเน้นการคิดการปฏิบัติของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และการปลูกฝังให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเองใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีนิสัยรักการเรียนรู้ตลอดชีวิต การปฏิรูปการเรียนรู้ ควรเริ่มจากโรงเรียนทุกแห่งดำเนินการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยในการดำเนินการดังกล่าวจะต้องมีการประกันคุณภาพภายในผสมผสานอยู่ในกระบวนการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ตลอดจนเปิดโอกาสให้ พ่อแม่ ผู้ปกครองครอบครัว ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนที่กำลัง

ดำเนินการ หรือมีความต้องการที่จะปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และดำเนินการประกันคุณภาพ ภายในให้ผสมผสานกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติจึงได้ดำเนินโครงการสรรหาและสนับสนุนโรงเรียนปฏิรูป การเรียนรู้และการประกันคุณภาพภายในขึ้นมาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการดำเนินการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนดำเนินการประกันคุณภาพภายในให้ผสมผสานอยู่ใน กระบวนการบริหารและการจัดกระบวนการเรียนรู้
3. เพื่อเปิดโอกาสให้สถาบันครูศึกษาได้มีบทบาทวิจัย และพัฒนาระบบการเรียนรู้ร่วมกับ โรงเรียนในพื้นที่รับผิดชอบ
4. เพื่อให้โรงเรียนสามารถขยายเครือข่ายการปฏิรูปการเรียนรู้และการประกันคุณภาพ ภายใน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้กับโรงเรียนอื่นๆ

ภารกิจของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการเพื่อพัฒนาเป็นโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อพัฒนา คุณภาพผู้เรียน

ระยะที่ 1 การพัฒนาตนเองของบุคลากรเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ

1. สร้างความตระหนักและความเข้าใจให้ตรงกันถึงความต้องการของโรงเรียน ใน การอาสาสมัครเป็นโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้ ความจำเป็นที่จะต้องปฏิรูปการเรียนรู้ และภารกิจ ที่โรงเรียนจะต้องดำเนินการต่อไปให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คือ ผู้บริหาร ครู ผู้เรียนเจ้าหน้าที่ กรรมการโรงเรียน พ่อแม่ผู้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้องอื่นๆ

2. ผู้เรียน ครู ผู้บริหารโรงเรียน กรรมการโรงเรียน รวมทั้งผู้ปกครอง ร่วมกัน สัมภาษณ์ตนเองเพื่อศึกษาสถานภาพปัจจุบันของโรงเรียน (Pre-test) ซึ่งจะช่วยให้ทราบว่าควรพัฒนา ตนเองในเรื่องใดบ้าง โดยโรงเรียนอาจพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจเอง หรือใช้ของหน่วยงาน อื่น ๆ เช่น เครื่องมือประเมินผลการจัดการเรียนรู้ : การประเมินตนเองของครูและโรงเรียน ที่สร้าง โดยคณะทำงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ สำนัก การศึกษากรุงเทพมหานคร และสำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น

3. แกนนำของโรงเรียน 1-2 คน เข้ารับการฝึกอบรม เพื่อให้มีความตระหนัก และ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการประกัน คุณภาพภายใน ของสถานศึกษา เพื่อเป็นแกนนำในการพัฒนาตนเองของโรงเรียนต่อไป

4. ผู้บริหาร ครู นักเรียน กรรมการโรงเรียนร่วมกับครอบครัวชุมชนและองค์กร ที่เกี่ยวข้องต่างๆ ดำเนินการพัฒนาตนเองในเรื่องความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ และการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจ สถานภาพปัจจุบัน(Pre-test)เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดขอบเขตและหัวเรื่องสำหรับพัฒนา ความรู้ ความเข้าใจของตนเองตามลำดับความสำคัญ

5. การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจของตนเอง อาจมีการศึกษาองค์ความรู้ และ จัดประชุมฝึกอบรมตนเองภายในโรงเรียนเพื่อสร้างความตระหนักและความรู้ความเข้าใจเพื่อให้ เกิดแนวคิดและแนวทางที่จะปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้และการประกันคุณภาพภายในของ วิทยาลัยโดยมีสถาบันครุศึกษาในพื้นที่เป็นที่ปรึกษา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับโรงเรียน การพัฒนาตนเองอาจใช้วิธีการที่หลากหลาย ตามความเหมาะสมของแต่ละโรงเรียน เช่น

5.1 การศึกษาองค์ความรู้ อาจทำความเข้าใจจากเอกสารหรือสื่อ เช่น

- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยเฉพาะหมวด 1 มาตรา 6, 7 และหมวด 4 มาตรา 22, 23, 24, 26, 27 (วรรค 2) และมาตรา 30

- หนังสือ "ปฏิรูปการเรียนรู้ : ผู้เรียนสำคัญที่สุด" ของคณะอนุกรรมการ การปฏิรูป การเรียนรู้ ในคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และกระทรวงศึกษาธิการ

- มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก : ระดับ การศึกษาขั้น พื้นฐาน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

- หนังสือ "แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา" ของสำนักงานคณะ กรรมการการศึกษาแห่งชาติ

- สื่อต่างๆ ที่จำเป็น ทั้งของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และหน่วยงานอื่นๆ

5.2 ครู/ผู้บริหารโรงเรียนจับคู่กันหรือรวมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ (ประมาณ 3-5 คน) ตามความสมัครใจ ถ้าเป็นครูจะจับคู่ตามระดับชั้น ตามวิชาที่สอน หรือตามภารกิจ หลักที่รับผิดชอบก็ได้ แล้วช่วยกันคิดวางแผน ทำตามแผน ตรวจสอบและประเมิน ซึ่งกันและกัน

5.3 ให้มีครู/ผู้บริหารโรงเรียน ผู้เชี่ยวชาญทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของครู/ ผู้บริหารในการพัฒนาตนเอง ซึ่งมาจากโรงเรียนเดียวกัน หรือโรงเรียนอื่นภายใน/ภายนอกกลุ่มก็ได้

5.4 ให้มีที่ปรึกษาภายนอก ซึ่งอาจเป็นนักวิชาการจากสถาบันครุศึกษา และ/หรือจาก โรงเรียนของรัฐและเอกชน หรือองค์กรวิชาชีพภาครัฐและภาคเอกชน แต่ควรเป็นผู้ที่ รู้จักท้องถิ่นที่ตั้งของโรงเรียน

5.5 ครูและผู้บริหารโรงเรียนเข้าร่วมเรียนรู้ในการประชุมสัมมนาวิชาการ การอบรมเชิงปฏิบัติการและการศึกษาดูงาน โดยครู/ผู้บริหารโรงเรียนจะเข้าร่วมคนเดียวหรือ เป็นกลุ่มก็ได้ แต่เมื่อกลับมาแล้วให้ทำงานร่วมกับเพื่อนครู/ผู้บริหารเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

5.6 การพัฒนาตนเองที่มีประสิทธิภาพ ไม่จำเป็นต้องเป็นแบบพบหน้าก็ได้ อาจใช้สื่อ ต่าง ๆ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ วีดิทัศน์ คอมพิวเตอร์ ฯลฯ แต่ต้องรู้จักวางแผน เสาะหาสื่อ ที่มีคุณภาพ และบริหารจัดการเวลาได้ดี

6. บุคลากรแต่ละคนดำเนินการพัฒนาตนเอง โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจ สถานภาพ ปัจจุบัน (Pre-test) และความรู้ ความเข้าใจที่ได้จากการศึกษา / ฝึกอบรมตนเองข้างต้น มาวางแผน ปฏิบัติตามแผน ตรวจสอบและพัฒนาปรับปรุง (PDCA) เพื่อปรับเปลี่ยน กระบวนการ จัดการเรียนรู้ และมีการบันทึกร่องรอยการดำเนินงานของตนเองไว้ด้วย

7. ศึกษาความก้าวหน้า (Post-test1) โดยเปรียบเทียบกับผลการสำรวจ สถานภาพปัจจุบัน (Pre-test)

8. วิเคราะห์ข้อมูล Pre-test และ Post-testรวมทั้งข้อมูลที่ได้บันทึกไว้แล้ว สรุปบทเรียนเกี่ยวกับกระบวนการและผลการเรียนรู้ของผู้เรียนและจัดทำรายงานเสนอต่อสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและหน่วยงานต้นสังกัด

ระยะที่ 2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้และระบบการประกันคุณภาพภายในของ โรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

โรงเรียนที่บุคลากรส่วนใหญ่มีความเข้าใจและดำเนินการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และการประกันคุณภาพตนเองดีแล้ว จะได้รับการคัดเลือกเพื่อส่งเสริมให้เข้าร่วมดำเนินการใน ระยะที่ 2 ส่วนโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกจะสนับสนุนให้พัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้นก่อนที่จะ ส่งเสริมให้ดำเนินการในระยะที่ 2 ต่อไป โรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกดำเนินการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้และระบบการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดย

1. พัฒนาความรู้ ความเข้าใจ หรือความตระหนักในเรื่องนี้เพิ่มเติมตามความเหมาะสม และความจำเป็นโดยอาจใช้วิทยากรของโรงเรียนเองหรือจัดหาวิทยากรจากภายนอกมาให้ความรู้

2. ร่วมกันกำหนดเป้าหมายที่แสดงถึงคุณลักษณะหรือคุณภาพที่ต้องการให้เกิดขึ้นในโรงเรียนทั้งโรงเรียนจัดอันดับความสำคัญของเป้าหมายกำหนดแนวทางการดำเนินงาน กำหนดระยะเวลาดำเนินการ กำหนดผู้รับผิดชอบหรือผู้ดำเนินการ และจัดทำแผนการเรียนรู้ให้บรรลุตามเป้าหมาย โดยครูต้องวิเคราะห์หลักสูตร คติกิจกรรม หาวิธีจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (ต่อเนื่องจากระยะที่ 1) รวมทั้งร่วมกันวางแผนกำหนดกรอบการประเมินผู้เรียนตามสภาพที่เป็นจริงด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

3. ครูและบุคลากรทุกคนดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน โดยมีการวางแผนและจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีการประเมินผู้เรียนว่าเป็นไปตามเป้าหมายหรือไม่อย่างต่อเนื่อง โดยอาจประเมินทุกคาบ ทุกสัปดาห์ ทุกบทเรียน หรือช่วงเวลาอื่นตามความเหมาะสม และมีการบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบ รวมทั้งนำผลการประเมินมาพิจารณา และปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ใหม่ตลอดเวลา

4. ในระหว่างที่ดำเนินการตามแผน บุคลากรทุกคนจะต้องตรวจสอบประเมินผลเป็นระยะๆ ทั้งประเมินผลผู้เรียนและประเมินการทำงานของตนเองเมื่อสิ้นภาคเรียนก็นำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อประเมินสรุปรวมในระดับชั้น/หมวดวิชาและภาพรวมในระดับโรงเรียน เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานในระยะต่อไป

5. ในระหว่างการดำเนินงาน ผู้บริหารและบุคลากรนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุง การทำงานของตนเอง และเมื่อสิ้นภาคเรียน ต้องวิเคราะห์จุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุงของโรงเรียน หาสาเหตุของปัญหา และแนวทางแก้ไขเพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงการจัดการศึกษาและการวางแผนของโรงเรียนต่อไป

6. จัดทำรายงานการประเมินตนเองในภาพรวมเมื่อสิ้นภาคเรียน

7. ศึกษาความก้าวหน้าของการดำเนินการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในในช่วงที่ผ่านมา(Post-test2) เพื่อเปรียบเทียบกับสถานการณ์ในช่วงก่อนเริ่มดำเนินการระยะที่ 2 (Post-test1)

8. สรุปผลและจัดทำรายงานความก้าวหน้าของโครงการเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและหน่วยงานต้นสังกัด ทั้งนี้ในระหว่างการดำเนินงานของโรงเรียน หน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานสนับสนุนในระดับพื้นที่จะดำเนินการร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติเพื่อติดตามให้การสนับสนุนและจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์และสรุปบทเรียนทั้งระดับภูมิภาคและประเทศ

ระยะที่ 3 โรงเรียนดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อการประกันคุณภาพภายใน และเตรียมความพร้อม

การขยายเครือข่ายโรงเรียนปฏิรูปโรงเรียนในโครงการจะดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน เพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มีความชัดเจน โดยโรงเรียนที่มีความพร้อมจะเตรียมการเพื่อการขยายเครือข่าย การติดตามประเมินผล การดำเนินงาน

1. ระดับโรงเรียน ทำหน้าที่

- 1.1 ประเมินผลตนเองทั้งในระดับบุคคลและภาพรวมของโรงเรียน
- 1.2 ประเมินผู้ให้คำปรึกษา หรือนักวิจัย
- 1.3 ประเมินผู้เรียน

2. ระดับพื้นที่ นักวิจัยหรือผู้ให้คำปรึกษา ทำหน้าที่

- 2.1 ติดตาม นิเทศ ให้คำปรึกษา ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโรงเรียนในพื้นที่ รับผิดชอบ เก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานของโรงเรียน และประเมินผลการดำเนินงานโครงการ เป็นระยะๆ ตามความจำเป็น แต่ไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง ในระยะที่ 1 และไม่น้อยกว่า 3 ครั้ง ในระยะที่ 2
- 2.2 ร่วมจัดประชุมสรุปผลการดำเนินงานระยะที่ 1 และระยะที่ 2 และจัดทำรายงานการติดตามและการประเมินผลโครงการในพื้นที่ที่รับผิดชอบ

3. สกศ. ติดตามประเมินผลโครงการในภาพรวม โดยดำเนินการสรุปสังเคราะห์ จากข้อมูลการติดตาม และประเมินผลในระดับพื้นที่ และส่งโรงเรียน เพื่อเก็บรวบรวมเป็นข้อมูลประกอบการรายงานผลโครงการ เมื่อสิ้นสุดระยะที่ 1 และระยะที่ 2 ร่วมกับหน่วยงานต้นสังกัด

การจัดการศึกษาของประเทศไทยในขณะนี้เป็นการจัดการศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษา ที่มุ่งเน้นให้มีการปฏิรูปการเรียนรู้โดยถือว่าผู้เรียนเป็นสำคัญ หรือเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมกับโรงเรียนมากขึ้นมากกว่าการยึดโรงเรียนหรือครูเป็นผู้ตั้งเหมือนที่ผ่านมา การมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพราะโรงเรียนไม่สามารถพัฒนาตนเองอยู่ได้เพียงลำพัง แต่ยังมีปัจจัยอีกมากที่จะเป็นช่วยคอยให้ความร่วมมือ สนับสนุนให้การดำเนินงานบรรลุไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

โดยสรุป การศึกษาการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัย ในโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ได้ยึดหลักขยายการมีส่วนร่วมใน 4 ด้าน ได้แก่

ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากร ด้านการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน จะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมทั้ง 4 ด้านเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ในการสร้างความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน

การมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่โรงเรียนจะต้องกระทำ เนื่องจากเป็นบทบาทและหน้าที่โดยตรงของการให้การศึกษาในยุคการปฏิรูปการศึกษา เพราะหน้าที่ของโรงเรียนมิได้มีเพียงการสอนให้นักเรียนมีความรู้วิชาการต่างๆ เท่านั้น แต่โรงเรียนในปัจจุบันจะต้องให้ผู้รับการศึกษาได้มีการพัฒนาทุกๆ ด้าน และสามารถดำรงอยู่ในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข ดังนั้น โรงเรียนจึงต้องเข้าใจสิ่งแวดล้อมและชุมชนของตนเองให้ดีพอ เข้าใจปัญหาอุปสรรค เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนในการจัดการศึกษา เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนให้แก่เด็ก โรงเรียน และชุมชน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Method) ประเภทศึกษาสำรวจ (Survey Study) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ในการจัดการศึกษาปฐมวัย ในโรงเรียนปฏิบัติการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้คือ

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. การนำเสนอข้อมูล

การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

การศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเพื่อเป็นพื้นฐานการทำวิจัย เรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ในการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนปฏิบัติการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ผู้วิจัยได้ศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่วิจัย ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ วารสาร เอกสารต่างๆ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ในการจัดการศึกษาปฐมวัย
2. ศึกษาค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ วารสาร เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการปฏิบัติการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
3. ศึกษาค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ วารสาร เอกสารต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือที่จะนำมาใช้ในการวิจัย

ประชากรและตัวอย่างประชากร

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และประชาชนในชุมชนของโรงเรียนปฏิบัติการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จำนวนทั้งหมด 250 โรงเรียน โดยค้นหาจากเว็บไซต์ในอินเทอร์เน็ต คือ www.board.dserver.org/S/Sreform (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

2. ตัวอย่างประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูอนุบาล ผู้ปกครองเด็กวัยอนุบาล ผู้นำชุมชน และประชาชนในชุมชนของโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จำนวน 174 โรงเรียน ประจำปีภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2546 โดยผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างประชากร ดังนี้

1) สุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยคัดเลือกจากโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทั้งหมด 250 โรงเรียน คัดเลือกเฉพาะโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นอนุบาล ได้จำนวนโรงเรียนทั้งหมด 174 โรงเรียน (ดูรายชื่อในภาคผนวก ข) และได้ผู้บริหารจำนวน 174 คน ที่จะเป็นผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน

2) คัดเลือกโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่ได้ส่งแบบสอบถามกลับ จำนวน 167 โรงเรียน ด้วยการสุ่มแบบเจาะจง ได้โรงเรียนทั้งหมด 4 โรงเรียน เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ โดยมีเกณฑ์ ดังนี้

ก. เป็นโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ ตั้งอยู่ในตัวเมือง และมีคณะกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับที่สูงสุด จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลภาคเหนือ จ.เชียงใหม่ และโรงเรียนบ้านอิฐ จ.อุตรดิตถ์

ข เป็นโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก ตั้งอยู่ชานเมือง และมีคณะกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับที่ต่ำสุด จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดอินกลาง จ.เพชรบุรี และโรงเรียนตึกแหลม จ.ตรัง

3) คัดเลือกผู้บริหารกับครูอนุบาล ใช้การสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้ผู้บริหารทั้งหมด 4 คน จากโรงเรียนทั้งหมด 4 โรงเรียน และกำหนดให้ครูอนุบาลทุกคนจากโรงเรียนทั้ง 4 โรงเรียน เป็นตัวอย่างประชากร รวมทั้งหมด 35 คน

4) คัดเลือกผู้ปกครอง ใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับสลากเลือกผู้ปกครองเด็กระดับอนุบาล ห้องละ 3 คน มีห้องเรียนทั้งหมด 35 ห้อง จากโรงเรียนทั้งหมด 4 โรงเรียน รวมผู้ปกครองทั้งหมด 105 คน

5) คัดเลือกผู้นำชุมชน ใช้การสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ด้วยการให้โรงเรียนทั้ง 4 โรงเรียน เป็นผู้คัดเลือกผู้นำชุมชน โรงเรียนละ 2 คน รวมทั้งหมด 8 คน

6) คัดเลือกประชาชนในชุมชน ใช้การสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยผู้วิจัยจะเดินทางไปสัมภาษณ์ประชาชนที่ไม่ใช่ผู้ปกครองเด็กซึ่งอยู่ในชุมชนที่เป็นเขตบริการของโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทั้ง 4 โรงเรียน โรงเรียนละ 4 คน รวมทั้งหมด

16 คน โดยผู้วิจัยจะสำรวจประชาชนที่อยู่รอบๆ โรงเรียน และจะขอความร่วมมือจากประชาชนที่ได้พบเจอในบริเวณรอบๆ โรงเรียนนั้น ดังเสนอในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนตัวอย่างประชากรที่ให้ข้อมูลจากการตอบแบบสัมภาษณ์

ตัวอย่างประชากร	จำนวน	วิธีการสุ่ม
โรงเรียนขนาดใหญ่ ตั้งอยู่ในตัวเมือง และคะแนนระดับที่สูงสุด		
● โรงเรียนอนุบาลภาคเหนือ (จังหวัดเชียงใหม่)		
ผู้บริหารโรงเรียน	1	สุ่มแบบเจาะจง
ครูอนุบาล	16	สุ่มแบบเจาะจง
ผู้นำชุมชน	2	สุ่มแบบเจาะจง
ผู้ปกครองเด็กอนุบาล	48	สุ่มอย่างง่าย
ประชาชนในชุมชน	4	สุ่มแบบบังเอิญ
● โรงเรียนบ้านอิฐ (จังหวัดอุดรธานี)		
ผู้บริหารโรงเรียน	1	สุ่มแบบเจาะจง
ครูอนุบาล	14	สุ่มแบบเจาะจง
ผู้นำชุมชน	2	สุ่มแบบเจาะจง
ผู้ปกครองเด็กอนุบาล	42	สุ่มอย่างง่าย
ประชาชนในชุมชน	4	สุ่มแบบบังเอิญ
โรงเรียนขนาดเล็ก ตั้งอยู่ชานเมือง และคะแนนระดับที่ต่ำสุด		
● โรงเรียนวัดอินกลาง (จังหวัดเพชรบุรี)		
ผู้บริหารโรงเรียน	1	สุ่มแบบเจาะจง
ครูอนุบาล	3	สุ่มแบบเจาะจง
ผู้นำชุมชน	2	สุ่มแบบเจาะจง
ผู้ปกครองเด็กอนุบาล	9	สุ่มอย่างง่าย
ประชาชนในชุมชน	4	สุ่มแบบบังเอิญ
● โรงเรียนตึกแหลม (จังหวัดตรัง)		
ผู้บริหารโรงเรียน	1	สุ่มแบบเจาะจง
ครูอนุบาล	2	สุ่มแบบเจาะจง
ผู้นำชุมชน	2	สุ่มแบบเจาะจง
ผู้ปกครองเด็กอนุบาล	6	สุ่มอย่างง่าย
ประชาชนในชุมชน	4	สุ่มแบบบังเอิญ
รวม	168	

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การเตรียมการในการสร้างเครื่องมือ

1.1 ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนในโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จากหนังสือ วารสาร เอกสารต่างๆ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

1.2 กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ตามองค์ประกอบที่ศึกษามา 4 ด้าน ดังเสนอในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน	การวางแผน	วิธีการปฏิบัติ	การประเมินผล
1. ด้านการติดต่อสื่อสาร	- การวางนโยบาย - การจัดตั้งบุคลากร - การจัดสรรงบประมาณ	- จดหมายข่าว - ป้ายประกาศ - เอกสารแนะนำโรงเรียน - การจัดนิทรรศการ - การเผยแพร่ข่าวสารผ่านหนังสือพิมพ์วิทยุของชุมชน - การกระจายเสียงตามสาย - การทำสมุดรายนงานประจำตัวเด็ก - การจัดประชุม - การสร้างบรรยากาศที่ดี - การสื่อสารสองทาง	- การประเมินผลการดำเนินงาน - การรายงานผล - วิธีการแก้ปัญหา
2. ด้านการประสานงานในการระดมทรัพยากร	- การวางนโยบาย - การสำรวจความคิดเห็น - การจัดตั้งบุคลากร - การจัดสรรงบประมาณ	- การนำแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนและโรงเรียนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ - การรับบริจาคสิ่งของเหลือใช้ - การจัดหาเงินทุน - การเชิญวิทยากรพิเศษ - การจัดอบรม - การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนและโรงเรียน	- การประเมินผลการดำเนินงาน - การรายงานผล - วิธีการแก้ปัญหา

ตารางที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย (ต่อ)

การมีส่วนร่วมระหว่าง บ้าน โรงเรียน และชุมชน	การวางแผน	วิธีการปฏิบัติ	การประเมินผล
3. ด้านการอาสาสมัคร เพื่อพัฒนาการศึกษา	- การกำหนดนโยบาย หลักการ และการดำเนินงาน กิจกรรมต่างๆ - การจัดตั้งบุคลากร - การจัดสรรงบประมาณ	- การเป็นวิทยากร - เป็นผู้ช่วยในชั้นเรียน - จัดกิจกรรมพัฒนาชุมชน - จัดการฝึกอบรมความรู้ - การประสานกับหน่วยงานอื่น	- การประเมินผลกิจกรรม - การรายงานผล - วิธีการแก้ปัญหา
4. ด้านการมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจของ โรงเรียน	- การกำหนดนโยบาย หลักการ และการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ - การกำหนดรายละเอียด และขั้นตอนของกิจกรรม - การกำหนดรายละเอียดและ ขั้นตอนของกิจกรรม - การจัดตั้งบุคลากร - การจัดสรรงบประมาณ	- การจัดสรรงบประมาณ - การประเมินผลเด็ก - การประเมินครู - การคัดเลือกบุคลากร - การจัดทำหลักสูตร - การแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ	- การประเมินผลกิจกรรม - การรายงานผล - วิธีการแก้ปัญหา

1.3 กำหนดโครงสร้างของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์
ดังเสนอในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 โครงสร้างของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การมีส่วนร่วม ระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล / ผู้ตอบ					
	แบบสอบถาม		แบบสัมภาษณ์			
	ผู้บริหาร	ผู้บริหาร ครูอนุบาล	ผู้ปกครอง	ผู้นำชุมชน	ประชาชน	
1. ด้านการติดต่อสื่อสาร						
- การวางแผน	✓	✓	✓			
- วิธีการปฏิบัติ	✓	✓	✓	✓	✓	✓
- การประเมินผล	✓	✓	✓	✓	✓	✓

ตารางที่ 3 โครงสร้างของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (ต่อ)

การมีส่วนร่วม ระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล / ผู้ตอบ					
	แบบสอบถาม			แบบสัมภาษณ์		
	ผู้บริหาร	ผู้บริหาร ครูอนุบาล	ผู้ปกครอง	ผู้นำชุมชน	ประชาชน	
2. ด้านการประสานงานใน						
การระดมทรัพยากร						
- การวางแผน	✓	✓	✓			
- วิธีการปฏิบัติ	✓	✓	✓	✓	✓	✓
- การประเมินผล	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3. ด้านการอาสาสมัคร						
เพื่อพัฒนาการศึกษา						
- การวางแผน	✓	✓	✓			
- วิธีการปฏิบัติ	✓	✓	✓	✓	✓	✓
- การประเมินผล	✓	✓	✓	✓	✓	✓
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการ						
ตัดสินใจของโรงเรียน						
- การวางแผน	✓	✓	✓			
- วิธีการปฏิบัติ	✓	✓	✓	✓	✓	✓
- การประเมินผล	✓	✓	✓	✓	✓	✓

1.4 ศึกษาการสร้างแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ในด้านเทคนิค วิธีการ และรูปแบบของการสร้าง หลังจากนั้นจึงกำหนดโครงสร้างของแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดของการวิจัย

1.5 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในข้อ 1.1 1.2 1.3 และ 1.4 มาสร้างแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

1.6 นำเครื่องมือทั้ง 6 ฉบับไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน (ดูรายชื่อในภาคผนวก ก) ตรวจสอบความถูกต้อง ความครอบคลุมของเนื้อหาและความเหมาะสมของการใช้ภาษาเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขให้เครื่องมือดังกล่าวมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.7 นำเครื่องมือทั้ง 6 ฉบับที่ผ่านการแก้ไขและปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับผู้บริหาร ครูอนุบาล ผู้ปกครองเด็กอนุบาล ผู้นำชุมชน และประชาชนในชุมชน ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับตัวอย่างประชากร จำนวน 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนวัดราชบุรณิเยนธรรม กรุงเทพมหานคร และโรงเรียนบ้านท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองมาปรับปรุงแก้ไข เป็นเครื่องมือฉบับสมบูรณ์

1.8 นำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ไปใช้กับตัวอย่างประชากรที่ได้สุ่มไว้แล้ว

2. การสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมี 2 ประเภท คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 แบบสอบถามผู้บริหารเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมระหว่าง บ้าน โรงเรียน และชุมชน จำนวน 1 ชุด แบ่งเป็น 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน เป็นแบบปลายเปิดและแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมการการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน

โรงเรียน และชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยประเมินจากการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ

เป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัย ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของบ้าน โรงเรียน และชุมชนในโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในด้านการติดต่อสื่อสาร การอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน และการเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากร เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะอื่นๆ ของการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัย ในโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เป็นแบบปลายเปิด

2.2 แบบสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน มี 5 ชุด คือ

ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนในโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้างและแบบปลายเปิดในรูปแบบตรวจรายการ โดยแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนในโรงเรียน
ปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในด้านการติดต่อสื่อสาร การอาสาสมัครเพื่อ
พัฒนาการศึกษา การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน และการเป็นผู้ประสานงานใน
การระดมทรัพยากร

ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์ครูอนุบาลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน
และชุมชน เป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้างและแบบปลายเปิดในรูปแบบตรวจรายการ โดย
แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนในโรงเรียนปฏิรูป
การเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในด้านการติดต่อสื่อสาร การอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา
การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน และการเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากร

ชุดที่ 3 แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองเด็กอนุบาลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมกับโรงเรียน
เป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้างและแบบปลายเปิดในรูปแบบตรวจรายการ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน
โรงเรียน และชุมชนในโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในด้านการติดต่อสื่อสาร
การอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน
และการเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากร

ชุดที่ 4 แบบสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมกับโรงเรียนเป็นแบบ
สัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง และแบบปลายเปิดในรูปแบบตรวจรายการ โดยแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน
ในโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในด้านการติดต่อสื่อสาร การอาสาสมัครเพื่อ
พัฒนาการศึกษา การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน และการเป็นผู้ประสานงานในการ
ระดมทรัพยากร

ชุดที่ 5 แบบสัมภาษณ์ประชาชนในชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมกับโรงเรียน เป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้างและแบบปลายเปิดในรูปแบบตรวจรายการ โดยแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนในโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในด้านการติดต่อสื่อสาร การอาสาสมัคร เพื่อพัฒนาการศึกษา การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน และการเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม

1.1 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม พร้อมกับหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจาก บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยแนบของเปล่าติดแสตมป์ และเจ้าหน้าที่ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ และรับแบบสอบถามกลับคืนทางไปรษณีย์

1.2 สำหรับโรงเรียนที่ยังไม่ส่งแบบสอบถามกลับคืนตามระยะเวลาที่ระบุ ผู้วิจัยใช้วิธีการโทรศัพท์สอบถาม และขอความร่วมมือในการส่งกลับ ในโรงเรียนที่สอบถามไปแล้วยังไม่ได้รับแบบสอบถาม ผู้วิจัยใช้วิธีการส่งแบบสอบถามและหนังสือขอความร่วมมือ ซึ่งแนบของเปล่าติดแสตมป์ และเจ้าหน้าที่ผู้วิจัยไปอีกครั้ง ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด 167 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.98 ดังรายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับกลับคืนมา

กลุ่มตัวอย่าง	ส่งไป		ได้รับกลับ	
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	ร้อยละ
ผู้บริหารโรงเรียน	174	167	167	95.98

1.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล แล้วนำไปวิเคราะห์ เพื่อประมวลผลการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัย ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน โดยคำนวณเป็นค่าเฉลี่ย (ภาคผนวก ค)

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์

2.1 ผู้วิจัยได้ไปสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยการโทรศัพท์ขออนุญาตจากผู้บริหารเพื่อขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหาร ครูอนุบาล ผู้ปกครองเด็กอนุบาล ผู้นำชุมชน และประชาชนในชุมชน แล้วได้นัดหมายวัน เวลา ที่จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูล เมื่อนัดหมายเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจึงเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปมอบให้ผู้บริหารโรงเรียนในวันที่เดินทางไปด้วย

2.2 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียน ครูอนุบาล ผู้ปกครองเด็กอนุบาล ผู้นำชุมชน และประชาชนในชุมชน จำนวน 4 โรง ซึ่งได้ข้อมูลมาครบทุกคน โดยเริ่มต้นการสัมภาษณ์ตั้งแต่ วันที่ 24 พฤษภาคม 2547 ถึง วันที่ 3 กรกฎาคม 2547 ดังรายละเอียดเสนอในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์

โรงเรียน	จังหวัด	วัน/เดือน/ปี	ระยะเวลา
โรงเรียนอนุบาลภาคเหนือ	เชียงใหม่	วันที่ 24-29 พฤษภาคม 2547	6 วัน
โรงเรียนบ้านอิฐ	อุดรดิตถ์	วันที่ 14-16 มิถุนายน 2547	3 วัน
โรงเรียนวัดอินกลาง	เพชรบุรี	วันที่ 3 มิถุนายน 2547	1 วัน
โรงเรียนตึกแหลม	ตรัง	วันที่ 2-3 กรกฎาคม 2547	2 วัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1 ใช้การแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ พร้อมนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง ตามการมีส่วนร่วมด้านต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ จากแบบสอบถามตอนที่ 1 ตอนที่ 2 และตอนที่ 3

2 หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำมาแปลความหมายเป็นระดับของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จากแบบสอบถามตอนที่ 4 ดังนี้ (นิภาพรรณ หงษ์ชูเกียรติ, 2544)

แบบสอบถามผู้บริหาร มาตรฐานประมาณค่า 4 ระดับ

คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.00 หมายถึง ผู้บริหารปฏิบัติเป็นประจำ

คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ผู้บริหารปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง

คะแนนเฉลี่ย 0.51 – 1.50 หมายถึง ผู้บริหารปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง

คะแนนเฉลี่ย 0.00 – 0.50 หมายถึง ผู้บริหารไม่ปฏิบัติเลยหรือปฏิบัติน้อยมาก

3 วิเคราะห์เนื้อหาแล้วนำมาสรุป รวบรวมเรียบเรียง จัดคำตอบต่างๆ ให้เป็นหมวดหมู่ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง จากแบบสอบถามตอนที่ 5 และแบบสัมภาษณ์ ตอนที่ 1 และ ตอนที่ 2

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ในการจัดการศึกษาปฐมวัย ในโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ได้มาจากผู้บริหารโรงเรียนที่ตอบแบบสอบถาม จำนวนทั้งหมด 167 คน การสัมภาษณ์บุคลากรในโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน 4 คน ครูอนุบาล 35 คน ผู้ปกครองเด็กอนุบาล 105 คน ผู้นำชุมชน 8 คน และประชาชนในชุมชน 16 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 168 คน จากโรงเรียนที่สุ่มแบบเจาะจงทั้งหมด 4 โรงเรียน ผู้วิจัยได้นำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หาค่าความถี่ และค่าร้อยละ แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง (ตารางที่ 6-7)

ตอนที่ 2 ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบ นำข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยการแจกแจงความถี่ แสดงค่าร้อยละ แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง (ตารางที่ 8)

ตอนที่ 3 ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ แสดงค่าร้อยละ แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง (ตารางที่ 9)

ตอนที่ 4 ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับข้อมูลการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในด้านการติดต่อสื่อสาร การเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากร การอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง (ตารางที่ 10-14)

ตอนที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะอื่นๆ ของการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน แล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ นำเสนอในรูปของตารางประกอบความเรียง (ตารางที่ 15-17)

ตอนที่ 6 ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ในด้านการติดต่อสื่อสาร การเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากร การอาสาสมัครเพื่อพัฒนา การศึกษา และการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน แล้วนำเสนอเป็นความเรียง

ตอนที่ 1 ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของ โรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง 167 โรงเรียน

ตารางที่ 6 ค่าสถิติพื้นฐานเกี่ยวกับข้อมูลของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง

สถานภาพ	อันตรภาคชั้น			ค่าเฉลี่ย	S.D.
จำนวนห้องเรียน	7.00	-	75	18.43	14.980
จำนวนครู	4.00	-	238	29.92	35.656
อายุของครู	28.00	-	54	42.86	5.550
จำนวนนักเรียนในโรงเรียน	56.00	-	2766	600.08	713.260
ขนาดที่ดินของโรงเรียน (ไร่)	1.00	-	133	16.04	18.371
จำนวนอาคารเรียนในโรงเรียน	1.00	-	13	4.38	2.004
จำนวนบ้านพักครู	0.00	-	19	1.93	2.498
ประสพการณ์ผู้บริหาร					
- การเป็นผู้บริหาร	0.00	-	32	12.21	9.061
- การเป็นผู้ช่วยฝ่ายต่างๆ	0.00	-	17	1.31	3.258
- การเป็นหัวหน้าฝ่าย	0.00	-	23	0.79	3.235
- การเป็นครูผู้ประสานงาน	0.00	-	26	0.94	3.529

ตารางที่ 6 ค่าสถิติพื้นฐานเกี่ยวกับข้อมูลของโรงเรียน พบว่าโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยจำนวนห้องเรียนในโรงเรียนเท่ากับ 18 ห้องเรียน มีจำนวนครูเฉลี่ย 30 คน อายุของครูในโรงเรียนเท่ากับ 43 ปี มีค่าเฉลี่ยจำนวนนักเรียนทั้งโรงเรียนเท่ากับ 600 คน มีค่าเฉลี่ย ขนาดที่ดินของโรงเรียนเท่ากับ 16 ไร่ มีจำนวนอาคารเรียนในโรงเรียนเฉลี่ย 5 อาคาร มีจำนวน บ้านพักครูเฉลี่ย 2 หลัง และประสพการณ์ในการเป็นผู้บริหารโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12 ปี ผู้ช่วยฝ่าย ต่างๆ 1 ปี หัวหน้าฝ่าย 1 ปี และเป็นครูผู้ประสานงาน 1 ปี

ตารางที่ 7 ความถี่และค่าร้อยละของสถานภาพโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง

สถานภาพ	จำนวน(โรงเรียน)	ร้อยละ
1. ระดับชั้นที่เปิดสอนของโรงเรียน		
1.1 อนุบาล-ป.6	87	52.1
1.2 อนุบาล-ม.3	38	22.75
1.3 อนุบาล-ม.4	3	1.8
1.4 อนุบาล-ม.1	1	0.6
1.5 ไม่ระบุ	38	22.75
2. สถานภาพสมรสของครูในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง		
2.1 โสด	19	11.38
2.2 สมรส	148	88.62
3. การเข้าร่วมโครงการของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง		
3.1สำรวจความคิดเห็นจากครู อาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องก่อนเข้าร่วมโครงการ	98	58.88
3.2ผู้บริหารตัดสินใจสมัครเข้าร่วมโครงการ	21	12.57
3.3มีการประชุมกรรมการบริการโรงเรียนก่อนตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ	18	10.78
3.4ผู้บริหารตัดสินใจเข้าโครงการ และสำรวจความคิดเห็นจากครู อาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องก่อนเข้าร่วมโครงการ	5	2.99
3.5สำรวจความคิดเห็นจากครู อาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องและมีการประชุมกรรมการก่อนเข้าร่วมโครงการ	17	10.18
3.6ผู้บริหารตัดสินใจเข้าโครงการ และประชุมกรรมการบริหารก่อนเข้าร่วมโครงการ	4	2.4
3.7อื่นๆ	4	2.4

ตารางที่ 7 ระดับชั้นที่สอนของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่โรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง เปิดสอนในระดับ อนุบาล – ป. 6 คิดเป็นร้อยละ 52.1 รองลงมา คือ ระดับอนุบาล - ม.3 คิดเป็น ร้อยละ 22.75

สถานภาพสมรสของครูในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง พบว่าครูในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 88.62

การเข้าร่วมโครงการของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีการสำรวจความคิดเห็น จากครู อาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องก่อนเข้าร่วมโครงการ คิดเป็นร้อยละ 58.68 รองลงมา ร้อยละ 12.57 คือผู้บริหารตัดสินใจสมัครเข้าร่วมโครงการ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ

ตารางที่ 8 ความถี่และร้อยละของสถานภาพผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

สถานภาพ	จำนวน(โรงเรียน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	137	82.04
1.2 หญิง	30	17.96
2. ช่วงอายุ (ปี)		
2.1 30-39	8	4.79
2.2 40-49	96	57.49
2.3 50 ปีขึ้นไป	63	37.72
3. วุฒิการศึกษา		
3.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี	1	0.6
3.2 ปริญญาตรี	86	51.5
3.3 ปริญญาโท	79	47.3
3.4 ปริญญาเอก	1	0.6
4. สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา		
4.1 บริหารการศึกษา	62	37.12
4.2 จิตวิทยาการแนะแนว	1	0.6
4.3 สังคมศึกษา	7	4.19
4.4 วิทยาศาสตร์	7	4.19
4.5 ปฐมวัย	3	1.8
4.6 ประถมศึกษา	14	8.38
4.7 ชีววิทยา	1	0.6
4.8 อุตสาหกรรมศิลป์	3	2.39
4.9 พลศึกษา	4	2.39
4.10 ฟิสิกส์	1	0.6
4.11 คณิตศาสตร์	5	2.99

ตารางที่ 8 ความถี่และร้อยละของสถานภาพผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน(โรงเรียน)	ร้อยละ
4.12 เทคโนโลยีการศึกษา	3	1.8
4.13 เกษตรศึกษา	3	1.8
4.14 ภาษาอังกฤษ	1	0.6
4.15 เคมี-ชีววิทยา	1	0.6
4.16 ภาษาไทย	3	1.8
4.17 หลักสูตรและการสอน	1	0.6
4.18 คณะมนุษยศาสตร์	1	0.6
4.19 คณะวิทยาศาสตร์	1	0.6
4.20 ไม่ระบุ	45	26.94

ตารางที่ 8 พบว่า เพศของผู้ตอบ ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 82.04 รองลงมาเป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 17.96

ช่วงอายุของผู้ตอบ พบว่าส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีอายุอยู่ในช่วง 40-49 ปี ร้อยละ 57.49 รองลงมาคือ ช่วงอายุ 50ปีขึ้นไป ร้อยละ 37.72

วุฒิการศึกษาของผู้ตอบ พบว่าส่วนใหญ่ผู้ตอบมีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 51.5 รองลงมา คือวุฒิการศึกษาปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 47.3

สาขาวิชาของกลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาจากคณะครุศาสตร์ โดยเป็นสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 37.12 รองลงมาคือระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 8.38

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 3 ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ตารางที่ 9 ความถี่และค่าร้อยละของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามการปฏิบัติกิจกรรมการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้านการวางแผน

การมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน	การปฏิบัติ			
	จัดทำ		ไม่ได้จัดทำ	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
การติดต่อสื่อสาร				
1. โรงเรียนมีนโยบายเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารเพื่อส่งข่าวสาร ข้อมูลต่างๆ และแลกเปลี่ยนข้อมูลกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน	157	94.0	10	6.0
2. โรงเรียนจัดตั้งบุคลากรเพื่อรับผิดชอบการดำเนินการด้านการติดต่อสื่อสาร	158	94.6	9	5.4
3.โรงเรียนจัดสรรงบประมาณในการติดต่อสื่อสารกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน	105	62.9	62	37.1
ด้านการเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากร				
4.โรงเรียนมีนโยบายการเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากรต่างๆ เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับเด็กโรงเรียนและชุมชน	143	85.6	24	14.4
5.โรงเรียนจัดตั้งบุคลากรเพื่อรับผิดชอบการดำเนินการในด้านการระดมทรัพยากร	127	76.0	40	24.0
6.โรงเรียนจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการประสานงานในการระดมทรัพยากร	104	62.3	63	37.7
ด้านการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา				
7. โรงเรียนมีนโยบายในด้านการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา	79	47.3	88	52.7
8.โรงเรียนจัดตั้งบุคลากรเพื่อรับผิดชอบการดำเนินการในด้านการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา	78	46.7	89	53.3
9.โรงเรียนจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนให้กับการดำเนินการด้านการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา	63	37.7	104	62.3
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน				
10.โรงเรียนกำหนดนโยบายด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียนโดยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน	142	85.0	25	15.0
11.โรงเรียนจัดตั้งบุคลากรเพื่อรับผิดชอบการดำเนินการในด้านการให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง คณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน	150	89.8	17	10.2
12.โรงเรียนจัดสรรงบประมาณให้กับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ของโรงเรียน	112	67.1	55	32.9
13.โรงเรียนให้อำนาจแก่คณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียนในการบริหารงานบุคคลตามกฎหมายระเบียบข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาที่ได้กำหนดไว้	129	77.2	38	22.8

ตารางที่ 9 แสดงว่า ในด้านการติดต่อสื่อสาร ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ตอบว่า โรงเรียนจัดตั้งบุคลากรเพื่อรับผิดชอบการดำเนินการด้านการติดต่อสื่อสาร คิดเป็นร้อยละ 94.6 จัดทำนโยบายเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารเพื่อส่งข่าวสารข้อมูลต่างๆ และแลกเปลี่ยนข้อมูลกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน คิดเป็นร้อยละ 94.0 และจัดสรรงบประมาณในการติดต่อสื่อสารกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน คิดเป็นร้อยละ 62.9 ตามลำดับ

ในด้านการเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากร ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ตอบว่าโรงเรียนจัดทำนโยบายการเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากรต่างๆ เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับเด็กโรงเรียนและชุมชน คิดเป็นร้อยละ 85.6 จัดตั้งบุคลากรเพื่อรับผิดชอบการดำเนินการในการระดมทรัพยากร คิดเป็นร้อยละ 76.0 และจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการประสานงานในการระดมทรัพยากร คิดเป็นร้อยละ 62.3 ตามลำดับ

ในด้านการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ตอบว่าโรงเรียนไม่ได้จัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนให้กับการดำเนินการด้านการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 62.3 ไม่ได้จัดตั้งบุคลากรเพื่อรับผิดชอบการดำเนินการด้านการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 53.3 และไม่ได้จัดทำนโยบายในด้านการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 52.7 ตามลำดับ

ในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ตอบว่าโรงเรียนจัดตั้งบุคลากรเพื่อรับผิดชอบการดำเนินการในการให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง คณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 89.8 จัดทำนโยบายด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียนโดยพ่อแม่ผู้ปกครอง และชุมชน คิดเป็นร้อยละ 85.0 โรงเรียนให้อำนาจแก่คณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียนในการบริหารงานบุคคลตามกฎหมายระเบียบข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ คิดเป็นร้อยละ 77.2 และจัดสรรงบประมาณให้กับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 67.1 ตามลำดับ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 4 ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับข้อมูลการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนในโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้านการติดต่อสื่อสาร การเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากร การอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา และการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน โดยประเมินจากค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติ

เกณฑ์ คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.00 หมายถึง ผู้บริหารปฏิบัติเป็นประจำ

คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ผู้บริหารปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง

คะแนนเฉลี่ย 0.51 – 1.50 หมายถึง ผู้บริหารปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง

คะแนนเฉลี่ย 0.00 – 0.50 หมายถึง ผู้บริหารไม่ปฏิบัติเลยหรือปฏิบัติน้อยมาก

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยการปฏิบัติของการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้านการติดต่อสื่อสาร

ด้านการติดต่อสื่อสาร	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
การวางแผน			
1.โรงเรียนสำรวจข้อมูลต่างๆเพื่อประเมินสภาพความพร้อมและความต้องการของพ่อแม่ ผู้ปกครอง คณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียน ประชาชนในชุมชน และของโรงเรียนเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสาร	2.25	0.895	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง
2.โรงเรียนให้ความรู้และคำแนะนำแก่ครูเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์และการสื่อสารที่ดีกับผู้ปกครองและชุมชน	2.49	0.783	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง
วิธีการปฏิบัติ			
3.โรงเรียนรายงานการปฏิบัติงานความเคลื่อนไหวต่างๆของโรงเรียนและความก้าวหน้าของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะๆ โดยทำเป็นจดหมายข่าว	2.41	0.823	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง
4.โรงเรียนจัดทำป้ายประกาศข่าวสารของโรงเรียนและของราชการของประชาชน ให้ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทราบ	2.52	0.784	ปฏิบัติเป็นประจำ
5.โรงเรียนจัดนิทรรศการแสดงผลงานเด็ก	2.38	0.848	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง
6.โรงเรียนเผยแพร่กิจกรรมของโรงเรียนทางสื่อต่างๆ ผ่านทางหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ฯ ในชุมชน	1.72	1.069	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง
7.โรงเรียนให้บริการกระจายเสียงตามสายของโรงเรียนเพื่อให้ผู้ปกครอง และชุมชนได้รับทราบข่าวสารต่างๆ	2.31	1.016	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง
8.โรงเรียนวางแผนให้ครูออกเยี่ยมบ้านของนักเรียนโดยทำการนัดหมายกับพ่อแม่ ผู้ปกครองไว้ก่อน	2.14	0.939	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยการปฏิบัติของการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัย
ของโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้านการติดต่อสื่อสาร (ต่อ)

ด้านการติดต่อสื่อสาร	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
9.โรงเรียนจัดกิจกรรมให้พ่อแม่ ผู้ปกครองได้พบปะพูดคุยกับ คุณครูประจำชั้นเพื่อปรึกษาปัญหาต่างๆ หรือเกี่ยวกับ พัฒนาการเด็กในช่วงเช้าและช่วงเย็น	2.22	0.976	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง
10.โรงเรียนจัดกิจกรรมการสังสรรค์ระหว่างครูกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง เพื่อความสัมพันธ์อันดีต่อกัน	1.96	1.055	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง
11.ครูและผู้ปกครองมีการพบปะแลกเปลี่ยนความรู้และ ความคิดเห็นต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการ			
11.1 ปรับปรุงโรงเรียนในด้านการบริหารโรงเรียน	2.44	0.861	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง
11.2 แก่ไขและพัฒนาเด็กด้านต่างๆ	2.46	0.834	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง
11.3 จัดกิจกรรมให้เด็ก เช่น กิจกรรมสานสัมพันธ์แม่ลูก	2.14	0.978	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง
11.4 ปฏิบัติตนในการเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก	2.45	0.896	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง
11.5ปรับปรุงพฤติกรรมกรรมการสอนและการเป็นต้นแบบที่ดี ของบุคลากรภายในโรงเรียน	2.50	0.791	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง
12.โรงเรียนจัดประชุมผู้ปกครองเพื่อชี้แจงให้เข้าใจบทบาทของ โรงเรียนในเรื่อง			
12.1 การพัฒนาเด็ก	2.46	0.916	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง
12.2 การปฏิบัติงานของโรงเรียน	2.57	0.824	ปฏิบัติเป็นประจำ
13.บุคลากรทุกคนภายในโรงเรียนมีท่าทางเป็นมิตร ยิ้มแย้มแจ่มใส และเป็นกันเองกับบุคคลที่เข้ามา ติดต่อกับทางโรงเรียน	2.80	0.532	ปฏิบัติเป็นประจำ
14.โรงเรียนจัดบริการสายด่วนให้กับพ่อแม่ ผู้ปกครอง คณะกรรมการ ของโรงเรียน และประชาชนในชุมชนเพื่อได้ตอบคำถามต่างๆ และรายงานความก้าวหน้าเกี่ยวกับโรงเรียน และการจัดการ ศึกษาสำหรับเด็ก	1.25	1.245	ปฏิบัตินานๆ ครั้ง
15.โรงเรียนจัดทำเอกสารแนะนำโรงเรียนให้บุคคลทั่วไปทราบ	2.40	0.876	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง
16.โรงเรียนรายงานพัฒนาการเด็กให้ผู้ปกครองทราบโดยจัดทำ สมุดรายงานประจำตัวเด็กส่งให้ผู้ปกครอง	2.83	0.474	ปฏิบัติเป็นประจำ
17.โรงเรียนจัดทำสมุดบันทึกติดต่อระหว่างครูกับพ่อแม่ผู้ปกครอง เพื่อสื่อสารความประพฤติ พัฒนาการของเด็ก และกิจกรรมต่างๆ สำหรับเด็ก	2.28	0.987	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยการปฏิบัติของการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัย
ของโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้านการติดต่อสื่อสาร (ต่อ)

ด้านการติดต่อสื่อสาร	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
การประเมินผล			
18.โรงเรียนจัดทำผลการประเมินผลการติดต่อสื่อสาร	1.76	1.093	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง
19.โรงเรียนจัดทำรายงานการดำเนินงานด้านการติดต่อสื่อสาร	1.65	1.157	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง
20.โรงเรียนปรับปรุงข้อมูลข่าวสารและวิธีการสื่อสารให้มี ความเหมาะสมและตอบสนองกับความต้องการของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน	2.02	0.957	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง
21.โรงเรียนแจ้งผลการประเมินในการติดต่อสื่อสารให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และคณะกรรมการของโรงเรียนได้รับทราบ	1.68	1.110	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง

ตารางที่ 10 ด้านการติดต่อสื่อสาร พบว่า

กิจกรรมที่มีระดับการปฏิบัติเป็นประจำ มี 4 กิจกรรม คือ 1)โรงเรียนจัดทำป้ายประกาศ
ข่าวสารของโรงเรียน ของราชการ และของประชาชน ให้ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทราบ 2)โรงเรียน
จัดประชุมผู้ปกครองเพื่อชี้แจงให้เข้าใจบทบาทของโรงเรียน 3)บุคลากรทุกคนภายใน โรงเรียนมี
ทำทางเป็นมิตร ยิ้มแย้มแจ่มใส และเป็นกันเองกับบุคคลที่เข้ามาติดต่อกับทางโรงเรียน 4)โรงเรียน
รายงานพัฒนาการเด็กให้ผู้ปกครองทราบโดยจัดทำสมุดรายงานประจำตัวเด็กส่งให้ผู้ปกครอง

กิจกรรมที่มีระดับการปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง มีทั้งหมด 21 กิจกรรมคือ 1)โรงเรียนสำรวจ
ข้อมูลต่างๆ เพื่อประเมินสภาพความพร้อมและความต้องการของพ่อแม่ ผู้ปกครอง คณะกรรมการ
การศึกษาของโรงเรียน ประชาชนในชุมชน และของโรงเรียนเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสาร 2)โรงเรียน
ให้ความรู้และคำแนะนำแก่ครูเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ และการสื่อสารที่ดีกับผู้ปกครอง
และชุมชน 3)โรงเรียนรายงานการปฏิบัติงานความเคลื่อนไหวต่างๆ ของโรงเรียนและความก้าวหน้า
ของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะๆ 4)โรงเรียนจัดนิทรรศการแสดงผลงานเด็ก 5)โรงเรียนเผยแพร่
กิจกรรมของโรงเรียนทางสื่อต่างๆ 6)โรงเรียนให้บริการกระจายเสียงตามสายของโรงเรียนเพื่อให้
ผู้ปกครอง และชุมชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารต่างๆ 7)โรงเรียนวางแผนให้ครูออกเยี่ยมบ้านของนักเรียน
8)โรงเรียนจัดกิจกรรมให้พ่อแม่ ผู้ปกครองได้พบปะพูดคุยกับคุณครูประจำชั้น 9)โรงเรียนจัดกิจกรรม
การสังสรรค์ระหว่างครูกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง เพื่อความสัมพันธ์อันดีต่อกัน 10)ครูและผู้ปกครองมี
การพบปะแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงโรงเรียนใน

ด้านการบริหารโรงเรียน 11)ครูและผู้ปกครองมีการพบปะแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขและพัฒนาเด็กด้านต่างๆ 12)ครูและผู้ปกครองมีการพบปะแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมให้เด็ก 13)ครูและผู้ปกครองมีการพบปะแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนในการเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก 14)ครูและผู้ปกครองมีการพบปะแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงพฤติกรรมการสอนและการเป็นต้นแบบที่ดีของบุคลากรภายในโรงเรียน 15)โรงเรียนจัดประชุมผู้ปกครองเพื่อชี้แจงให้เข้าใจบทบาทของโรงเรียนในเรื่องการพัฒนาเด็ก 16)โรงเรียนจัดทำเอกสารแนะนำโรงเรียนให้บุคคลทั่วไปทราบ 17)โรงเรียนจัดทำสมุดบันทึกติดต่อระหว่างครูกับพ่อแม่ผู้ปกครอง 18)โรงเรียนจัดทำการประเมินผลการติดต่อสื่อสาร 19)โรงเรียนจัดทำรายงานการดำเนินงานด้านการติดต่อสื่อสาร 20)โรงเรียนปรับปรุงข้อมูลข่าวสารและวิธีการสื่อสาร 21)โรงเรียนแจ้งผลการประเมินในการติดต่อสื่อสารให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และคณะกรรมการของโรงเรียนได้รับทราบ

กิจกรรมที่มีระดับการปฏิบัติต่างๆ ครั้ง มีเพียง 1 กิจกรรม คือ โรงเรียนจัดบริการสายด่วนให้กับพ่อแม่ ผู้ปกครอง คณะกรรมการของโรงเรียน และประชาชนในชุมชนเพื่อติดต่อสอบถามต่างๆ และรายงานความก้าวหน้าเกี่ยวกับโรงเรียน และการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยการปฏิบัติของการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัย
ในโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้านการเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากร

ด้านการเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากร	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
การวางแผน			
22.โรงเรียนทำการสำรวจแหล่งทรัพยากรภายในชุมชนเพื่อนำมาใช้เป็นแหล่งการเรียนรู้สำหรับเด็ก	2.41	0.932	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง
23.โรงเรียนสำรวจความสนใจของแม่ผู้ปกครอง และคนในชุมชนในการให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก	2.30	0.923	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง
วิธีการปฏิบัติ			
24.โรงเรียนนำทรัพยากรและแหล่งวิชาการต่างๆ ในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดประสบการณ์ของเด็กปฐมวัยที่ต้องการความช่วยเหลือและพัฒนาปรับปรุงโรงเรียน	2.32	0.933	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง
25.โรงเรียนจัดหาเงินทุนสำหรับเด็กปฐมวัยที่ต้องการความช่วยเหลือ เช่น เงินสำหรับอาหารกลางวัน เงินเพื่อซื้ออุปกรณ์การศึกษา เงินเพื่อการศึกษา	2.34	0.955	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง
26.โรงเรียนเชิญวิทยากรพิเศษหรือหน่วยงานอื่นมาให้ความรู้ครูผู้ปกครองและชุมชน เช่น การรักษาสุขภาพอนามัย และความรู้อื่นๆ ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย	2.24	0.989	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง
27.โรงเรียนเป็นหลักในการพัฒนาชุมชนบริเวณใกล้เคียง เช่น การตั้งสหกรณ์ร้านค้า ฯลฯ	1.83	1.146	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง
28.โรงเรียนขอความร่วมมือจากผู้ปกครองเด็กปฐมวัยและชุมชนในการช่วยเหลือกิจกรรมของโรงเรียน เช่น การซ่อมแซมอาคารเรียน การทาสีรั้ว ฯลฯ	1.86	1.088	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง
29.โรงเรียนและชุมชนร่วมกันจัดกิจกรรมประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น	2.61	0.743	ปฏิบัติเป็นประจำ
30.โรงเรียนริเริ่มการเป็นผู้ดำเนินการบริการการศึกษาและอื่นๆ ให้กับพ่อแม่ผู้ปกครอง คณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียน และประชาชนในชุมชนเพื่อให้ประโยชน์ เช่น อาคารสถานที่ สื่อสิ่งพิมพ์ การจัดอบรม เป็นต้น	2.31	0.969	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง
การประเมินผล			
31.โรงเรียนทำการประเมินผลการประสานงานในการระดมทรัพยากร	1.85	1.073	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง
32.โรงเรียนจัดทำรายการทรัพยากรที่ได้จากการรับบริจาคไว้อย่างชัดเจนและถูกต้อง	2.47	0.910	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง
33.โรงเรียนแจ้งรายการทรัพย์สินต่างๆ ที่ได้รับจากการบริจาคให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนได้รับทราบ	2.45	0.896	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง

ตารางที่ 11 ด้านการเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากร พบว่า

กิจกรรมที่มีระดับการปฏิบัติเป็นประจำ มีเพียง 1 กิจกรรม คือ โรงเรียนและชุมชนร่วมกันจัดกิจกรรมประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น

กิจกรรมที่มีระดับการปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง มีทั้งหมด 11 กิจกรรม คือ 1)โรงเรียนทำการสำรวจแหล่งทรัพยากรภายในชุมชนเพื่อนำมาใช้เป็นแหล่งการเรียนรู้สำหรับเด็ก 2)โรงเรียนสำรวจความสนใจของพ่อแม่ผู้ปกครอง และคนในชุมชนในการให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก 3)โรงเรียนนำทรัพยากรและแหล่งวิชาการต่างๆ ในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดประสบการณ์ของเด็กปฐมวัยที่ต้องการความช่วยเหลือและพัฒนาปรับปรุงโรงเรียน 4)โรงเรียนจัดหาเงินทุนสำหรับเด็กปฐมวัยที่ต้องการความช่วยเหลือ 5)โรงเรียนเชิญวิทยากรพิเศษหรือหน่วยงานอื่นมาให้ความรู้ครู ผู้ปกครองและชุมชน 6)โรงเรียนเป็นหลักในการพัฒนาชุมชนบริเวณใกล้เคียง 7)โรงเรียนขอความร่วมมือจากผู้ปกครองเด็กปฐมวัยและชุมชนในการช่วยเหลือกิจกรรมของโรงเรียน 8)โรงเรียนริเริ่มการเป็นผู้นำในการบริการการศึกษา และอื่นๆ ให้กับพ่อแม่ ผู้ปกครอง คณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียน 9)โรงเรียนทำการประเมินผลการประสานงานในการระดมทรัพยากร 10)โรงเรียนจัดทำรายการทรัพยากรที่ได้จากการรับบริจาคไว้อย่างชัดเจนและถูกต้อง 11)โรงเรียนแจ้งรายการทรัพย์สินต่างๆ ที่ได้รับจากการบริจาคให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนได้รับทราบ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยการปฏิบัติของการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนในการจัดการศึกษา
 ปรุ้มวัยในโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้านการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา

ด้านการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
การวางแผน			
34.โรงเรียนสำรวจความต้องการของพ่อแม่ผู้ปกครองที่จะเข้าร่วม มาเป็นอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา	1.52	1.176	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง
วิธีการปฏิบัติ			
35.โรงเรียนจัดกิจกรรมพัฒนาชุมชนโดยนำเทคโนโลยี และความรู้ ใหม่ๆ มาเผยแพร่แก่ประชาชนในท้องถิ่น	1.59	1.131	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง
36.โรงเรียนจัดให้มีการฝึกอบรมวิชาชีพให้คำปรึกษาอาชีพเพื่อสนอง ความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน	1.37	1.174	ปฏิบัตินานๆ ครั้ง
37.โรงเรียนสนับสนุนให้เด็กและครูไปร่วมกิจกรรมวันสำคัญต่างๆ ของชุมชน เช่น วันสำคัญทางศาสนา วันประจำปีของชุมชน ฯลฯ	2.68	0.753	ปฏิบัติเป็นประจำ
38.โรงเรียนส่งเสริมให้เด็กทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชน เช่น โครงการตาวิเศษ ฯลฯ	2.46	0.923	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง
39.โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและบุคคลทั่วไปที่มีความรู้ ความสามารถเป็นวิทยากรของโรงเรียน	2.34	0.930	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง
40.โรงเรียนเปิดโอกาสให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และประชาชนเป็นผู้ช่วย ในชั้นเรียน เช่น ช่วยจัดเตรียมสื่อ และผลิตสื่อช่วยดูแลเด็ก	1.73	1.143	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง
41.โรงเรียนจัดอบรมให้ความรู้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และประชาชนใน ชุมชนในด้านการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา	1.21	1.191	ปฏิบัตินานๆ ครั้ง
42.โรงเรียนให้คำแนะนำความรู้เกี่ยวกับการศึกษาปรุ้มวัยให้กับพ่อแม่ ผู้ปกครอง ซึ่งสามารถนำกลับไปปฏิบัติที่บ้านเพื่อพัฒนาเด็ก ปรุ้มวัย ให้สอดคล้องกับโรงเรียน	1.99	1.086	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง
การประเมินผล			
43.โรงเรียนจัดทำการประเมินผลกิจกรรมการอาสาสมัครเพื่อ พัฒนาการศึกษาต่างๆ หลังจากกิจกรรมสิ้นสุดลง	1.28	1.217	ปฏิบัตินานๆ ครั้ง
44.โรงเรียนนำผลจากการประเมินไปปรับปรุงแก้ไขในกิจกรรมครั้งต่อไป	1.59	1.223	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง
45.โรงเรียนจัดทำข้อมูลเป็นสถิติ รวบรวมปัญหา และหาวิธีแก้ไข ในการดำเนินงานแต่ละกิจกรรม	1.59	1.223	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง
46.โรงเรียนแจ้งผลการประเมินให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ได้รับทราบถึง การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นๆ	1.58	1.234	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง

ตารางที่ 12 ด้านการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา พบว่า

กิจกรรมที่มีระดับการปฏิบัติเป็นประจำ มีเพียง 1 กิจกรรม คือ โรงเรียนสนับสนุนให้เด็กและครูไปร่วมกิจกรรมวันสำคัญต่างๆของชุมชน เช่น วันสำคัญทางศาสนา วันประจำปีของชุมชน ฯลฯ

กิจกรรมที่มีระดับการปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง มีทั้งหมด 9 กิจกรรม คือ 1)โรงเรียนสำรวจความต้องการของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ที่จะเข้าร่วมมาเป็นอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา 2)โรงเรียนจัด กิจกรรมพัฒนาชุมชนโดยนำเทคโนโลยี และความรู้ใหม่ๆ มาเผยแพร่แก่ประชาชนในท้องถิ่น 3)โรงเรียนส่งเสริมให้เด็กทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชน 4)โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและบุคคลทั่วไปที่มีความรู้ความสามารถเป็นวิทยากรของโรงเรียน 5)โรงเรียนเปิดโอกาสให้พ่อแม่ผู้ปกครอง และประชาชนเป็นผู้ช่วยในชั้นเรียน 6)โรงเรียนให้คำแนะนำความรู้เกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัยให้กับพ่อแม่ ผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยให้สอดคล้องกับโรงเรียน 7) โรงเรียนนำผลจากการประเมินไปปรับปรุงแก้ไขในกิจกรรมครั้งต่อไป 8)โรงเรียนจัดทำข้อมูลเป็นสถิติ รวบรวมปัญหาและหาวิธีแก้ไขในการดำเนินงานแต่ละกิจกรรม 9)โรงเรียนแจ้งผลการประเมินให้พ่อแม่ ผู้ปกครองได้รับทราบถึงการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นๆ

กิจกรรมที่มีระดับการปฏิบัตินานๆ ครั้ง มีทั้งหมด 3 กิจกรรม คือ 1)โรงเรียนจัดให้มีการฝึกอบรมวิชาชีพให้คำปรึกษาอาชีพเพื่อสนองความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน 2)โรงเรียนจัดอบรมให้ความรู้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และประชาชนในชุมชนในด้านการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา 3)โรงเรียนจัดทำการประเมินผลกิจกรรมการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษาต่างๆ หลังจากกิจกรรมสิ้นสุดลง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ยการปฏิบัติของการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัย
ในโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้านการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน

ด้านการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
การวางแผน			
47.โรงเรียนกำหนดรายละเอียดและขั้นตอนต่างๆ ในการให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน	2.28	0.981	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง
วิธีการปฏิบัติ			
48.โรงเรียนเปิดโอกาสให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียนมีส่วนรับผิดชอบในเรื่องการตัดสินใจในการจัดสรรงบประมาณของโรงเรียน	2.18	1.090	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง
49.โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลเด็ก	2.18	1.043	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง
50.โรงเรียนเปิดโอกาสให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียนมีส่วนร่วมในการคัดเลือกบุคลากรของโรงเรียน	1.32	1.281	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง
51.โรงเรียนเปิดโอกาสให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียนเข้าร่วมในการประเมินครูในโรงเรียน	1.66	1.245	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง
52.โรงเรียนเปิดโอกาสให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียนมีส่วนร่วมในการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบกิจกรรมต่างๆ ของทางโรงเรียน	1.83	1.172	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง
53.โรงเรียนเปิดโอกาสให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียนมีส่วนร่วมในเรื่องการจัดทำหลักสูตร	2.11	1.070	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง
การประเมินผล			
54.โรงเรียนมีการประเมินผลการดำเนินการด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน	1.90	1.144	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง
55.โรงเรียนทำการชี้แจงผลการตัดสินใจต่างๆ หลังการประชุมให้พ่อแม่ ผู้ปกครองได้รับทราบ	1.83	1.155	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง

ตารางที่ 13 ด้านการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน พบว่า

กิจกรรมที่มีระดับการปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง มีทั้งหมด 9 กิจกรรม คือ 1)โรงเรียนกำหนดรายละเอียดและขั้นตอนต่างๆ ในการให้พ่อแม่ผู้ปกครอง และคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน 2)โรงเรียนเปิดโอกาสให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในเรื่องการตัดสินใจในการจัดสรรงบประมาณของโรงเรียน 3)โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลเด็ก 4)โรงเรียนเปิดโอกาสให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียนมีส่วนร่วมในการคัดเลือกบุคลากรของโรงเรียน 5)โรงเรียนเปิดโอกาสให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียนเข้าร่วมในการประเมินครูในโรงเรียน 6)โรงเรียนเปิดโอกาสให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียนมีส่วนร่วมในการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบกิจกรรมต่างๆ ของทางโรงเรียน 7)โรงเรียนเปิดโอกาสให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียนมีส่วนร่วมในเรื่องการจัดทำหลักสูตร 8)โรงเรียนมีการประเมินผลการดำเนินการด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน 9)โรงเรียนทำการชี้แจงผลการตัดสินใจต่างๆ หลังการประชุมให้พ่อแม่ ผู้ปกครองได้รับทราบ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ยรวมของการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ในการจัดการศึกษา
ปฐมวัยในโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน แต่ละด้าน

การมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
1. ด้านการติดต่อสื่อสาร (21 กิจกรรมการปฏิบัติ)	2.23	0.479	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง
2. ด้านการเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากร (12 กิจกรรมการปฏิบัติ)	2.25	0.581	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง
3. ด้านการเป็นอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา (13 กิจกรรมการปฏิบัติ)	1.77	0.748	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง
4. ด้านการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน (9 กิจกรรมการปฏิบัติ)	1.92	0.815	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง
รวม	2.04	0.555	ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง

ตารางที่ 14 แสดงค่าเฉลี่ยรวมของกิจกรรมการปฏิบัติแต่ละด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยทุกด้าน
มีค่าเฉลี่ยที่ระดับการปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง โดยด้านการเป็นผู้ประสานงานในการระดม
ทรัพยากรมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{x} = 2.25$) รองลงมาคือ ด้านการติดต่อสื่อสาร ($\bar{x} = 2.23$) ด้านการ
เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน และด้านการเป็นอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา ตามลำดับ
($\bar{x} = 1.92$ และ $\bar{x} = 1.77$)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะอื่นๆ ของการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัย ในโรงเรียนปฏิบัติการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ตารางที่ 15 ปัญหา และการแก้ปัญหาการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน

ปัญหาการมีส่วนร่วม

การแก้ปัญหาการมีส่วนร่วม

1. พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนไม่มีเวลาร่วม
กิจกรรมของโรงเรียน (n=21)

- ประชุมหลังเลิกงาน (n=5)
- ประชุมนัดหมายในวันหยุด (n=4)
- นัดประชุมจากตัวแทนผู้ปกครอง และชุมชน (n=4)
- กระตุ้นให้ผู้ปกครองและชุมชนเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม (n=3)
- การติดต่อย้ำเตือนทางโทรศัพท์หรือจดหมาย (n=1)
- คัดเลือกตัวแทนผู้ปกครองที่มีเวลาและความสนใจ (n=1)
- ให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน (n=1)
- โรงเรียนจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน (n=1)

2. พ่อแม่ ผู้ปกครองขาดความรู้ ความเข้าใจ
ในด้านการศึกษาและบทบาทหน้าที่ของตน
(n=16 คน)

- จัดประชุมชี้แจงปัญหาร่วมกัน (n=4)
- จัดอบรมความรู้แก่ผู้ปกครอง และชุมชน เป็นระยะๆ (n=4)
- จัดเอกสารให้ความรู้ (n=3)
- ให้โอกาสแสดงความคิดเห็น หรือสอบถามปัญหาต่างๆ (n=2)
- ชี้แจงปัญหาต่างๆ ผ่านทางโทรศัพท์ (n=2)
- สอดแทรกความรู้ทุกครั้งที่ประชุม (n=1)

ตารางที่ 15 ปัญหา และข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะอื่นๆ (ต่อ)

ปัญหาการมีส่วนร่วม

การแก้ปัญหาการมีส่วนร่วม

3. โรงเรียนขาดการติดต่อสื่อสารที่ดีและไม่ครอบคลุมทุกฝ่าย (n=14)

- จัดประชุมผู้ปกครอง และชุมชน (n=7)
- การสื่อสารผ่านทางเอกสารหรือจดหมาย (n=2)
- การเยี่ยมบ้าน (n=2)
- การบอกผ่านทางนักเรียน (n=1)
- การพบปะ พูดคุย (n=1)
- การประกาศเสียงตามสาย (n=1)

4. โรงเรียนขาดงบประมาณในการดำเนินงานต่างๆ (n=6)

- พัฒนาแหล่งความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น (n=2)
- ขอความร่วมมือต่างๆ จากชุมชน (n=2)
- จัดโครงการ "คนรักบ้านเกิด" เพื่อระดมทุนจากศิษย์เก่า (n=1)
- โรงเรียนควรระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนโรงเรียนและเด็ก (n=1)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 15 ปัญหาและข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะอื่นๆ ของการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัย ในโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พบว่า ปัญหาของการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน มีทั้งหมด 4 ปัญหา คือ 1) พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนไม่มีเวลาร่วมกิจกรรมของโรงเรียน ($n=21$) ซึ่งการแก้ปัญหาที่ผู้บริหารเสนอ ได้แก่ การประชุมหลังเลิกงาน ($n=5$) รองลงมา คือ การประชุมนัดหมายในวันหยุด และการนัดประชุมตัวแทนผู้ปกครองและชุมชน ($n=4$) และการกระตุ้นให้ผู้ปกครองและชุมชนเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม ($n=3$) 2) พ่อแม่ ผู้ปกครองขาดความรู้ ความเข้าใจในด้านการศึกษาและบทบาทหน้าที่ของตน ($n=16$) ซึ่งการแก้ปัญหาที่ผู้บริหารเสนอ ได้แก่ การจัดประชุมชี้แจงปัญหาร่วมกัน และจัดอบรมความรู้แก่ผู้ปกครอง และชุมชน เป็นระยะๆ ($n=4$) และรองลงมา คือ การจัดเอกสารให้ความรู้ ($n=3$) 3) โรงเรียนขาดการติดต่อสื่อสารที่ดีและไม่ครอบคลุมทุกฝ่าย ($n=14$) ซึ่งการแก้ปัญหาที่ผู้บริหารเสนอ ได้แก่ การจัดประชุม ผู้ปกครอง และชุมชน ($n=7$) และ 4) โรงเรียนขาดงบประมาณในการดำเนินงานต่างๆ ($n=6$) ซึ่งการแก้ปัญหาที่ผู้บริหารเสนอ ได้แก่ การพัฒนาแหล่งความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น และการขอความร่วมมือต่างๆ จากชุมชน ($n=2$)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 16 ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะอื่นๆ ของการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน

ผู้รับผิดชอบ	ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะอื่นๆ
◆ หน่วยงาน ของ รัฐ และท้องถิ่น	<p>1.รัฐจะต้องจัดสรรงบประมาณให้กับโรงเรียนเพิ่มขึ้น (n=4)</p> <p>2.กระทรวงศึกษาธิการต้องประชาสัมพันธ์และให้ความรู้แก่ชุมชนหรือทางงบประมาณไว้ให้โรงเรียนดำเนินการ (n=1)</p> <p>3.หน่วยงานท้องถิ่นต้องเป็นผู้รับผิดชอบจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัย (n=1)</p>
◆ โรงเรียน	<p>4.โรงเรียนต้องเป็นผู้เข้าหาทำความเข้าใจและทำงานร่วมกับชุมชนในสิ่งที่ เป็นประโยชน์ต่อนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน (n=3)</p> <p>5.โรงเรียนต้องยกระดับการศึกษาของชุมชน (n=1)</p> <p>6.โรงเรียนช่วยพัฒนาระบบเศรษฐกิจของชุมชน (n=1)</p>
◆ ผู้บริหาร	<p>7.ผู้บริหารต้องสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของชุมชน (n=4)</p> <p>8.การให้การอบรม ประชุมสัมมนา สร้างความเข้าใจให้ตรงกันเพื่อการพัฒนาเป็นไปในทางเดียวกัน ผู้บริหารจะต้องมีการยืดหยุ่นเวลาให้เหมาะสม (n=4)</p> <p>9.ผู้บริหารจะต้องจัดประชุมทันทีเมื่อเกิดปัญหา (n=3)</p> <p>10.การจัดกิจกรรมของโรงเรียนหรือการประชุมต่างๆผู้บริหารต้องเป็นผู้กระตุ้นการเสนอความคิดเห็นของคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียนและผู้ปกครอง (n=2)</p> <p>11.ผู้บริหารจะต้องจัดการเข้าค่ายพัฒนาภาวะผู้นำให้แก่คณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียน (n=2)</p> <p>12.ผู้บริหารต้องจัดตั้งสมาคมครู ผู้ปกครอง (n=1)</p> <p>13.ผู้บริหารจะต้องใช้ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน (n=1)</p>
◆ ครู	<p>14.ครูต้องเสริมสร้างแรงจูงใจแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง (n=2)</p> <p>15.ครูต้องเป็นผู้นำ ประสานความร่วมมือ และริเริ่มปฏิบัติ (n=1)</p>

ตารางที่ 16 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนได้เสนอข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะอื่นๆ ของการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ที่เกี่ยวข้องกับ 2 องค์กร คือ หน่วยงานของรัฐ และท้องถิ่น และโรงเรียน โดยเฉพาะข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของโรงเรียนที่มีผู้บริหารเป็นผู้นำในการจัดการศึกษานั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของชุมชน, การให้การอบรมประชุมสัมมนา สร้างความเข้าใจให้ตรงกันเพื่อการพัฒนาเป็นไปในทางเดียวกัน ซึ่งผู้บริหารจะต้องมีการยืดหยุ่นเวลาให้เหมาะสม (n=4) อีกทั้งผู้บริหารจะต้องจัดประชุมทันทีเมื่อเกิดปัญหาการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน และโรงเรียนต้องเป็นผู้เข้าหาทำความเข้าใจและทำงานร่วมกับชุมชนในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน (n=3) นอกจากนี้ หน่วยงานของรัฐจะต้องจัดสรรงบประมาณให้กับโรงเรียนเพิ่มขึ้น (n=4)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 17 ผลสำเร็จของการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน จำแนกตามความคิดเห็นของผู้บริหาร

ผลสำเร็จของการมีส่วนร่วม	ผู้บริหาร (N=167)
● ด้านการติดต่อสื่อสาร	
มาก/ดี	42
ปานกลาง/พอใช้	18
น้อย	2
● ด้านการเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากร	
มาก/ดี	37
ปานกลาง/พอใช้	20
น้อย	8
● ด้านการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา	
มาก/ดี	13
ปานกลาง/พอใช้	15
น้อย	36
● ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน	
มาก/ดี	42
ปานกลาง/พอใช้	18
น้อย	5

ตารางที่ 17 แสดงว่า ผู้บริหารเห็นว่า ผลสำเร็จของการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ในด้านการติดต่อสื่อสาร (n=42) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (n=42) และด้านการเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากร (n=37) อยู่ในระดับที่ดี ตามลำดับ ในขณะที่ผู้บริหารเห็นว่า ผลสำเร็จของด้านการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา อยู่ในระดับน้อย (n=36)

ผลสำเร็จด้านการติดต่อสื่อสารที่ผู้บริหารตอบว่าอยู่ในระดับที่ดี (n=42) เพราะพ่อแม่ผู้ปกครองให้ความร่วมมืออย่างต่อเนื่องในการแจ้งข้อมูลตอบกลับ

ผลสำเร็จด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียนที่ผู้บริหารตอบว่าอยู่ในระดับที่ดี (n=42) เพราะคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียนให้ความร่วมมือที่ดี และร่วมกันแสดงความคิดเห็น

ผลสำเร็จด้านการเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากรที่ผู้บริหารตอบว่าอยู่ในระดับที่ดี (n=37) เพราะชุมชนให้การสนับสนุนด้านทรัพยากรดีมาก และภูมิปัญญาท้องถิ่นก็มีบทบาทมากขึ้นในการจัดการศึกษา

ผลสำเร็จด้านการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษาที่ผู้บริหารตอบว่าอยู่ในระดับน้อย (n=36) เพราะโรงเรียนหลายๆ แห่งยังไม่มีจัดการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา หรือถ้ามีการจัดก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 6 ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนในด้านการติดต่อสื่อสาร การเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากร การอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา และการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน

โรงเรียนอนุบาลภาคเหนือ

โรงเรียนอนุบาลภาคเหนือตั้งอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ โดยมีพื้นที่ 9 ไร่ 3 งาน 56 ตารางวา อาคารสถานที่ของโรงเรียนทั้งหมด 7 หลัง รวมจำนวนห้องเรียนทั้งหมด 61 ห้อง ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 1 ถึงระดับประถมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 2,556 คน เป็นนักเรียนชาย 1,333 คน นักเรียนหญิง 1,223 คน มีครูภายในโรงเรียนทั้งสิ้น 110 คน เป็นชาย 17 คน หญิง 93 คน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 46 ปี มีวุฒิทางการศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญาตรี 6 คน ปริญญาตรี 82 คน และปริญญาโท 22 คน ส่วนในระดับชั้นอนุบาลมีนักเรียนทั้งสิ้น 612 คน โดยมีจำนวนห้องเรียนทั้งหมด 16 ห้อง แบ่งเป็นชั้นอนุบาล 1 8 ห้อง มีนักเรียนห้องละ 35 คน ชั้นอนุบาล 2 8 ห้อง มีนักเรียนห้องละ 40 คน และมีครูที่เลี้ยงประจำอนุบาล 1 กับอนุบาล 2 ห้องละ 1 คน ซึ่งโรงเรียนอนุบาลภาคเหนือได้ทำการสำรวจความคิดเห็น และประชุมกรรมการบริหารโรงเรียนก่อนตัดสินใจเข้าร่วมโครงการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

โรงเรียนอนุบาลภาคเหนือมีจุดเด่นด้านการดำเนินงานการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน คือ การมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง และเป็นการสื่อสารสองทาง ซึ่งโรงเรียนได้จัดทำแบบแผนการปฏิบัติงานไว้อย่างเป็นระบบ อาทิเช่น ปฏิทินประจำปี โครงสร้างองค์กรการบริหารของโรงเรียน และหน้าที่ความรับผิดชอบในแต่ละงาน เพื่อการปฏิบัติงานในแต่ละครั้งจะได้สะดวก รวดเร็ว และเป็นไปตามแผนที่ได้กำหนดไว้ โดยผู้บริหารได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำบ้าน โรงเรียน และชุมชนเข้ามาพัฒนาเด็กและบุคลากรภายในโรงเรียนไว้ว่า การนำบ้าน โรงเรียน และชุมชนเข้ามาในโรงเรียนนั้นเป็นแนวทางการปฏิบัติที่ดีเพราะโรงเรียนเป็นหน้าตาของชุมชนและเป็นองค์กรที่ให้การศึกษสำหรับเด็ก นอกจากนี้ทางโรงเรียนได้มีการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่เป็นจุดเด่นที่ทำให้พ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชนมีความสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนมากยิ่งขึ้น เช่น การสร้างศูนย์เทคโนโลยีการศึกษา และการสร้างระบบเครือข่าย ICT

การวางแผน และวิธีการปฏิบัติ ด้านการติดต่อสื่อสาร

ในด้านการติดต่อสื่อสารของทางโรงเรียนอนุบาลภาคเหนือได้วางนโยบายในการดำเนินงานไว้ว่า โรงเรียนจะติดต่อสื่อสารกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนในทุกๆ เรื่อง โดยให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนได้รับความเคลื่อนไหวต่างๆ เกี่ยวกับกิจกรรมที่เกิดขึ้นในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมและให้ข้อเสนอแนะกับทางโรงเรียน เพราะการติดต่อสื่อสารกันอยู่เป็นประจำจะทำให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน ได้ตระหนักถึงความสำคัญของตนในการร่วมบริหาร และร่วมกิจกรรมว่าจะส่งผลกระทบต่อเด็กมากน้อยแค่ไหน นอกจากนี้ยังได้จัดตั้งกรรมการห้องเรียน ห้องเรียนละ 1 คน รวมเป็น 14 คน ที่จะเข้ามาทำหน้าที่ในการร่วมประชุมในส่วนของอนุกรรมการประจำห้องเรียนโดยจะใช้สิทธิในการตัดสินใจแทนเพื่อนร่วมห้อง และนำผลจากการประชุมไปประชาสัมพันธ์ให้พ่อแม่ ผู้ปกครองได้รับทราบกันอย่างทั่วถึง โดยบุคลากรที่จะเข้ามาดูแลรับผิดชอบนั้นจะต้องเกี่ยวข้องกับฝ่ายสัมพันธ์ชุมชน เพราะฝ่ายนี้เป็นฝ่ายที่คอยประสานงาน ติดต่อสื่อสาร รับส่งข่าวสาร และรับฟังข้อมูล ของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน ซึ่งการคัดเลือกนั้นก็มาจากการเสนอชื่อบุคลากรในโรงเรียน และใช้วิธีการโหวตแบบประชาธิปไตย โดยทางผู้บริหารจะพิจารณาจากความเหมาะสมในการเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ โดยจะเรียกว่า หัวหน้างานฝ่ายสัมพันธ์ชุมชน สำหรับการจัดสรรงบประมาณในด้านการติดต่อสื่อสารนั้นทางโรงเรียนแทบไม่ได้ใช้เลยเพราะส่วนใหญ่จะได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนในด้านปัจจัยต่างๆ จากชุมชน ซึ่งเพียงพอกับความต้องการของโรงเรียน

วิธีการติดต่อสื่อสารของโรงเรียนอนุบาลภาคเหนือมีอยู่หลายรูปแบบ เช่น การติดป้ายประกาศ การประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย การปฐมุนิเทศ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น จดหมาย การใช้โทรศัพท์ สถานีวิทยุท้องถิ่น วารสารของโรงเรียน (วารสารชาวบัว) และอินเทอร์เน็ตโรงเรียน ซึ่งแต่ละวิธีต้องขึ้นอยู่กับงานที่จะใช้ แต่วิธีที่มีประสิทธิภาพสูงสุดมีอยู่ 2 รูปแบบ คือ การส่งจดหมายข่าว เพราะจดหมายจะเป็นข้อความลายลักษณ์อักษรที่ทำให้การสื่อสารไม่ตกหล่น และรับทราบกันทุกคน อีกทั้งยังเป็นตัวช่วยวัดการสื่อสารระหว่างเด็กกับครูเมื่อฝากไปยังพ่อแม่ ผู้ปกครองอีกด้วย อีกรูปแบบหนึ่งคือ การพบปะพูดคุย ซึ่งเป็นการสื่อสารโดยตรงจึงทำให้สามารถเข้าใจซึ่งกันและกันได้มากกว่า สามารถพูดคุยโต้ตอบได้ทันที และเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันด้วย เพราะถ้าเป็นการติดต่อสื่อสารในรูปแบบอื่น เช่น การเปิดข่าวสารผ่านทางสถานีวิทยุ ซึ่งก็อาจจะมีคนฟัง และบางคนไม่ฟัง และอินเทอร์เน็ตที่ไม่ได้มีกันทุกบ้าน จึงทำให้โอกาสในการรับข้อมูลน้อยลง

สำหรับการติดต่อสื่อสารกับพ่อแม่ ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยนั้น ผู้บริหารมีความจำเป็นอย่างมากในการมีส่วนร่วมเพราะทางฝ่ายอนุบาลจะต้องเข้ามาขอความร่วมมืออยู่เสมอ ในเรื่องของการเสนอแนะความคิดเห็นที่จะพัฒนาเด็กไปพร้อมกับทางโรงเรียน เพื่อจะได้สอดคล้องกับนโยบายและทิศทางการดำเนินงานของโรงเรียนต่อไป

สำหรับข่าวสารที่ติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับพ่อแม่ ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และประชาชน นั้นส่วนมากจะเป็นข่าวสารที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็ก กิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน ข่าวสารความรู้ในด้านการพัฒนาเด็ก การขอความร่วมมือต่างๆ การประชุมต่างๆ และวันหยุดของโรงเรียน ซึ่งทางครูอนุบาลก็ได้จัดมุมแจ้งข่าวสารต่างๆ ไว้สำหรับพ่อแม่ ผู้ปกครองขณะที่มารับ-ส่งลูก อีกทั้งครูก็ได้แจกเอกสารกิจกรรมการให้เวลาพัฒนาลูก โดยในหนึ่งสัปดาห์จะแจกให้ทุกวันศุกร์ซึ่งเป็นเอกสาร 3 แผ่น แผ่นที่ 1 เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตลอดหนึ่งสัปดาห์ แผ่นที่ 2 เป็นความรู้ทางจิตวิทยาและพัฒนาการเด็ก แผ่นที่ 3 เป็นแบบเสริมทักษะที่มีลักษณะเป็นแบบฝึก เช่น การโยงเส้น จับคู่ภาพ จำนวน หาความเหมือน-ต่าง และในตอนท้ายจะให้ผู้ปกครองบันทึกคำพูดและพฤติกรรมของลูกขณะที่กำลังทำแบบเสริมทักษะหรือขณะที่ทำกิจกรรมร่วมกับผู้ปกครอง จากนั้นให้พ่อแม่ ผู้ปกครองนำส่วนที่ 3 กลับมาส่งคืนคุณครูในวันจันทร์ นอกจากนี้ก็ยังมีกิจกรรมการปลูกฝังรักการอ่าน โดยครูอนุบาลจะแจกนิทานให้กับเด็กคนละ 1 เล่มในทุกๆ วันศุกร์ และจะมีแบบสอบถามให้กับพ่อแม่ ผู้ปกครองเพื่อบันทึกคำพูดของลูกตามความเป็นจริง ตัวอย่างเช่น "ใครเป็นคนที่อ่านนิทานให้ลูกฟัง" "ใช้เวลาในการอ่านนิทานกี่นาที" "ลักษณะพฤติกรรมในขณะที่อ่านให้ฟัง เด็กเป็นอย่างไรบ้าง" "เด็กมีความสนใจหรือประทับใจในตอนไหนของนิทาน" เป็นต้น สำหรับการติดต่อสื่อสารกับชุมชนนั้นส่วนใหญ่มักจะติดต่อกันในเรื่องเกี่ยวกับการขอความร่วมมือให้ช่วยเหลือในกิจกรรมของโรงเรียน เช่น การขอรถ และพลทหารเพื่อมาขับรถจากทหาร หรือตำรวจ เมื่อต้องการพาเด็กออกไปทัศนศึกษา การขอศึกษาดูงานที่ศูนย์วัฒนธรรม สหกรณ์โคกมณี สนามบิน โรงแรมใกล้โรงเรียน สถานีตำรวจ ตลาด และวัดรอบๆ โรงเรียน โดยบรรยากาศของการสื่อสารระหว่างครูกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนนั้นเป็นไปในลักษณะของการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นกันเอง และยิ้มแย้มแจ่มใส อีกทั้งครูอนุบาลได้จัดทำแบบแสดงความคิดเห็น และความรู้สึกของผู้ปกครอง ในการปฏิบัติหน้าที่ของคุณครูประจำชั้นแต่ละห้องว่าเป็นอย่างไรบ้างเพื่อครูจะได้นำข้อคิดเห็นเหล่านั้นไปปรับปรุงให้ดีขึ้น นอกจากนี้ครูอนุบาลได้มีวิธีการสร้างบรรยากาศที่ดีในการสื่อสารคือ ครูต้องให้ความสำคัญกับเด็ก ไม่โจมตีเด็ก ไม่นำเรื่องที่ไม่พอใจในตัวเด็กมาตำหนิให้พ่อแม่ ผู้ปกครองฟังแต่ก็ไม่ควรชมจนเกินไป พยายามหาส่วนดีในตัวเด็กมาพูดและต้อง

พูดอย่างมีเหตุผล เป็นไปตามความจริง แนะนำให้พ่อแม่ ผู้ปกครองเข้าใจในพัฒนาการของเด็กว่าแต่ละช่วงอายุควรจะต้องพัฒนาอะไรบ้าง โดยสร้างความเป็นมิตรในขณะที่ยังสนทนา

ผลการดำเนินงานด้านการติดต่อสื่อสารของโรงเรียนอนุบาลภาคเหนือในปัจจุบันอยู่ในระดับที่ดี เป็นที่น่าพึงพอใจกับทางโรงเรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง และคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพราะทุกคนจะให้ความสนใจในการรับข่าวสารจากทางโรงเรียนมากขึ้น และพ่อแม่ ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะมารับส่งลูกหลานด้วยตนเอง คุณครูอนุบาลจึงสามารถพูดคุยได้โดยตรง เพราะการพูดคุยกันบ่อยๆ จะส่งผลให้เกิดการร่วมมือ และมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันยิ่งขึ้น แต่ก็มีบ้างที่การติดต่อสื่อสารไม่ประสบผลสำเร็จ อาจเนื่องมาจากความล้มเหลวของครอบครัว พ่อแม่หย่าร้าง จึงทำให้ไม่ได้รับการติดต่อกลับมามากนัก บางคนยังไม่ทราบถึงวิธีการเผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียนเท่าที่ควร การให้ข้อมูลบางครั้งอาจเกิดความผิดพลาด หรือในการแจ้งข้อมูลซ้ำเกินไป และบางครั้งก็ไม่ได้รับข่าวสารจากทางโรงเรียนอาจเนื่องมาจากเด็กทำจดหมายหายไป หรือพ่อแม่ ผู้ปกครองไม่ได้ตรวจกระเป๋าของเด็กอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งจะมารับรู้ข้อมูลหลังจากผ่านกิจกรรมนั้นๆ ไปแล้ว หรือมารับรู้ผ่านทางผู้ปกครองท่านอื่น จึงทำให้ทางพ่อแม่ ผู้ปกครอง และคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องการให้ทางโรงเรียนปรับเปลี่ยนการสื่อสารให้เข้าถึงผู้ปกครองมากกว่านี้ โดยอาจจะใช้วิธีการเรียกประชุมให้บ่อยขึ้นเพราะการส่งจดหมายบางครั้งอาจจะมาไม่ถึง การใช้โทรศัพท์ติดต่อเพื่อย้ำเตือนข่าวสารที่ทางโรงเรียนต้องการคำตอบทันที และให้มีกิจกรรมการพบปะพูดคุยกับครูประจำชั้นมากขึ้นเพื่อสร้างความสนิทสนมและสามารถพูดคุยปรึกษาเรื่องต่างๆ กับคุณครูได้

ด้วยเหตุนี้จึงทำให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และประชาชนในชุมชนได้ให้ความสนใจในการร่วมเสนอแนะข้อมูลข่าวสารต่างๆ กับทางโรงเรียนโดยผ่านทาง การเขียนจดหมาย การพบปะพูดคุย การโทรศัพท์ และเต็มใจที่จะเข้าร่วมประชุมต่างๆ กับทางโรงเรียน เพราะว่าข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ทั้งกับโรงเรียนและตัวของเด็ก ทำให้ครูผู้สอนได้รับรู้สิ่งต่างๆ เกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็กมากขึ้น เพื่อจะได้นำข้อมูลนั้นไปประเมินผลเด็กได้อย่างถูกต้อง ซึ่งจะเป็นการช่วยในเรื่องของการแก้ปัญหา และพัฒนาเด็กได้อย่างถูกต้อง อีกทั้งยังทำให้ครูอนุบาล พ่อแม่ ผู้ปกครอง และเด็กมีปฏิสัมพันธ์กันมากยิ่งขึ้น ซึ่งต่อไปในอนาคตการติดต่อสื่อสารของโรงเรียน จะทำการเพิ่มเติมเกี่ยวกับการให้พ่อแม่ ผู้ปกครองได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์มากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งสามารถเสนอแนะ ให้ข้อมูลตอบโต้ได้อย่างรวดเร็วทันใจกับทางโรงเรียน โดยทางโรงเรียนจะจัดการอบรมให้ความรู้กับพ่อแม่ ผู้ปกครองในช่วงเวลาเย็นหลังจากเลิกงาน

ด้านการเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากร

ในปัจจุบันนี้โรงเรียนอนุบาลภาคเหนือได้ให้ความสำคัญมากเป็นอันดับหนึ่งในการระดมทรัพยากรกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องที่สำคัญมากในการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน จึงต้องการให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกๆ เรื่องไม่ว่าจะเป็นการช่วยกันคิด ร่วมวางแผนการตัดสินใจ และการระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนโรงเรียน เพราะพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนนั้นเป็นสื่อพื้นฐานแรกของการเรียนรู้ของเด็ก จึงต้องตระหนักถึงความสำคัญให้มากที่สุด โดยทางโรงเรียนได้มอบหมายให้ฝ่ายบริหารเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบซึ่งเป็นไปตามโครงสร้างของโรงเรียน เพราะฝ่ายบริหารต้องเป็นผู้นำในการดำเนินการในการประชุมการชี้แจง การทำความเข้าใจกับพ่อแม่ ผู้ปกครองร่วมกับองค์กรหลัก 3 องค์กรของโรงเรียน ส่วนในด้านการจัดสรรงบประมาณก็จะคล้ายกับการจัดสรรงบประมาณของการติดต่อสื่อสาร คือ ชุมชนมีส่วนช่วยสนับสนุนปัจจัยต่างๆ ให้กับทางโรงเรียน โดยใช้งบประมาณในด้านนี้น้อยมาก

การประสานงานในการระดมทรัพยากรของโรงเรียนนั้นก็มีอยู่หลายรูปแบบ โดยจะเริ่มด้วยการเชิญประชุมชี้แจงในช่วงปฐมนิเทศ การแจ้งโดยผ่านทางจดหมาย และการพบปะพูดคุยกับพ่อแม่ ผู้ปกครองในช่วงมารับ-ส่งลูกที่โรงเรียน นอกจากนี้ทางโรงเรียนก็ยังมีคำวิสาขารายตัวของเด็กแต่ละคนที่จำกัดสำหรับการเบิกจ่ายวัสดุ อุปกรณ์ สิ่งของต่างๆ ของครูแต่ละห้องเรียน อีกทั้งยังมีการสนับสนุนจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง มูลนิธิของโรงเรียน ชมรมผู้ปกครองและคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับบุคคลหรือหน่วยงานอื่นๆ ในชุมชนก็จะได้แก่ สถานีตำรวจที่เอื้ออำนวยความสะดวกในด้านการจราจร หน่วยงานสาธารณสุขจังหวัดที่เข้ามาตรวจสุขภาพและให้ความรู้ต่างๆ ชมรมจักรยานหรือหน่วยงานขององค์กรเอกชนที่ทำประโยชน์เพื่อสังคมทางโรงเรียนก็จะนำเด็กออกไปทำกิจกรรมร่วมกับชุมชนและหน่วยงานนั้นด้วย และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะทันตแพทย์เข้ามาตรวจสุขภาพฟันของเด็ก คณะวิทยาศาสตร์ที่ได้ให้เด็กเข้าไปศึกษาเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ของคณะ และศิษย์เก่า ซึ่งจะแจ้งเจตนาารมณที่ต้องการจะขอความร่วมมือ โดยบุคคลเหล่านี้จะตัวกลางหลักในการระดมทุนเพื่อนำมาพัฒนาโรงเรียนกับการจัดการศึกษาของเด็กได้โดยไม่ขาดตกบกพร่องและให้ความร่วมมืออย่างเต็มใจร้อยเปอร์เซ็นต์ ซึ่งในขณะนี้ทางโรงเรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง และคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ร่วมมือกันหาทุนเพื่อนำมาปรับปรุงสระว่ายน้ำของเด็กอนุบาล สร้างห้องเปียโน ปรับปรุงห้องสมุดของเล่น ห้องสมุดอนุบาล การพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษ

และพัฒนาการเรียนการสอนคอมพิวเตอร์สำหรับเด็กปฐมวัย เมื่อก้าวถึงแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ภายในชุมชน ทางโรงเรียนอนุบาลภาคเหนือก็มีแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กโดยจะต้องยึดผู้เรียนเป็นสำคัญและต้องให้เด็กได้ออกไปหาประสบการณ์ภายนอกยังแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อจะทำให้เด็กได้รับรู้วิถีชีวิต และเรียนรู้ในภูมิปัญญาท้องถิ่นของตน ซึ่งแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนที่เด็กปฐมวัยได้ไปใช้ประโยชน์ คือ สวนสัตว์ในโรงเรียน ซึ่งจะมีทั้งกระทาย ไก่ ไก่แจ้ นกยูง ปลา นอกจากนี้ก็ยังมีโรงเพาะเห็ด ผักกางมุ้ง สวนกล้วย และพระธาตุกุดติตที่ตั้งอยู่ภายในโรงเรียน อีกทั้งคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องการจะจัดกิจกรรมโครงการตลาดวิชาเพิ่มขึ้นในโรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนไม่สามารถจัดกิจกรรมนี้ได้เพราะกิจกรรมนี้เปรียบเสมือนการสอนพิเศษให้กับเด็ก จึงต้องเป็นหน้าที่ของชมรมผู้ปกครอง ซึ่งจะจัดในช่วงเย็นขณะที่เด็กต้องรอผู้ปกครองมารับและจะต้องจัดให้ครบทุกวิชา อาจจะได้แก่ ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ การทำอาหาร คณิตศาสตร์ ภาษาไทย คอมพิวเตอร์ และการเล่นเปียโน เป็นต้น โดยเด็กสามารถเลือกกิจกรรมที่ต้องการทำได้ตามความสนใจ

สำหรับแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่เด็กปฐมวัยสามารถไปใช้ประโยชน์ทางการศึกษาได้ จะได้แก่ วัดพระเจดีย์หลวงซึ่งจะไปทำกิจกรรมในวันอินทิล วัดพันแหวนกับวัดพระเจ้าเมงราย ซึ่งจะไปแห่เทียนในวันเข้าพรรษา หอศิลป์วัฒนธรรมเชียงใหม่ซึ่งจะเรียนรู้ถึงประวัติ วิถีชีวิต และการละเล่นพื้นบ้านของจังหวัดเชียงใหม่ บ่อสร้างที่เป็นสถานที่ในการทำร่มโดยจะให้เด็กได้เรียนรู้ถึงวิธีการทำ และจะให้เด็กได้ลองตกแต่งลวดลายร่วมด้วยตนเอง การพาเด็กไปทัศนศึกษา โรงแรมใกล้ๆ โรงเรียนเพื่อให้เด็กได้ศึกษาการทำงานของบุคลากรในโรงแรม และดูการจัดห้องต่างๆ ของโรงแรม ซึ่งเป็นวิถีชีวิตส่วนหนึ่งของชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่เช่นกัน โดยการออกไปในแต่ละครั้ง ทางโรงเรียนจำเป็นต้องมีการวางแผนทุกครั้ง มีการขอความร่วมมือทั้งพ่อแม่ ผู้ปกครอง และทางตำรวจจราจร ในการนำขบวนออกไปเพื่อความปลอดภัยของเด็กๆ อีกทั้งทางโรงเรียนได้จัดทำโครงการที่ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียน โดยให้เด็กได้ไปศึกษาปัญหา ระยะ ศึกษาวิธีการแก้ปัญหา และมีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยดูแลในปัญหาเหล่านี้ แต่โรงเรียนจะเป็นผู้ช่วยในการประสานงาน นอกนั้นเป็นหน้าที่ของเด็กไปสอบถามข้อมูลจากชุมชน

นอกจากนี้โรงเรียนอนุบาลภาคเหนือได้จัดบริการแหล่งประโยชน์ ใช้สอยต่างๆ ภายในโรงเรียนไว้สำหรับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และประชาชนในชุมชน อาทิ อาคารสถานที่ไว้สำหรับจัดประชุม งานสังสรรค์ อุปกรณ์การกีฬา โต๊ะเก้าอี้ เครื่องขยายเสียง และบริการห้องคอมพิวเตอร์ สำหรับศึกษาหาความรู้ แต่มีส่วนน้อยมากที่พ่อแม่ ผู้ปกครองเข้าไปใช้บริการของโรงเรียน เพราะพ่อแม่ ผู้ปกครองส่วนใหญ่เมื่อมาถึงจะรีบกลับไปทำงานหรือกลับบ้านเลยจึงไม่มีเวลาในการเข้าไปใช้บริการของทางโรงเรียน แต่ก็มีพ่อแม่ ผู้ปกครองบางท่านได้ใช้บริการห้องสมุด

ในการอ่านหนังสือขณะรอรับส่งบุตรหลาน และบางคนก็ได้รับนมของโรงเรียนกลับบ้านไปด้วย รวมทั้งมีพ่อแม่ ผู้ปกครองบางท่านให้ความคิดเห็นว่าสิ่ง ที่ทางโรงเรียนได้ชวนขอหาประโยชน์ต่างๆ เข้าโรงเรียนนั้น ผลลัพธ์ตกอยู่ที่บุตรหลานของตนอยู่แล้ว ไม่ว่าจะ เป็นความรู้ ความสามารถ สื่อการเรียนการสอนที่มีความจำเป็นต่อพัฒนาการเด็ก ซึ่งเปรียบได้กับว่าพ่อแม่ ผู้ปกครอง ได้ใช้บริการทรัพยากรของโรงเรียนอยู่ทุกวัน สำหรับประชาชนก็เช่นกันยังไม่ได้เข้าไปใช้บริการนั้นๆ แต่อย่างใด เพราะไม่ทราบถึงการให้บริการของโรงเรียน ไม่มีเวลาในการไปใช้บริการ และไม่มีจุดประสงค์ ของการให้บริการ สำหรับทางคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นได้ให้บริการอยู่เป็นประจำ เพราะจะต้อง เข้ามาทำงานในโรงเรียนทุกวัน โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์ที่จะต้องพิมพ์งานต่างๆ และอินเทอร์เน็ต ในการหาข้อมูลใหม่ๆ มาปรับปรุงการเรียนการสอน นอกจากนี้โรงเรียนต่างๆ ทั้งในและนอกจังหวัด ก็ได้เข้ามาให้บริการด้านอาคารสถานที่ ในการจัดอบรม สัมมนา และศึกษาดูงานภายในโรงเรียน

ผลการดำเนินงานด้านการประสานงานในการระดมทรัพยากรของโรงเรียนอนุบาลภาคเหนือ ประสบผลสำเร็จค่อนข้างสูงเพราะพ่อแม่ ผู้ปกครอง คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และประชาชน ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจกับการดำเนินงานด้านนี้เป็นอย่างมาก เนื่องจากโรงเรียนสามารถ จัดทรัพยากรในการศึกษาได้เพียงพอกับความต้องการของเด็ก

ด้านการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา

โรงเรียนอนุบาลภาคเหนือมีนโยบายเกี่ยวกับการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษาไว้ว่า ทางโรงเรียนจะพยายามนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาใช้ประโยชน์ในการศึกษาให้มากที่สุด โดยในปัจจุบันนี้ทางโรงเรียนกำลังขาดแคลนครูเป็นจำนวนมาก จึงพยายามใช้ความรู้ ความสามารถจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง และภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาใช้ในการพัฒนาเด็กเพิ่มขึ้น ขึ้น อย่างเช่น การสอนภาษาอังกฤษ การสอนคอมพิวเตอร์ และการสอนทางด้านอาชีพต่างๆ โดยทางโรงเรียนจะจัดเวลาให้ทางพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนได้เข้าไปประสานงานกับทางครูเพื่อ แจกแจงรายละเอียดและระยะเวลาการสอนตามความเหมาะสมของเนื้อหาและกิจกรรม นอกจากนี้ บุคลากรภายในโรงเรียนและนักจิตวิทยาที่มีความรู้ทางการสอนจะแนะนำถึงวิธีการสอนให้ได้รับรู้ ก่อนที่จะเข้าไปสอนจริงๆ และโรงเรียนก็ได้จัดเงินค่าตอบแทนไว้สำหรับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อเป็นสินน้ำใจเล็กๆ น้อยๆ โดยเงินที่จัดสรรนั้นได้มาจากเงินกองกลางของทางโรงเรียน และเงิน สนับสนุนจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง ส่วนบุคลากรที่เข้ามาดูแลรับผิดชอบก็คือฝ่ายวิชาการเพราะฝ่าย

วิชาการจะต้องมีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยตรง ส่วนฝ่ายอื่นๆ ก็ถือได้ว่าเป็นฝ่ายสนับสนุนของโรงเรียน

ทางโรงเรียนอนุบาลภาคเหนือได้จัดกิจกรรมที่ให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมร่วมกับเด็กๆ ซึ่งจะได้แก่ กิจกรรมบ้านผลงานโรงเรียน โดยครูอนุบาลจะจัดภาคเรียนละ 1 ครั้ง แต่บางห้องก็อาจจัด 2 ครั้ง และอาจจะไปจัดนอกสถานที่ก็ได้แต่ต้องผ่านความเห็นชอบของผู้บริหารเสียก่อน ซึ่งในกิจกรรมคุณครูจะต้องเชิญชวนพ่อแม่ ผู้ปกครองในแต่ละห้องมาร่วมกิจกรรมในห้องเรียน โดยจะแบ่งกลุ่มทั้งเด็กและพ่อแม่ ผู้ปกครองให้ทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ร่วมกัน เพื่อจะได้นำผลงานออกมาจัดนิทรรศการแสดงผลให้ผู้ปกครองห้องอื่นๆ ได้ชื่นชม เมื่อเสร็จจากกิจกรรมก็เชิญพ่อแม่ ผู้ปกครองมารับประทานอาหารและเล่นเกมส์ร่วมกัน เพื่อสร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน กิจกรรมเสริมสร้างเทคนิคให้ผู้ปกครองเลี้ยงลูกอย่างถูกทาง เป็นกิจกรรมที่จะเชิญผู้รู้ในเรื่องของเด็ก เช่น นักจิตวิทยาเด็ก หมอเด็ก และอาจารย์ในมหาวิทยาลัยต่างๆ มาบรรยาย เสวนากับคุณครู และพ่อแม่ผู้ปกครองได้รับความรู้เพิ่มขึ้นในการที่จะเลี้ยงดูหรือจัดการศึกษาสำหรับเด็กต่อไป ภายในงานก็จะมีการจัดนิทรรศการ และการแสดงของเด็กๆ ร่วมด้วย โดยกิจกรรมนี้จะจัดขึ้นปีละครั้งเท่านั้น กิจกรรมค่ายกลางวัน ซึ่งจะจัดเฉพาะเด็กอนุบาล 2 โดยคุณครูจะนำเด็กแต่ละห้องมาคละรวมกันแล้วแบ่งกลุ่ม จากนั้นให้คุณครูอนุบาล 1 กับอนุบาล 2 และผู้ปกครองอาสาสมัครมาจัดกิจกรรมตามฐาน แล้วก็เชิญครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มาเป็นผู้นำทางในการพาเด็กไปแต่ละฐานและให้คุณครูศึกษาพฤติกรรมของเด็กไปด้วย ขณะเดียวกันพ่อแม่ ผู้ปกครองก็ทำการประเมินพฤติกรรมลูกของตนด้วยเช่นกันว่าควรจะเติมเต็มหรือพัฒนาด้านไหนเพิ่มขึ้นก่อนที่จะขึ้นไปชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อีกทั้งยังทำให้พ่อแม่ ผู้ปกครองเด็กอนุบาล 2 กับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้มีโอกาสรู้จักพูดคุยกันก่อนที่ลูกของตนจะขึ้นไปเรียนกับครูในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งกิจกรรมค่ายกลางวันนี้จะจัดแค่เพียงครั้งวัน จากนั้นจึงร่วมรับประทานอาหารพร้อมกัน และกิจกรรมวันอนุบาล เป็นกิจกรรมที่นำเสนอผลงานของเด็ก โดยจัดนิทรรศการของทุกห้องเรียนเพื่อให้พ่อแม่ ผู้ปกครองได้เข้ามาชื่นชม มาซักถามเด็กในผลงานของตนเพื่อต้องการให้เด็กได้รู้จักการนำเสนอผลงานที่ได้ทำด้วยตนเอง ส่วนกิจกรรมที่ทางครูจัดให้เด็กได้ออกไปมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชน และผู้ปกครอง คือ กิจกรรมในวันเข้าพรรษาซึ่งครูจะพาเด็กไปถวายเทียนพรรษา กับผ้าอาบน้ำฝนที่วัดใกล้โรงเรียน เมื่อเช้าวิหารแล้วครูก็จะให้เด็กมอกรอบๆ ผนังที่มีภาพจิตรกรรมฝาผนังอยู่ จากนั้นครูก็จะเล่าประวัติในวันเข้าพรรษาให้เด็ก ๆ ฟังในวิหาร กิจกรรมก็พาอนุบาลจะพาเด็ก ๆ ไปสนาม 700 ปี โดยที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนสามารถเข้ามาร่วมงานได้

พาเด็กไปทัศนศึกษาที่หอศิลป์วัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่ โรงแรมใกล้ๆ โรงเรียน การทำร่มที่บ่อสร้าง สถานีตำรวจ ตลาด สนามบินเชียงใหม่ สหกรณ์โคนม เป็นต้น

การที่จะให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมได้นั้นทางโรงเรียนควรมีวิธีชักจูงด้วยการพูดคุยเพื่อสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาของเด็กในปัจจุบันว่า นอกจากทางโรงเรียนจะมีหน้าที่ในการจัดการศึกษาโดยตรงแล้ว พ่อแม่ ผู้ปกครองเองก็จะต้องมีหน้าที่เสริมในส่วนต่างๆ ร่วมกับทางโรงเรียนด้วยเช่นกัน เพราะการมีส่วนร่วมนั้น จะส่งผลอย่างมากในการจัดการศึกษา ซึ่งทางตัวพ่อแม่ ผู้ปกครองเองก็ย่อมจะต้องมีความคาดหวังในตัวของบุตรหลานสูงอยู่แล้ว และถ้าโรงเรียนยื่นข้อเสนอแนะต่างๆ ให้ พ่อแม่ ผู้ปกครองก็จะยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือในทันที เพราะทุกคนก็ย่อมต้องการรู้สึกถึงผลสำเร็จที่จะเกิดขึ้นไปพร้อมๆ กัน สำหรับทางคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเองก็จำเป็นต้องเข้ามามีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นเพราะเป็นหน้าที่และเป็นบทบาทหนึ่งของคณะกรรมการที่จะต้องมาร่วมสนับสนุนช่วยเหลือโรงเรียนเท่าที่จะทำได้ นอกจากนี้โรงเรียนได้จัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง เกี่ยวกับการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษาเป็นระยะๆ ซึ่งอาจจะเป็นช่วงปฐมนิเทศในวันก่อนเปิดภาคเรียน โดยจะเชิญนักจิตวิทยา หมอ หมอฟัน และนักการศึกษา เพื่อมาให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงดูและการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในแต่ละวัย

ผลของการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชนในการอาสาสมัครเพื่อการศึกษา ออกมาอยู่ในระดับที่ดี เพราะส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับพัฒนาการของเด็กเป็นอย่างมาก และต้องการที่จะเข้าร่วมกิจกรรมที่สามารถทำกับเด็กได้ เช่น กีฬาสี วันสำคัญต่างๆ และกิจกรรมในห้องเรียน เป็นต้น แต่ยังมีบ้างที่บางส่วนไม่สามารถเข้าร่วมได้ สาเหตุเพราะผู้ปกครองต้องทำงาน ซึ่งส่วนที่สามารถมาร่วมได้มักจะเป็นแม่บ้านหรือพ่อบ้านเท่านั้น แต่ก็ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อโรงเรียนมากนัก ดังนั้นสิ่งที่สำคัญของการที่จะทำให้ระดับการมีส่วนร่วมที่สูงขึ้นคือทางโรงเรียนต้องพยายามสร้างความตระหนักของการมีส่วนร่วมอยู่สม่ำเสมอเพื่อจะทำให้พ่อแม่ ผู้ปกครองได้เข้าใจ และเห็นพัฒนาการที่ดีขึ้นไปพร้อมๆ กับโรงเรียน และต่อไปในอนาคตทางโรงเรียนจะพัฒนารูปแบบการอาสาสมัคร ให้ความหลากหลายและจะให้พ่อแม่ ผู้ปกครองเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในการจัดการศึกษาของเด็ก

ด้านการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน

โรงเรียนอนุบาลภาคเหนือมีนโยบายในการตัดสินใจของโรงเรียนไว้ว่า พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยคิด ช่วยวางแผนในการตัดสินใจร่วมกับโรงเรียน

ซึ่งจะมีส่วนร่วมในเรื่องของการจัดสรรงบประมาณ การกำหนดทิศทางของโรงเรียน และการคัดเลือกบุคลากร โดยทางโรงเรียนจำเป็นต้องเชิญบุคคลเหล่านี้ ซึ่งเป็นตัวแทนของพ่อแม่ ผู้ปกครองเข้าร่วมประชุมด้วย จากนั้นตัวแทนผู้ปกครองจะไปประสานติดต่อกันเองในแต่ละห้องเรียน และในงานด้านการตัดสินใจของโรงเรียนนั้นก็จะมีฝ่ายสัมพันธ์ชุมชนเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบในเรื่องของการติดต่อประสานงานกับตัวแทนผู้ปกครอง และคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเพื่อนัดประชุมพร้อมกันร่วมกับทางโรงเรียน ส่วนในเรื่องของงบประมาณจะมีในเรื่องของเอกสารเท่านั้น ซึ่งจะใช้เงินกองกลางหรือเงินสนับสนุนของชุมชน

ในปัจจุบันการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องมาเป็นอันดับหนึ่งและต้องมีส่วนร่วมในทุกระดับชั้น จึงจะทำให้การจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จอย่างสูงสุด ซึ่งทางโรงเรียนก็ได้เห็นถึงความสำคัญตรงจุดนี้ เลยได้ใช้วิธีการชักจูงต่างๆ ที่จะให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจกับทางโรงเรียนให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น ซึ่งก็คือการจัดตั้งอนุกรรมการห้องเรียนขึ้นในแต่ละสายชั้นเพื่อประสานงานระหว่างโรงเรียนผ่านไปยังพ่อแม่ ผู้ปกครองในแต่ละห้องเรียนของตนเองที่ได้รับผิดชอบ สำหรับคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานก็ตั้งโดยความเหมาะสมตามพระราชบัญญัติการศึกษา และติดต่อประสานงานโดยผ่านทางหนังสือราชการ และการโทรศัพท์พูดคุยโดยตรง ซึ่งในการมีส่วนร่วมนั้นทางโรงเรียนก็ได้เปิดโอกาสในการให้แสดงความคิดเห็นในด้านการวางแผน การตัดสินใจ การกำกับติดตามในกิจกรรมทุกๆ เรื่องที่เกี่ยวข้องกับเด็กได้โดยตรง ได้แก่ การจัดสรร อัตราจ้าง การจัดสรรการก่อสร้างอาคารสถานที่ และมีส่วนร่วมในการคัดเลือกบุคลากรภายในโรงเรียน โดยทางโรงเรียนจะเป็นผู้ประสานงานมาทางคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทำหน้าที่ตั้งกรรมการสำหรับสัมภาษณ์บุคลากรร่วมกับทางโรงเรียน ส่วนการกำหนดหลักสูตรกับการประเมินงานภายในโรงเรียนทางคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมเพราะหลักสูตรยังใช้ของเดิมจากปีที่แล้ว และการประเมินก็ยังเป็นงานของฝ่ายวิชาการ อีกทั้งทางคณะกรรมการก็ยังไม่มีความสนใจที่จะเข้าร่วมในการตัดสินใจที่เกี่ยวกับหลักวิชาการหรืองานสอน เพราะต้องการให้ศึกษาภาพกับทางโรงเรียนมากที่สุด ซึ่งอาจจะมึบบทบาทแค่เพียงให้คำปรึกษากับทางโรงเรียนตามความเหมาะสม นอกจากนี้ทางโรงเรียนได้เป็นผู้ชี้แนะแนวทางในการสร้างความเข้าใจในกระบวนการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการบริหารต่างๆ ให้กับทางตัวแทนผู้ปกครอง และคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับทราบมากยิ่งขึ้น สำหรับระดับการเข้ามามีส่วนร่วมของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และตัวแทนผู้ปกครองนั้นค่อนข้างดี

เพราะทุกคนให้ความสนใจ และเห็นความสำคัญของเด็กอยู่ตลอดเวลา แม้ว่าจะมีบ้างที่ไม่สามารถเข้าร่วมเพราะติดธุระการทำงานแต่ทางโรงเรียนก็จะคอยประสานงานติดต่อกลับไปทุกครั้งเพื่อจะได้รับทราบเช่นกัน

การประเมินผล

การประเมินงานด้านการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนของโรงเรียนอนุบาลภาคเหนือ มีลักษณะการประเมินที่ไม่ได้เฉพาะเจาะจงในแต่ละด้านไว้อย่างชัดเจน ส่วนใหญ่แล้วการประเมินงานจะเป็นไปตามโครงสร้างหลักของงานบริหารโรงเรียนหรือบางครั้งการประเมิน อาจจะสอดแทรกอยู่ในกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น โดยทางโรงเรียนจะมอบหมายให้ครูทุกคนช่วยกันสรุปผลประจำปี ในการดำเนินงานแต่ละด้านสำหรับห้องเรียนที่ตนรับผิดชอบ รวบรวมรายงานจัดส่งให้กับผู้บริหาร ทุกๆ 2 ครั้งในหนึ่งปี ซึ่งส่วนมากแล้วการประเมินงานต่างๆ ภายในโรงเรียนมีทั้งการประเมินวิธีการดำเนินการ และผลการดำเนินงาน โดยจะใช้วิธีการสังเกต และการสอบถาม แต่การสอบถามก็ไม่ได้สอบถามความคิดเห็นของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนในทุกๆ เรื่อง ยกเว้นการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน เพราะว่า พ่อแม่ ผู้ปกครองได้เข้ามาร่วมในกิจกรรมภายในโรงเรียนโดยตรง จึงต้องมีการประเมินการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนโดยจะสอบถามความพึงพอใจ ความคิดเห็นต่างๆ ในการจัดกิจกรรมหรือการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นๆ การศึกษาแผนการสอน สังเกตการสอนของอาสาสมัคร และสังเกตผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก นอกจากนี้คุณครูยังต้องทำแบบสังเกตการเข้ามามีส่วนร่วม และวาระการประชุมต่างๆ เพื่อนำไปปรับปรุงให้ได้ผลตามความต้องการของชุมชน และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ส่วนในด้านการติดต่อสื่อสารกับด้านการประสานงานในการระดมทรัพยากร ทางโรงเรียนจะเป็นผู้ดำเนินการประเมินงานด้วยตนเอง โดยการสังเกต จดบันทึกรายการ และเปรียบเทียบผลการดำเนินงานที่ผ่านมาในภาพรวมๆ ของโรงเรียน เพื่อนำผลไปพัฒนางานด้านต่างๆ ให้ดีขึ้นอยู่เสมอ

โรงเรียนบ้านอิฐ

โรงเรียนบ้านอิฐตั้งอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิษฐ์ ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ โดยมีพื้นที่ 21 ไร่ 9 งาน จำนวนอาคารสถานที่ของโรงเรียนทั้งหมด 13 หลัง มีบ้านพักครูจำนวน 1 หลัง รวมจำนวนห้องเรียนทั้งหมด 68 ห้อง ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 1 ถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

มีจำนวนเด็กนักเรียนทั้งสิ้น 2,750 คน เป็นชาย 1,355 คน หญิง 1,395 คน มีครูภายในโรงเรียนทั้งสิ้น 112 คน เป็นชาย 23 คน หญิง 89 คน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 35-55 ปี มีวุฒิทางการศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญาตรี 3 คน ปริญญาตรี 100 คน และปริญญาโท 9 คน ส่วนในระดับชั้นอนุบาลมีนักเรียนทั้งสิ้น 350 คน โดยมีจำนวนห้องเรียนทั้งหมด 14 ห้อง แบ่งเป็นห้องอนุบาล 1 7 ห้อง มีนักเรียนห้องละ 25 คน ห้องอนุบาล 2 7 ห้อง มีนักเรียนห้องละ 25 คน และมีครูพี่เลี้ยงทั้งหมด 3 คน และโรงเรียนบ้านอิฐได้ทำการสำรวจความคิดเห็น ประชุมกรรมการบริหารโรงเรียน และเกิดจากการตัดสินใจของผู้บริหารก่อนตัดสินใจเข้าร่วมโครงการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

จุดเด่นของโรงเรียนบ้านอิฐในเรื่องการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน คือ ครูในโรงเรียนเป็นบุคคลในท้องถิ่น ซึ่งเป็นที่นับหน้าถือตาและเป็นที่ยอมรับ ของคนในท้องถิ่นแห่งนี้ จึงทำให้การพบปะพูดคุยระหว่างพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนเป็นไปได้โดยง่าย ซึ่งจะรวมถึงการให้ความร่วมมือและสนับสนุน ช่วยเหลือต่างๆ กับทางโรงเรียนอีกด้วย ดังนั้นเมื่อโรงเรียนมีโอกาสจึงต้องพยายามสร้างความสัมพันธ์ไมตรีกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อความสัมพันธ์อันดีจะได้คงอยู่ตลอดไป ซึ่งจะส่งผลให้การจัดการศึกษาสำหรับเด็กมีการพัฒนาและมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพราะทุกฝ่ายมีความสำคัญและมีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งทางโรงเรียนมีการจัดตั้งฝ่ายสัมพันธ์ชุมชนที่มีการกำหนดบุคลากรในการ รับผิดชอบงานอย่างชัดเจน รวมถึงได้จัดทำปฏิทินประจำปีเกี่ยวกับงานความสัมพันธ์ชุมชนไว้อย่างครอบคลุมทั้งวัตถุประสงค์ ระยะเวลางบประมาณ และการประเมินผล

ในเรื่องของกิจกรรมที่ส่วนใหญ่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมคือ กิจกรรมการแข่งขันกีฬาของเด็ก กิจกรรมวันพ่อ วันแม่ กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา เป็นต้น เพราะทางโรงเรียนเปิดกว้างให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในโรงเรียน ซึ่งต้องการสร้างความสนุกสนาน เพลิดเพลินร่วมกับเด็ก ๆ

การนำบ้าน โรงเรียน และชุมชนเข้ามาพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับเด็กนั้น ผู้บริหารมีความคิดเห็นที่บ้าน โรงเรียน และชุมชนต้องมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะพ่อแม่ ผู้ปกครอง จะต้องเป็นแกนหลักของโรงเรียนในการวางแผน พัฒนา และร่วมกิจกรรมกับเด็ก ๆ อีกทั้งการวางตัวของบุคลากรในโรงเรียนควรจะทำให้ความเสมอภาคกับเด็กและผู้ปกครองทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

การวางแผน และวิธีการปฏิบัติ ด้านการติดต่อสื่อสาร

การติดต่อสื่อสารระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ของโรงเรียนบ้านอิฐมีนโยบายว่า ปีนี้เป็นปีแห่งการประชาสัมพันธ์ ซึ่งจะเน้นการประชาสัมพันธ์สู่ชุมชนมากขึ้น จะดึงพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ทางด้านบุคลากรที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการติดต่อสื่อสาร คือ ฝ่ายบริการ อาคาร สถานที่ และชุมชน เพราะฝ่ายนี้มีหน้าที่ในการบริการต่อชุมชน ซึ่งวิธีการคัดเลือกจะเลือกจากบุคคลที่มีความเหมาะสมกับหน้าที่ตรงนี้ ในด้านงบประมาณถ้ามีอะไรที่ต้องการใช้จ่ายจะให้ทางผู้รับผิดชอบเขียนโครงการขึ้นมา แล้วทางโรงเรียนจึงจะพิจารณาก่อนที่จะจัดสรรงบประมาณออกไป

โรงเรียนบ้านอิฐได้ใช้วิธีการติดต่อสื่อสารกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และประชาชนในชุมชนในหลายๆ รูปแบบ คือการพูดคุยกับเด็กเพื่อฝากไปบอกผู้ปกครอง (การส่งจดหมายผ่านเด็ก) การให้เด็กโตเป็นฝ่ายประชาสัมพันธ์กับชุมชนใกล้บ้าน การโทรศัพท์ติดต่อกับพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือหน่วยงานต่างๆ การตีประกาศหน้าห้อง การประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย การติดบอร์ดหน้าโรงเรียน สารสัมพันธ์ และการพบปะพูดคุยกับผู้ปกครองโดยตรง ซึ่งการติดต่อสื่อสารกับบ้าน และชุมชนของโรงเรียนบ้านอิฐที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดนั้นคือ การพบปะ พูดคุย แต่ก็ทำไม่ได้ร้อยเปอร์เซ็นต์ จึงต้องใช้วิธีการหลายๆ รูปแบบ ซึ่งต้องขึ้นอยู่กับเรื่องที่กำลังดำเนินการด้วย ดังนั้นวิธีการที่ได้ผลมากที่สุดคือ การส่งจดหมายติดต่อผ่านเด็กให้กับพ่อแม่ ผู้ปกครอง โดยในจดหมายต้องมีส่วนตอบรับ และจะต้องมีการย้ำเตือนในการให้ส่งกลับมาอีกครั้ง จึงจะทำให้ผลการตอบกลับได้รับเป็นจำนวนมาก และแน่นอน แต่ในอนาคตทางโรงเรียนบ้านอิฐต้องการจัดทำเว็บไซต์ที่เกี่ยวกับโรงเรียนเผยแพร่ให้บุคคลอื่นได้รู้จักกับโรงเรียนเพิ่มขึ้น และทำให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนในท้องถิ่นได้รับทราบการจัดกิจกรรมของทางโรงเรียนทุกอย่างอย่างต่อเนื่อง และสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างรวดเร็วขึ้นขณะอยู่ที่บ้าน ซึ่งไม่เป็นการรบกวนเวลาอีกด้วย อีกทั้งโรงเรียนบ้านอิฐจะพัฒนาผลงานต่างๆ ของทางโรงเรียนให้ดีที่สุด โดยจะนำผลงานนั้นๆ ออกไปแสดงตามนิทรรศการงานวิชาการแต่ละจังหวัดเพื่อแสดงให้เห็นถึงศักยภาพ ความก้าวหน้า และความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ข้อมูลติดต่อสื่อสารกับพ่อแม่ ผู้ปกครองจะเป็นไปในเรื่องของพฤติกรรม พัฒนาการของเด็ก และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แต่ถ้าข้อมูลข่าวสารที่ติดต่อกับชุมชนจะเป็นเรื่องของ

การรับสมัครเด็กเข้าเรียน และการขอความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมในโรงเรียน โดยบรรยากาศของการติดต่อสื่อสาร เป็นไปในลักษณะแบบเป็นกันเอง ยิ้มแย้มแจ่มใส พูดแต่สิ่งที่ดีที่เกี่ยวกับเด็กและโรงเรียน จึงส่งผลให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนส่วนใหญ่พึงพอใจกับการติดต่อสื่อสารของโรงเรียน และมีจำนวนการตอบรับมากพอสมควร อีกทั้งยังทำให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลข่าวสารกับทางโรงเรียนของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนนั้นอยู่ในระดับที่ดี แต่มักจะไม่ได้ข้อมูลมาโดยตรงเพราะมักจะฝากบอกผ่านกับบุคคลอื่นมาบอกผู้บริหารอีกที หรือบางครั้งก็ผ่านทางจดหมาย หรือโทรศัพท์ สาเหตุที่ไม่สามารถมาพบปะ พูดคุยได้โดยตรงก็เพราะว่าคนส่วนใหญ่ยังไม่กล้าที่จะเอ่ยชื่อ และกลัวจะเกิดปัญหาขึ้นกับครูท่านอื่นๆ เมื่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนไม่กล้าที่จะเข้ามาพบปะ พูดคุยกับผู้บริหาร ผู้บริหารจึงได้ออกไปสู่ชุมชนด้วยตนเอง โดยการพบปะพูดคุยกับพ่อแม่ ผู้ปกครองทั้งช่วงเช้า และช่วงเย็น สำหรับทางชุมชนผู้บริหารเองก็ได้เข้าไปสัมผัสกับชุมชนโดยการพูดคุย และสนับสนุนช่วยเหลือเท่าที่จำเป็น อีกทั้งทางโรงเรียนก็ได้ขอความร่วมมือจากชุมชนด้วยเช่นกัน

สำหรับทางคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนบ้านอิฐได้ให้ความร่วมมือในการสื่อสารอยู่ในระดับที่ดี โดยการจะช่วยในเรื่องของการเผยแพร่กระจายข่าวสารต่างๆ สู่บุคลากรในโรงเรียน และนอกโรงเรียนให้รับทราบทั่วกัน เพื่อจะทำให้ระบบการทำงานเป็นไปอย่างต่อเนื่องในทุกๆ ฝ่าย ข้อมูลข่าวสารส่วนใหญ่ที่คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจะได้รับ คือ นโยบายการจัดการศึกษา การจัดกิจกรรมต่างๆ โดยข้อมูลข่าวสารจะผ่านในรูปแบบของจดหมาย การประชาสัมพันธ์ การโทรศัพท์ และการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งเป็นงานที่สำคัญที่สุดที่ทุกฝ่ายจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องเพื่อจะได้ระดมสมองในการพัฒนาการศึกษาให้มีศักยภาพต่อไป

ด้านการเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากร

การระดมทรัพยากรภายในชุมชนให้เกิดประโยชน์กับเด็กได้นั้น ทางโรงเรียนบ้านอิฐมีนโยบายที่จะพัฒนาเด็กให้เต็มศักยภาพมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นสื่ออุปกรณ์ สิ่งของ หรือบุคคล จะต้องเป็นสิ่งที่มีความหมายและจำเป็นกับเด็ก โดยทางโรงเรียนจะประสานงานไปยังเทศบาล เมื่อต้องการจัดสรรงบประมาณต่างๆหรือการบริจาคเงินทุนและแรงกายจากผู้ปกครอง เพื่อมาสนับสนุนในการจัดการศึกษาให้ดีขึ้น ซึ่งการดำเนินงานด้านนี้จะมีฝ่ายธุรการ การเงิน และพัสดุ เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ โดยคัดเลือกจากความเหมาะสม และจะให้หัวหน้าฝ่ายเป็น

ผู้ดำเนินการคัดเลือกด้วยตนเอง (หัวหน้าฝ่ายมาจากการคัดเลือกของผู้บริหาร) และเมื่อต้องการใช้จ่ายใดๆ จึงจะเขียนโครงการเสนอขึ้นไปเช่นกัน

โรงเรียนบ้านอิฐมีวิธีการประสานงานในการระดมทรัพยากรเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย ซึ่งได้จากเงินบำรุงการศึกษา 500 บาทต่อคน ต่อเทอม และเงินจากระบบนอกคือ สหกรณ์โรงเรียน ซึ่งมักจะได้จากเครื่องเขียน เสื้อผ้ากีฬา และอาหาร อีกทั้งเปิดโอกาสให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนเข้าร่วมในการระดมทรัพยากร โดยการร่วมบริจาคเงินทุน เงินทำบุญ และขอเข้ามาร่วมช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน เช่น ช่วยเข้ามาปลูกต้นไม้ จัดสถานที่ เป็นต้น สำหรับทางคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีส่วนร่วมในเรื่องของการช่วยประชาสัมพันธ์ ประสานงาน การหาวิทยากรมาอบรมให้ความรู้แก่เด็ก และส่งเอกสารไปให้หน่วยงานต่างๆ เพื่อร่วมกันสนับสนุนการจัดการศึกษา และการบำรุงรักษาโรงเรียน นอกจากนี้หน่วยงานของเทศบาลก็มีส่วนร่วมในการสนับสนุนเงินเพิ่มเติมนอกจากเงินส่วนกลางของโรงเรียนถ้าโรงเรียนต้องใช้เงินเกิน 3,000 บาท และเทศบาลได้จัดหน่วยพยาบาลเพื่อไปให้บริการในการหยอดโพลีโอ และให้ความรู้ในเรื่องของการดับเพลิงอย่างปลอดภัยกับเด็กๆ อีกหน่วยงานหนึ่งที่ได้เข้ามาให้บริการด้านความสะอาด คือ หน่วยงานของตำรวจที่เข้ามาช่วยในเรื่องของจรรยาบรรณาธิปไตยให้เด็กๆ ได้ข้ามถนนอย่างปลอดภัยเมื่อหลายหน่วยงานได้เข้ามาช่วยเหลือภายในโรงเรียนแล้วทางโรงเรียนบ้านอิฐเองก็ได้จัดอาคารสถานที่ และครุภัณฑ์ในการบริการชุมชนด้วยเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นการใช้อาคารในการจัดประชุม จัดการเลือกตั้ง ให้ยืมเครื่องโปรเจคเตอร์ การบริการร้านทำผม และร้านเบเกอรี่ เป็นต้น ซึ่งพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนส่วนใหญ่ก็ยังไม่ได้เข้าไปใช้บริการแต่อย่างใด เพราะต่างคนต่างรีบกลับบ้าน หรือบางคนก็ไม่มีเวลาจำเป็นที่จะต้องใช้บริการ นอกจากนี้โรงเรียนบ้านอิฐยังได้จัดตั้งโครงการต่างๆ ที่เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน หรือโครงการที่ทางโรงเรียนเข้าไปมีส่วนร่วม กับชุมชนคือโครงการเป็นกรรมการของชุมชน โครงการต่อสู้ยาเสพติดติดอาหารเสีย โครงการหน่วยตรวจความเรียบร้อยของชุมชน ซึ่งจะไปรวมกับตำรวจในการตรวจชุมชนทุก 6 โมงเย็น เป็นต้น ส่วนทางด้านเด็กปฐมวัยโรงเรียนได้เปิดโอกาสให้เด็กได้ออกไปเรียนรู้สถานที่ที่อยู่ใกล้ๆ โรงเรียน เช่น ร้านตัดผมกับร้านเบเกอรี่ของโรงเรียน สวนสาธารณะ ห้องสมุดประชาชน วัดรอบๆ โรงเรียน และอนุสาวรีย์พระยาพิชัย เพื่อความปลอดภัยจึงไม่ต้องการพาเด็กออกไปไกลโรงเรียนมากนัก แต่สำหรับเด็กมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทางโรงเรียนได้พาออกไปศึกษานอกสถานที่ ซึ่งจะเรียนเกี่ยวกับอาชีพ ที่วิทยาลัยสารพัดช่าง

ในด้านการระดมทรัพยากรของโรงเรียนบ้านอิฐนั้น พ่อแม่ ผู้ปกครอง คณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่พึงพอใจกับการดำเนินงานในด้านนี้ เพราะทางโรงเรียนบ้านอิฐได้ดำเนินงานอย่างเต็มที่ และดีที่สุด ทำได้อย่างเพียงพอกับ ความต้องการของเด็ก เด็กๆ มีอุปกรณ์เรียนอย่างครบครัน ครูเอาใจใส่เด็กได้เป็นอย่างดี อีกทั้งเปิดโอกาสให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง และรับรู้ การดำเนินงานทั้งในเรื่องของการวางแผน การปฏิบัติ และการประเมิน และเมื่อทางโรงเรียนได้รับ บริจาคสิ่งของ หรือเงินทุนสำหรับเด็กสิ่งเหล่านี้ก็ได้นำมาพัฒนาเด็กอย่างจริงจัง ซึ่งออกมา เป็นรูปธรรมให้เห็น นอกจากนี้ทางโรงเรียนยังติดรายนามผู้ที่ให้การบริจาคกับทางโรงเรียน ที่บอร์ดของโรงเรียน การส่งจดหมายขอบคุณ และการประกาศหน้าเสาธง ซึ่งการที่จะทำให้ การประสานงานในการระดมทรัพยากรประสบความสำเร็จได้นั้น เริ่มต้นด้วยการปลุกฝังให้เด็ก มีจิตสำนึกของการมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของโรงเรียน รัก และหวงแหน เพื่อช่วยกันสร้างสรรค์ สิ่งที่เกิดประโยชน์ให้กับโรงเรียน

ด้านการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา

การอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนบ้านอิฐได้วางนโยบายไว้ว่า เปิดโอกาส ให้บุคลากรภายนอกเข้ามาช่วยสอนในบางโอกาส บางเวลาที่สามารถจะเข้ามาปฏิบัติงาน ในช่วงหนึ่งๆ ได้ ซึ่งในตอนนี้ได้จัดให้มีครูชาวต่างประเทศมาสอนภาษาอังกฤษระดับชั้นประถม และมัธยม โดยจัดตารางเวลาให้สอน 2 เวลา คือ เข้า 8.30 น. สอนประมาณ 3 ชม. และช่วงบ่าย 12.30 น. สอนประมาณ 2 ชม. แต่ไม่ได้ลงมาสอนในระดับอนุบาล เพราะเด็กยังเล็กเกินไป และได้เชิญพระมาช่วยสอนพระพุทธศาสนาทุกวันศุกร์ และจะเชิญพระมาอบรมเด็กทุกสัปดาห์ โดยบุคลากรที่เข้ามาดูแลรับผิดชอบคือ ฝ่ายวิชาการ เพราะจะเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของเด็ก ส่วนการจัดสรรงบประมาณจะมาจากเงินส่วนกลางของโรงเรียน

พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการศึกษาของทางโรงเรียน ร่วมกับเด็กได้เสมอ โดยส่วนใหญ่มักจะร่วมในกิจกรรมวันพ่อ วันแม่ วันเด็ก วันสำคัญทางศาสนา และกีฬา เพราะทางโรงเรียนต้องการให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม กับเด็กมากขึ้นเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างแม่กับลูกให้ดียิ่งขึ้น ส่วนกิจกรรมในห้องเรียน เด็กปฐมวัยนั้น พ่อแม่ ผู้ปกครอง คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และชุมชนยังไม่มีโอกาส

ได้เข้าไปมีส่วนร่วม เพราะการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของครู ด้วยเหตุนี้ทางโรงเรียนบ้านอิฐ จึงพยายามชักจูงให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามาเป็นอาสาสมัครเพื่อการศึกษาหรือเข้าร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียนโดยเริ่มจากการสร้างความสัมพันธ์อันดีด้วยการพบปะ พูดคุย ร่วมช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อความเป็นกันเอง จากนั้นทางโรงเรียนควรวิธีการประชาสัมพันธ์ การส่งข้อมูลทางจดหมาย หรือการจัดประชุม เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ทุกฝ่ายได้เห็นความสำคัญ ของตนเองมากยิ่งขึ้น และเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมอีกด้วย ซึ่งต่อไปอนาคต เกี่ยวกับการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษาทางโรงเรียนบ้านอิฐจะพาคุณครูในโรงเรียนออกไปเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในส่วนของจังหวัดตนให้รอบรู้ทุกด้านเพื่อจะได้สามารถนำความรู้เกี่ยวกับ ภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้นๆ มาสอนและจัดกิจกรรมให้เด็กได้ตามความต้องการ และจัดได้หลายๆ รูปแบบ แต่สำหรับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนทางโรงเรียนยังไม่มีนโยบายที่จะจัดอบรมเกี่ยวกับ การอาสาสมัครเพื่อการศึกษาให้ เพราะพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนไม่มีเวลาที่จะเข้าร่วม อย่างเป็นทางการเป็นจริงเป็นจัง โดยเฉพาะสังคมที่เป็นสังคมเมือง ต่างคนต่างอยู่ จึงเป็นการยาก ที่จะมารวมตัวกันได้

ในการจัดกิจกรรมที่ให้แก่เด็ก ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมซึ่งกันและกันนั้น อยู่ในระดับที่ดีแต่มักจะเป็นกิจกรรมที่เป็นวันสำคัญต่างๆ แต่ถ้าเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาการ หรือการประชุมต่างๆ มักจะไม่เข้าร่วมเพราะไม่มีเวลา และจะเข้าใจว่างานวิชาการเป็นงาน ของโรงเรียน ซึ่งการให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับเด็กได้นั้นจะส่งผลให้เด็ก มีความสุข สนุกสนาน ตื่นเต้น และทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง ซึ่งเด็กจดจำกิจกรรมนั้นๆ ได้เป็นอย่างดี ดังนั้นการจะทำให้การมีส่วนร่วมในการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษามีประสิทธิภาพ มากขึ้นทางโรงเรียนบ้านอิฐจำต้องพบปะพูดคุยกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนให้มากยิ่งขึ้น ส่วนทางด้านผู้บริหารเองต้องพยายามออกสู่ชุมชนให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มความสามารถเพื่อ เป็นการชักจูงและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้สูงขึ้น

ด้านการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน

โรงเรียนบ้านอิฐมีนโยบายเกี่ยวกับการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียนไว้ว่า ต้องการให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ให้มากขึ้น โดยเริ่มจากการแต่งตั้งคณะกรรมการสายชั้น เพื่อเข้าร่วมประชุมในเรื่องต่างๆคือ การจัดสรรงบประมาณ การประเมินงานโรงเรียน และการคัดเลือกบุคลากร ซึ่งทางโรงเรียนได้จัดตั้ง

ฝ่ายสัมพันธ์ชุมชนเข้ามาดูแลรับผิดชอบ เพราะฝ่ายนี้มีหน้าที่ติดต่อประสานงานกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนโดยตรง ส่วนงบประมาณก็ไม่ใช้จ่ายอะไรมากนัก นอกจากจะเป็นกระดาษเท่านั้น ซึ่งก็ได้มาจากฝ่ายพัสดุ

การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียนจะเริ่มต้นจากการประชาสัมพันธ์ถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากนั้นพยายามนำโรงเรียนให้เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนเพื่อการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ผู้บริหาร และครูทุกคนต้องแสดงความเป็นมิตรกับทุกๆ คนอย่างใกล้ชิด พบปะ พูดคุยอยู่เสมอ และจากนั้นทางโรงเรียนก็ใช้วิธีการเชิญทางจดหมายเพื่อเรียกมาร่วมประชุม แต่ผลที่ออกมาในการร่วมประชุมยังไม่ค่อยดีนักเพราะพ่อแม่ ผู้ปกครองที่เป็นตัวแทนสายชั้นส่วนใหญ่ยังไม่มีเวลากับการมีส่วนร่วม ทางโรงเรียนจึงได้แก้ปัญหาด้วยการพยายามหาเวลาในช่วงเย็นที่พ่อแม่ ผู้ปกครองเลิกงานนัดประชุมรวมกันซึ่งก็ได้ผลดีขึ้น อีกทั้งผู้บริหารพยายามพูดคุยด้วยตนเอง และใช้โทรศัพท์ในการย้ำเตือนอีกครั้ง ในส่วนของการส่งเสริมกระบวนการคิด วิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการบริหารให้กับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนนั้นทางโรงเรียนใช้วิธีการพูดคุยกันเองในที่ประชุม คอยกระตุ้นให้ซักถามให้คิดที่จะแก้ปัญหา และให้คำแนะนำต่างๆ อย่างเต็มที่ และเมื่อหลายฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผลที่ตามมาคือ ทำให้มีความคิดที่หลากหลายในการช่วยกันแก้ปัญหา แต่ความคิดบางอย่างไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้ ซึ่งทางโรงเรียนก็พยายามหาวิธีที่จะพูดโน้มน้าว และชักจูงให้ช่วยกันแสดงความคิดเห็นกันต่อไป

สำหรับประชาชนในชุมชนนั้นไม่ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจภายในโรงเรียน เพราะงานบริหารเป็นงานหลักของโรงเรียน ซึ่งทางโรงเรียนเองก็มีบุคลากรที่ทำหน้าที่ประจำอยู่แล้ว ส่วนประชาชนก็ไม่ได้มีความรู้ทางการบริหารหรือการตัดสินใจใดๆ นัก และอาจจะเป็นการให้กับทางโรงเรียนจึงต้องการให้ทางโรงเรียนปฏิบัติงานอย่างเต็มที่เพื่อเด็กจะได้เติบโตเป็นคนที่ดีและมีคุณภาพของชุมชน

การประเมินผล

โรงเรียนบ้านอิฐทำการประเมินผลการดำเนินงานในแต่ละฝ่ายอยู่ในภาพรวมๆ ของโรงเรียน โดยจะหาจุดบกพร่อง และหาวิธีการแก้ไข แล้วจึงนำไปพัฒนาให้ดีขึ้น จากนั้นทำเป็นแฟ้มไว้อย่างเป็นระบบ เพื่อการสืบค้นข้อมูลจะได้สะดวกรวดเร็ว ซึ่งการประเมินงานของโรงเรียนบ้านอิฐส่วนใหญ่จะประเมินทั้งวิธีการดำเนินงาน และผลของการดำเนินงาน คือ

การติดต่อสื่อสารจะใช้วิธีการสังเกตการดำเนินงานที่ผ่านมา แล้วพยายามหาวิธีการติดต่อสื่อสารใหม่ๆ เพื่อพัฒนาการสื่อสารให้ทันสมัย และมีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้งสังเกตผลการตอบรับของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อจะได้นำผลไปปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

การเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากรจะประเมินผลการดำเนินงานโดยเริ่มจัดประชุมคณะกรรมการแล้วจัดทำบัญชี รายรับ-รายจ่ายเพื่อความถูกต้อง จากนั้นแจ้งโครงการจากที่ประชุม มาติดบอร์ดโรงเรียน เพื่อแจกแจงรายละเอียดให้กับพ่อแม่ ผู้ปกครอง คณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียน ได้รับรู้ในสิ่งที่โรงเรียนจะต้องดำเนินต่อไป

การอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษาทางโรงเรียนบ้านอิฐจะสอบถามอาสาสมัครถึงประสบการณ์การสอน และจะศึกษาแผนการสอนก่อนจะปฏิบัติจริง จากนั้นจะให้คุณครูประจำชั้นเป็นผู้สังเกตการสอนของอาสาสมัคร และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก เพื่อประเมินผลการดำเนินงาน แล้วจึงมอบให้ผู้บริหารตรวจสอบในสิ่งที่ควรแก้ไขต่อไป

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียนจะประเมินในส่วนของผลการดำเนินงานเท่านั้น คือ ใช้วิธีการสังเกตจำนวนผู้ที่เข้าร่วมประชุมว่าในแต่ละครั้งของการประชุมมีจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมมากน้อยแค่ไหนแล้วจึงหาวิธีในการชักจูงให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และคณะกรรมการการศึกษาชั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนสูงขึ้น

โรงเรียนวัดอินกลาง

โรงเรียนวัดอินกลางตั้งอยู่ในอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก โดยมีพื้นที่ 15 ไร่ 1 งาน จำนวนอาคารสถานที่ของโรงเรียนทั้งหมด 6 หลัง มีบ้านพักครูจำนวน 5 หลัง รวมจำนวนห้องเรียนทั้งหมด 12 ห้อง เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 1 ถึงระดับประถมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวนเด็กนักเรียนทั้งสิ้น 396 คน เป็นชาย 192 คน หญิง 168 คน มีครูภายใน โรงเรียนทั้งสิ้น 17 คน เป็นชาย 5 คน หญิง 12 คน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 51 ปี มีวุฒิทางการศึกษาปริญญาตรี 17 คน ส่วนในระดับชั้นอนุบาลมีนักเรียนทั้งสิ้น 131 คน โดยมีจำนวนห้องเรียนทั้งหมด 3 ห้อง แบ่งเป็น อนุบาล 3 ขวบ 1 ห้อง มีนักเรียน 50 คน ชั้นอนุบาล 1 1 ห้อง มีนักเรียน 46 คน ชั้นอนุบาล 2 1 ห้อง มีนักเรียน 35 คน โรงเรียนวัดอินกลางไม่มีครูที่เลี้ยงประจำห้อง และโรงเรียนอนุบาลวัดอินกลางได้เข้าร่วมโครงการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนจากการตัดสินใจของผู้บริหาร

การดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน โรงเรียนวัดอินกลาง มีจุดเด่นในด้านการบริจาคเงิน สิ่งของ จากชุมชน เช่น วัดบริจาคเงินช่วยงานศพ ทุนการศึกษา พ่อแม่ ผู้ปกครอง ร่วมบริจาคอาหารในวันพ้อ วันแม่ วันประณมศึกษาแห่งชาติ และงานประจำปี ทำให้โรงเรียนมีกองทุนการศึกษาจำนวนล้านกว่าบาท อีกทั้งโรงเรียนได้จัดทำแผนกลยุทธ์ขึ้น โดยเริ่มตั้งแต่ตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีบทบาทในการระดมสมอง ซึ่งจะนำสภาพปัญหา ของโรงเรียน ของเด็ก และพ่อแม่ ผู้ปกครองมาให้ร่วมช่วยกันแก้ปัญหา รวมทั้งการบริหารจัดการ และการจัดการศึกษาให้แก่เด็ก สำหรับชุมชนมักจะไม่ว่างเข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียน เพราะเป็นวัฒนธรรมเก่า และคนส่วนใหญ่ก็เป็นศิษย์เก่าของครูในโรงเรียนวัดอินกลางจึงเกิดความเกรงใจขึ้น การดำเนินงานจึงขึ้นอยู่กับทางโรงเรียน โดยหน้าที่รับผิดชอบเหล่านี้ทางโรงเรียน จะมอบหมายงานให้ฝ่ายสัมพันธ์ชุมชนเป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งทางฝ่ายนี้จะมีการจัดทำปฏิทิน การปฏิบัติงานประจำปีไว้อย่างครอบคลุมทั้งการกำหนดวัตถุประสงค์ การกำหนดระยะเวลา การกำหนดงบประมาณ และการประเมินผล ดังนั้นการที่จะทำให้การมีส่วนร่วมประสบความสำเร็จได้ จะต้องสร้างความเข้าใจให้กับพ่อแม่ ผู้ปกครอง โดยดึงตัวเด็กเป็นสื่อว่าการที่เด็กจะเป็นคนที่ดี มีการศึกษาที่ดีได้นั้นต้องขึ้นอยู่กับพ่อแม่ ผู้ปกครอง ที่จะต้องดูแลเด็กให้ดีที่สุด ซึ่งจะต้องเป็นการสื่อสาร สองทางระหว่างบ้านกับโรงเรียน

กิจกรรมที่เด่นๆ ที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนมักจะเข้ามามีส่วนร่วมคือ กิจกรรมที่เกี่ยวกับเด็กซึ่งจะให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ และการประชุมผู้ปกครอง โดยทางผู้บริหารได้ให้ทัศนคติ ในเรื่องของการนำบ้าน โรงเรียน และชุมชนเข้ามาพัฒนาเด็ก และบุคลากรในโรงเรียนไว้ว่า เป็นการเอื้อกันทั้งสองฝ่าย โดยที่ชุมชนเป็นส่วนช่วยสนับสนุนกิจกรรมภายในโรงเรียน และโรงเรียนก็พยายามดึงชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียนทั้งการจัดกิจกรรม และการบริหาร โรงเรียนซึ่งเป็นของชุมชน

การวางแผน และวิธีการปฏิบัติ

ด้านการติดต่อสื่อสาร

นโยบายการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนของโรงเรียนวัดอินกลาง คือ การให้ชุมชนมีส่วนร่วมกับโรงเรียนมากขึ้น และโรงเรียนจะเน้นการประชาสัมพันธ์ภายใน ชุมชนเพิ่มขึ้น โดยให้ฝ่ายประชาสัมพันธ์มีหน้าที่คอยดูแล รับผิดชอบ ซึ่งจะคัดเลือกจาก

ความเหมาะสมของครูในแต่ละด้าน ส่วนทางด้านงบประมาณด้านการติดต่อสื่อสารก็จะเป็นเรื่องของกระดาษจึงนำมาจากเงินนอกงบประมาณ

ในการติดต่อสื่อสารกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน ทางโรงเรียนวัดอินกลางมีวิธีการติดต่อสื่อสารหลากหลายวิธี ซึ่งได้แก่ การพบปะโดยตรงสามารถพูดคุยได้ทุกเรื่อง การส่งจดหมายติดต่อเพื่อส่งข่าวสารของโรงเรียนให้รับทราบ การติดป้ายประกาศเพื่อบอกข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น การประชุมผู้ปกครองในช่วงเปิดภาคเรียนเพื่อบอกการดำเนินงานของโรงเรียน การใช้โทรศัพท์ติดต่อ และการส่งเอกสารแผ่นพับเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน พฤติกรรมปัญหาต่างๆ เพื่อให้ผู้ปกครองเข้าใจ และรับทราบการจัดการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งจะแจกให้ทุกๆ เดือน สำหรับเรื่องที่ติดต่อกับชุมชนจะเป็นการพบปะพูดคุยเรื่องโดยทั่วไป และจะฝากบอกเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน เพื่อที่ประชาชนคนใดที่มีลูกอายุครบเกณฑ์ที่ทางโรงเรียนกำหนดก็สามารถเข้ามารับการศึกษาได้อย่างทันท่วงที และจะได้เตรียมการให้พร้อมก่อนมาสมัคร ในการติดต่อสื่อสารที่ผ่านมาของโรงเรียนวัดอินกลางที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด คือ การพูดคุยกันระหว่างครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน เพราะเป็นการสื่อสารโดยตรง รับรู้ได้ทันที อีกทั้งยังสามารถสร้างมิตรที่ติดต่อกันอีกด้วย โดยบรรยากาศในการสื่อสารพูดคุยจะเป็นในลักษณะการได้ถามแบบเป็นกันเอง มีปัญหาอะไรสามารถพูดคุยกับคุณครูได้ทุกอย่าง เป็นแบบถ้อยทีถ้อยอาศัยซึ่งกันและกัน

นอกจากนี้ทางพ่อแม่ ผู้ปกครองก็ได้ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับตัวเด็กในเรื่องของพฤติกรรมเด็กขณะอยู่บ้าน และลักษณะนิสัยประจำตัวของเด็กให้ครูประจำชั้นได้รับทราบซึ่งการติดต่อสื่อสารนี้จะส่งผลให้กับเด็กปฐมวัยได้เป็นอย่างมากเพราะเมื่อพ่อแม่ ผู้ปกครองติดต่อกับครูประจำชั้นอยู่เสมอจะทำให้ทั้งสองฝ่ายมีความเข้าใจซึ่งกันและกันได้มากขึ้น ครูประจำชั้นสามารถรับรู้พฤติกรรมของเด็กขณะอยู่ที่บ้านว่าเป็นไปในลักษณะใด และควรที่จะแก้ไขปัญหาหรือส่งเสริมพฤติกรรมด้านใดของเด็กให้พัฒนาดีขึ้น ส่วนพ่อแม่ ผู้ปกครองจะได้รับทราบถึงพฤติกรรมของเด็กขณะอยู่โรงเรียน และสามารถสนับสนุนช่วยเหลือครูประจำชั้นเท่าที่จะทำได้ แต่การร่วมมือในการตอบรับข้อมูลข่าวสารของพ่อแม่ ผู้ปกครองในโรงเรียนยังไม่ดีนักเพราะพ่อแม่ ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความรู้น้อย เขียนหนังสือไม่เป็นหรือไม่ชอบเขียนหนังสือแต่จะใช้วิธีการบอกด้วยวาจา ซึ่งแตกต่างจากพ่อแม่ ผู้ปกครองที่อยู่ในเมือง จะให้การตอบรับค่อนข้างสูงเพราะพ่อแม่ ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความรู้ และสภาพแวดล้อมแตกต่างกัน

เมื่อครูเจอปัญหาที่พ่อแม่ ผู้ปกครองไม่ส่งผลการตอบรับจึงจำเป็นต้องใช้วิธีการดักพบเจอ ผู้ปกครองในช่วงเช้า-เย็นเพื่อที่จะซักถามให้รู้คำตอบอย่างแน่ชัด

สำหรับทางคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจะร่วมแสดงความคิดเห็นในการให้ ข้อมูลข่าวสารในที่ประชุมบ้าง หรือเวลาพบปะ พูดคุยกันทั้งในและนอกโรงเรียน นอกจากนี้ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ประชาสัมพันธ์ พบปะพูดคุยเป็นการส่วนตัวกับคนในชุมชน เพื่อชักจูงโน้มน้าวให้คนในชุมชนที่มีบุตรหลานพาเด็กเข้ามาศึกษาในโรงเรียนวัดอินกลางที่เป็น โรงเรียนของชุมชนของเรามากกว่าการพาบุตรหลานออกไปศึกษาในตัวเมือง ซึ่งต้องเดินทางไกล และยังไม่แออัดอยู่ในโรงเรียนตัวเมืองมากเกินไป จึงต้องกล่อมเกล่าให้เห็นความสำคัญ รักชุมชน และช่วยกันพัฒนาชุมชนของตนให้ดียิ่งขึ้น แต่สำหรับประชาชนในชุมชนยังไม่มี การให้ข้อมูล เพราะต่างฝ่ายต่างมีหน้าที่รับผิดชอบจึงไม่มีเวลาว่าง และยังไม่มียุทธศาสตร์ศึกษาอยู่ในโรงเรียน แห่งนี้ด้วยจึงจะให้ความร่วมมือเฉพาะกิจกรรมที่ทางโรงเรียนติดต่อมาเท่านั้น อีกทั้งทางผู้บริหาร ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการติดต่อสื่อสารกับพ่อแม่ ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย และชุมชน โดยการชี้แจง รายละเอียดเกี่ยวกับนโยบายของทางโรงเรียนในการจัดการศึกษาปฐมวัยว่าทางโรงเรียนจะจัดการศึกษาแบบเตรียมความพร้อม และได้ให้ความรู้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครองเกี่ยวกับพัฒนาการ ของเด็กปฐมวัยเมื่อมีการประชุมผู้ปกครอง ซึ่งต่อไปทางโรงเรียนจะจัดศูนย์สื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย ให้ครบทุกห้องเพื่อเป็นการปูพื้นฐานกระบวนการคิด วิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย ส่วนการติดต่อสื่อสาร ในอนาคตทางผู้บริหารต้องการเพิ่มเติมในเรื่องการสื่อสารผ่านสื่อวิทยุ กระจายเสียงตามหมู่บ้าน เพื่อจะรับรู้ได้อย่างทั่วถึงยิ่งขึ้น

การติดต่อสื่อสารที่สามารถเข้าถึงชุมชนได้มากนั้นทางพ่อแม่ ผู้ปกครอง คณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และชุมชนได้ให้ความคิดเห็นว่าโรงเรียนควรจัดทำป้ายประกาศ ไว้หน้าโรงเรียน มีการฝากประชาสัมพันธ์กับทางเทศบาล และฝากโฆษณากิจกรรมต่างๆ ทางเคเบิลทีวีท้องถิ่น เพื่อประชาชนทุกคนจะได้รับทราบข่าวสารจาก ทางโรงเรียนหลากหลายยิ่งขึ้น อีกทั้งโรงเรียนควรที่จะพัฒนาภาพลักษณ์ภายนอกให้สะอาดตา ปรับสภาพแวดล้อมภายใน ภายนอก ให้มีความทันสมัย และเพียงพอับความต้องการของเด็ก จึงจะทำให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง มีความพึงพอใจ กับการติดต่อสื่อสารของโรงเรียนวัดอินกลาง ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบ และสามารถรับรู้ข่าวสารต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว

ด้านการเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากร

การประสานงานในการระดมทรัพยากรทางโรงเรียนวัดอินกลางมีนโยบายในการกำหนดให้มีการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และเทคโนโลยีให้ได้มาตรฐานตามหลักสูตร ต้องการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้เกิดประโยชน์ใช้สอยกับคนภายในชุมชนให้มากที่สุด อาทิเช่น สร้างสนามที่โล่งๆ หลังโรงเรียนให้เป็นสนามกีฬา และสวนสุขภาพของชุมชน การให้ใช้อาคารสถานที่ที่เป็นแหล่งประกอบอาชีพหรือหาความรู้ และต่อไปในอนาคตจะจัดตั้งกองทุนเพื่อสร้างสระว่ายน้ำแห่งแรกภายในอำเภอไว้สำหรับคนในชุมชน แล้วมอบหมายให้เทศบาลเป็นผู้ดูแล ซึ่งการประสานงานทางด้านนี้ โรงเรียนวัดอินกลางได้มอบหมายให้ฝ่ายสัมพันธ์ชุมชนเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบเพราะเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับชุมชนโดยตรง โดยฝ่ายสัมพันธ์ชุมชนจะนำเงินนอกงบประมาณออกมาใช้จ่ายอย่างพอเพียงเมื่อต้องการเตรียมงานต่างๆ

การประสานงานในการระดมทรัพยากรของโรงเรียนวัดอินกลางจะเริ่มจากการสำรวจแหล่งข้อมูลที่สามารถระดมได้ เช่น ศิษย์เก่าที่มีฐานะพอจะช่วยเหลือได้ คณะกรรมการสถานศึกษา และบุคคลทั่วไปที่มีจิตศรัทธาจะช่วยเหลือโรงเรียน จากนั้นก็ต้องประชุมคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเตรียมระดมสมองหาวิธีดำเนินการในการระดมทรัพยากร ซึ่งคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เข้าประชุมก็จะเป็นบุคลากรที่จัดตั้งขึ้นมาตามโครงสร้างของโรงเรียน จึงทำให้บุคคลทั่วไปในชุมชนมีส่วนร่วมได้เฉพาะส่วนของการร่วมบริจาคกับทางโรงเรียนเท่านั้น สำหรับคุณครูอนุบาลยังไม่มีบทบาทในการประสานงานกับบุคคลหรือหน่วยงานต่างๆ ภายในชุมชนในการขอความร่วมมือเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย เพราะการขอบริจาคสิ่งของหรือเงินสนับสนุนภายในห้องเรียนเป็นเรื่องที่ไม่สมควรจะขอเป็นการส่วนตัวซึ่งเป็นการรบกวนพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน ดังนั้นการจะทำอะไรก็ตามจะต้องขึ้นอยู่กับการอนุมัติของทางโรงเรียนเสียก่อน ซึ่งโรงเรียนจะเป็นผู้จัดสรรทรัพยากรต่างๆ ให้กับเด็กปฐมวัยตามงบประมาณรายหัว อาทิเช่น กระดาษ สีต่างๆ อุปกรณ์ของเล่นในแต่ละมุม แปรง แก้ว ที่นอน เป็นต้น นอกจากนี้ทางโรงเรียนก็ได้จัดสนามเด็กเล่นสำหรับเด็กอนุบาลจากเงินนอกงบประมาณของโรงเรียน อีกทั้งทางโรงเรียนวัดอินกลางได้เปิดโอกาสให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้แหล่งทรัพยากรภายในโรงเรียน อย่างเช่น ห้องสมุดโรงเรียน โรงเพาะเห็ด สวนสมุนไพร โรงเพาะข้าวกล้วยไม้ เป็นต้น สำหรับแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชนนั้นเด็กปฐมวัยจะได้ออกไปห้องสมุดประชาชน โรงพยาบาล สถานีตำรวจ ที่ว่าการอำเภอ ตลาด และวัดใกล้โรงเรียนในวันพบพระหรือวันพระและวันสำคัญทางศาสนาเท่านั้น เพราะเด็กยังเล็กเกินไป

และกลัวเกิดอันตรายขึ้น อีกทั้งทางโรงเรียนมีบุคลากรจำนวนน้อยในการดูแลเด็ก แต่ถ้าพูดถึงข้อมูลแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชนที่ทางโรงเรียนวัดอินกลางได้ไปติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ และบุคลากรในท้องถิ่นที่ได้จัดขึ้นไว้สำหรับเด็กประถมศึกษา นั้นมีอยู่อย่างจำนวนมาก เมื่อโรงเรียนได้พาเด็กปฐมวัยออกไปอาศัยสถานที่เพื่อหาความรู้จากสถานที่ต่างๆ ในชุมชนแล้ว ทางโรงเรียนเองก็ต้องให้ความช่วยเหลือหรือมีส่วนร่วมกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนด้วยเช่นกัน เช่น เป็นกรรมการเลือกตั้งที่ว่าการอำเภอ และการร่วมงานของชุมชน ซึ่งโรงเรียนวัดอินกลาง ก็เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนจึงจำเป็นต้องให้ผลประโยชน์กับชุมชนและเด็กบ้างนอกไปเสียจากการให้ความช่วยเหลือ การร่วมมือ และการศึกษาเท่านั้น โดยทางโรงเรียนได้ร่วมมือกับทางเทศบาลรวบรวมเงินบริจาค และเงินกองกลางของโรงเรียนเพื่อสร้างสนามกีฬา และสวนสุขภาพขนาดใหญ่ภายในโรงเรียนเพื่อบริการประชาชนทุกๆ คนให้ใช้ประโยชน์กันอย่างเต็มที่ นอกจากนี้ทางโรงเรียนวัดอินกลางเปิดโอกาสให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนได้ใช้บริการอาคาร สถานที่ และแหล่งวิชาการต่างๆ ภายในโรงเรียนได้ โดยส่วนใหญ่ที่จะเข้ามาขอใช้บริการ คือ ขอใช้อาคาร สถานที่ ในการขายของ ใช้ห้องประชุมในการจัดอบรม ยิมอุปกรณ์ต่างๆ ของโรงเรียน และใช้สนามกีฬา ในการแข่งขันฟุตบอล นอกจากนี้โรงเรียนได้จัดทำโครงการที่เปิดโอกาสให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และประชาชนในชุมชนเข้ามาอบรมวิชาชีพพร้อมกับทางโรงเรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์ความรู้ แล้วนำไปประกอบอาชีพได้ เช่น การเรียนการสอนไฟฟ้า เย็บผ้า นวดแผนโบราณ และการอบรมวิชาการ เป็นต้น โดยที่ทางโรงเรียนจะมีเอกสารให้เซ็นชื่อตามความประสงค์ที่จะใช้บริการเพื่อเป็นหลักฐานด้วย แต่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีเวลามาใช้บริการด้านอาคารสถานที่ และอุปกรณ์เพราะยังไม่มีเวลาจำเป็น และจะมีบางส่วนโดยเฉพาะแม่บ้านได้เข้าไปฝึกอบรมในเรื่องการเรียนนวดแผนโบราณบ้าง

ทรัพยากรที่ทางโรงเรียนวัดอินกลางยังคงต้องได้รับการช่วยเหลือและสนับสนุนเพิ่มขึ้นนั้น คงจะได้แก่ อุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัยมากยิ่งขึ้น เช่น คอมพิวเตอร์ เพื่อจะได้เปิดโอกาสการเรียนรู้ที่กว้างขวางของเด็ก ด้านอาคารสถานที่ยังคงไม่เพียงพอกับความต้องการของเด็ก สนามกีฬาที่ยังคงไม่เพียงพอพร้อมกับความต้องการของชุมชน และการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายนอกของโรงเรียนให้มีความสวยงาม และทันสมัยยิ่งขึ้น ซึ่งการร่วมมือต่างๆ ของชุมชนก็ได้ส่งผลให้การดำเนินงานด้านการระดมทรัพยากรเป็นไปได้อย่างดี และเพิ่มขึ้นทุกปี นอกจากนี้ยังทำให้คุณครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ตามความต้องการของเด็ก ใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีคุณภาพ และได้มาตรฐานตามหลักสูตร

ด้านการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา

การอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนวัดอินกลางได้จัดทำขึ้นเฉพาะเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ซึ่งจะเป็นอาสาสมัครจากทางวัด คือ พระภิกษุจำนวน 2 รูป มาสอนในวันจันทร์ถึงวันพฤหัสบดี วันละ 1 ชั่วโมงต่อห้อง จุดประสงค์ที่ผู้บริหารต้องการในการดำเนินงานครั้งนี้ คือ ต้องการอบรมจิตใจของเด็กให้เป็นคนดีในสังคม นอกจากนี้ยังมีอาสาสมัครทางด้านดนตรีไทย 3 ท่าน ซึ่งจะสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โดยมีจำนวนคาบสอนประมาณ 42-45 คาบ เป็นช่วงเวลาของวิชานาฏศิลป์ จุดประสงค์ของการดำเนินงานเพื่อให้ตระหนักถึงความภาคภูมิใจในครุภูมิปัญญาท้องถิ่นแล้วนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมจัดการศึกษาภายในโรงเรียน โดยทางโรงเรียนวัดอินกลางจะจัดฝ่ายกิจการนักเรียนมาดูแลรับผิดชอบ เพราะมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมของโรงเรียน ส่วนในด้านงบประมาณก็เพียงพอกับการดำเนินงาน เพราะโรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณไว้เหมาะสมกับงานในแต่ละฝ่าย

กิจกรรมทางการศึกษาที่ทางโรงเรียนวัดอินกลางเปิดโอกาสให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีบทบาทร่วมกับเด็ก คือ กิจกรรมวันเด็ก โรงเรียนจะประชาสัมพันธ์เชิญชวนผู้ปกครองเลี้ยงอาหารเด็ก มาร่วมกิจกรรมกับเด็ก และร่วมบริจาคของขวัญให้แก่เด็กๆ กิจกรรมการเข้าค่ายจริยธรรมของเด็ก ซึ่งผู้ปกครองสามารถไปร่วมกิจกรรมในการช่วยเหลือครูเตรียมสถานที่และคอยดูแลเด็กๆ กิจกรรมวันแม่ ทางโรงเรียนเชิญชวนให้พ่อแม่ ผู้ปกครองมาร่วมแสดงความจงรักภักดีต่อองค์สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถอย่างพร้อมเพรียงกันที่อาคารเอนกประสงค์ของโรงเรียน และให้เด็กได้แสดงออกถึงความกตัญญูตเวทีต่อแม่ของตนเอง กิจกรรมวันพบพระวันพระ ซึ่งต้องการให้เด็กเห็นความสำคัญ และปฏิบัติตนได้ถูกต้องต่อศาสนาที่ตนนับถือ มีความรู้คู่คุณธรรม โดยที่ครูจะให้เด็กเตรียมอาหารคาว หวานมาจากบ้านเพื่อเตรียมไปถวายพระที่วัดในช่วงเช้า ตามวันและเวลาที่ทางโรงเรียนจัดทำตารางขึ้นมา กิจกรรมวันอนุบาลเดย์ที่ให้พ่อแม่ ผู้ปกครองเข้ามาร่วมชมผลงาน ร่วมกิจกรรมในมุมต่างๆ กับเด็ก และชมการแสดงที่ครูจัดให้กับเด็กๆ ส่วนกิจกรรมในห้องเรียน พ่อแม่ ผู้ปกครองบางท่านไม่ค่อยได้เข้าไปมีบทบาทมากนักเพราะไม่มีความถนัดอะไรเป็นพิเศษ และไม่กล้าที่จะเข้าร่วมกับทางโรงเรียน ซึ่งครูกับทางโรงเรียนจะใช้วิธีการชักจูงด้วยการให้กรอกข้อมูลตอนที่พาเด็กมาสมัคร ถ้าใครมีความสามารถด้านไหนก็จะพูดคุยเพื่อสร้างความสนิทสนม และส่งจดหมายเชิญ แต่ทางโรงเรียนไม่ได้ มีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการอาสาสมัครเพื่อการศึกษาเพราะบุคลากร

ที่เป็นอาสาสมัครมีความรู้ และเคยผ่านการสอนมาบ้างแล้ว ทางด้านพ่อแม่ ผู้ปกครองไม่ค่อยมีความสนใจนักที่จะเข้าร่วม จึงไม่ได้จัดอบรมอย่างเป็นทางการ แต่จะให้เข้ามาสอบถามและสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูด้วยตนเอง ซึ่งครูจะเป็นผู้แนะแนวทางให้ โดยต่อไปในอนาคตทางผู้บริหารต้องการครูอาสาสมัครที่เป็นผู้ปกครองมากยิ่งขึ้น เพื่อจะได้ให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมกับการจัดการศึกษาของเด็กให้มากขึ้น และต้องการอาสาสมัครชาวต่างชาติมาสอนภาษาอังกฤษเพื่อจะได้เรียนรู้ภาษาแม่ที่แท้จริง

การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนจะเข้ามามีบทบาทในการศึกษาของเด็กค่อนข้างปานกลาง เพราะส่วนใหญ่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ลูกหลานมีส่วนร่วมในการแสดงของโรงเรียน ด้วยเหตุนี้ทางโรงเรียนจึงต้องพยายามปลุกฝังให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของตนเองต่อเด็ก ซึ่งจะเป็นอนาคตของชาติต่อไป โดยอาจจะจัดอบรมหรือจัดกิจกรรมให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนมากยิ่งขึ้น

ด้านการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน

นโยบายการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน คือ ต้องให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเข้าร่วมประชุมทุกครั้ง เพื่อร่วมแสดงความคิดเห็น และให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา 2542 ที่ต้องให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่พิจารณาเสนอแนะนโยบาย แผนพัฒนามาตรฐานและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมแห่งชาติ การสนับสนุนทรัพยากร การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยทางโรงเรียนจัดให้ฝ่ายสัมพันธ์ชุมชน เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบเพราะจะต้องคอยติดต่อกับคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนทางด้านงบประมาณก็ไม่ได้ ใช้จ่ายอะไรจึงไม่ได้จัดสรรงบไว้โดยตรง

การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียนวัดอินกลาง ทางโรงเรียนจะส่งจดหมายเพื่อแจ้งการมีส่วนร่วมในการประชุมให้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาได้รับทราบ ซึ่งผู้ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมมักจะเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา และพ่อแม่ ผู้ปกครองที่เป็นตัวแทนสายชั้นจะเข้าไปมีส่วนร่วมเฉพาะบางครั้งบางเวลา โดยมักจะทำเกี่ยวกับเรื่องการจัดสรรงบประมาณภายในโรงเรียนซึ่งจะช่วยจัดสรรทุน และตรวจสอบบัญชีรายรับ รายจ่าย การร่วมประเมินงานภายในโรงเรียนโดยให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียน

ตามความเป็นจริง การคัดเลือกบุคลากรซึ่งมีส่วนร่วมในการประสานงานกับทางเทศบาลจัดหาครู มาสอนเพิ่มขึ้น การกำหนดหลักสูตรซึ่งทางโรงเรียนจะให้ตอบแบบสอบถาม ให้เสนอแนะ แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมในการจัดทำหลักสูตรของโรงเรียนให้เป็นไปในรูปแบบของหลักสูตร ท้องถิ่น ซึ่งการมีส่วนร่วมในการประชุมตัดสินใจนั้นจะช่วยส่งผลให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน เข้าใจการดำเนินงานของโรงเรียนเพิ่มขึ้น แต่การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนยังอยู่ ในระดับปานกลาง เพราะส่วนใหญ่ทำงานในเวลาที่แตกต่างกัน จึงต้องนัดเจอกันช่วงเย็นๆ ส่วนการส่งเสริมกระบวนการคิด วิเคราะห์ การแก้ปัญหาในการบริหาร ทางโรงเรียนไม่ได้จัดอบรม แต่จะให้คณะกรรมการสถานศึกษา และพ่อแม่ ผู้ปกครองที่เป็นตัวแทนสายชั้นใช้วิธีการสังเกต การซักถามจากครู และผู้บริหาร โดยผู้บริหารจะเป็นผู้ที่คอยกระตุ้นให้แก้ปัญหาต่างๆ

การประเมินผล

โรงเรียนวัดอินกลางจะมีการประเมินงานต่างๆ ในทุกๆ สิ้นปีการศึกษา โดยส่วนใหญ่แล้ว จะเป็นการรวบรวมหลักฐานการดำเนินงานที่ผ่านมาเพื่อนำไปพัฒนางานในปีการศึกษาหน้าให้ดีขึ้นต่อไป ซึ่งการประเมินงานส่วนใหญ่จะดูผลของการดำเนินงานเท่านั้น

การประเมินผลการดำเนินงานด้านการติดต่อสื่อสารของโรงเรียนวัดอินกลางจะมอบหมาย ให้ฝ่ายประชาสัมพันธ์เป็นผู้รับผิดชอบ โดยอาจจะเป็นการสังเกตการดำเนินงานที่ผ่านมา การสอบถาม บุคลากรที่เกี่ยวข้องหรือบุคลากรภายในโรงเรียนเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ และสังเกตจาก ผลการตอบรับของพ่อแม่ ผู้ปกครองเพื่อจะได้นำไปปรับปรุงให้ดีขึ้น ทางด้านการประเมินงาน การเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากรยังไม่ได้ประเมินโดยตรงเพียงแต่ใช้การทำบัญชีรายรับรายจ่าย เพื่อทำการจัดสรรงบประมาณในครั้งต่อไป การประเมินงานด้านการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา ไม่ได้ประเมินงานในด้านนี้แต่เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก และการประเมิน การสอนของอาสาสมัครหรือประเมินการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครองในการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน ส่วนการประเมินการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียนนั้นจะเป็นการประเมินการประชุม ในแต่ละครั้ง รวมทั้งการสังเกตการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วย

โรงเรียนตึกแหลม

โรงเรียนตึกแหลมตั้งอยู่ในอำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก โดยมีพื้นที่ 4 ไร่ 92 ตารางวา จำนวนอาคารสถานที่ของโรงเรียนทั้งหมด 3 หลัง รวมจำนวนห้องเรียนทั้งหมด 8 ห้อง เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 1 ถึงระดับประถมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวนเด็กนักเรียนทั้งสิ้น 155 คน เป็นชาย 79 คน หญิง 76 คน มีครูภายในโรงเรียนทั้งสิ้น 8 คน เป็นชาย 2 คน หญิง 6 คน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 35-50 ปี มีวุฒิทางการศึกษาในระดับปริญญาตรี 8 คน ส่วนในระดับชั้นอนุบาลมีนักเรียนทั้งสิ้น 27 คน โดยมีจำนวนห้องเรียนทั้งหมด 2 ห้อง แบ่งเป็นชั้นอนุบาล 1 1 ห้อง มีนักเรียน 16 คน ห้องอนุบาล 2 1 ห้อง มีนักเรียน 11 คน โรงเรียนตึกแหลมไม่มีครูที่เลี้ยงประจำห้อง และโรงเรียนตึกแหลมได้ทำการสำรวจความคิดเห็น และประชุมกรรมการบริหารโรงเรียน ก่อนตัดสินใจเข้าร่วมโครงการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

การดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนทางโรงเรียนตึกแหลมนี้มีจุดเด่น คือ เนื่องจากชุมชนบริเวณนี้เป็นชุมชนชาวมุสลิมจึงไม่มีปัญหาทางด้านศาสนา ชาวบ้านมีความเข้าใจที่ดี และโรงเรียนตึกแหลมก็มีครูที่เป็นชาวมุสลิม 2 คนจึงทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่น เมื่อพ่อแม่ ผู้ปกครองเข้าใจจึงไม่จำเป็นต้องให้เด็กแต่งชุดคลุมของชาวมุสลิมเพราะจะเสียเวลาในการเปลี่ยนเป็นชุดพละ และชุดลูกเสือ อีกทั้งทางโรงเรียนก็ได้เปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องเด่นที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นคือ การทำฟาร์มหอยนางรม โดยให้ชุมชนช่วยกันทำกระชังหอยนางรมขึ้นมา และการทำสวนกล้วยเพื่อเสริมงานสวนด้วยเชือกกล้วย พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนก็จะช่วยในเรื่องของการขุดดินปลูกต้นไม้ และทำรั้วกันแพะเข้ามามากักกิน โดยทางโรงเรียนตึกแหลมก็จะให้ค่าจ้างเล็กน้อยเป็นสินน้ำใจ

การนำบ้าน โรงเรียน และชุมชนเข้ามามีความสัมพันธ์กันนั้นผู้บริหารมีความคิดเห็นว่าเป็นการช่วยให้สะดวกต่อการบริหารงานเพราะจะได้ทราบถึงความต้องการของชุมชน และชุมชนยังเข้ามาช่วยในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนอีกด้วย เป็นการรู้เขารู้เรา อาศัยพึ่งพากันและกัน จึงทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนราบรื่นไปได้ด้วยดี

ทางโรงเรียนบ้านแหลมมีการจัดทำแผนภูมิโครงสร้างองค์การบริหารโรงเรียนไว้อย่างชัดเจน ซึ่งจะมีการระบุผู้รับผิดชอบ มีการกำหนดระยะเวลา และวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงานไว้อย่างคร่าวๆ โดยตามความเป็นจริงครูทุกๆ คนมักจะช่วยกันทำงานในทุกๆ ด้านอยู่แล้วเพราะครูมีจำนวนน้อย จึงต้องสละเวลาในการเข้ามาช่วยเหลือ

การวางแผน และวิธีการปฏิบัติ ด้านการติดต่อสื่อสาร

การติดต่อสื่อสารระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนนั้นทางโรงเรียนดึกแหลมมีนโยบายว่า จำเป็นที่จะต้องให้ชาวบ้านในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้ รับทราบเรื่องต่างๆ ภายในโรงเรียน โดยทางโรงเรียนจะทำการนัดประชุมหรือส่งจดหมายเพื่อแจ้งรายละเอียดต่างๆ การพบปะพูดคุยโดยตรง ติดประกาศหน้าโรงเรียน การประกาศหน้าเสาธง และทางโรงเรียน มีหนังสืออนุสรณ์ที่จะแจกให้เด็กที่กำลังจบประถมศึกษาปีที่ 6 นำไปให้พ่อแม่ ผู้ปกครองรับทราบ เป็นต้น โดยงานการติดต่อสื่อสารนั้นทางโรงเรียนได้มอบหมายให้ฝ่ายสัมพันธ์ชุมชนเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ โดยมีวิธีการคัดเลือกจากความเหมาะสมว่าใครเคยผ่านงานมาบ้างแล้ว สามารถใช้คอมพิวเตอร์ได้เพื่อจะได้ทำแผ่นปลิว แผ่นพับต่างๆ ที่สำคัญจะต้องเป็นบุคคลที่อยู่ในชุมชนนี้มานาน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และรู้จักคนในชุมชนเป็นจำนวนมาก เพราะฝ่ายนี้จะต้องคอยประสานงานโดยตรงไปยังผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำศาสนาของชุมชน โดยจะร่วมประชุมในหมู่บ้าน ทุกวันศุกร์ เพื่อชี้แจงรายละเอียดต่างๆ ส่งข่าวสารของโรงเรียน และข่าวสารของชุมชนให้ทุกหมู่บ้านได้รับรู้ผ่านหอกระจายข่าว งานด้านการติดต่อสื่อสารได้ใช้งบประมาณของโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวกับการถ่ายเอกสาร และกระดาษต่างๆ

การติดต่อสื่อสารระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนมีอยู่หลากหลายวิธี คือ การพบปะพูดคุยกัน เนื่องจากโรงเรียนอยู่ใกล้ชุมชนมากจึงสามารถพบปะกันอยู่สม่ำเสมอ ครูอนุบาลจึงได้ใช้วิธีการเยี่ยมบ้านเด็กรวมไปด้วยทำให้รับทราบความเป็นอยู่ของเด็กและชุมชนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ต้องชี้แจงจุดหมายในการติดต่อสื่อสารเช่นกันเพื่อให้พ่อแม่ ผู้ปกครองได้รับรู้ได้ชัดเจนขึ้น อีกทั้งทางโรงเรียนก็จะจัดประชุมผู้ปกครองเพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้รับทราบการดำเนินงานต่างๆ และพฤติกรรมของเด็กเพื่อที่จะได้ช่วยกันแสดงความคิดเห็น และแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้อย่างทันท่วงที แต่การติดต่อสื่อสารที่ผ่านมาของโรงเรียนดึกแหลมที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดคือ การพบปะตัวต่อตัวเพราะนอกจากจะได้คุยในเรื่องของโรงเรียนหรือทางราชการแล้วยังสามารถได้พูดคุยเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวต่างๆ อีกด้วย เนื่องจากพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือชุมชนต่างคนต่างก็ต้องมีปัญหาในครอบครัว เมื่อโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนก็จำเป็นที่จะต้องคอยให้ความช่วยเหลือ แก้ปัญหา หรือรับฟังความคิดเห็นต่างๆ เพราะถือได้ว่าเป็นการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกันมากขึ้น ดังนั้นทางผู้บริหารจึงจำเป็นต้องเข้าไปมีส่วนร่วมโดยตรงในการติดต่อประสานงาน ประชาสัมพันธ์กับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน

ทั้งของเด็กปฐมวัย และเด็กประถมศึกษาเพื่อจะได้เข้าถึงชุมชนได้มากที่สุดอย่างเช่นประสบการณ์ที่ผ่านมาเมื่อปีที่แล้วที่ทางโรงเรียนได้จัดโครงการเยี่ยมบ้านของชาวมุสลิม ในช่วงเดือนถือศีลอด ซึ่งในช่วงนี้ชาวมุสลิมจะไม่รับประทานอาหารในเวลากลางวัน แต่จะรับประทานในตอนกลางคืนเป็นระยะเวลา 1 เดือน ดังนั้นทางโรงเรียนตึกแหลม และชาวบ้านจำนวนหนึ่งได้ร่วมกันจัดทำขนมมสวซึ่งเป็นขนมที่สามารถเก็บเอาไว้ได้หลายวัน นำไปแจกจ่ายตามหมู่บ้าน แต่ก็ไม่สามารถไปได้ทุกครัวเรือนเพราะมีจำนวนมาก จึงประสานงานกับผู้ใหญ่บ้านคัดเลือกครัวเรือนที่มีคนชราอายุตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไป ได้จำนวนครัวเรือนออกมาประมาณ 40 ครัวเรือน แล้วจึงนำออกไปแจกจ่ายตามบ้านนั้นพร้อมกับพูดคุย ถามข่าวคราวต่างๆ ของครอบครัว เมื่อโรงเรียนให้ความสำคัญกับชุมชนแล้วทางชุมชนก็เห็นถึงความสำคัญของโรงเรียนเช่นกัน เมื่อไรที่ทางโรงเรียนจัดประชุมขึ้นผู้บริหารจำเป็นต้องเชิญผู้ใหญ่บ้าน บางครั้งเชิญตัวแทนอบต. เจริญแม่บ้าน เจริญอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านออกมาชี้แจงข้อมูลข่าวสารต่างๆ เช่น การให้ประชาชนทำบัตรประชาชน การเกณฑ์ทหาร การฉีดวัคซีน โรคติดต่อต่างๆ และเรื่องทั่วๆ ไปที่ต้องการนำเสนอ โดยทางผู้บริหารจะเป็นผู้ดำเนินรายการ โอนหัวข้อต่างๆ ไปให้แต่ละฝ่ายที่ต้องการนำเสนอให้ทุกคนได้รับทราบต่อไป

ข้อมูลที่มีมักจะติดต่อกับพ่อแม่ ผู้ปกครองมักจะเกี่ยวข้องกับเรื่องพฤติกรรมของเด็กเพื่อจะได้ให้พ่อแม่ ผู้ปกครองได้รับรู้ถึงพัฒนาการของเด็กในแต่ละชั้นและเข้าใจ วิธีการสอนของครูยิ่งขึ้น ส่วนข้อมูลที่มีมักจะติดต่อกับสื่อสารกับชุมชนนั้นจะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่างๆ ที่ทางโรงเรียนจะจัดทำขึ้นเพื่อต้องการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในส่วนที่พอจะสละเวลามาได้ และต้องการให้ชุมชนมีความตระหนักถึงความสำคัญของโรงเรียนที่มีต่อชุมชนให้มากขึ้นอีก ซึ่งบรรยากาศของการติดต่อสื่อสารระหว่างครูกับพ่อแม่ ผู้ปกครองจะเป็นไปในลักษณะที่สนิทสนม เป็นกันเองอย่างมาก เปรียบเสมือนพี่น้องในชุมชนนั้นๆ รักกันเป็นอย่างดี พูดจากันอย่างยิ้มแย้มแจ่มใส และพ่อแม่ ผู้ปกครองยังมีความเชื่อเพื่อเชื่อแม่กับครูทุกคนอย่างเต็มใจ ซึ่งครูอนุบาลได้ให้ทัศนคติเกี่ยวกับการสร้างบรรยากาศที่ดีในการติดต่อสื่อสารไว้ว่า จะต้องดูแลเอาใจใส่เด็กเป็นอย่างดีเพื่อให้พ่อแม่ ผู้ปกครองไว้วางใจในตัวของครู พยายามพูดคุยกับพ่อแม่ ผู้ปกครองทุกคนอย่างทั่วถึง ยิ้มเสมอในการพูดคุย ควรมีน้ำใจแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชาวบ้านอย่างเต็มใจ อย่าดูดำเด็กในทางที่ไม่ดีต่อหน้าพ่อแม่ ผู้ปกครองแต่ควรจะทำสิ่งที่ดีก่อน และพยายามพูดให้พ่อแม่ ผู้ปกครองได้รับทราบถึงสิ่งที่ต้องนำไปปรับปรุง

ผลที่ผ่านมาของการดำเนินงานด้านการติดต่อสื่อสารดีพอสมควร เพราะทางโรงเรียนได้เน้นการติดต่อสื่อสารด้วยการพบปะ พูดคุยตัวต่อตัวจึงทำให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ส่วนในเรื่องของผลการตอบรับการติดต่อสื่อสารก็ยังคงอยู่ในระดับปานกลางเพราะขึ้นอยู่กับภารกิจของพ่อแม่ ผู้ปกครองซึ่งมีอาชีพที่แตกต่างกัน และใช้เวลาทำงานที่ไม่เหมือนกัน โดยส่วนใหญ่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน

ในบริเวณนี้จะมีอาชีพเป็นชาวประมง การทำงานต้องดูน้ำขึ้นหรือน้ำลงจึงจะออกทะเลได้ อาชีพกรีดยางซึ่งจะทำงานในช่วงเช้า และคนที่ทำงานในโรงงานต่างๆ ซึ่งจะต้องใช้เวลาทั้งวันในโรงงานนั้นๆ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผลการตอบรับไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่โรงเรียนตั้งไว้ แต่ทางโรงเรียนก็ยังไม่ต้องการปรับปรุงการดำเนินงานเพิ่มเติมเพราะจากสถานการณ์แล้วไม่มีทางที่จะแก้ปัญหามากนัก จึงต้องยอมรับกับสิ่งที่เป็นไปในขณะนี้ แต่ต่อไปในอนาคตทางโรงเรียนตึกแหลมจะจัดตั้งตัวแทนชาวบ้านขึ้นเพื่อทำหน้าที่ติดต่อประสานงานและประชาสัมพันธ์งานภายในโรงเรียนในทุกๆ เรื่องได้ เพราะโรงเรียนทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ฝ่ายเดียวจะไม่ทั่วถึงจึงต้องการหาผู้นำ 1 คนในแต่ละหมู่บ้านร่วมประสานงานกัน แล้วนำข้อมูลข่าวสารต่างๆ ไปกระจายในหมู่บ้านที่ตนรับ ผิดชอบให้รับทราบทั่วกันก็จะทำให้การติดต่อสื่อสารเป็นไปอย่างรวดเร็วและทั่วถึงกันและกันมากขึ้น

ด้านการเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากร

โรงเรียนตึกแหลมมีนโยบายในด้านการเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากรว่า ต้องการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประสานงานมากยิ่งขึ้น โดยจะรวบรวมทรัพยากรเท่าที่จำเป็นแต่ไม่ควรรบกวนมากเกินไป เช่น การมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการระดมทุน การขอแรงกายในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน เป็นต้น จากนั้นทางโรงเรียนจะเลี้ยงกาแพ น้ำชาเป็นการขอบคุณ และทางชุมชนสามารถเข้ามาใช้ประโยชน์ต่างๆ กับทางโรงเรียนได้เช่นกัน ซึ่งการดำเนินงานด้านนี้จะเกี่ยวกับทุกคนในโรงเรียนจึงจำเป็นต้องให้ทุกฝ่ายเข้ามาช่วยเหลือกัน แต่พอได้เงินหรือสิ่งของมาแล้วก็จะมอบหมายให้ฝ่ายการเงินเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ ซึ่งคัดเลือกจากบุคคลที่ไว้ใจได้ และมีผลการทำงานที่ดีมาตลอด การดำเนินงานด้านการประสานงานในการระดมทรัพยากรของโรงเรียนตึกแหลมไม่จำเป็นต้องใช้งบประมาณมากนัก แต่อาจมีบางเรื่องของกระดาษ และอาหารเลี้ยงขอบคุณ ซึ่งอาจจะมาจากสินน้ำใจของครูแต่ละคนเท่านั้น

โรงเรียนตึกแหลมมีวิธีการประสานงานในการระดมทรัพยากรด้วยการขอรับบริจาค แรงกาย เงินทุน และสิ่งของจากหน่วยงานต่างๆ ซึ่งจะต้องทำเป็นโครงการเสนอขึ้นไป ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของ อบต. ที่บริจาคในเรื่องของอุปกรณ์การกีฬา หน่วยงานหยาดฝนที่เกี่ยวข้องกับโครงการการเลี้ยงหอยนางรม ธนาคารในตัวเมืองซึ่งจะเป็นที่ฝากเงินสำหรับเด็กที่ได้รับทุน แก้วแก้วผู้จัดการแพปลาจะขอบริจาควัสดุต่างๆ และเงินทุน หน่วยงานของตำรวจซึ่งจะเข้ามาสอน

เกี่ยวกับยาเสพติดทุกวันศุกร์ ร้านค้าต่างๆ ในอำเภอซึ่งจะขอวัสดุ สิ่งของต่างๆ เพื่อไปร่วมกิจกรรม และการขอการแสดงต่างๆ ของโรงเรียนใกล้เคียง สำหรับชาวบ้านในชุมชนใกล้โรงเรียน ทางโรงเรียนจะแจกของบ้างนานๆ ครั้ง และขอแรงงานบ้างเพื่อมาช่วยทำสวนกล้วย ทำฟาร์มหอยนางรม ซึ่งถือได้ว่าเป็นโครงการหนึ่งที่ต้องการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียน โดยทางโรงเรียนอาจจะให้ค่าจ้างเป็นสินน้ำใจเล็กน้อยกับชุมชน อีกทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการประสานงานการระดมทรัพยากรอีกด้วย และเป็นการประหยัดงบประมาณของโรงเรียน ได้เป็นอย่างมาก ในเรื่องของแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนนั้น ทางโรงเรียนไม่ได้เปิดโอกาส ให้เด็กปฐมวัยได้ออกไปเรียนรู้โดยตรงเพราะว่าการเดินทางไกลเกินไปทำให้เป็นห่วงเรื่องสุขภาพ กับความปลอดภัย นอกจากนี้วิถีชีวิตของเด็กยังอยู่ในหมู่บ้านและชุมชนนี้อยู่แล้ว เด็กอาจจะไป กับพ่อแม่ ผู้ปกครองเมื่อไรก็ได้จึงไม่จำเป็นต้องพาเด็กไปอีก แต่ครูก็จะนำเปลือกหอยมาให้เด็กๆ ได้เรียนรู้ และทำศิลปะ ฐานเชือกกล้วย ซึ่งครูจะให้พ่อแม่ ผู้ปกครองมาช่วยสานด้วย เมื่อถือว่าโรงเรียน เปรียบเสมือนเป็นส่วนรวมของชุมชน ดังนั้นชุมชนจะเข้ามาใช้บริการอะไรก็ได้จากทางโรงเรียน อาทิเช่น เมื่อมีกีฬาหมู่บ้าน งานต่างๆ ทางโรงเรียนก็จะให้ยืม โต๊ะ เก้าอี้ ซึ่งจะเปิดโอกาสให้ยืมช่วงปิดเทอม หรือวันเสาร์ อาทิตย์ สำหรับสถานที่ในโรงเรียน ทางชุมชนจะมานั่งเล่นหรือเล่นสนามเด็กเล่นก็ได้ ซึ่งขณะนี้กำลังจะสร้างใหม่เพื่อให้เด็กในชุมชนได้เข้ามาเล่นร่วมกัน นอกจากนี้ทางโรงเรียนก็ได้ เข้าไปช่วยเหลือกิจกรรมของชุมชนด้วย เช่น ครูไปช่วยจัดสถานที่ในงานแล้วเข้าไปร่วมในกิจกรรม นั้นๆ ด้วย และครูก็ยังได้เข้าร่วมประชุมกับหมู่บ้านทุกครั้งเพื่อจะได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

ผลการประสานงานในการระดมทรัพยากรของโรงเรียนตึกแหลมถือได้ว่าอยู่ในระดับที่ดี เพราะผู้บริหารพึงพอใจกับการบริหารงาน ทุกๆ ฝ่ายให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี โดยเฉพาะชาวบ้าน ในชุมชนที่มีลักษณะนิสัยที่เป็นกันเองกับครูทุกคน เต็มใจช่วยเหลือในทุกๆ กิจกรรม แม้จะไม่มีเงิน ทองมากนัก แต่ว่ามีน้ำใจเต็มเปี่ยม จึงถือได้ว่าประสบผลสำเร็จค่อนข้างสูง

ด้านการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา

นโยบายการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนยังไม่ได้จัดทำขึ้นเพราะอยู่ไกล จากตัวเมืองมากจึงไม่มีใครเข้ามาในชุมชนมากนัก ส่วนคนในชุมชนก็มีหน้าที่การงานที่ต้องรับผิดชอบ จึงไม่มีเวลามาเป็นอาสาสมัครให้ อาจมีบ้างที่เข้ามาช่วยเป็นวิทยากรแนะนำในบางเรื่องเท่านั้น เช่น การเลี้ยงหอยนางรม การลอบใบจากเพื่อทำมวนบุหรี่ เป็นต้น สำหรับตำรวจที่เข้ามาให้ความรู้ กับเด็กในเรื่องของยาเสพติดในวันจันทร์ก็เป็นเพียงระยะสั้นจึงไม่จำเป็นต้องจัดบุคลากรมารับผิดชอบ

เพราะครูทุกคนช่วยกันดูแลกันเองได้ ส่วนทางด้านงบประมาณยังไม่จำเป็นต้องจัดสรร เพราะอาสาสมัครของตำรวจนั้นเป็นโครงการของสถานีตำรวจเองที่ต้องการมาให้ความรู้กับเด็กๆ

ตามปกติแล้วโรงเรียนตึกแหลมเปิดโอกาสเสมอสำหรับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน ในการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการศึกษาของเด็ก แต่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนมีอาชีพที่ต้องรับผิดชอบจึงจะเข้ามาร่วมได้เท่าที่จำเป็น แต่ในบางครั้งพ่อแม่ ผู้ปกครองก็จะเข้ามาช่วยเหลือบ้างในห้องเรียนเด็กปฐมวัย เช่น การสานภาชนะด้วยเชือกกล้วย การทำอาหาร เป็นต้น สำหรับกิจกรรมวันพ่อ วันแม่ วันเด็ก หรือกีฬา ก็จะมีพ่อแม่ ผู้ปกครองเข้ามาร่วมกันมากพอสมควร ส่วนกิจกรรมที่ทางคุณครูจัดให้เด็กไปร่วมกับชุมชน คือ กิจกรรมประจำหมู่บ้าน และกิจกรรมทางศาสนาอิสลาม เพราะนอกจากจะมาร่วมสนุกกับเด็กๆ แล้ว พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนยังมีน้ำใจในการช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมอีกด้วย สำหรับการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองนั้นทางโรงเรียนยังไม่ได้จัดขึ้นเพราะไม่มีงบประมาณเพียงพอ แต่ก็จะมีบ้างที่ทางครูเองได้ให้ความรู้ด้วยการจัดประชุมของโรงเรียน ซึ่งวิธีการชักจูงให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมนั้นคงต้องใช้การพูดคุยถึงจะดีที่สุดเพราะจะได้รับทราบคำตอบได้ทันที และจะทำให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนมีความเกรงใจในตัวของคุณครูด้วย จึงทำให้ผลโดยรวมของการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนอยู่ในระดับปานกลางเพราะส่วนใหญ่จะติดธุระการงาน จึงจะมาได้เฉพาะแม่บ้านหรือคนที่ไม่ได้ทำงานในช่วงนั้นๆ โดยกิจกรรมที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนมักเข้าร่วมคือกิจกรรมรื่นเริงต่างๆ เช่น วันเด็ก วันปีใหม่ และกีฬา เป็นต้น เพราะต้องการมาดูลูกหลานทำกิจกรรมนั้นๆ ซึ่ง ณ จุดนี้ก็ทำให้ผู้บริหารพึงพอใจแล้วในการร่วมกิจกรรมของผู้ปกครองจึงไม่ต้องแก้ปัญหาตรงจุดนี้เพราะเข้าใจถึงเหตุผลของพ่อแม่ ผู้ปกครองแต่ละคน ซึ่งต่อไปในอนาคตทางโรงเรียนยังต้องการให้มีครูจากต่างประเทศมาเป็นอาสาสมัครบ้างเพื่อจะได้เปิดโอกาสให้กับเด็กในชุมชนที่อยู่ไกลตัวเมืองได้เรียนรู้ภาษาอังกฤษจากเจ้าของภาษานั้นๆ ได้เป็นอย่างดี

ด้านการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน

นโยบายของการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียนตึกแหลมนั้นก็คือต้องให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนที่เกี่ยวข้อง และตัวแทนของชุมชนเข้ามามีส่วนรับรู้รับทราบงานต่างๆ ของโรงเรียนเพื่อที่จะได้ช่วยกันกระจายงานต่างๆ ให้ชุมชนรับทราบกันอย่างทั่วถึง โดยเรื่องที่จะตัดสินใจก็จะเกือบทุกเรื่อง เช่น การกำหนดหลักสูตร การจัดสรรงบประมาณ

การคัดเลือกบุคลากร การวางแผนการจัดกิจกรรมต่างๆ และการประเมินงาน เป็นต้น ส่วนพ่อแม่ ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมเฉพาะการประเมินผลเด็กเท่านั้น ซึ่งครูจะมีสมุดประจำตัวเด็กให้บันทึกพฤติกรรมของเด็ก ในบางครั้งก็ให้บันทึกลงในผลงานของเด็ก ส่วนการตัดสินใจด้านอื่นๆ ของโรงเรียนพ่อแม่ ผู้ปกครองไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมเพราะเป็นงานของโรงเรียน แต่ก็มี ความสนใจที่ต้องการจะเข้าร่วมในทุกๆ เรื่องถ้ามีเวลา และมีความเป็นไปได้ ซึ่งบุคลากรที่ดูแลรับผิดชอบ ก็จะเป็นฝ่ายสัมพันธ์ชุมชนเพราะจะคอยติดต่อให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมาเข้าร่วมประชุม ในแต่ละครั้ง โดยงบประมาณที่ใช้จะเป็นงบประมาณของโรงเรียนเช่นกัน

การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียนนั้นทางโรงเรียนได้เปิดกว้างให้ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เสนอความคิดเห็น ข้อเสนอแนะอย่างเต็มที่ และคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานก็ให้ความร่วมมือได้เป็นอย่างดี ซึ่งที่ผ่านมากการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ของโรงเรียนนั้นก็อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งทุกคนก็ให้ความร่วมมือกันอย่างเต็มที่ ทุกครั้งในที่ประชุม ต่างฝ่ายก็จะแสดงความคิดเห็นอยู่ตลอดเวลา อีกทั้งผู้บริหารกับครูก็เป็นที่สนิทสนม และเป็นกันเองกับคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นอย่างดีอยู่แล้ว จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ ทุกคนกล้าที่จะเสนอความคิดเห็นได้ตอบ และยอมรับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่าย ทางผู้บริหารเอง จะเป็นผู้คอยกระตุ้นปัญหา และคำถามต่างๆ ให้ทั้งคุณครู และคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้หาคำตอบ และพูดคุยกันมากยิ่งขึ้น เพราะเมื่อหลายฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมย่อมส่งผลทำให้ การตัดสินใจมีความชัดเจนขึ้น ได้รับทราบประเด็นที่กว้างขึ้น และยังสามารถจัดกิจกรรมได้ ตามความต้องการของชุมชน และเด็กด้วย สำหรับการส่งเสริมกระบวนการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการบริหารนั้นทางครู และผู้บริหารจะเป็นผู้ให้ความรู้แก่คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยตนเองเพราะทางโรงเรียนไม่มีงบประมาณเพียงพอที่จะจ้างผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้

การประเมินผล

โรงเรียนตึกแหลมเป็นโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก และอยู่ใกล้ชุมชนเป็นอย่างมาก จึงทำให้ การประเมินงานของโรงเรียนเป็นไปในลักษณะของการสนทนาพูดคุยถึงการดำเนินงาน ของโรงเรียนกันส่วนใหญ่ ดังนั้นวิธีการประเมินจึงเป็นแบบไม่เป็นทางการมากนัก ซึ่งส่วนใหญ่ จะเป็นการประเมินผลของการดำเนินการเท่านั้น

ในการดำเนินงานด้านการติดต่อสื่อสารนั้นทางโรงเรียนตึกแหลมยังไม่ได้ทำการประเมินงานด้านนี้อย่างเป็นทางการ แต่ใช้แค่เพียงการสังเกตด้วยตนเองว่าที่ผ่านมามีการดำเนินงานเป็นไปเช่นไรทั่วถึงหรือไม่ และก็มีรายงานผลในที่ประชุม แจกแจงรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับการดำเนินงานครั้งต่อไปในการสื่อสารของโรงเรียน

การประเมินผลการประสานงานในการระดมทรัพยากรของโรงเรียนตึกแหลมจะจัดทำรายการ สิ่งของต่างๆ ออกมาเป็นบัญชีรายรับ รายจ่าย แล้วก็จะแจ้งผลการรับบริจาคกับจดหมายขอบคุณแก่หน่วยงานต่างๆ สำหรับชุมชนทางโรงเรียนจะไปขอบคุณด้วยตัวของผู้บริหารเอง จากนั้นทางโรงเรียนจะนำผลไปหาวิธีการปรับปรุงแก้ไข โดยการประชุมร่วมกันเพื่อจะให้ผลของงานมีประสิทธิภาพที่ดีขึ้นต่อไปอีก

การอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษาจะประเมินในส่วนของการร่วมกิจกรรมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนเท่านั้น ซึ่งจะใช้เป็นแบบสังเกต และนำไปแก้ไขหรือปรับปรุงให้ดีขึ้น แต่ทางโรงเรียนตึกแหลมก็ไม่ได้แจ้งผลให้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครองได้รับทราบเพียงแต่พูดคุยสนทนากันเกี่ยวกับกิจกรรมที่ได้จัดไป

การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียนจะประเมินรวมกับการประชุมในแต่ละครั้ง ถึงระดับของการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจะใช้จากการสังเกตของครู และผู้บริหาร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากร ด้านการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา และด้านการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเพื่อตอบแบบสอบถาม จำนวน 174 คน และผู้บริหารโรงเรียนซึ่งเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ จำนวน 4 คน ครูอนุบาล จำนวน 35 คน ผู้ปกครองเด็กวัยอนุบาล จำนวน 105 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 8 คน รวมทั้งประชาชนในชุมชนของโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จำนวน 16 คน เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามผู้บริหารเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน จำนวน 1 ชุด แบบสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน เป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้างและแบบปลายเปิดในรูปแบบตรวจรายการ มี 5 ชุด คือ แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร แบบสัมภาษณ์ครูอนุบาล แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองเด็กอนุบาล แบบสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน แบบสัมภาษณ์ประชาชนในชุมชน โดยผ่านการตรวจแก้ไขจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน แล้วนำไปทดลองใช้ (try out) เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองมาปรับปรุงแก้ไข เป็นเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ จากนั้นเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์ โดยการแจกแจงความถี่ คำนวณค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยจากกรอบแนวคิด คือ การมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนใน 4 ด้าน คือ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากร ด้านการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา

และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียนด้วยแนวทาง 3 ทาง คือ การวางแผน วิธีการปฏิบัติ และการประเมินผล

สถานการณ์ของโรงเรียน

จำนวนห้องเรียนในโรงเรียนเฉลี่ยโดยประมาณมี 18 ห้องเรียน โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เปิดสอนในระดับ อนุบาล – ป. 6 ค่าเฉลี่ยจำนวนนักเรียนทั้งโรงเรียนเท่ากับ 600 คน จำนวนครูมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 30 คน อายุเฉลี่ยครูในโรงเรียนเท่ากับ 43 ปี ส่วนใหญ่สมรสแล้ว ค่าเฉลี่ยขนาดที่ดินของโรงเรียนเท่ากับ 16 ไร่ มีจำนวนอาคารเรียนในโรงเรียนเฉลี่ย 5 อาคาร มีจำนวนบ้านพักครูเฉลี่ย 2 หลัง ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุอยู่ในช่วง 40 ปี ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ โดยเป็นสาขาวิชาการบริหารการศึกษา ประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12 ปี การเข้าร่วมโครงการของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างพบว่าส่วนใหญ่มีการสำรวจความคิดเห็นจากครู อาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องก่อนเข้าร่วมโครงการ

1. ด้านการติดต่อสื่อสาร

- การวางแผน

จากผลการวิจัยในด้านการติดต่อสื่อสาร พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดทำนโยบายเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารเพื่อส่งข่าวสารข้อมูลต่างๆ และแลกเปลี่ยนข้อมูลกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนมากยิ่งขึ้น โดยการติดต่อสื่อสารนั้นจะติดต่อในทุกๆ เรื่องอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้โรงเรียนส่วนใหญ่ได้จัดตั้งฝ่ายสัมพันธ์ชุมชนมารับผิดชอบการดำเนินงานด้านนี้โดยตรง และการจัดสรรงบประมาณในการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนส่วนใหญ่ได้รับจากเงินกองกลางของโรงเรียนหรือจากความช่วยเหลือของชุมชน

- วิธีการปฏิบัติ

การปฏิบัติกิจกรรมด้านการติดต่อสื่อสารที่โรงเรียนส่วนใหญ่มักจะปฏิบัติเป็นประจำนั่นก็คือ การจัดทำป้ายประกาศข่าวสารให้ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนได้รับทราบ การประชุมผู้ปกครองในเรื่อง บทบาทของโรงเรียน การจัดทำสมุดรายงานประจำตัวเด็ก และการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีของครูต่อผู้ปกครอง

การติดต่อสื่อสารของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด ได้แก่ การส่งจดหมาย และการพบปะพูดคุยกับผู้ปกครองและชุมชน เพราะจะทำให้ได้ผลการตอบรับทันทีและรวดเร็ว ซึ่งข่าวสารที่โรงเรียนและครูอนุบาลจะติดต่อกับผู้ปกครองและชุมชนจะเกี่ยวกับเรื่องพฤติกรรมของนักเรียน กิจกรรมการสอนของโรงเรียน กิจกรรมวันสำคัญต่างๆ ข่าวสารความรู้ทั่วไป และการขอความร่วมมือจากผู้ปกครองและจากชุมชน นอกจากนี้ทางผู้ปกครองได้ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็กในเรื่องของพฤติกรรมขณะอยู่ที่บ้าน และลักษณะนิสัยประจำตัวของเด็กให้ครูประจำชั้นได้รับทราบ

- การประเมินผล

การประเมินผลในด้านการติดต่อสื่อสารของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีระดับของการปฏิบัติอยู่ที่การปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง ได้แก่ การรายงานผลการดำเนินงาน การปรับปรุงข้อมูลข่าวสาร และการแจ้งผลการดำเนินงานให้ผู้ปกครองกับชุมชนได้รับทราบ

วิธีการประเมินการติดต่อสื่อสารของโรงเรียนส่วนใหญ่จะประเมินการดำเนินงานที่ผ่านมาในภาพรวมๆ ซึ่งอาจจะเป็นการสังเกตหรือการสอบถามจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน และบุคลากรภายในโรงเรียน จากนั้นจึงจะนำผลการประเมินมาปรับปรุง และพัฒนาการติดต่อสื่อสารให้ดีขึ้นต่อไป

2. ด้านการเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากร

- การวางแผน

จากผลการวิจัยในด้านการเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากร พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดทำนโยบายเกี่ยวกับการเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากร โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น แต่จะไม่รบกวนมากจนเกินไป และจะต้องนำแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับเด็กมากที่สุด เพื่อเด็กจะได้พัฒนาในทุกๆ ด้าน สำหรับการจัดตั้งบุคลากรเพื่อรับผิดชอบการดำเนินงานก็มีแตกต่างกันไป ซึ่งขึ้นอยู่กับแต่ละโรงเรียนว่าจะมีวิธีการคัดเลือกอย่างไรในการเข้ามาปฏิบัติงาน ในด้านการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการประสานงานในการระดมทรัพยากรโรงเรียนส่วนใหญ่จะใช้งบประมาณในด้านนี้น้อยมาก เนื่องจากโรงเรียนได้รับการสนับสนุน การช่วยเหลือจากผู้ปกครองและชุมชน

- วิธีการปฏิบัติ

การปฏิบัติกิจกรรมด้านการเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากรที่โรงเรียนส่วนใหญ่ มักจะปฏิบัติเป็นประจำ คือ การเข้าร่วมในกิจกรรมวันสำคัญต่างๆ ภายในชุมชน

วิธีการประสานงานในการระดมทรัพยากรของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอยู่หลายรูปแบบ โดยจะเริ่มจากการสำรวจแหล่งข้อมูลที่จะระดมทรัพยากรได้ จากนั้นประสานงานการติดต่อ โดยการประชาสัมพันธ์ การส่งจดหมาย การประชุมชี้แจง และการพูดคุย สำหรับผู้ปกครองและชุมชนได้มีส่วนร่วมในการร่วมบริจาคเงิน วัสดุอุปกรณ์ และการใช้แรงกายในการทำกิจกรรมต่างๆ ที่ทางโรงเรียนได้ขอความร่วมมือ

- การประเมินผล

ในด้านการประเมินผลการทำงานเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากรของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีระดับของการปฏิบัติกิจกรรมอยู่ที่การปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง ได้แก่ การจัดทำรายการบัญชีรายรับ รายจ่าย ใ้ได้อย่างชัดเจน และการแจ้งรายการทรัพย์สินให้ผู้ปกครองกับชุมชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง พร้อมกับเปรียบเทียบผลการดำเนินงานที่ผ่านมาในภาพรวมๆ ของโรงเรียน เพื่อนำผลไปพัฒนางาน ให้ดีขึ้นอยู่เสมอ

3. ด้านการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา

- การวางแผน

จากผลการวิจัยในด้านการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้จัดทำนโยบายในด้านการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา เพราะอาจมีปัจจัยหลายๆ ปัจจัยที่โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถดำเนินการได้ เช่น สถานที่ตั้ง งบประมาณ บุคลากร และนโยบายของโรงเรียน จึงส่งผลให้การจัดตั้งบุคลากร และการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานด้านการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ยังไม่ได้มีการจัดทำ แม้ว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่ได้มีการจัดทำนโยบายในด้านการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา แต่ก็มีบางโรงเรียนได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงได้ดึงเข้ามาจัดการเรียนการสอนให้กับเด็กๆ ได้เพิ่มประสบการณ์มากยิ่งขึ้น

- วิธีการปฏิบัติ

การปฏิบัติกิจกรรมด้านการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีระดับของการปฏิบัติอยู่ที่การปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง ได้แก่ การจัดกิจกรรมพัฒนาชุมชน การร่วมกิจกรรม วันสำคัญต่างๆ ของชุมชน การบำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชน การให้ความรู้ในเรื่องการศึกษาปฐมวัย แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และการเชิญผู้ปกครองกับชุมชนมาเป็นวิทยากรหรือการเป็นผู้ช่วยในชั้นเรียนให้แก่เด็ก

สำหรับกิจกรรมที่ผู้ปกครอง และชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนมากที่สุด คือ กิจกรรมงานรื่นเริง และกิจกรรมวันสำคัญต่างๆ ส่วนกิจกรรมภายในชั้นเรียนยังมีน้อยมาก เพราะผู้ปกครอง และชุมชนส่วนใหญ่ยังยึดติดกับวัฒนธรรมเก่าที่มีความคิดว่าการจัดการเรียนการสอนนั้นเป็นภาระหน้าที่ที่โรงเรียนต้องปฏิบัติ ผู้ปกครองและชุมชนยังไม่สามารถที่จะสละเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนได้ และผู้ปกครองกับชุมชนยังคิดว่าตนไม่มีความรู้ ความสามารถในด้านนี้จึงไม่ต้องการที่จะเข้าร่วมกับทางโรงเรียน

- การประเมินผล

ในด้านการประเมินผลการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จะมีระดับของการปฏิบัติอยู่ที่การปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง ได้แก่ การนำผลการประเมินไปปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น การจัดทำผลการประเมินไว้เป็นระบบ และการแจ้งผลการประเมินแก่ผู้ปกครองให้ได้รับทราบซึ่งวิธีการประเมินการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษาโรงเรียนส่วนใหญ่จะประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก และการประเมินการสอนของอาสาสมัคร เพื่อนำผลไปประเมินการดำเนินงานต่อไป

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน

- การวางแผน

จากผลการวิจัยในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ มีนโยบายที่ต้องการให้คณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียน และผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยคิด ช่วยวางแผนในการตัดสินใจร่วมกับทางโรงเรียน โดยโรงเรียนส่วนใหญ่ได้จัดตั้งฝ่ายสัมพันธ์ชุมชนเข้ามารับผิดชอบการดำเนินงานในด้านนี้ เพื่อคอยติดต่อประสานงานในการเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น สำหรับการจัดสรรงบประมาณในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน ส่วนมากจะเป็นในเรื่องของเอกสารจึงใช้งบประมาณในด้านนี้น้อยมาก

- วิธีการปฏิบัติ

การปฏิบัติกิจกรรมด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จะมีระดับของการปฏิบัติอยู่ที่การปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองกับคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียนมีส่วนร่วมในการจัดสรรงบประมาณ การประเมินผลเด็ก การคัดเลือกบุคลากร การประเมินครู และการจัดทำหลักสูตร

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียนจะส่งผลให้เกิดความคิดที่หลากหลายในการแก้ปัญหา ทำให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่น และทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ดังนั้นโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จึงได้ใช้วิธีการชักจูงเพื่อให้ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียนในหลายรูปแบบ คือ การจัดตั้งกรรมการสายชั้นเพื่อเป็นตัวกลางติดต่อ การใช้จดหมายในการติดต่อ การโทรศัพท์พูดคุย และการจัดประชุมเพื่อสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน

- การประเมินผล

ในด้านการประเมินผลการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีระดับของการปฏิบัติอยู่ที่การปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง ได้แก่ การประเมินผลการดำเนินงาน และการชี้แจงผลการดำเนินงาน โดยส่วนใหญ่โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างจะประเมินผลการดำเนินงานเท่านั้น คือ สังเกตจำนวนผู้ที่เข้าร่วมประชุม และสังเกตการแสดงความคิดเห็นของผู้ปกครอง และคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียน เพื่อจะได้หาวิธีในการชักจูงและการกระตุ้นให้ผู้ปกครอง และคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมพร้อมกับแสดงความคิดเห็นให้มากยิ่งขึ้น

สำหรับปัญหาของการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนปฏิบัติการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ที่พบมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน โดยเกิดจากการไม่มีเวลาของผู้ปกครองเนื่องจากติดธุระ และการขาดความรู้ความเข้าใจในระบบการบริหาร บทบาทหน้าที่ของตนเอง และกระบวนการจัดการศึกษา เพราะมีความรู้ที่น้อยและฐานะยากจน อีกทั้งโรงเรียนเองก็ยังมีปัญหางบประมาณที่ไม่เพียงพอในการสนับสนุนการจัดการศึกษา จึงจัดการศึกษาตามสถานภาพเท่าที่จะทำได้ โดยมีวิธีการแก้ไขปัญหาคือ โรงเรียนจัดให้มีการประชุมชี้แจงปัญหาต่างๆ และการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนแสดงความคิดเห็นมากขึ้น จัดการประชุมประชาสัมพันธ์โรงเรียนผ่านสื่อต่างๆ จัดทำเอกสารให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษา มีการจัดตั้งโครงการต่างๆ เช่น ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมของบ้าน โรงเรียน และชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยเห็นว่าควรนำมาอภิปราย มีดังนี้

1. จากผลการวิจัยของแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ในด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากร ด้านการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการปฏิบัติกิจกรรมอยู่ที่ การปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติ ผู้วิจัยเห็นว่า ผลที่เกิดขึ้นนี้มีสาเหตุมาจาก

1) ความคิดดั้งเดิมทั้งผู้ปกครอง โรงเรียน และชุมชน มีความคิดว่าการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของโรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชนมีความรู้ความสามารถจำกัด และไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเท่าที่ควร ส่วนมากผู้ปกครองและชุมชนจะเป็นผู้รับฟังที่ดีในทุกๆ เรื่อง โรงเรียนเองคิดว่า งานวิชาการของโรงเรียนเป็นเรื่องที่ยุ่ยาก ซับซ้อนเกินกว่าความสามารถของผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ ทูชาติ พวงสมจิตร (2540) ที่พบว่า ในส่วนหนึ่งของปัจจัยด้านโรงเรียนที่เป็นอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน คือ ครูยังขาดความรู้ และทัศนคติที่ถูกต้องในการให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม โรงเรียนไม่มีความรู้ความเข้าใจในการที่จะขอความร่วมมือจากชุมชนเท่าที่ควร ดังนั้นผู้วิจัยมีความเห็นว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและ/หรือผู้บริหารโรงเรียนควรมีการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและเหมาะสมกับการทำงานร่วมกับชุมชนและการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

2) โรงเรียนมีข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณมาก เพราะเป็นการศึกษาที่รัฐจัดให้เปล่าสำหรับประชาชนจึงไม่มีการเก็บเงินบำรุงการศึกษา งบประมาณที่โรงเรียนได้รับจะมุ่งเน้นให้ใช้จ่ายเกี่ยวกับ วัสดุ ครุภัณฑ์ และอุปกรณ์เพื่อให้ประกอบการเรียนการสอนตามหลักสูตร รวมทั้งการก่อสร้างอาคารสถานที่ต่างๆ เท่านั้น จึงทำให้เกิดการขาดแคลนงบประมาณในการจัดหาเครื่องมือ และวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตสื่อ เพื่อประชาสัมพันธ์ ตลอดจนการจัดกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ผู้ปกครองและชุมชน

3) บุคลากรในโรงเรียนขาดความสัมพันธ์อันดี หรือไม่สนใจที่จะสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลในหน่วยงานหรือแหล่งบริการอื่นๆ จึงทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือสนับสนุนในการจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับ กิตติโชติ ห้อยยี่งู (2527)

พบว่า การมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในงานพัฒนาชุมชน ยังไม่ดีเท่าที่ควร เจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่นไม่รู้จักรู อาจารย์ ไม่ทราบว่าโรงเรียนทำอะไรบ้าง ไม่มีการประสานงานกัน ต่างฝ่ายต่างทำ

4) ผู้บริหารไม่ได้มีการวางแผนหรือมีนโยบาย และการประเมินผลการมีส่วนร่วมไว้อย่างแน่นอน ทำให้ขาดความสม่ำเสมอในการมีส่วนร่วม นอกจากนี้ยังทำให้ผู้ปกครองไม่ทราบบทบาทและหน้าที่ ที่ถูกต้องของตนเองที่มีต่อโรงเรียนและเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับ อรุณี หรดาล (2537) ที่ว่า ผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลสำคัญในการกำหนดนโยบายและการวางแผนการดำเนินงานต่างๆ ในโรงเรียน ดังนั้น ถ้าผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญและไม่ให้การสนับสนุนกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ในการจัดการศึกษา โอกาสที่ผู้ปกครองและชุมชนจะได้เข้ามามีส่วนร่วมคงเป็นไปได้ยาก

ปัจจัยต่างๆ ที่กล่าวมานี้ได้ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ไม่มากก็น้อย อย่างไรก็ตาม ปัจจัยเหล่านี้อาจแก้ไขให้ลดน้อยลงได้ โดยผู้บริหารและครูในโรงเรียน ทุกคนต้องอุทิศตน มีอุดมการณ์ในการทำงาน ควรเป็นแบบอย่างที่ดีของเด็กและประชาชนในด้าน ความประพฤติทั้งกาย วาจา มีความสามัคคีกลมเกลียวกันกับคณะครูในโรงเรียน มุ่งสร้างความสำเร็จ ทั้งโรงเรียนและชุมชน มีผลงานเป็นที่ประจักษ์แก่ประชาชนทั่วไป และฝ่ายโรงเรียนควรเปลี่ยนทัศนคติ ตระหนักถึงคุณค่าของการเป็นหุ้นส่วนระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน

2. ข้อมูลจากการวิจัย พบว่า ด้านการติดต่อสื่อสารที่ชุมชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียนเท่าที่ควรนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า การกระจายข้อมูลข่าวสารระหว่างโรงเรียนกับชุมชนยังไม่ค่อยดีนัก เนื่องจากคนภายนอก ไม่ค่อยทราบข่าวสารของทางโรงเรียน ก็ทำให้ไม่ทราบความเป็นไปภายในโรงเรียน ดังนั้นวิธีการเผยแพร่ ข้อมูลข่าวสารทางโรงเรียนจึงควรทำหลายๆ วิธี จากงานวิจัยครั้งนี้พบว่า การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ มากที่สุด คือ การใช้จดหมายข่าว แต่วิธีนี้จะใช้ได้เฉพาะคนที่อ่านออกเขียนได้เท่านั้น และอีกวิธีคือ การพบปะพูดคุย แต่การที่พบปะพูดคุยก็มีความจำกัด ในวงแคบๆ ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่า การที่โรงเรียนจะมีตัวแทนของโรงเรียนในการกระจายข้อมูลข่าวสาร ให้แก่ผู้ปกครอง และการประกาศผ่านชุมชน เช่น ป้ายประกาศของโรงเรียน เสียงตามสาย จะเป็นการประกาศในวงกว้างมากขึ้น ขณะเดียวกันโรงเรียนเองก็ต้องมีบทบาท ต่อชุมชน ส่งคนภายนอกให้มากขึ้น ซึ่งโรงเรียนบางครั้งอาจ ไม่ให้ความสำคัญกับชุมชนมากเท่าที่ควร และโรงเรียนไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบ และเข้ามามีส่วนร่วม (พจนา เทียนธาดา, 2543) อีกทั้งการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน เป็นเรื่องค่อนข้างยากเพราะโรงเรียนต้องให้

ความรู้เปลี่ยนแปลงความคิด และทัศนคติคนในชุมชนให้ค่อยตาม จึงจำเป็นต้องใช้เวลาและความอดทน (ทิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์, 2523)

จากการศึกษาปัญหาในด้านการติดต่อสื่อสาร พบว่า พ่อแม่ ผู้ปกครอง คณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียน และประชาชนในชุมชนไม่ทราบว่าการประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนเป็นหน้าที่ของตน ทั้งนี้อาจจะต้องประกอบอาชีพส่วนตัวไม่มีเวลาให้คำปรึกษาช่วยเหลืองานการติดต่อสื่อสารของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรานี สงวนนาม (2518) พบว่า โรงเรียนยังขาดการประชาสัมพันธ์ กรรมการศึกษาคอร์ได้รับการเสนอแนะให้มีบทบาทช่วยเหลือโรงเรียนในด้านนี้ และจากงานวิจัยของเป็ลเยน ศิริรังสรรค์กุล (2526) พบว่าพ่อแม่ ผู้ปกครอง และคณะกรรมการการศึกษาส่วนใหญ่มุ่งประกอบอาชีพของตนจึงปฏิบัติหน้าที่ได้ไม่เต็มที่ ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องมีการวางแผนและเรียนรู้การใช้วิธีการต่างๆ ที่เหมาะสมเพื่อให้เข้าถึงผู้ปกครอง และชุมชนมากที่สุด และในขณะเดียวกันก็เป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกันด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ Lyons, Robbins และ Smith (1983) ที่ให้ความหมายของการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารว่าเป็นการติดต่อสื่อสารกันด้วยวิธีต่างๆ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก และเพื่อให้ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาปฐมวัยจนเกิดความคุ้นเคยและสนิทสนมจนสามารถแสดงความคิดเห็นร่วมกันได้อย่างเปิดเผย ดังที่ Morrison (1998) กล่าวไว้ว่า ถ้าหากพ่อแม่ มีความรู้ความเข้าใจดีขึ้น การปฏิสัมพันธ์กับลูกย่อมมีความหมายยิ่งขึ้น อันจะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของเด็กสูงขึ้นตามไปด้วยเช่นเดียวกับชีวิตประจำวันในครอบครัว การติดต่อสื่อสารระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนจึงเป็นการร่วมมือกันทั้งสามฝ่าย โดยโรงเรียนต้องเป็นผู้ริเริ่ม สร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง และสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นกับผู้ปกครอง และชุมชน การเข้ามามีส่วนร่วมจึงจะเป็นไปได้ง่ายและมีความหมาย

3. จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการประสานงานในการระดมทรัพยากรของโรงเรียนจะได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนในเรื่องของการได้รับการสนับสนุนด้านกำลังเงิน และแรงงาน เพราะกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น ส่วนใหญ่แล้วจะขาดงบประมาณในการจัดกิจกรรม โรงเรียนจะขอพึ่งพาอาศัยงบประมาณจากหน่วยงาน หรือบุคคลในชุมชนในการให้ความช่วยเหลือเพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จไปด้วยดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาพ สัตยานนท์ (2517) ที่สรุปว่าในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียนนั้น เงินที่ใช้ในการจัดกิจกรรมเป็นเงินจากงบประมาณของส่วนกลางน้อย เงินส่วนใหญ่ได้จากผู้ปกครองของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร ส่วนดิลก พัฒนวิชัยโชติ (2527) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมของโรงเรียนแต่ละครั้ง ได้รับความร่วมมือและสนับสนุนจากผู้ปกครอง

และประชาชนในด้านความคิดเห็น แรงงาน เงิน วัสดุสิ่งของและการเข้าร่วมกิจกรรมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2527) ระบุว่าทำให้ประชาชนในชุมชนได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนเช่น วันไหว้ครู วันแม่ วันเด็ก เป็นต้น โรงเรียนจะได้รับความร่วมมือจากชุมชนเป็นอย่างดี ซึ่งถือว่าสมาชิกในชุมชนให้ความสนใจและเห็นความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมของโรงเรียน จึงให้ความร่วมมือและช่วยเหลือแก่โรงเรียนในการจัดกิจกรรมดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนในชุมชนนับเป็นทรัพยากรที่มีค่าของชุมชน ซึ่งเกรียง เอี่ยมสกุล (2511) ได้กล่าวสนับสนุนในการนำทรัพยากรในชุมชนมาใช้ในโรงเรียนว่า โรงเรียนจะอาศัยเพียงงบประมาณจากรัฐบาลเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ จำเป็นต้องอาศัยกำลังต่างๆ จากชุมชนนำมาพัฒนาโรงเรียน ซึ่งอุทัย บุญประเสริฐ (2529) กล่าวไว้ว่า การใช้แหล่งทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาโรงเรียน อาจเป็นสะพานเชื่อมในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้เป็นอย่างดี ถ้าดำเนินการได้เหมาะสมนั้นย่อมแสดงว่าชุมชนต้องการให้โรงเรียนเจริญก้าวหน้า ซึ่งจะเป็นผลดีต่อบุตรหลานของเขา และมีผลต่อการพัฒนาชุมชน

4. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และชุมชนในด้านการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ยังไม่มีการวางนโยบายเกี่ยวกับการอาสาสมัครไว้อย่างแน่นอน ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นในระดับประถมศึกษาเสียมากกว่า อีกทั้งผู้ปกครอง และชุมชนไม่มีเวลาในการเข้าร่วมการเข้ามามีส่วนร่วมและการช่วยเหลือจึงเป็นลักษณะของการใช้ร่างกาย หรือการบริจาควัสดุอุปกรณ์ที่เหลือใช้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชาศรีต คล้ายพิมพ์ (2535) ที่พบว่า บทบาทพฤติกรรม การเข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียนของผู้ปกครองมีมากในกิจกรรมที่เป็นงานปฏิบัติลงมือกระทำ ส่วนกิจกรรมเกี่ยวกับการใช้ความคิดวางแผนตัดสินใจแสดงพฤติกรรมน้อยกว่า แต่ไม่ว่าผู้ปกครองจะเข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะใดล้วนส่งผลต่อเด็กทั้งนั้น ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ นิตยา ประพุดติกิจ (2539) ที่ว่า การที่ผู้ปกครองได้มีส่วนช่วยเหลือในโรงเรียน โดยผู้ปกครองอาจร่วมมือโดยเป็นผู้ช่วยครู เป็นอาสาสมัครช่วยกิจกรรมกลุ่มย่อยหรือช่วยเด็กเป็นรายบุคคล และช่วยเหลืองานอื่นๆ ความช่วยเหลือเหล่านี้ จะส่งผลให้การสอนและการดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล นอกจากนี้ตัวครูเอง ก็มีความเข้าใจด้านครอบครัวและเด็กได้ดีขึ้นด้วย ดังนั้นผู้บริหารจึงควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา โดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชนได้มีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็นและตัดสินใจในการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อร่วมกันพัฒนาโรงเรียนต่อไป อีกทั้ง

ได้คิดใหม่ ไม่ได้ให้ชุมชนเข้ามาจับมืบทบาทร่วมคิดมากนัก ซึ่งผู้วิจัย มีความเห็นว่า โรงเรียนต้องมีหน้าที่เข้าไปร่วมกับ ชุมชนเพื่อกระตุ้น ส่งเสริม ชักจูง ผลักดัน และบริการร่วมกับชุมชน การจัดทำหลักสูตรควรให้ชุมชน มีโอกาสแสดงความคิดเห็น เพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ และสอดคล้องกับการกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 39 ทั้งนี้ต้องหา ความสมดุลของความเป็นท้องถิ่นในการจัดการศึกษาด้วย อีกทั้งการประกันคุณภาพการศึกษาต้องให้ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดขอบเขต ทิศทาง การดำเนินงาน ตลอดจนการประเมินคุณภาพของ การจัดการศึกษา และร่วมรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาด้วย ทั้งนี้ ควรรณรงค์ส่งเสริมให้ชุมชนตระหนักถึง ความสำคัญของการจัดการศึกษา การร่วมเป็นคณะกรรมการโรงเรียน การร่วมกับโรงเรียนในการจัดทำ หลักสูตรท้องถิ่น การจัดสรรงบประมาณ ตลอดจนมีส่วนร่วมติดตามประเมินผลการจัดการศึกษา

6. ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์ตัวอย่างประชากรโรงเรียน 4 โรงพบว่า การมีส่วนร่วมระหว่าง บ้าน โรงเรียน และ ชุมชนของโรงเรียนทั้ง 4 โรง มีความคล้ายคลึงกันมากกว่าที่ผู้วิจัยคาดไว้ในตอนต้น เนื่องจากสภาพของโรงเรียนและคะแนนของโรงเรียนจากการตอบแบบสอบถามมีความแตกต่างกันของ โรงเรียน 2 กลุ่ม ส่วนหนึ่งที่เกิดความแตกต่างของโรงเรียน 2 กลุ่มนี้ (โรงเรียนขนาดใหญ่ ตั้งอยู่ในเมือง และโรงเรียนขนาดเล็ก ตั้งอยู่ชานเมือง) มีไม่มากเท่าที่คาดการณ์ไว้ เนื่องจากแบบสอบถามที่สร้างขึ้นได้ แบ่งแยกการปฏิบัติงานเป็น 4 ด้าน 3 แนวทาง โดยโรงเรียนขนาดเล็ก ตั้งอยู่ชานเมือง และมีคะแนนการมี ส่วนร่วมอยู่ในระดับที่ต่ำสุด อาจมีนโยบายหรือการปฏิบัติงานอยู่ในภาพรวมไม่ได้แบ่งแยกออกมา อย่างชัดเจน รวมทั้งบุคลากรมีจำนวนน้อย งบประมาณอย่างจำกัด จึงไม่สามารถตอบแบบสอบถามได้ คลอบคลุมในทุกๆ ด้าน อย่างไรก็ตาม ความคล้ายคลึงในการสร้างความสัมพันธ์ก็มีข้อแตกต่างอยู่บ้าง กล่าวคือ โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ที่ตั้งอยู่ในตัวเมืองจะมีความสัมพันธ์กับชุมชนในลักษณะเน้นตามแผนที่ วางไว้ล่วงหน้า มีงบประมาณและบุคลากรรับผิดชอบงานในด้านต่างๆ มีการวางแผนให้ผู้ปกครองและ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมของโรงเรียน ซึ่งการได้รับแรงผลักดันจากภายนอกนี้ มีส่วนทำให้การพัฒนา โรงเรียนเกิดขึ้นอย่างหลากหลายและรวดเร็ว ในขณะที่โรงเรียนขนาดเล็กที่ตั้งอยู่ชานเมืองจะมีความสัมพันธ์กับชุมชนแบบวิถีธรรมชาติ แต่ขาดการวางแผนและการเสริมแรงจากปัจจัยภายนอก จึงส่งผลให้การมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนไม่สามารถขยายผลออกไปในวงกว้างขึ้นได้ ทำให้ขาดการทำงานที่จำเป็นต่อประสิทธิภาพในการทำงานที่สูงขึ้น

ดังนั้น ถ้าผู้บริหารต้องการให้โรงเรียนและเด็กสามารถพัฒนาศักยภาพภายในและภายนอก ออกมาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนจำเป็นต้องปรับโครงสร้างการจัดการศึกษาให้มีความยืดหยุ่นและเหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในยุคปฏิรูปการศึกษานี้ โดยการเปิดประตูให้โรงเรียนออกไปสู่ชุมชน และการเปิดประตูให้ชุมชนเข้ามาสู่โรงเรียน (outside in) จึงจะทำให้การมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครอง และชุมชนส่วนใหญ่จะมีข้อจำกัดของการเข้ามามีส่วนร่วม ด้วยสาเหตุที่ต่างกัน ดังนั้นโรงเรียนจะต้องสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ปกครอง และชุมชนให้เห็นความสำคัญ ในการเข้ามามีส่วนร่วมว่าประโยชน์เป็นอย่างไร และทำให้ผู้ปกครอง และชุมชนรู้สึกว่าการที่โรงเรียน เชิญมามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ นั้นเขาได้รับประโยชน์จริงๆ
2. โรงเรียนควรพิจารณาความสามารถหรือความถนัดของผู้ปกครอง และชุมชนให้เหมาะสม กับการทำงานในแต่ละด้าน เนื่องจากโรงเรียนไม่สามารถจะให้ผู้ปกครอง และชุมชนได้เข้ามาทำงาน ร่วมกับทางโรงเรียนได้ทุกคน โรงเรียนจึงต้องพิจารณามุคคนที่เหมาะสมกับงาน และควรมีการปรับเปลี่ยน หมุนเวียนผู้ปกครอง และชุมชนที่มีความสามารถท่านอื่นๆ ได้เข้ามาทำงานร่วมกับโรงเรียน
3. โรงเรียนควรจัดให้มีการประชุมในวัน เวลาที่เหมาะสม คือ วัน เวลาที่ผู้ปกครอง และคณะกรรมการ การศึกษาของโรงเรียนส่วนใหญ่ว่าง เช่น วันเสาร์ – วันอาทิตย์ ตอนเย็นหลังเลิกงานหรือเวลากลางคืน
4. ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีวิสัยทัศน์ ควรมองว่าประชาชนนั้นเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่จะมี ประโยชน์ในการพัฒนาโรงเรียน อย่าคิดว่าเขาไม่มีความสำคัญหรือไม่รู้เรื่องทางการศึกษาดีพอเท่ากับ ข้าราชการ จึงมักจะไม่ได้ให้มีการประชุม ไม่เปิดใจกว้างรับฟังความคิดเห็น หรือไม่เปิดโอกาสให้ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม
5. โรงเรียนควรกำหนดนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และชุมชนในการจัดการศึกษา ให้ชัดเจน กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งจะมีบทบาทมากขึ้น ตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และจะมีสัดส่วนของตัวแทนชุมชนในคณะกรรมการมากขึ้น และควรมีกฎเกณฑ์ วิธีการกระจายอำนาจการบริหารในการจัดการศึกษาทั้ง 4 ด้านอย่างจริงจัง

6. โรงเรียนควรกำหนดกลยุทธ์ในการเพิ่มพูนประสิทธิภาพและความพร้อมของผู้ปกครอง และชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาในรูปแบบต่างๆ ขณะเดียวกันผู้บริหารและบุคลากรของโรงเรียนควรยอมรับและเห็นความสำคัญของการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับชุมชนในคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียน และกรรมการกิจกรรมอื่นๆ ควรกำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือกตัวแทนชุมชนเข้ามาเป็นคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียนที่เชื่อมั่นได้ว่า ได้ตัวแทนจากทุกกลุ่มที่เกี่ยวข้องและมีความสามารถที่จะทำหน้าที่ในฐานะเป็นกรรมการของโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานร่วมกับผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อศึกษาข้อดี ข้อด้อยที่เกิดจากการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และชุมชน รวมทั้งยังทำให้สามารถทราบถึงแนวทางการปฏิบัติที่ทำให้การเข้ามามีส่วนร่วมประสบความสำเร็จ
2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียนในเมืองและชานเมืองที่จะสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน โดยเปรียบเทียบกิจกรรมที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นนั้นๆ
3. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะ และคุณสมบัติของผู้บริหารและครูที่จะมีผลต่อการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กิตติโชติ ห้อยยี่ภู่. การมีส่วนร่วมของประชาชนในโรงเรียนมัธยมเพื่อพัฒนาชนบท : การศึกษาเฉพาะกรณีในโรงเรียนถิ่นโอภาสวิทยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

กิติมา ปรีดีดีลก. การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : บริษัทอักษรพิพม์, 2532.

เกรียง เอี่ยมสกุล. โรงเรียนประถมศึกษาภาคปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 3. ธนบุรี : โรงเรียนการช่างวุฒิมศึกษา, 2511.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. คู่มือการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา. เล่มที่ 1. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2527.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. บทบาทของชุมชนกับการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค, 2541.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค, 2542.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานการศึกษาเรื่อง “ความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียน”. กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค, 2544.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา สหประชาชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาฉบับที่ 8. วารสารคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาสหประชาชาติ 28 (เมษายน-มิถุนายน 2539).

จันทร์ธานี สงวนนาม. งานบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคกลาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517.

ฉันทนา ภาคบงกช. ผู้ปกครองกับเด็กปฐมวัย. เอกสารการสอนชุดวิชาสัมมนาการปฐมวัยศึกษา เล่มที่ 2. หน่วยที่ 8. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2537.

ชาคริต คล้ายพิมพ์. การมีส่วนร่วมของกรรมการพัฒนาเด็กและผู้ปกครองในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กของหมู่บ้านจังหวัดปราจีนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชา การศึกษานอกระบบ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2535.

- ศิริวัฒน์ นิจนตร. การศึกษากับการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2528.
- ชัยนาถ นาคบุปผา. โลกของวัยรุ่น. เชียงใหม่ : โรงพิมพ์แสงศิลป์, 2515.
- ชูชาติ พวงสมจิตร. การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน
กับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- ดวงพร คำณูณวัฒน์ และวาสนา จันทร์สว่าง. สื่อสาร...การประชาสัมพันธ์. กรุงเทพมหานคร : บริษัท
ที.พี.พรินท์ จำกัด, 2536
- ดาราทวี ปะปาล. การศึกษากับการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, 2521.
- ดิลก พัฒนวิชัยโชติ. การศึกษากิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.
- ทรงพร สุทธิธรรม. การศึกษาความสามารถในการรับรู้และเข้าใจทัศนคติของผู้อื่นของเด็กปฐมวัยที่
ผู้ปกครองจัดกิจกรรมนิทานเพื่อส่งเสริมการคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง.
วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2534.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. หลักการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เอ็ม เอส เอส จำกัด, 2525.
- นฤมล ขวัญศิริ. การศึกษาทบาทของผู้ปกครองในการให้ความช่วยเหลือตั้งแต่ระยะเริ่มแก่เด็กออทิสติก
ระดับปฐมวัยในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชา
ประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- นริวรรณ พรหมชุม และคณะ. การมีส่วนร่วมของกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนในโครงการศึกษาเพื่อ
พัฒนาหมู่บ้านในเขตยากจน จังหวัดขอนแก่น. ผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2537.
- นิตยา ประพตติกิจ. การพัฒนาเด็กปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2539.
- นิภาพรรณ หงษ์ชูเกียรติ. สภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานของศูนย์
พัฒนาเด็กเล็ก. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

บัญชา นภัชยเทพ. งานบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาลในภาคเหนือ.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.

บันลือ พฤกษ์วัน. การประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2525.

บุญเรียง ขจรศิลป์. สถิติวิจัย 1. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: พี.เอ็น.การพิมพ์, 2542.

ปรีชา นิพนธ์พิทยา. การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน. เอกสารประกอบคำบรรยายหลักสูตรผู้บริหาร
สถานศึกษาระดับสูง. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2536.

เปลียน ศิริรังสรรค์กุล. ความคิดเห็นของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานการศึกษาจังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.

พจนา เทียนธาดา. การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในระดับ
ประถมศึกษาของโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

พิมพ์พรธน เทพสุเมธานนท์. โรงเรียนและชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์,
2532.

พิสิฐ พิษณานนท์. การบริหารโรงเรียนกับชุมชน. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขต
พระราชวังสนามจันทร์, 2530.

ภิญโญ สารธ. หลักบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, 2519.

เมตต์ เมตต์การุณจิต. การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียน
เทศบาล ในจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2541.

วิชาการ. กรม. หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2542. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว, 2540.

วิมลศรี อุปรมัย และคณะ. การศึกษากับการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เจริญผล,
2528.

วิไล ตั้งจิตระสมคิด. การศึกษากับการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2528.

วิไลวรรณ วิทยโรจน์. การประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล, 2525.

- สมคิด จุ่มทอง. ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 6. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.
- สุพัศตรา สุมนินมหาอุดม. การศึกษากระบวนการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษาในสวนกลาง. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- สุพิชญา ธีระกุล. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. พิษณุโลก : แผนกเอกสารและการพิมพ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2521.
- สุภาพ สัตยานนท์. ความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนสตรีวิทยาที่มีต่อกิจกรรมเสริมหลักสูตร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517.
- สุมาลี คุ่มชัยสกุล. การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาของเด็กปฐมวัย. วารสารการศึกษาปฐมวัย 5(มกราคม 2544) : 12 – 13.
- สุมน อมรวิวัฒน์. โรงเรียนกับชุมชน ในประมวลคำบรรยายในการอบรมครูใหญ่องค์การบริหารส่วนจังหวัดที่วราชอาณาจักร รุ่น 1. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2524.
- สุรพันธ์ ยันต์ทอง. การบริหารโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แพรวพิทยา, 2525.
- สุวิวัฒน์ มุทตเมธา. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2524.
- สุนทร เดียววิเศษ. พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์รุ่งวัฒนาการพิมพ์, 2527.
- หรรษา นิลวิเชียร. ปฐมวัยศึกษา : หลักสูตรและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2535.
- หวน พิณรุฬพันธ์. การบริหารโรงเรียนด้านความสัมพันธ์กับชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : อักษรบัณฑิต, 2529.
- อุทัย บุญประเสริฐ. การศึกษากับการพัฒนาและความสัมพันธ์กับการพัฒนาประเทศ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เอส ดีเพรส, 2529.
- อรุณี หวดาล. ผู้ปกครองกับการจัดการปฐมวัยศึกษา. เอกสารการสอนชุดวิชาหลักการและแนวคิดทางการศึกษาปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 13. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2537.
- โอวาท สุทธนารักษ์. รายงานการวิจัย เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษา (ภายใต้โครงสร้างการบริหารและการจัดการศึกษาที่ไม่กระจายอำนาจ) กรณีศึกษาภาคกลาง. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541.

ภาษาอังกฤษ

- Anne W. D. Involving Parents, Avoiding Gridlock. Educational leadership, 1996.
- Berger, E. H. Parents as partners in education : Families and school working together. 4th ed. Ohio : Merrill Publishing Company, 1991.
- Cohen, J. M., and Uphoff, N. T. Rural development participation : Concept and measures for project design implementation and evaluation. Rural Development Committee Center for International Studies. Cornell University, 1977.
- Epstein Joyce L. , Preparing Educators for School-Family-Community Partnerships : Results of a National Survey of Colleges and Universities, U.S.A. : Johns Hopkins University, 1999.
- Fantuzzo, J. W. Family involvement : a multivariate assessment of family participation in early childhood education. Journal of Educational Psychology vol. 92 no. 2 (June 2000) : 367 –376.
- Fuller, M.L.,and Olsen, G.W. Home – school relations: Working successfully with parents and families. Needham Heights: Allyn & Bacon, 1998.
- Gerald W. B. SES and Involvement. Phi Delta Kappan, 1996.
- Gibson, R.B. A case study of parent involvement and school outcomes (On-line). Abstract from: UMI ProQuest Digital Dissertations: AAT 9136323, 1992.
- Johnston, J. H. The new American family and the school. Columbus, OH : National Middle School Association, 1990.
- Leeper, S.H.and others. Good School for Young Children. New York : Macmillan, 1979.
- Levine, D.U., and Levine, R.F. Society and education. 9th ed. Needham Heights, Mass: A Simon & Schuster Company, 1996.
- Maynard S. and Howley A. Parent and Community involvement in Rural schools. ERIC Digest. June (1), 1997.
- Morrison, G.S. Early childhood education today. 7th ed. New Jersey: Prentice-Hall, 1998.

Pena, D.C. Parent involvement: influencing factors and implications. The Journal of Educational Research, vol.94 no. 1 (September/October 2000): 42-54.

Reading Today. Report Examines parental involvement, 2000.

Schramm, Wilbur, Principles of Communication (1954 : 3)

Sergiovanni and others. Educational Governance and Administration. 3rd ed. Boston : Allyn and Bacon, 1992.

Stoops, Emery and M.L Raffarty Jr. Practices and Trends in School Administration. New York : Ginn Company, 1961.

Townsend, G. M. AN exploratory study of factors that influence parent participation in parent involvement programs and the scholastic success of their children at an elementary school (On – line). Abstract from : UMI ProQuest Digital Dissertations : AAT 9924031, 1999.

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

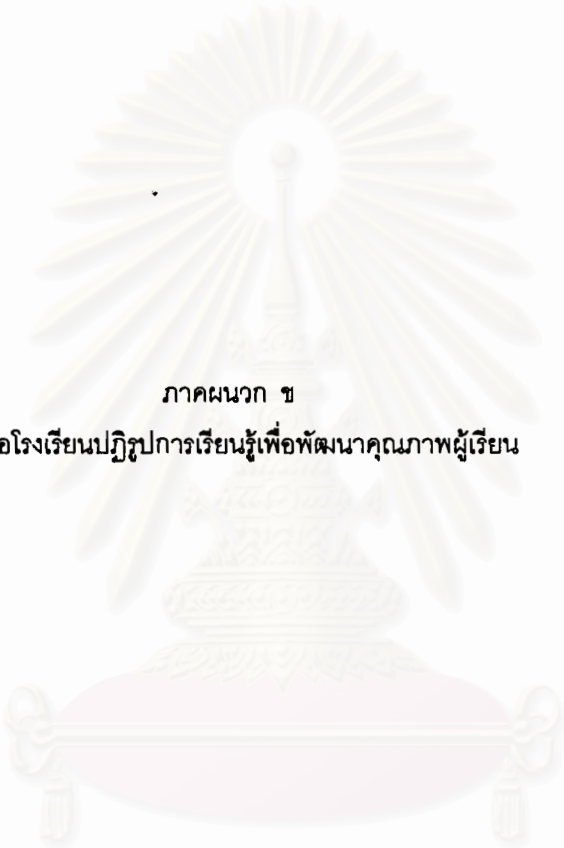
สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. อาจารย์ ดร. ปัทมศิริ ธีรานุรักษ์
อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตรการสอน และเทคโนโลยี สาขาวิชาการศึกษาระดับ
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. อาจารย์ ดร. วรนาท รักสกุลไทย
ผู้อำนวยการแผนกอนุบาล โรงเรียนเกษมพิทยา
3. อาจารย์ ดร. อัจฉรา ทองเอก
ผู้อำนวยการส่วนบริหารงานบุคคลทางการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
กระทรวงมหาดไทย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข
รายชื่อโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

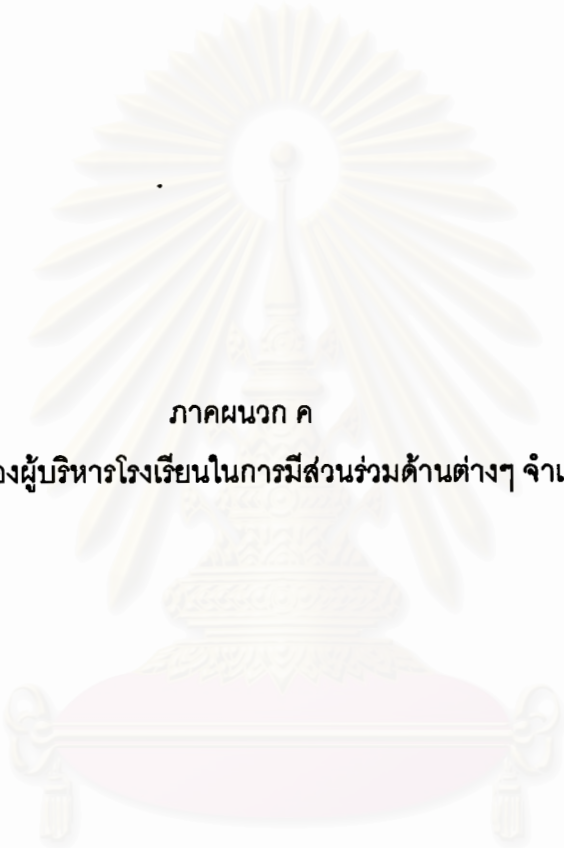
จังหวัด	รายชื่อโรงเรียน	จังหวัด	รายชื่อโรงเรียน
จ.กระบี่	1.โรงเรียนบ้านบงเก้าห้อง	จ.เชียงใหม่	2.โรงเรียนบ้านป่าจั่น
จ.กระบี่	2.โรงเรียนบ้านดินแดง	จ.เชียงใหม่	3.โรงเรียนอนุบาลเมืองเชียงใหม่ (สันทรายราษฎร์ดรุณาคุณเคราะห์)
กรุงเทพมหานคร	1.โรงเรียนรุ่งเรืองอุปถัมภ์	จ.เชียงใหม่	4.โรงเรียนบ้านแม่ข้าวต้มท่าสุด
กรุงเทพมหานคร	2.โรงเรียนประชานิเวศน์	จ.เชียงใหม่	1.โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่
กรุงเทพมหานคร	3.โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม	จ.เชียงใหม่	2.โรงเรียนบ้านห้วยส้มป่อย
กรุงเทพมหานคร	4.โรงเรียนคลองมะขามเทศ	จ.เชียงใหม่	3.โรงเรียนบ้านทุ่งเสี้ยว (นาวิรุ)
กรุงเทพมหานคร	5.โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ	จ.ตรัง	1.โรงเรียนบ้านควนโพธิ์
กรุงเทพมหานคร	6.โรงเรียนบางบัว(เฟื่องตั้งตรงจิตวิทยาการ)	จ.ตรัง	2.โรงเรียนบ้านแหลม
กรุงเทพมหานคร	7.โรงเรียนวัดช่องลม	จ.ตราด	1.โรงเรียนบ้านตาหนัก
กรุงเทพมหานคร	8.โรงเรียนไผทอุดมศึกษา	จ.ตราด	2.โรงเรียนบ้านมะม่วง
จ.กาญจนบุรี	1.โรงเรียนวัดอินทราภาม"โกวิทอินทราภ"	จ.ตาก	1.โรงเรียนบ้านใหม่สามัคคี
จ.กาญจนบุรี	2.โรงเรียนอนุบาลท่าม่วง	จ.ตาก	2.โรงเรียนบ้านยางโองนอก
จ.กาฬสินธุ์	1.โรงเรียนหนองกุง	จ.นครนายก	1.โรงเรียนบ้านคลองใหญ่
จ.กาฬสินธุ์	2.โรงเรียนศึกษาพิเศษกาฬสินธุ์	จ.นครนายก	2.โรงเรียนวัดบ้านพริก
จ.กำแพงเพชร	1.โรงเรียนวัดคูยาง	จ.นครนายก	3.โรงเรียนบ้านท่าบ (เลิศสินอนุสรณ์)
จ.กำแพงเพชร	2.โรงเรียนบ้านสุรเดชสามัคคี	จ.นครปฐม	1.โรงเรียนเทศบาล 3 (สระกระเทียม)
จ.ขอนแก่น	1.โรงเรียนเทศบาลสวนสนุก	จ.นครปฐม	2.โรงเรียนกำแพงแสน
จ.จันทบุรี	1.โรงเรียนย่อแซพวิทยา	จ.นครพนม	1.โรงเรียนเมืองนครพนม
จ.จันทบุรี	2.โรงเรียนบ้านหนองระหาน	จ.นครราชสีมา	1.โรงเรียนชุมชนวัดรง
จ.จันทบุรี	3.โรงเรียนบ้านไม้ล้อมสามัคคี	จ.นครราชสีมา	2.โรงเรียนบ้านหนองแดง
จ.ฉะเชิงเทรา	1.โรงเรียนบ้านเขาหินซ้อน (พัฒนาการภาคตะวันออก)	จ.นครราชสีมา	3.โรงเรียนพิบูลทอง
จ.ฉะเชิงเทรา	2.โรงเรียนวัดเสม็ดเหนือ(ชิตประชาสรรค์)	จ.นครราชสีมา	4.โรงเรียนบ้านหนองนูนาก
จ.ชลบุรี	1.โรงเรียนอัมมสิริศึกษาสันติ์	จ.นครศรีธรรมราช	1.โรงเรียนวัดพระมหาธาตุ
จ.ชลบุรี	2.โรงเรียนเทศบาลอินทปัญญา วัดใหญ่อินทราภ	จ.นครศรีธรรมราช	2.โรงเรียนเกียรติชนอมศึกษา
จ.ชัยนาท	1.โรงเรียนวัดวังน้ำขาว	จ.นครสวรรค์	1.โรงเรียนสังข์บุญธรรมราษฎร์นุสรณ์
จ.ชัยนาท	2.โรงเรียนวัดจันเจริญศรี	จ.นนทบุรี	1.โรงเรียนวัดไทรใหญ่ (เนททิวารราษฎร์บำรุง)
จ.ชัยภูมิ	1.โรงเรียนบ้านหลุมบา	จ.นนทบุรี	2.โรงเรียนประสานสามัคคีวิทยา
จ.ชัยภูมิ	2.โรงเรียนบ้านหนองปล้อง	จ.นนทบุรี	3.โรงเรียนประชาอุปถัมภ์
จ.ชุมพร	1.โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสิริราษฎร์	จ.นนทบุรี	4.โรงเรียนพลับพลาศิริ
จ.ชุมพร	2.โรงเรียนอนุบาลปะทิว(บางสนพิพิธราษฎร์บำรุง)	จ.นราธิวาส	1.โรงเรียนบ้านตะมะงู
จ.เชียงใหม่	1.โรงเรียนบ้านสันมะเค็ดสันนิ์เหล็กหัวฝ้ายพัฒนา	จ.นราธิวาส	2.โรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านบาละฮิล)
		จ.นราธิวาส	3.โรงเรียนบ้านหัวคลอง

รายชื่อโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

143

จังหวัด	รายชื่อโรงเรียน
จ.น่าน	1.โรงเรียนบ้านวังยาว
จ.น่าน	2.โรงเรียนไทยรัฐวิทยา98 (บ้านงอบ)
จ.น่าน	3.โรงเรียนบ้านยอด
จ.น่าน	4.โรงเรียนบ้านสบจุ่ม
จ.บุรีรัมย์	1.โรงเรียนที่โอเอวิทยา (เทศบาล 1)
จ.บุรีรัมย์	2.โรงเรียนไตรคามศรีอนุสรณ์
จ.ปัตตานี	1.โรงเรียนเทศบาล 4 วัดนพวงศาราม
จ.ปัตตานี	2.โรงเรียนชุมชนบ้านตะลุโบะ
จ.ปทุมธานี	1.โรงเรียนวัดเทียนถวาย
จ.ปทุมธานี	2.โรงเรียนศาลาพัน
จ.ประจวบคีรีขันธ์	1.โรงเรียนสมถวิล หัวหิน
จ.ประจวบคีรีขันธ์	2.โรงเรียนบ้านหนองจันทร์
จ.ปราจีนบุรี	1.โรงเรียนวัดกระทุ่มแพ้ว
จ.ปราจีนบุรี	2.โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 93 (บ้านลาดตะเคียน)
จ.ปราจีนบุรี	3.โรงเรียนวัดหนองคุ้ม
จ.พังงา	1.โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง 1
จ.พังงา	2.โรงเรียนบ้านท่าสนุก
จ.พัทลุง	1.โรงเรียนบ้านนาวง
จ.พัทลุง	2.โรงเรียนบ้านแดง (เรือนจุลประชาสรรค์)
จ.พระนครศรีอยุธยา	1.โรงเรียนวัดใหญ่ชัยมงคล
จ.พระนครศรีอยุธยา	2.โรงเรียนวัดอินทอวารี (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 289)
จ.พะเยา	1.โรงเรียนบ้านทุ่งมอก
จ.พะเยา	2.โรงเรียนบ้านไชยสถาน
จ.พิษณุโลก	1.โรงเรียนมะต๋องประชาสรรค์
จ.พิษณุโลก	2.โรงเรียนธีรธาดาพิษณุโลก
จ.พิจิตร	1.โรงเรียนบ้านใหม่ราษฎร์ดำรง
จ.พิจิตร	2.โรงเรียนบ้านสากเหล็ก
จ.เพชรบุรี	1.โรงเรียนบ้านแหลม
จ.เพชรบุรี	2.โรงเรียนวัดโนกกลาง
จ.แพร่	1.โรงเรียนบ้านคุ้ม (ประสารราษฎร์วิทยา)
จ.แพร่	2.โรงเรียนบ้านใหม่ (สมบัติทวีประชาสรรค์)
จ.แพร่	3.โรงเรียนเทพนารี แผนกประถมศึกษา
จ.ภูเก็ต	1.โรงเรียนบ้านสะปะ "มงคลวิทยา"

จังหวัด	รายชื่อโรงเรียน
จ.มุกดาหาร	1.โรงเรียนบ้านน้ำเที่ยง วันครู 2501
จ.มุกดาหาร	2.โรงเรียนบ้านหนองสระพังทอง
จ.มุกดาหาร	3.โรงเรียนบ้านหนองกระยั้ง
จ.มหาสารคาม	1.โรงเรียนชุมชนนาสีนวล
จ.มหาสารคาม	2.โรงเรียนบ้านชีเหล็ก
จ.แม่ฮ่องสอน	1.โรงเรียนบ้านจองคำ
จ.แม่ฮ่องสอน	2.โรงเรียนบ้านแม่ละนา
จ.แม่ฮ่องสอน	3.โรงเรียนบ้านกีดสามสิบ
จ.ยะลา	1.โรงเรียนบ้านนิบง
จ.ยะลา	2.โรงเรียนบ้านหนองบัวหลวง
จ.ยโสธร	1.โรงเรียนเทศบาล 2 สามัคคีวัดดงนา
จ.ยโสธร	2.โรงเรียนบ้านบกน้อย
จ.ยโสธร	3.โรงเรียนบ้านโคกสะอาดใหม่สามัคคี
จ.ยโสธร	4.โรงเรียนบ้านนาคำ
จ.ร้อยเอ็ด	1.โรงเรียนบ้านดอกไม้
จ.ร้อยเอ็ด	2.โรงเรียนพระกุมารร้อยเอ็ด
จ.ระนอง	1.โรงเรียนบ้านสำนัก
จ.ระนอง	2.โรงเรียนวัดช่องลม
จ.ระยอง	1.โรงเรียนอัสสัมชัญระยอง
จ.ระยอง	2.โรงเรียนบ้านข้ามมอ
จ.ราชบุรี	1.โรงเรียนบ้านหนองโก
จ.ราชบุรี	2.โรงเรียนบ้านกัวะ
จ.ลพบุรี	1.โรงเรียนนิคมลำนาทรายณ์
จ.ลพบุรี	2.โรงเรียนชอย 19 สาย 2 ชาว
จ.เลย	1.โรงเรียนวัดวังสพุงพัฒนาราม แผนกสามัญศึกษา
จ.เลย	2.โรงเรียนบ้านโนนสมบูรณ์
จ.เลย	3.โรงเรียนบ้านตัวน้อย
จ.ลำปาง	1.โรงเรียนอนุบาลลำปาง
จ.ลำพูน	1.โรงเรียนบ้านบวก
จ.ลำพูน	2.โรงเรียนบ้านหนองช้างคั้น
จ.ลำพูน	3.โรงเรียนวัดเมืองแก้ว
จ.ศรีสะเกษ	1.โรงเรียนบ้านโคกวิทยายา
จ.ศรีสะเกษ	2.โรงเรียนบ้านระกา

ภาคผนวก ค

ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนในการมีส่วนร่วมด้านต่างๆ จำแนกตามโรงเรียน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนในการมีส่วนร่วมด้านต่าง ๆ จำแนกตามโรงเรียน

โรงเรียน	ค่าเฉลี่ย				ค่าเฉลี่ยรวม
	ด้านการติดต่อสื่อสาร	ด้านการเป็นคู่ประสานงานในภาระตมทรัพยากร	ด้านการเป็นอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา	ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน	
1. โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่	3.00	3.00	3.00	3.00	3.00
2. โรงเรียนบ้านจตุร	2.96	3.00	3.00	3.00	2.99
3. โรงเรียนบ้านไชยสถาน	2.88	3.00	3.00	3.00	2.97
4. โรงเรียนบ้านดอกไม้	2.85	3.00	3.00	3.00	2.96
5. โรงเรียนบ้านแดง (เรือนจุลประชาสรรค์)	2.73	3.00	3.00	3.00	2.93
6. โรงเรียนวัดบางน้อย(แจ่มประชานุกูล)	2.81	3.00	3.00	2.67	2.87
7. โรงเรียนสุพรรณภูมิ	2.96	3.00	2.31	3.00	2.82
8. โรงเรียนเจกชัย	2.69	2.75	2.85	3.00	2.82
9. โรงเรียนบ้านอำปีलग	2.58	3.00	2.62	3.00	2.80
10. โรงเรียนบ้านหนองคำ	2.73	2.83	2.62	3.00	2.79
โรงเรียนที่ (11 – 157) ไม่ได้นำเสนอข้อมูล					
158. โรงเรียนที่โอเอวิทยา (เทศบาล 1)	1.54	0.92	0.85	0.78	1.02
159. โรงเรียนสมุทรมณีรัตน์	1.77	1.25	0.62	0.44	1.02
160. โรงเรียนสังข์บุญธรรมราษฎร์นุสรณ์	1.15	1.75	0.85	0.33	1.02
161. โรงเรียนศึกษาพิเศษกาฬสินธุ์	2.04	1.25	0.54	0.00	0.96
162. โรงเรียนบ้านตะมะชุง	0.88	1.08	0.77	0.78	0.88
163. โรงเรียนวัดใหญ่ชัยมงคล	1.46	0.50	0.54	0.78	0.82
164. โรงเรียนครุโณทัยพูนพิน	1.35	0.67	0.85	0.11	0.74
165. โรงเรียนเทพนารี แผนกประถมศึกษา	0.81	1.17	0.54	0.11	0.66
166. โรงเรียนวัดอินกลาง	1.46	0.58	0.38	0.00	0.61
167. โรงเรียนตึกแหลม	0.85	0.67	0.31	0.33	0.54

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามผู้บริหาร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามผู้บริหาร

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการศึกษาการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ในโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียน คำตอบของท่านจะไม่มีผลต่อตัวท่านแต่อย่างใด
2. โปรดตอบแบบสอบถามตรงกับสภาพการปฏิบัติจริง โดยตอบลงในแบบสอบถามฉบับนี้เท่านั้น
3. แบบสอบถามฉบับนี้ มี 5 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน
 - ตอนที่ 2 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ในโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยประเมินจากการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ
 - ตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ในโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยประเมินจากความถี่ของการปฏิบัติ
 - ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน

1. ชื่อโรงเรียน.....
2. ที่ตั้ง/ขนาดของโรงเรียน.....
3. จำนวนชั้น/ห้องเรียน.....
4. ครูภายในโรงเรียน
 - 4.1 จำนวนครูทั้งสิ้น.....คน
 - 4.2 เพศ
 - ชายคน
 - หญิงคน
 - 4.3 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่างปี
 - 4.4 สถานภาพของครูส่วนใหญ่.....
 - 4.5 วุฒิสูงสุดทางการศึกษา
 - ต่ำกว่าปริญญาตรี.....คน
 - ปริญญาตรี คน
 - ปริญญาโท คน
 - ปริญญาเอก..... คน
5. จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น.....คน ชายคน หญิงคน
6. ขนาดพื้นที่ของโรงเรียน.....ไร่งาน ตารางวา
7. จำนวนอาคารสถานที่ของโรงเรียน.....หลัง
8. จำนวนบ้านพักครู หลัง
9. โรงเรียนของท่านได้เข้าร่วมโครงการในลักษณะใด
 - ได้มีการสำรวจความคิดเห็นความต้องการของครู อาจารย์และผู้เกี่ยวข้องก่อนสมัครเข้าร่วมโครงการ
 - ผู้บริหารตัดสินใจสมัครเข้าโครงการ
 - ประชุมกรรมการบริหารโรงเรียนก่อนตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ

ตอนที่ 2 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ○ หน้าข้อความที่เป็นจริง

1. เพศ

- ชาย หญิง

2. อายุ

- ต่ำกว่า 30 ปี 30 - 39 ปี
 40 - 49 ปี 50 ปี ขึ้นไป

3. วุฒิการศึกษา

- ต่ำกว่าปริญญาตรี (โปรดระบุ).....
 ปริญญาตรี สาขา
 สูงกว่าปริญญาตรี (โปรดระบุ).....

4. ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง

- ผู้บริหารโรงเรียน.....ปี
 ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ.....ปี
 หัวหน้าฝ่ายวิชาการ.....ปี
 ครูผู้ประสานงานในโครงการ ฯปี

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ในการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยประเมินจากการปฏิบัติและไม่ปฏิบัติ

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือตามความคิดเห็นของท่านว่า ข้อความ นั้น ๆ เป็นสิ่งที่โรงเรียนของท่านได้จัดทำ หรือไม่ได้จัดทำ

ตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม

ข้อที่	การมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน	การปฏิบัติ	
		จัดทำ	ไม่ได้จัดทำ
0	โรงเรียนมีนโยบายในการติดต่อสื่อสารเพื่อส่งข่าวสารต่างๆ ให้กับบุคคลภายนอก	✓	

คำอธิบายประกอบตัวอย่าง

จากคำถามข้อที่ 0 ผู้ตอบมีความคิดเห็นว่าเป็นในช่วงเวลาที่ผ่านมานั้นโรงเรียนได้จัดทำนโยบายเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารเพื่อส่งข่าวสารต่างๆ ให้กับบุคคลภายนอก จึงทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง "จัดทำ"

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อที่	การมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน	การปฏิบัติ	
		จัดทำ	ไม่ได้จัดทำ
	การวางแผน		
1	โรงเรียนมีนโยบายเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารเพื่อส่งข่าวสารข้อมูลต่างๆ และแลกเปลี่ยนข้อมูลกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน (โปรดระบุนโยบาย.....)		
2	โรงเรียนมีนโยบายการเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากรต่างๆ เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับเด็ก โรงเรียนและชุมชน (โปรดระบุนโยบาย.....)		
3	โรงเรียนมีนโยบายในด้านการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา (โปรดระบุนโยบาย.....)		
4	โรงเรียนกำหนดนโยบายในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียนโดยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน(โปรดระบุนโยบาย.....)		
5	โรงเรียนจัดตั้งบุคลากรเพื่อรับผิดชอบการดำเนินการด้านการติดต่อสื่อสาร		
6	โรงเรียนจัดตั้งบุคลากรเพื่อรับผิดชอบการดำเนินการในการระดมทรัพยากร		
7	โรงเรียนจัดตั้งบุคลากรเพื่อรับผิดชอบการดำเนินการด้านการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา		
8	โรงเรียนจัดตั้งบุคลากรเพื่อรับผิดชอบการดำเนินการในการให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน		
9	โรงเรียนจัดสรรงบประมาณในการติดต่อสื่อสารกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน		

ข้อที่	การมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน	การปฏิบัติ	
		จัดทำ	ไม่ได้จัดทำ
10	โรงเรียนจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการประสานงานในการระดมทรัพยากร		
11	โรงเรียนจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนให้การดำเนินการด้านการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา		
12	โรงเรียนจัดสรรงบประมาณให้การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน		
13	โรงเรียนให้อำนาจแก่คณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียนในการบริหารงานบุคคลตามกฎหมายระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้กำหนดไว้		

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ในการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยประเมินจากการความถี่ของการปฏิบัติ
คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือตามความคิดเห็นของท่านว่า ข้อความ นั้น ๆ เป็นสิ่งที่โรงเรียนของท่านได้ปฏิบัติ หรือไม่ได้ปฏิบัติ

ระดับของการมีส่วนร่วม

- ทำเป็นประจำ** หมายถึง การมีส่วนร่วมหรือการปฏิบัติในกิจกรรมนั้นๆ ทุกครั้ง
- ทำบ้างไม่ทำบ้าง** หมายถึง การมีส่วนร่วมหรือการปฏิบัติในกิจกรรมนั้นๆ ประมาณครั้งหนึ่งของการจัดกิจกรรม
- ทำนาน ๆ ครั้ง** หมายถึง การมีส่วนร่วมหรือการปฏิบัติในกิจกรรมนั้นๆ เพียง 1-2 ครั้ง
- ไม่เคยทำเลย** หมายถึง การไม่มีส่วนร่วมหรือการไม่ปฏิบัติในกิจกรรมนั้นๆ เลย

ตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม

ข้อที่	รายการการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน	การปฏิบัติ				หมายเหตุ
		ทำเป็นประจำ	ทำบ้างไม่ทำบ้าง	ทำนาน ๆ ครั้ง	ไม่เคยทำเลย	จำนวนครั้ง/ภาคเรียน
0	ครูและผู้ปกครองมีการพบปะแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงโรงเรียน	✓				2

คำอธิบายประกอบตัวอย่าง

จากคำถามข้อที่ 0 ผู้ตอบมีความคิดเห็นว่าเป็นในช่วงเวลาที่ผ่านมานั้นโรงเรียนได้จัดให้ครูและผู้ปกครองมีการพบปะแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงโรงเรียนเป็นประจำ โดยจะปฏิบัติ 2 ครั้งใน 1 ภาคเรียน จึงทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง "ทำเป็นประจำ"

ข้อที่	รายการการมีส่วนร่วม ระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน	การปฏิบัติ				หมายเหตุ
		ทำเป็นประจำ	ทำบ้างไม่ ทำบ้าง	ทำนานๆ ครั้ง	ไม่เคย ทำเลย	จำนวน ครั้ง/ภาค เรียน
	ด้านการติดต่อสื่อสาร					
	การวางแผน					
1	โรงเรียนสำรวจข้อมูลต่างๆ เพื่อประเมินสภาพความพร้อมและความต้องการของพ่อแม่ ผู้ปกครอง คณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียน ประชาชนในชุมชน และของโรงเรียนเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสาร					
2	โรงเรียนให้ความรู้และคำแนะนำแก่ครูเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์และการสื่อสารที่ดีกับผู้ปกครองและชุมชน					
	วิธีปฏิบัติ					
3	โรงเรียนรายงานการปฏิบัติงานความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของโรงเรียนและความก้าวหน้าของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะๆ โดยจัดทำเป็นจดหมายข่าว					
4	โรงเรียนจัดทำป้ายประกาศข่าวสารของโรงเรียนและของราชการ ของประชาชน ให้ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทราบ					
5	โรงเรียนจัดนิทรรศการแสดงผลงานเด็ก					
6	โรงเรียนเผยแพร่กิจกรรมของโรงเรียนทางสื่อต่างๆ ผ่านทางหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ ในชุมชน					
7	โรงเรียนให้บริการการกระจายเสียงตามสายของโรงเรียน เพื่อให้ผู้ปกครองและชุมชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารต่างๆ					
8	โรงเรียนวางแผนให้ครูออกเยี่ยมบ้านของนักเรียนโดยทำการนัดหมายกับพ่อแม่ ผู้ปกครองไว้ก่อน					
9	โรงเรียนจัดกิจกรรมให้พ่อแม่ ผู้ปกครองได้พบปะพูดคุยกับคุณครูประจำชั้นเพื่อปรึกษาปัญหาต่างๆหรือเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กในช่วงเช้าและช่วงเย็น					
10	โรงเรียนจัดกิจกรรมการสังสรรค์ระหว่างครูกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน					

ข้อที่	รายการการมีส่วนร่วม ระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน	การปฏิบัติ				หมายเหตุ
		ทำเป็นประจำ	ทำบ้างไม่ ทำบ้าง	ทำนานๆ ครั้ง	ไม่เคย ทำเลย	จำนวน ครั้ง/ภาค เรียน
11	ครูและผู้ปกครองมีการพบปะแลกเปลี่ยนความรู้และ ความคิดเห็นต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการ : - ปรับปรุงโรงเรียนในด้านการบริหารโรงเรียน - แก้ไขและพัฒนาเด็กด้านต่างๆ - จัดกิจกรรมให้กับเด็กเช่น กิจกรรมสานสัมพันธ์ แม่ลูก - ปฏิบัติตนในการเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก - ปรับปรุงพฤติกรรมกรรมการสอนและการเป็นต้นแบบ ที่ดีของบุคลากรภายในโรงเรียน					
12	โรงเรียนจัดประชุมผู้ปกครองเพื่อชี้แจงให้เข้าใจบทบาท ของโรงเรียนในเรื่อง : - การพัฒนาเด็ก - การปฏิบัติงานของโรงเรียน					
13	บุคลากรทุกคนภายในโรงเรียนมีท่าทางเป็นมิตร ยิ้มแย้มแจ่ม ใส และเป็นกันเอง กับบุคคลที่เข้ามาติดต่อกับทางโรงเรียน					
14	โรงเรียนจัดบริการสายด่วนให้กับพ่อแม่ ผู้ปกครอง คณะกรรมการของโรงเรียน และประชาชนในชุมชนเพื่อ ได้ตอบคำถามต่างๆ และรายงานความก้าวหน้าเกี่ยวกับ โรงเรียนและการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก					
15	โรงเรียนจัดทำเอกสารแนะนำโรงเรียนให้บุคคลทั่วไปทราบ					
16	โรงเรียนรายงานพัฒนาการเด็กให้ผู้ปกครองทราบโดย จัดทำสมุดรายงานประจำตัวเด็กส่งให้ผู้ปกครอง					
17	โรงเรียนจัดทำสมุดบันทึกได้ตอบระหว่างครูกับพ่อแม่ ผู้ปกครองเพื่อสื่อสารความประพฤติ พัฒนาการของเด็ก และกิจกรรมต่างๆ สำหรับเด็ก					

ข้อที่	รายการการมีส่วนร่วม ระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน	การปฏิบัติ				หมายเหตุ
		ทำเป็นประจำ	ทำบ้างไม่ ทำบ้าง	ทำนานๆ ครั้ง	ไม่เคย ทำเลย	จำนวน ครั้ง/ภาค เรียน
	การประเมินผล					
18	โรงเรียนทำการประเมินผลการติดต่อสื่อสาร					
19	โรงเรียนจัดทำรายงานการดำเนินงานด้านการติดต่อสื่อสาร					
20	โรงเรียนปรับปรุงข้อมูลข่าวสารและวิธีการสื่อสารให้มีความเหมาะสมและตอบสนองกับความต้องการของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน					
21	โรงเรียนแจ้งผลการประเมินในการติดต่อสื่อสารให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และคณะกรรมการของโรงเรียนได้รับทราบ					
	ด้านการเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากร					
	การวางแผน					
22	โรงเรียนทำการสำรวจแหล่งทรัพยากรภายในชุมชนเพื่อนำมาใช้เป็นแหล่งการเรียนรู้สำหรับเด็ก					
23	โรงเรียนสำรวจความสนใจของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และคนในชุมชนในการให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก					
	วิธีปฏิบัติ					
24	โรงเรียนนำทรัพยากรและแหล่งวิชาการต่าง ๆ ในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดประสบการณ์ของเด็กปฐมวัยและการพัฒนาปรับปรุงโรงเรียน					
25	โรงเรียนจัดหาเงินทุนสำหรับเด็กปฐมวัยที่ต้องการความช่วยเหลือ เช่น ทุนสำหรับอาหารกลางวัน ทุนเพื่อการศึกษา					
26	โรงเรียนเชิญวิทยากรพิเศษหรือหน่วยงานอื่นมาให้ความรู้ครู ผู้ปกครอง และชุมชน เช่น การรักษาสุขภาพอนามัย และความรู้อื่น ๆ ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย					
27	โรงเรียนเป็นหลักในการพัฒนาชุมชนบริเวณใกล้เคียง เช่น การตั้งสหกรณ์ร้านค้า ฯลฯ					

ข้อที่	รายการการมีส่วนร่วม ระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน	การปฏิบัติ				หมายเหตุ
		ทำเป็นประจำ	ทำบ้างไม่ ทำบ้าง	ทำนานๆ ครั้ง	ไม่เคย ทำเลย	จำนวน ครั้ง/ภาค เรียน
28	โรงเรียนขอความร่วมมือจากผู้ปกครองเด็กปฐมวัยและชุมชนในการช่วยเหลือกิจกรรมของโรงเรียน เช่น การซ่อมแซมอาคารเรียน การทำสีรั้ว ฯลฯ					
29	โรงเรียนและชุมชนร่วมกันจัดกิจกรรมประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่น					
30	โรงเรียนริเริ่มการเป็นผู้นำในการบริการการศึกษาและอื่นๆ ให้กับพ่อแม่ ผู้ปกครอง คณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียน และประชาชนในชุมชนเพื่อใช้ประโยชน์ เช่น อาคารสถานที่ สื่อสิ่งพิมพ์ การจัดอบรม เป็นต้น					
	การประเมินผล					
31	โรงเรียนทำการประเมินผลการประสานงานในการระดมทรัพยากร					
32	โรงเรียนจัดทำรายการทรัพยากรที่ได้จากการรับบริจาคไว้อย่างชัดเจนและถูกต้อง					
33	โรงเรียนแจ้งรายการทรัพย์สินต่างๆ ที่ได้รับจากการบริจาคให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนได้รับทราบ					
	ด้านการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา					
	การวางแผน					
34	โรงเรียนสำรวจความต้องการของพ่อแม่ผู้ปกครองและคนในชุมชนที่จะเข้าร่วมมาเป็นอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา					
	วิธีปฏิบัติ					
35	โรงเรียนจัดกิจกรรมพัฒนาชุมชนโดยนำเทคโนโลยีและความรู้ใหม่ๆ มาเผยแพร่แก่ประชาชนในท้องถิ่น					
36	โรงเรียนจัดให้มีการฝึกอบรมวิชาชีพให้คำปรึกษาอาชีพเพื่อสนองความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน					

ข้อที่	รายการการมีส่วนร่วม ระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน	การปฏิบัติ				หมายเหตุ
		ทำเป็นประจำ	ทำบ้างไม่ ทำบ้าง	ทำนานๆ ครั้ง	ไม่เคย ทำเลย	จำนวน ครั้ง/ภาค เรียน
37	โรงเรียนสนับสนุนให้เด็กและครูไปร่วมกิจกรรมวันสำคัญ ต่างๆ ของชุมชน เช่นวันสำคัญทางศาสนา วันประจำปี ของชุมชน ฯลฯ					
38	โรงเรียนส่งเสริมให้เด็กทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อ ชุมชน เช่น โครงการตาวิเศษ ฯลฯ					
39	โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและบุคคลทั่วไปที่มี ความรู้ความสามารถเป็นวิทยากรของโรงเรียน					
40	โรงเรียนเปิดโอกาสให้พ่อแม่ ผู้ปกครองและประชาชน เป็นผู้ช่วยในชั้นเรียน เช่น ช่วยจัดเตรียมสื่อและผลิตสื่อ ช่วยดูแลเด็ก					
41	โรงเรียนจัดอบรมให้ความรู้กับพ่อแม่ผู้ปกครอง และ ประชาชนในชุมชนในด้านการอาสาสมัครเพื่อพัฒนา การศึกษา					
42	โรงเรียนให้คำแนะนำความรู้เกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัย ให้กับพ่อแม่ ผู้ปกครอง ซึ่งสามารถนำกลับไปปฏิบัติที่ บ้านเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยให้สอดคล้องกับโรงเรียน การประเมินผล					
43	โรงเรียนจัดทำกาประเมินผลกิจกรรมการอาสาสมัครเพื่อ พัฒนาการศึกษาต่างๆ หลังจากการกิจกรรมสิ้นสุดลง					
44	โรงเรียนนำผลจากการประเมินไปปรับปรุงแก้ไขใน กิจกรรมครั้งต่อไป					
45	โรงเรียนจัดทำข้อมูลเป็นสถิติ รวบรวมปัญหา และหาวิธี แก้ไขในการดำเนินงานในแต่ละกิจกรรม					
46	โรงเรียนแจ้งผลการประเมินให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ได้รับทราบถึงการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นๆ					

ข้อที่	รายการการมีส่วนร่วม ระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน	การปฏิบัติ				หมายเหตุ
		ทำเป็นประจำ	ทำบ้างไม่ ทำบ้าง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย ทำเลย	จำนวน ครั้งภาค เรียน
	ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน					
	การวางแผน					
47	โรงเรียนกำหนดรายละเอียดและขั้นตอนต่างๆในการให้ พ่อแม่ ผู้ปกครอง และคณะกรรมการการศึกษาของ โรงเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน					
	วิธีการปฏิบัติ					
48	โรงเรียนเปิดโอกาสให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และคณะ กรรมการการศึกษาของโรงเรียนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในเรื่อง การตัดสินใจในการจัดสรรงบประมาณของโรงเรียน					
49	โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลเด็ก					
50	โรงเรียนเปิดโอกาสให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และคณะ กรรมการการศึกษาของโรงเรียนมีส่วนร่วมในการ คัดเลือกบุคลากรของโรงเรียน					
51	โรงเรียนเปิดโอกาสให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และ คณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียนมีส่วนร่วมใน การประเมินครูภายในโรงเรียน					
52	โรงเรียนเปิดโอกาสให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียนเข้าร่วมในการ แต่งตั้งผู้รับผิดชอบกิจกรรมต่างๆของทางโรงเรียน					
53	โรงเรียนเปิดโอกาสให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และคณะกรรมการ การศึกษาของโรงเรียนมีส่วนร่วมในเรื่องการจัดทำหลักสูตร การประเมินผล					
54	โรงเรียนมีการประเมินผลการดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน					
55	โรงเรียนทำการชี้แจงผลการตัดสินใจต่างๆ หลังการประชุมให้พ่อแม่ ผู้ปกครองได้รับทราบ					

ตอนที่ 5 ปัญหา ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ และความสำเร็จ จากการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนใน 4 ด้าน (ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการประสานงานในการระดมทรัพยากร ด้านการอาสาสมัครเพื่อการศึกษา และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน)

1. ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ

.....

.....

.....

2. วิธีดำเนินการแก้ปัญหา

.....

.....

.....

3. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

4. ประสพผลสำเร็จอยู่ในระดับใด

● ด้านการติดต่อสื่อสาร.....

.....

● ด้านการประสานงานในการระดมทรัพยากร.....

.....

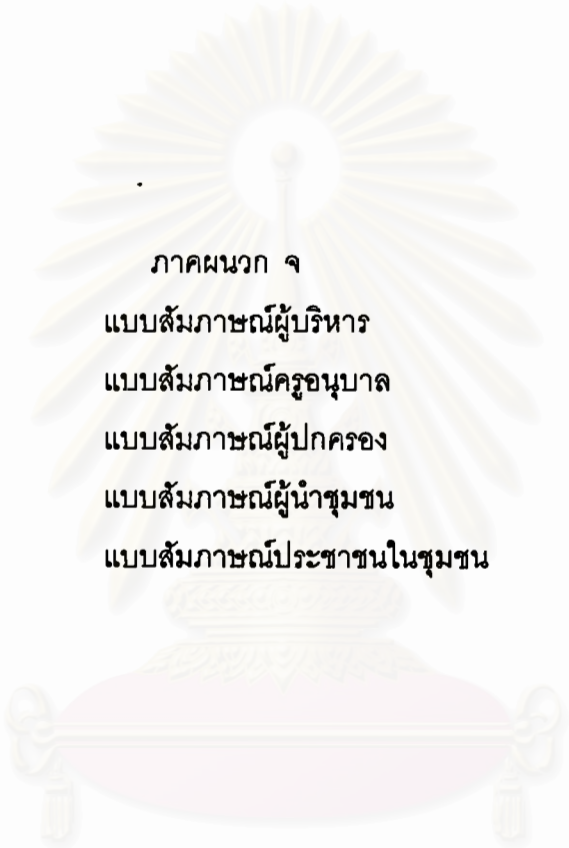
● ด้านการอาสาสมัครเพื่อการศึกษา.....

.....

● ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน.....

.....

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก จ

แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร

แบบสัมภาษณ์ครูอำนวยการ

แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง

แบบสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน

แบบสัมภาษณ์ประชาชนในชุมชน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร

คำชี้แจง

1. ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้
2. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มี 2 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์
 - ตอนที่ 2 การดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน

ในการจัดการศึกษาปฐมวัย ในโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ชื่อโรงเรียน.....จังหวัด.....

วัน เดือน ปี.....

เริ่มสัมภาษณ์เวลา.....น. สิ้นสุดเวลา.....น.

ที่ตั้งของโรงเรียน.....

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

1. เพศ.....

2. อายุ.....ปี

3. วุฒิการศึกษาสูงสุด.....

4. ตำแหน่งปัจจุบัน.....

5. ประสบการณ์ในการทำงาน.....

ตอนที่ 2 การดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัย ในโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

- การดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ทางโรงเรียนมีจุดเด่นอย่างไร และมีวิธีการอย่างไรที่ทำให้ประสบความสำเร็จ
- ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนในเรื่องเด่นๆ อะไรบ้าง
- ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรในการนำบ้าน โรงเรียน และชุมชนเข้ามาพัฒนาเด็ก และบุคลากรภายในโรงเรียนมีทัศนคติอย่างไรบ้างกับเรื่องนี้

ด้านการติดต่อสื่อสาร

การวางแผน

1. โรงเรียนมีนโยบายเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน หรือไม่ อย่างไร (การสื่อสารสองทาง การรับฟังความคิดเห็น ฯลฯ)
2. โรงเรียนได้กำหนดตัวบุคลากรเพื่อเข้ามาดูแลรับผิดชอบในด้านการติดต่อสื่อสารกับบ้าน และชุมชนหรือไม่ และมีวิธีการคัดเลือกอย่างไรบ้าง
3. โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณในการติดต่อสื่อสารหรือไม่ เพราะอะไร

วิธีการปฏิบัติ

1. จากประสบการณ์ของทางโรงเรียนการติดต่อสื่อสารกับบ้าน และชุมชนรูปแบบใดมีประสิทธิภาพมากที่สุด อย่างไร
2. พ่อแม่ ผู้ปกครอง คณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียน และประชาชนในชุมชนให้ความสนใจและร่วมมือในการให้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ทั้งข่าวสารความรู้ การประชาสัมพันธ์ หรือพัฒนาการของเด็ก หรือไม่ อย่างไร
3. ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองเด็กปฐมวัยและชุมชนอย่างไรบ้าง
4. ในอนาคตโรงเรียนจะทำอะไรเพิ่มเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารหรือไม่ อย่างไร

การประเมินผล

1. โรงเรียนมีการประเมินผลการดำเนินงานการติดต่อสื่อสารของโรงเรียนหรือไม่ อย่างไร
2. ผลการตอบรับการติดต่อสื่อสารของทางโรงเรียนอยู่ในระดับใด และควรปรับปรุงอย่างไร
3. โรงเรียนรายงานผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนได้รับทราบหรือไม่ อย่างไร

ด้านการเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากร

การวางแผน

1. โรงเรียนมีนโยบายอย่างไรในการระดมทรัพยากรภายในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับเด็กอย่างเต็มศักยภาพ
2. โรงเรียนได้กำหนดตัวบุคคลากรเพื่อเข้ามาดูแลรับผิดชอบในด้านการเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากรหรือไม่ และมีวิธีการคัดเลือกให้เข้ามาทำงานอย่างไรบ้าง
3. โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณในด้านการเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากรหรือไม่ อย่างไร

วิธีการปฏิบัติ

1. โรงเรียนมีวิธีการประสานงานในการระดมทรัพยากรอย่างไรที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย
2. โรงเรียนเปิดโอกาสให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน มีบทบาทในการประสานงานในการระดมทรัพยากรอย่างไรบ้าง
3. โรงเรียนให้เด็กปฐมวัยมีโอกาสได้เรียนรู้จากแหล่งทรัพยากรในชุมชนหรือไม่ อย่างไร
4. โรงเรียนประสานงานกับหน่วยงานใดบ้างภายในชุมชนและภายนอกชุมชนในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย
5. โรงเรียนบริการทรัพยากรอะไรบ้างให้กับพ่อแม่ ผู้ปกครอง คณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียน และประชาชนในชุมชนได้ใช้ประโยชน์
6. โรงเรียนได้จัดทำโครงการชุมชนเข้มแข็ง ที่เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนช่วยเหลือหรือเข้ามาใช้บริการในกิจกรรมของโรงเรียน เช่น สหกรณ์ร้านค้า ธนาคารโรงเรียน สวนผักปลอดสารพิษ ฯลฯ บ้างหรือไม่ อย่างไร

การประเมินผล

1. โรงเรียนได้จัดทำการประเมินผลการประสานงานในการระดมทรัพยากรหรือไม่ อย่างไร
2. โรงเรียนได้จัดทำรายการการสิ่งที่ได้รับบริจาค และได้แจ้งรายการสิ่งของต่างๆ ให้กับพ่อแม่ ผู้ปกครอง คณะกรรมการของโรงเรียน และชุมชนได้รับทราบหรือไม่ อย่างไร
3. โรงเรียนประสบผลสำเร็จเพียงใดในด้านการประสานงานในการระดมทรัพยากร
4. โรงเรียนได้นำผลจากการประเมินมาปรับปรุงการประสานงานในการระดมทรัพยากรให้ดียิ่งขึ้นหรือไม่ อย่างไร

ด้านการอาสาสมัครเพื่อการศึกษา

การวางแผน

1. โรงเรียนมีนโยบายอย่างไรเกี่ยวกับการอาสาสมัครเพื่อการศึกษา (ระยะเวลา กิจกรรม การส่งเสริมความรู้ ฯลฯ)
2. โรงเรียนได้กำหนดตัวบุคคลากรเพื่อเข้ามาดำเนินการในด้านการอาสาสมัครเพื่อการศึกษา หรือไม่ และมีวิธีการคัดเลือกอย่างไรบ้าง
3. โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณในด้านการอาสาสมัครเพื่อการศึกษา หรือไม่ อย่างไร

วิธีการปฏิบัติ

1. กิจกรรมทางการศึกษาอะไรบ้างที่โรงเรียนเปิดโอกาสให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามา มีบทบาทร่วมกับเด็ก เพราะอะไร
2. โรงเรียนมีวิธีการชักจูงให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามาเป็นอาสาสมัครเพื่อการศึกษา กับโรงเรียนอย่างไรบ้าง
3. แนวโน้มในอนาคตเกี่ยวกับการอาสาสมัครเพื่อการศึกษาจะเป็นไปในรูปแบบใดบ้าง
4. โรงเรียนได้ทำการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการอาสาสมัครเพื่อการศึกษาให้กับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน หรือไม่ อย่างไร

การประเมินผล

1. โรงเรียนมีการประเมินผลการมีส่วนร่วมในการอาสาสมัครเพื่อการศึกษาของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน หรือไม่ อย่างไร
2. พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามา มีบทบาทในการศึกษาของเด็กอยู่ในระดับใด และส่วนใหญ่ มักเป็นกิจกรรมรูปแบบใด
3. โรงเรียนมีวิธีการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการอาสาสมัครเพื่อการศึกษาของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนให้มีส่วนร่วมอยู่ในระดับสูงขึ้นไปหรือไม่ อย่างไร
4. โรงเรียนได้แจ้งผลการประเมินการมีส่วนร่วมในการอาสาสมัครเพื่อการศึกษาให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนได้รับทราบหรือไม่ เพราะอะไร

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน

การวางแผน

1. โรงเรียนมีนโยบายในการให้พ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียนหรือไม่ และตัดสินใจในเรื่องใดบ้าง
2. โรงเรียนได้กำหนดตัวบุคลากรเพื่อเข้ามาดำเนินการในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน หรือไม่ และมีวิธีการคัดเลือกให้เข้ามาทำงานอย่างไรบ้าง
3. โรงเรียนได้จัดสรรงบประมาณในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียนหรือไม่ อย่างไร

วิธีการปฏิบัติ

1. พ่อแม่ ผู้ปกครอง และคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียนมากน้อยแค่ไหน และมีส่วนร่วมในลักษณะใด
2. โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรบ้างกับการให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน
3. โรงเรียนส่งเสริมกระบวนการคิด วิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการบริหารให้กับผู้ปกครองและชุมชนหรือไม่โดยวิธีการใด

การประเมินผล

1. โรงเรียนมีการประเมินผลการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียนในด้านการตัดสินใจของโรงเรียนหรือไม่ อย่างไร
2. โรงเรียนนำผลจากการประชุมหรือการประเมินภายในโรงเรียนออกมาชี้แจงให้พ่อแม่ ผู้ปกครองและคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียนได้รับทราบหรือไม่ เพราะอะไร
3. เมื่อหลายฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของ โรงเรียน ผลที่ตามมาเป็นไปในลักษณะใด และโรงเรียนทำการปรับปรุงการดำเนินการอย่างไร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์ครูอนุบาล

คำชี้แจง

1. ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ คือ ครูอนุบาล
2. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มี 2 ตอน คือ
ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์
ตอนที่ 2 การดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน

ในการจัดการศึกษาปฐมวัย ในโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ชื่อโรงเรียน.....จังหวัด.....
วัน เดือน ปี
เริ่มสัมภาษณ์เวลา.....น. สิ้นสุดเวลาน.
ที่ตั้งของโรงเรียน

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

1. เพศ.....
2. อายุ.....ปี
3. วุฒิการศึกษาสูงสุด.....
4. ตำแหน่งปัจจุบัน.....
5. ประสบการณ์ในการทำงาน.....

ตอนที่ 2 การดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ในการจัดการศึกษาปฐมวัย ในโรงเรียนปฏิบัติการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ด้านการติดต่อสื่อสาร

การวางแผน

1. โรงเรียนมีนโยบายให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง คณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียน และประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการติดต่อสื่อสารระดับปฐมวัยหรือไม่ เพราะอะไร
2. โรงเรียนได้กำหนดตัวบุคคลากรเพื่อเข้ามาดำเนินการในด้านการติดต่อสื่อสาร หรือไม่ และมีวิธีการคัดเลือกอย่างไรบ้าง
3. โรงเรียนจัดสรรงบประมาณในการติดต่อสื่อสารได้อย่างพอเพียงกับความต้องการหรือไม่ เพราะอะไร

วิธีการปฏิบัติ

1. วิธีการที่ท่านใช้ในการติดต่อสื่อสารกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนมีอะไรบ้าง (การสื่อสารสองทาง การสื่อสารทางเดียว ฯลฯ)
2. ข้อมูลข่าวสารที่ติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองมักจะเป็นเรื่องใด
3. ข้อมูลข่าวสารที่ติดต่อสื่อสารกับชุมชนมักจะเป็นเรื่องใด
4. จากการติดต่อสื่อสารที่ผ่านมาของทางโรงเรียน วิธีการติดต่อสื่อสารรูปแบบใดที่แสดงให้เห็นว่ามีประสิทธิภาพมากที่สุด เพราะอะไร
5. จากที่ผ่านมาบรรยากาศของการติดต่อสื่อสารระหว่างครูกับพ่อแม่ ผู้ปกครองเป็นไปในลักษณะใด และท่านมีวิธีการสร้างบรรยากาศที่ดีในการติดต่อสื่อสารอย่างไร

การประเมินผล

1. โรงเรียนมีการประเมินผลการติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนหรือไม่ อย่างไร
2. การติดต่อสื่อสารกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนส่งผลอย่างไรบ้างกับเด็กปฐมวัย
3. ผลตอบรับจากการส่งข้อมูลข่าวสารให้กับผู้ปกครองและชุมชนมีมากน้อยแค่ไหน เพราะเหตุใด
4. เมื่อการสื่อสารถึงผู้ปกครองไม่ประสบผลสำเร็จดังที่คาดหวังไว้ อย่างเช่น ไม่ตอบรับการเข้าประชุม ฯลฯ ท่านมีวิธีการอย่างไรที่จะแก้ปัญหาเหล่านี้ และผลที่ได้เป็นอย่างไร

ด้านการเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากร

การวางแผน

1. โรงเรียนมีนโยบายในด้านการเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากรหรือไม่ อย่างไร
2. โรงเรียนได้กำหนดตัวบุคคลกรเพื่อเข้ามาดำเนินการในด้านการเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากรหรือไม่ และมีวิธีการคัดเลือกอย่างไรบ้าง
3. โรงเรียนจัดสรรงบประมาณในด้านการเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากรได้อย่างพอเพียงกับความต้องการหรือไม่ เพราะอะไร

วิธีการปฏิบัติ

1. แหล่งการเรียนรู้ภายในชุมชนมีอะไรบ้าง และท่านได้ให้เด็ก ๆ ไปใช้ประโยชน์ทางการศึกษาบ้างหรือไม่ อย่างไร
2. ท่านได้เข้าร่วมหรือช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ ภายในชุมชนหรือไม่ เพราะอะไร
3. โรงเรียนมีวิธีการระดมทรัพยากรอะไรบ้างที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและเด็ก
4. ท่านได้ประสานงานกับบุคคลต่างๆ หรือหน่วยงานอื่นภายในชุมชนเพื่อขอความร่วมมือในการพัฒนาเด็กปฐมวัยหรือไม่ เพราะอะไร อย่างไร
5. พ่อแม่ ผู้ปกครอง คณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียน และประชาชนในชุมชนได้ใช้บริการอาคารสถานที่หรือแหล่งวิชาการต่างๆ ภายในโรงเรียนหรือไม่ เพราะอะไร
6. โรงเรียนจัดสรรทรัพยากรต่างๆ ให้กับเด็กระดับปฐมวัยในด้านใดบ้าง มากน้อยแค่ไหน อย่างไร
7. พ่อแม่ ผู้ปกครอง คณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียน และประชาชนในชุมชนให้ความร่วมมือในการระดมทรัพยากรด้านต่างๆ แก่เด็กระดับปฐมวัยมากน้อยแค่ไหน อย่างไร

การประเมินผล

1. โรงเรียนมีการประเมินผลการระดมทรัพยากรหรือไม่ อย่างไร
2. ท่านในฐานะครูอนุบาลได้รับมอบหมายให้เข้าไปมีส่วนร่วมในการประเมินผลทางการประสานงานในการระดมทรัพยากรหรือไม่ อย่างไร
3. โรงเรียนมีวิธีการปรับปรุงแก้ไขการประสานงานในการระดมทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นอย่างไรบ้าง
4. โรงเรียนได้แจ้งผลการระดมทรัพยากรให้กับพ่อแม่ ผู้ปกครอง คณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียน และชุมชนได้รับทราบหรือไม่ อย่างไร

ด้านการอาสาสมัครเพื่อการศึกษา

การวางแผน

1. โรงเรียนมีนโยบายอย่างไรบ้างกับการให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอาสาสมัครเพื่อการศึกษา
2. โรงเรียนได้กำหนดตัวบุคคลากรเพื่อเข้ามาดำเนินการในด้านการอาสาสมัครเพื่อการศึกษาหรือไม่ และมีวิธีการคัดเลือกอย่างไรบ้าง
3. โรงเรียนจัดสรรงบประมาณอย่างไรบ้างในด้านการอาสาสมัครเพื่อการศึกษา

วิธีการปฏิบัติ

1. ท่านมีวิธีการชักจูงให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง คณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียน และคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของเด็กได้อย่างไร
2. กิจกรรมอะไรบ้างที่ท่านจัดให้เด็ก ๆ ได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับชุมชน และผู้ปกครอง
3. กิจกรรมอะไรบ้างที่ท่านจัดให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามาร่วมกับเด็กปฐมวัย
4. โรงเรียนได้จัดกิจกรรมการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองบ้างหรือไม่ เพราะอะไร
5. การจัดกิจกรรมที่ให้เด็กปฐมวัยเข้าไปมีส่วนร่วมกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน กับกิจกรรมที่ให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมกับเด็กปฐมวัยนั้น มีความประสบผลสำเร็จเพียงใด ได้รับประโยชน์อย่างไรบ้าง และประสบปัญหาอย่างไร

การประเมินผล

1. โรงเรียนมีการประเมินผลการอาสาสมัครเพื่อการศึกษาของพ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชนหรือไม่ อย่างไร
2. เมื่อโรงเรียนเปิดโอกาสให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง คณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียน และชุมชนมีส่วนร่วมในการอาสาสมัครเพื่อการศึกษาแล้วผลที่ตามมาในการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นอย่างไร
3. โรงเรียนได้ทำการแจ้งผลด้านการมีส่วนร่วมในการอาสาสมัครเพื่อการศึกษาให้กับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนได้รับทราบหรือไม่ อย่างไร

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน

การวางแผน

1. โรงเรียนมีนโยบายในการให้พ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียนหรือไม่ อย่างไร
2. โรงเรียนได้กำหนดตัวบุคลากรเพื่อเข้ามาดำเนินการในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน หรือไม่ และมีวิธีการคัดเลือกอย่างไรบ้าง
3. โรงเรียนได้จัดสรรงบประมาณในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียนหรือไม่ อย่างไร

วิธีการปฏิบัติ

1. พ่อแม่ ผู้ปกครอง และคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียนมากน้อยแค่ไหน และมีส่วนร่วมในลักษณะใด
2. โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรบ้างกับการให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน
3. ท่านรู้สึกอย่างไรที่ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน

การประเมินผล

1. โรงเรียนมีการประเมินผลในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือไม่ อย่างไร
2. โรงเรียนนำผลจากการประชุมหรือการประเมินภายในโรงเรียนออกมาชี้แจงให้พ่อแม่ ผู้ปกครองและคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียนได้รับทราบหรือไม่ เพราะอะไร
3. เมื่อหลายฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของ โรงเรียน ผลที่ตามมาเป็นไปในลักษณะใด และโรงเรียนทำการปรับปรุงการดำเนินการอย่างไร

แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง

คำชี้แจง

1. ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ คือ ผู้ปกครองเด็กอนุบาล
2. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 การดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน

ในการจัดการศึกษาปฐมวัย ในโรงเรียนปฏิบัติการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ชื่อโรงเรียน.....จังหวัด.....

วัน เดือน ปี

เริ่มสัมภาษณ์เวลา.....น. สิ้นสุดเวลา

ที่ตั้งของโรงเรียน/ขนาดของโรงเรียน

.....

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

1. เพศ.....

2. อายุ.....ปี

3. อาชีพ.....

4. วุฒิการศึกษาสูงสุด.....

คลังงานวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 การดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ในการจัดการศึกษาปฐมวัย ในโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ด้านการติดต่อสื่อสาร

วิธีการปฏิบัติ

1. โรงเรียนติดต่อสื่อสารกับท่านด้วยวิธีการอย่างไรบ้าง
2. ท่านได้รับข่าวสารข้อมูลของโรงเรียนในลักษณะใดมากที่สุด
3. ท่านต้องการให้การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียนเป็นไปในลักษณะใดบ้างเพื่อให้เข้าถึงผู้ปกครองมากที่สุด เพราะเหตุใด
4. ท่านให้ข้อมูลเกี่ยวกับบุตรหลานของท่านกับครูอนุบาลหรือไม่ เพราะอะไร และบรรยากาศของการสื่อสารระหว่างท่านกับครูเป็นไปในลักษณะใด
5. ท่านให้ความร่วมมือในการติดต่อสื่อสารกับทางโรงเรียนในระดับใด เพราะอะไร
6. ท่านคิดว่าโรงเรียนควรปรับปรุงหรือพัฒนาการติดต่อสื่อสารอย่างไรให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

การประเมินผล

1. ท่านพอใจในการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลและการติดต่อสื่อสารของโรงเรียนในปัจจุบันหรือไม่ เพราะเหตุใด
2. โรงเรียนสอบถามความคิดเห็นของท่านในเรื่องของการติดต่อสื่อสารหรือไม่ อย่างไร
3. ท่านได้รับการแจ้งผลจากโรงเรียนเกี่ยวกับการดำเนินการด้านการติดต่อสื่อสารบ้างหรือไม่ อย่างไร

ด้านการเป็นผู้ประสานงานในการรวบรวมทรัพยากร

วิธีการปฏิบัติ

1. ผู้บริหารหรือครูอนุบาลได้ขอความร่วมมือในด้านทรัพยากรต่างๆจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง บ้างหรือไม่ อย่างไร
2. ท่านได้เข้าร่วมประสานงานในการรวบรวมทรัพยากรหรือไม่ ในลักษณะใดบ้าง เพราะเหตุใด
3. ท่านได้รับบริการทรัพยากรอะไรบ้างจากโรงเรียน และมีประโยชน์กับท่านอย่างไร
4. ท่านคิดว่าโรงเรียนควรได้รับการช่วยเหลือและสนับสนุนด้านใดบ้างที่จะช่วยให้การดำเนินงานของโรงเรียนได้ผลดียิ่งขึ้น

การประเมินผล

1. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ท่านแสดงความคิดเห็นในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียนหรือไม่ อย่างไร
2. โรงเรียนได้รายงานผลจากการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ในการตัดสินใจของโรงเรียนหรือไม่ อย่างไร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน

คำชี้แจง

1. ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ คือ ผู้นำชุมชน เช่น คณะกรรมการศึกษาโรงเรียน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น
2. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 การดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน

ในการจัดการศึกษาปฐมวัย ในโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

สถานที่สัมภาษณ์.....จังหวัด.....

วัน เดือน ปี

เริ่มสัมภาษณ์เวลา.....น. สิ้นสุดเวลา

ที่อยู่ของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

1. เพศ.....

2. อายุ.....ปี

3. อาชีพ.....

4. วุฒิการศึกษาสูงสุด.....

5. บทบาท/ความสัมพันธ์กับโรงเรียน.....

ตอนที่ 2 การดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ในการจัดการศึกษาปฐมวัย ในโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ด้านการติดต่อสื่อสาร

วิธีการปฏิบัติ

1. ท่านได้รับข่าวสารข้อมูลของโรงเรียนในรูปแบบใด
2. ข่าวสารข้อมูลที่ได้รับทราบส่วนใหญ่มักเป็นเรื่องใดมากที่สุด เพราะเหตุใด
3. ชุมชนมีการติดต่อสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ กับโรงเรียนด้วยวิธีการใด
4. ท่านต้องการให้การติดต่อสื่อสารระหว่างชุมชนกับโรงเรียนเป็นไปในลักษณะใดเพื่อให้เข้าถึงชุมชนมากที่สุด เพราะเหตุใด
5. ท่านให้ความร่วมมือในการติดต่อสื่อสารกับทางโรงเรียนอยู่ในระดับใด เพราะอะไร
6. ท่านคิดว่าโรงเรียนควรปรับปรุงหรือพัฒนาการติดต่อสื่อสารอย่างไรให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

การประเมินผล

1. ท่านพอใจในการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลและการติดต่อสื่อสารของโรงเรียนในปัจจุบันหรือไม่ เพราะเหตุใด
2. โรงเรียนได้มาสอบถามความคิดเห็นของท่านในเรื่องของการติดต่อสื่อสารหรือไม่ อย่างไร
3. ท่านได้รับการแจ้งผลจากโรงเรียนเกี่ยวกับการดำเนินการด้านการติดต่อสื่อสารบ้างหรือไม่ อย่างไร

ด้านการเป็นผู้ประสานงานในการรวบรวมทรัพยากร

วิธีการปฏิบัติ

1. ท่านมีวิธีประสานงานในการรวบรวมทรัพยากรกับทางโรงเรียนหรือไม่ อย่างไร
2. ท่านคิดว่าโรงเรียนควรได้รับการช่วยเหลือและสนับสนุนทรัพยากรทางด้านใดที่จะช่วยให้การดำเนินงานของโรงเรียนได้ผลดียิ่งขึ้น
3. ท่านได้เข้าร่วมประสานงานในการรวบรวมทรัพยากรหรือไม่ ในลักษณะใดบ้าง เพราะเหตุใด
4. โรงเรียนได้ให้บริการอะไรบ้างต่อชุมชน และท่านได้เข้าไปใช้บริการหรือไม่ เพราะอะไร
5. ผู้บริหารหรือครูอนุบาลได้ขอความร่วมมือในด้านทรัพยากรต่างๆจากท่านบ้างหรือไม่ อย่างไร

การประเมินผล

1. โรงเรียนได้แจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งของหรือเงิน ที่ได้รับบริจาคมาจากบุคคลต่างๆ หรือหน่วยงานอื่นให้ท่านทราบหรือไม่ อย่างไร
2. ท่านพอใจกับการได้รับการประสานงานในการรวบรวมทรัพยากรจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องหรือไม่ เพราะเหตุใด

ด้านการอาสาสมัครเพื่อการศึกษา

วิธีการปฏิบัติ

1. ท่านเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนในลักษณะใดมากที่สุด เพราะเหตุใด
2. ท่านมีส่วนร่วมกับการกิจกรรมภายในชั้นเรียนของเด็กปฐมวัยบ้างหรือไม่ และมีส่วนร่วมในลักษณะใด
3. ท่านต้องการให้โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กในลักษณะใดเพิ่มเติม เพราะเหตุใด
4. ท่านมีเวลาให้กับการเข้าร่วมกิจกรรมภายในโรงเรียนอยู่ในระดับใด เพราะอะไร

การประเมินผล

1. ท่านได้รับการส่งเสริมหรือสนับสนุนจากทางโรงเรียนเกี่ยวกับการอาสาสมัครเพื่อการศึกษาหรือไม่ อย่างไร
2. ท่านพึงพอใจกับการจัดกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อการศึกษาของโรงเรียนหรือไม่ เพราะอะไร
3. โรงเรียนได้แจ้งผลการเข้าร่วมกิจกรรมอาสาสมัครให้ท่านได้รับทราบหรือไม่ อย่างไร
4. โรงเรียนสอบถามความพอใจเกี่ยวกับการดำเนินงานการอาสาสมัครเพื่อการศึกษาหรือไม่ อย่างไร

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน

วิธีการปฏิบัติ

1. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดสรรงบประมาณภายในโรงเรียนหรือไม่ อย่างไร
2. โรงเรียนให้ท่านร่วมประเมินงานภายในโรงเรียนหรือไม่ อย่างไร
3. ท่านมีส่วนร่วมคัดเลือกบุคลากรภายในโรงเรียนหรือไม่ เพราะอะไร
4. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรของโรงเรียนหรือไม่ เพราะเหตุใด
5. คณะกรรมการโรงเรียนมีบทบาทอย่างไรบ้างกับการพัฒนาการศึกษาของเด็ก

การประเมินผล

1. โรงเรียนสอบถามความคิดเห็นในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียนหรือไม่ อย่างไร
2. โรงเรียนได้รายงานผลการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียนในการตัดสินใจของโรงเรียนให้รับทราบหรือไม่ อย่างไร

แบบสัมภาษณ์ประชาชนในชุมชน

คำชี้แจง

1. ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ คือ ประชาชนในชุมชน
 2. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มี 2 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์
 - ตอนที่ 2 การดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน
- ในการจัดการศึกษาปฐมวัย ในโรงเรียนปฏิบัติการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

สถานที่สัมภาษณ์.....จังหวัด.....

วัน เดือน ปี

เริ่มสัมภาษณ์เวลา.....น. สิ้นสุดเวลา

ที่อยู่ของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

1. เพศ.....

2. อายุ.....ปี

3. อาชีพ.....

4. วุฒิการศึกษาสูงสุด.....

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 การดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ในการจัดการศึกษาปฐมวัย ในโรงเรียนปฏิบัติการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ด้านการติดต่อสื่อสาร

วิธีการปฏิบัติ

1. ท่านได้รับข่าวสารข้อมูลของโรงเรียนในรูปแบบใด
2. ข่าวสารข้อมูลที่ได้รับทราบส่วนใหญ่มักเป็นเรื่องใดมากที่สุด เพราะเหตุใด
3. ชุมชนมีการติดต่อสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ ให้กับโรงเรียนด้วยวิธีการใด
4. ท่านต้องการให้การติดต่อสื่อสารระหว่างชุมชนกับโรงเรียนเป็นไปในลักษณะใดเพื่อให้เข้าถึงชุมชนมากที่สุด เพราะเหตุใด

การประเมินผล

1. ท่านพอใจในการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลและการติดต่อสื่อสารของโรงเรียนในปัจจุบันหรือไม่ เพราะเหตุใด
2. โรงเรียนได้มาสอบถามความคิดเห็นของท่านในเรื่องของการติดต่อสื่อสารหรือไม่ อย่างไร
3. ท่านเห็นว่าการประชาสัมพันธ์หรือการสื่อสารของโรงเรียนต่อชุมชนอยู่ในระดับใด อย่างไร

ด้านการเป็นผู้ประสานงานในการรวบรวมทรัพยากร

วิธีการปฏิบัติ

1. ท่านมีวิธีประสานงานในการรวบรวมทรัพยากรกับทางโรงเรียนหรือไม่ อย่างไร
2. ท่านให้ความร่วมมือหรือมีส่วนช่วยสนับสนุนทรัพยากรทางด้านใดบ้างให้กับเด็กปฐมวัย
3. ท่านคิดว่าโรงเรียนควรได้รับการช่วยเหลือและสนับสนุนด้านใดบ้างที่จะช่วยให้การดำเนินงานของโรงเรียนได้ผลดียิ่งขึ้น
4. โรงเรียนได้ให้บริการอะไรบ้างต่อชุมชน และท่านได้เข้าไปใช้บริการหรือไม่ เพราะอะไร
5. ผู้บริหารหรือครูอนุบาลได้ขอความร่วมมือในด้านทรัพยากรต่างๆจากท่านบ้างหรือไม่ อย่างไร

การประเมินผล

1. โรงเรียนได้แจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งของหรือเงินที่ได้รับบริจาคมาจากบุคคลต่างๆหรือหน่วยงานอื่นให้ชุมชนทราบหรือไม่ อย่างไร
2. ท่านพอใจกับการประสานงานในการรวบรวมทรัพยากรของโรงเรียนหรือไม่ เพราะเหตุใด

ด้านการอาสาสมัครเพื่อการศึกษา

วิธีการปฏิบัติ

1. ท่านเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนในลักษณะใดมากที่สุด เพราะเหตุใด
2. ท่านมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมภายในชั้นเรียนของเด็กปฐมวัยบ้างหรือไม่ และมีส่วนร่วมในลักษณะใด
3. ท่านต้องการให้โรงเรียนที่อยู่ในชุมชนของท่านมีการจัดกิจกรรมในรูปแบบใดมากที่สุด

การประเมินผล

1. ท่านได้รับการส่งเสริมหรือสนับสนุนจากทางโรงเรียนเกี่ยวกับการอาสาสมัครเพื่อการศึกษาหรือไม่ อย่างไร
2. ท่านพึงพอใจกับการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนหรือไม่ เพราะอะไร
3. โรงเรียนได้แจ้งผลการจัดกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อการศึกษาให้ท่านได้รับทราบหรือไม่ อย่างไร
4. โรงเรียนสอบถามความพอใจเกี่ยวกับการดำเนินงานการอาสาสมัครเพื่อการศึกษาหรือไม่ อย่างไร

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน

วิธีการปฏิบัติ

1. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดสรรงบประมาณภายในโรงเรียนหรือไม่ อย่างไร
2. โรงเรียนให้ท่านร่วมประเมินงานภายในโรงเรียนหรือไม่ อย่างไร
3. ท่านมีส่วนร่วมคัดเลือกบุคลากรภายในโรงเรียนหรือไม่ เพราะอะไร
4. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรของโรงเรียนหรือไม่ เพราะเหตุใด

การประเมินผล

1. โรงเรียนสอบถามความคิดเห็นของท่านในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียนหรือไม่ อย่างไร
2. โรงเรียนได้แจ้งผลจากการประชุมงานต่างๆ ให้กับชุมชนรับทราบหรือไม่ อย่างไร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ฉ
ประวัติผู้เขียน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียน

นางสาวยุวรัตน์ จงใจรักษ์ เกิดเมื่อวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2522 จังหวัด กาญจนบุรี สำเร็จการศึกษาปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตสาขาการศึกษาปฐมวัย จากสถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เมื่อปีการศึกษา 2543 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต ที่ภาควิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2544

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย